

*50<sup>th</sup> Anniversary*  
*Almanac*  
of  
*Lemko Association*  
of USA & CANADA

Юбилейный Альманах  
50-літия Лемко Союза  
в США та Канаді

# СЛАВА 50-ОЙ РОЧНИЦІ ЛЕМКО-СОЮЗА



Іван К. Адамяк, Головний  
предсідатель Лемко Союза

9-го януара 1979 р. карнаторуско-лемковска імміграція і єї по-  
томство в Сєєдиненних Штатах Америки і Канади урочисто од-  
значили визначну дату своєї історії, бо того дня півдесят років тому назад були заложені основи нашого славного Лемко-  
Союза.

Лемко-Союз приобріл світову славу і признательність за полезну культурно просвітительну на-  
родну роботу для добра нашого народа.

Ніт другої такої організації

в США або Канаді, хотя у нас их є множество, котра бы могла в культурно - просвітительной и на-  
родной роботі порівнятися з на-  
шом народном організаціон, з Лемко Союзом, бо діяльність всіх тих організацій ограничується до виконання узко визначеной цілі, тоді як многосторонна дія-  
льність нашої організації на-  
дала ей форму многоцвітного, яр-  
коблестяного діаманта, з красо-  
ти и добра якого має користь весь наш народ, тајк як наша ор-  
ганізація старає о політичне воспіваніе, культурне поднятіе, економічне обеспеченіе и розши-  
реніе демократичных прав.

Треба лати належне Лемко Со-  
юзу за кріплінє связей с род-  
ним народом в родном краю, за  
популяризацию и сохранение на-  
ших традиций, а головно за без-  
прерывне голошение демократич-  
ных ідей и уперту борьбу за мир,  
без котрого житя людства на зем-  
ли не мало бы вартости.

За наш прогрес, достигнутый  
тяжким трудом, принадлежит по-  
дяка основателям Лемко Союза,  
особливо нашим учительям Д. Ви-  
слоцкому и Д-ру С. Пижу, його  
руководителям, членам окружных  
и отдельних комитетов, всім чле-  
нам нашої організації и много-

численним нашим симпатикам. Однаково подяку заслужат всі, од рядових членів до головних урядників. Поєднано ми були пропали. Спасла нас од загибелі наша народна організація, наш Лемко Союз, котрий чесно і повісно виконав і виконяє на єного наложено народни обовязки.

На основі досягнутого ми бодро можемо смотріти в очі будучності, начати слідуєше 50-ти ліття нашого существоування. Сіяти добро було задачом Лемко Союз-

за, а Лемко Союз тотої задачи совістно виконав.

Слідуєше 50-ти ліття народного життя треба начати новом силом и енергію, отдавши службі народу всі свои способності и знання. Най грядуче покоління видить як ми любили свой народ, його прекрасну культурну спадщину, щоби оно гордилося своїм лемковсько - карпаторуським проискожденим, як и ми.

И. К. Адамяк, Головний предсідатель Лемко Союза.

## GLORY TO THE 50TH ANNIVERSARY OF THE LEMKO ASSOCIATION

On January 9, 1979, the Carpatho-Russian-Lemko immigration and their descendants in the United States and Canada with great honor celebrated the 50th Anniversary of the Lemko Association — which is well-known in this country and wherever the Lemko people live.

Before the Lemko Association was established our people attempted to organize themselves many times. All these organizations were limited to one or another aim but never many-fold in the interest of the whole people. The birth of the Lemko Association marked the establishment of a true people's cultural organization.

The Lemko Association established contact with our people in differ-

ent countries in Europe. It strove to further the cultural development of our people in this country and Canada. It defended democratic ideals and peace and preserved the unity of our people in this country and Canada.

For all of the above thanks goes to the Lemko Association — all of its leaders, members and sympathizers in the past and present, since it is clear that no one individual could have achieved what was done by the Association.

Let us approach the next fifth years with new strength and energy so that we may reach the centennial. Let future generation be proud of their forefathers and their culture.

J. K. Adamak, President  
of Lemko Association.

## КОРОТКА ИСТОРИЯ ЛЕМКО-СОЮЗА

По знесенню панщини в 1848 року на Лемковині і Пряшевщині утворилася армія безроботих і наповбезроботих, котри не мали можності працювати на роздробленых і неекономичных горських господарствах своїх отців і не находили роботу в своєму краю. Они почали глядати роботу поза своїми селами і виїжджали спочатку на сезонові роботи в Угорщину і в Германію, а с 70-их роков дев'ятнадцятого століття залишають свой родний край і емігрують в Соединені Штати Америки.

С 1850 року датується початок промисловості США. Через 30 років вартість фабричних виробів ту перегнала вартість продукції сільського господарства. А в 1900 року вартість промисленої продукції зважилася в два рази і США по промисловості вийшли на перше місце в світі. Перша світова війна прискорила розвиток і монополізацію американської промисловості.

Великі темпи роста економіки вимагали робочої сили, великої маси нових робочих до тяжких робіт в майнах, стальовнях, фабриках, при будівництві, котрих треба було глядати за границями краю, головно як емігрантів із Європи. И за 60 літ, с 1860 по 1920 рок в США приїхало близько 29 мільйонів іммігрантів, або більше, як було вшystкого населення в краю в 1850 році. Правда, не всі з них залишилися в США.

Молоді і здорові іммігранти були барз выгодном і дешевом робочим силом для американських фабрикантов. Перед скасуванням рабства за здорового негра-раба треба було платити не менше 2 тисяч доларів. А європейські іммігранти сами приїжджали і добровільно ставали до роботи. На них не треба було затрачати ніякого початкового капіталу, лем треба було платити им от роботи. Их не треба було одівати, кормити, дозерати. Они приїжджали уж доросlyми, виносливими, працьовитими і послушними.

Імпорт дешевих робочих давав можливість американським угольним і другим компаніям знижувати заробіток і життєвий рівень робочих. Несвідомих іммігрантів початково приймали на роботу, як страйкбрекерів, бо они були змушено працювати за найменшу плачу навіть на найтяжких, найнебезпечніших і найшкодливіших для здоров'я роботах.

В тот час компанії не оплачували інші пенсійне обезпечення робочих, на випадок их інвалідності або смерті. Они використовували іммігрантів на своїх фабриках і заводах задля потреби і вигоди, а в старому віку зволіняли их с роботи. Робити іммігрантам треба було в тот час переважно по двадцет, а часом і більше годин. Лем в деяких отраслях промисловості робочі працювали осем годин денно.

Зато американські фабрики і пароходи компанії в тоти часы своїми агентами всіма способами спроваджували з Європи іммігрантів, обіцяли им великий заробок і багате життя.

В американській історії європейську імміграцію ділять на «стару» і «нову». За «старою» імміграцією, до 1896 року, іммігранти приїзджали до США головно з Англії, Ірландії, країн західної і північної Європи. «Новими» іммігрантами стали іммігранти переважно з піденних і східних європейських країн, а найбільше італійці і славяни. Славяни для фабрикантов були найбільші придатні як чорноробочі для роботи в майнах, на заводах і фабриках. Початково они не мали намір залишатися в Америці, а лем мали охоту заробити дакус грошей і вернутися назад до свого краю. Зато славяни не хотіли осідати на фермах, а принесали вщеляку роботу в промисленності, на транспорті, при будівництві.



15-ий Головний С'їзд Лемко-Союза, отбувшися в Юнкерс, Н. І., 2, 3, и 4-го січня 1950 р.

Трудова еміграція з Лемковини почалася в 80-х роках дев'ятнадцятого століття. В 1972 р. минуло 100 р. з того часу, як перший лемко, Юрко Кашицький з села Нова Весь, Ново-Сандецького повіту, отримав галичанам дорогу в «новий світ». Он ступив на американську землю, щоб тут спробувати знайти векший кусок хліба, котрого так і невистарачло людям в економічно отсталій Галичині. С часом еміграція з карпатських сіл так зросла, що до 1914 року в США емігрувало половина всього населення Лемковини і Пряшевщини — приблизно 300 тисяч чоловік. В 700 лемковських селах по галицькій

и угорской сторонах не было такой родины, чтобы не послала даякого своего члена в Америку. Зато было много таких хыжин, с которых все жители вышли глядя за океаном крашого счастья, а двери и окна были позабиваны досками. Лемки были связаны так с Америкой, что многие іздили «през велику воду» по пару раз, лем на даякий час на заробок, а за два-три роки верталися до своей родины, в свои горы. Але записувалися лемки по приїзді в США разміто, як русини, австрійци, галичани, мадьяри, словаки або поляки.

Головна маса лемковської і всієї карпаторуської имміграції в США припала на 1890-1914 роки. Перед першом світовим воєнном частина лемков-емігрантів вернулася з Америки на Лемковину. Они забрали зо собом і своїх, в США народжених дітей. По воїні праві вшытки тоді вийшли назад до Америки.

Послі першої світової воїни имміграція в США була обмежена. Імміграційні квоти для кожної держави були визначені так, щоби не лем уменьшили число иммігрантів, але і закрити приїзд південню і відносно - славянським народам. США заперли двері перед некваліфікованими иммігрантами з Європи, бо уж досягли високого економічного розвитку, а механизация і автоматизация зменьшили потребу на нови робочі руки. Зато по першої світової воїні друга волна трудової еміграції з Галичини і Закарпаття, котра отріжнялася від першої вищим ступнем соціальної і національної свідомості поплыла до Канади, Аргентини, Бразилії, Франції і до інших країн. Знапу частину повоєнних емігрантів становила прогресивна лемковська молодеж.

Переважна частина жителів Карпат залишила свой родний горський край, бо там не могла забезпечити собі павет нужденни умови існування. Емігранти знали, що на нових місцях их чекат життя полне трудностей і недостатков. Але они іхали, бо не мали іншого виходу. Еміграція карпатських селян виникла в умовах соціально-го і національного поневолення, в недостатках і голоді. Не от радостей і счастья, писал И. Франко, але от нужды и безнадійности, от неволи втікали наші люди в світ за очи, до чужих заморських країн, залишали отчизну зо слезами і з проклятием.

Істория еміграції робочого народу з Європи до Америки була страшним обвинительним актом против общественного порядка, против панських урядов, котри панували на тот час в европейських странах. Шляхта і магнати мали в своих руках пайкращу землю і павет не старалися на ней як належить господарювати. За індустриалізацію своїх країн, а насамперед окупованих земель, они теж не дбали, бо і без індустриї им жилося добре. В их интересі было мати готовых до роботи на их землях дешевих землеробів робочих. Фабрики і заводы лем оттягнули бы робочу силу зо сел до міст, в індустриальні центри і здорожували бы заробок сельських робочих. Така політика тогочасних правителей привела до так званого аграрного переселення в Галичині і на Закарпаття.

Так панска система в Європі виганяла робочу силу до Америки і

молодых людей, котры могли будувати добробыт свого краю, през паньскы порядкы выїзджали далеко за океан, штобы працувати за подармо для американских фабрикантов. Польска ци мадьярска шляхта, с католицким духовенством не продавали карпатских селян в рабство, як колиси робили с африканскими неграми. Зато своїм политиком они задармо отдавали робочу силу своїх народов американским фабрикантом и іншым бизнесменам.

Лемковськи иммигранти не привезли зо собом на землю Вашингтона матеріальних богатств. Але они привезли свою робочу силу, трудолюбивость и выносливость в роботі. И зато лемковська иммиграция внесла свой немалый вклад в економичний розвиток США. Сили и способности иммигрантов помогли американскому капиталу створювати новы вартости. На американской землі они тратили свою енергію, часто здоров'я и навет життя. До родного краю якщо и верталися, то переважно як физично вичерпаны інвалиди. Лемки так само стали тым павозом, на котром виростала могутність и експансія Соєднених Штатов Америки.

Судьба выходців из зелених Карпат в США в порівнанню с іншими иммигрантами була єдном с найгорших, бо лемки приїзджали в "новий світ" малограмотними, беспорядними, неорганізованими, без знання англійської мови, даякого ремесла, без жадної кваліфікації.

Ту про них никто не дбал. Фабриканти, розманти шпекулянти смотріли на них як на дешеву робочу силу и людей низшої раси, спо-сбінх хъбаль до найтяжкої роботи. И зато лемковська иммиграция бралися за найгоршу и найменьше платну роботу, што мало велький вплив на асиміляцію их дітей в англосаксонському морі. Они не могли належно передати дітям знання про свой родний край, котрый сами праві же не знали. Зато діти часто навет встыдалися своїх малотрамотних, некваліфікованих родителів, уважали их выходцями с отсталого краю, котрими нема чого гордитися.

Поселювалися и працували лемки в сіверо-восточних штатах. Паробки найчастійше за кус векший заробок добывали в майнах угля и руду, варили сталь. Немало з них с часом перешло на роботу до фабрик легкої промисленності, а дакто купил фарму, іншы пробували провадити свой бизнес в торговли. Дівчата панималися на службу до домашньої роботи в містах або працували в трикотажних, табачних и інших фабриках.

Лемковськи иммигранти — то иммигранты зо села. Им надзвичайно трудно было привыкнуть до американских індустриальних міст, до майн. Они не могли забыти свою землю, зелены Карпаты. Вшытки лемки без винятку не іхали спочатку в Америку, штобы оставатися в ней. Они приїзджали ту с наміром заробити дашто и вернутися назад в родны Карпаты. Але тяжке життя иммигрантов складалося переважно так, што лем декотрим удалось здійснити tot намір. Пару сот лемковських майнерських родин с Пенсильваніи до першої світової війни переселилося як фармеры до західної Канады. Большиство лемковських иммигрантов залишилося, єдинак,

на стало на американской земли и навет они спроваджували в США своих родных.

Так лемковска иммиграция пущала кориня в американску землю, што знов ставило пред ньом новы проблемы.

### ПОЧАТКИ ЛЕМКО-СОЮЗА

На еміграції лемки старалися затримати свою бесіду і віру, пісні, традиції і звичаї. В далеком от родных сторон краю, серед іншонационального населення с його отмінностями, часто и припизливим отношением до них, лемки дуже отчували потребу взаємних контактів, потребу своєї народної організації, котра правдиво вяснювала бы причини их тяжкого положения в найбогатішої державі світа, котра об'єднила бы их сили для самооборони в економичном, культурном и інших відносинах. Об'єднані робочих в релігійних, національних, етнографічних цін навет країнських, а не інтернаціональних класових організаціях, було в інтересах уряду і фабрикантов.



17-й Головний Съїзд Лемко-Союза, отбывшийся в Карпаторусском Центрі в Юнкерс, Н. І. 5-го, 6-го и 7-го сентября 1953 р.

Выходцы с Карпат приехали до Америки твердо переконаны, что вицька их культура и политика заключается в религии, в церкви. Для того первым организатором, который об'єднял лемков-емигрантов, была церковь православия и греко-католицка. Всяды, де лем поселилися группы иммигрантов, организовано церковны комитеты для сбора средств попам и священикам, на будову церквей. Першу церковь лемки побудували в Шенандоа, Па., в 1886 року. А всіх церквей в Америці выходцы с Карпат побудували понад 1600. Каждого року на церковны потребы карпаторусски иммигранти выдавали и ищи вы-

дають міліони доларів. Зато не дивно, що за вплив на мало-освічених віруючих карпаторосів зaczалася релігійна борьба, жотра тягнєся до днеська.

Будова церквей була першим признаком того, що іммігранти лишаються на американській землі. Церковне будівництво було вигодним для угольних і інших компаній, бо затримувало для них дешеву робочу силу, одтягало робочих від класової борьби.

В тіті часы в США не було соціального обезпечення на старості, на випадок смерті, каліцтва, хвороби. Тото привело до організації церковних братств, кошта которых використовували на деяку матеріальну помоч іммігрантам і на церковні потреби. С тих братств виникли карпаторуські запомогові організації, котри дали початок карпаторуській пресі. Іммігранти з Пряшевщини об'єднані свої церковні братства в велику запомогову організацію "Соєднення". Кромі ней створено інші дві карпаторуські запомогові організації: "Собрание" і "Общество Русских Братств" (ОРБ); 90 процентів членів того остатнього були іммігранти з галицької Лемківщини.

Но церковні запомогові організації через обмеженість своїх цілей не могли задоволити потреби інтереси передових карпаторуських іммігрантів в громадсько-політичному і культурно-просвітітельному житті. Після першої світової війни, після Октябрської революції в Росії, після того, як на розвалинах Австро-Венгриї виникли нові держави, після довгій невизначеності державної принадлежності Лемківщини, лемковські іммігранти почали интересуватися своїми політичними і соціальними проблемами. Їм потребна була народна організація, котра дбала би про их общественно-політичні і культурно-просвітільні потреби, про их контакти з родним країном.

Спроби створити таку організацію в США лемковські іммігранти зробили на початку 20-тих років. В Нью Йорку, Пассайку, Газлenton і інших місцевостях організовано Лемковські Комітети, котри, єдинак, не мали своєї єдиної програми. Тото комітети провели користну роботу, бо зберали гроши на утримання бурс для учнівок гімназій на Лемківщині.

Лемковський Комітет в Нью Йорку в 1922-1923 роках видавав два рази в місяць газету "Лемківщина" под редакцією Віктора Гладика, а потом доктора Симеона Пилька. По приїзді в США з Канади в 1927 році Дмитра Вислоцького (Ваня Гунянки) тот комітет поручил йому отновити видаєння газети. Спочатку он почал видавати журнал "Лемко", а з 1-го априля 1928 року в Нью Йорку, а потом в Філадельфії, — двотижневу газету "Лемко".

Початок лемковської робочо-фермерської організації в Америці зробили молоді прогресивні робочі-іммігранти, котри под конец 20-тих років емігрували з Лемківщини до Канади. 9-го января 1929 року в Вінніпегу Теодор Кохан, Владімір Цисляк, Нестор Волчак, Іван Пожна, Теодор Пейко, Симеон Добровольський, Ніколай Кобеляк, Константин Кричицький, Іван Вандзіляк, Ярослав Рейда и Тимко Ришка заосновали перший отділ (на тот час його називали радом) ор-

танизации, котру назвали Лемковским Союзом (скорочено Лемко-Союзом). Тогда были вызнанены основны ціли и задачы организации, выбране правление отділа.

Правление Виннипегского отділа Лемко-Союза признало выдавану Д. Вислоцким газету "Лемко" своим официальным пресовим органом. 1-го февраля 1929 року на первой страниці "Лемка" были надрукованы повідомленіе Т. Кохана про основание первого отділа Лемко-Союза, проект устава организации и призыв до основания новых отділов (рад) в інших місцевостях Канады и США. В слідуючом номері "Лемка" было об'явлено новостворене Тымчасове Головне Правление Лемко-Союза, до складу котрого повинен был входити предсідатель кожного новоорганизованого отділа (рады) организации. Предсідателем Тымчасового Головного Правления был выбра́ний Т. Кохан, секретарем — Д. Вислоцкий, а кассиром — Д-р С. Пыж.

Повідомленіе Т. Кохана про основание первого отділа Лемко-Союза в Виннипегу было надруковане также 15-го февраля 1929 року в газеті "Правда", органі ОРБ, редактором котрої на тот час был Д-р С. Пыж. В том же номері газеты была поміщена редакційна стаття "Лемки пробуждаются", в котрої виталося основание отdіла, пояснювалося значеніе организации и призывалося лемковську імміграцію підтримувати и розвивати єї.

Основание первого отdіла Лемко-Союза, його програмны ціли и поддержка газет "Лемко" и "Правда" викликали великий интерес и одобрение американских и канадских лемков, котры зачали организовати новы отdілы организации. В коротком часі основано отdілы Лемко-Союза в Гейзельтон, Детройт, Нью Йорку, Акроні, Клівланді, Філаделфии и інших місцевостях. На початках 1931 р. было створено уж 19 отdілов организации, а його орган — газета "Лемко" — издавалася штотиждня в Клівланді.

Вшытко того вимагало необхідність скликати с'їзд организации, котрий организаційно завершил бы основание Лемко-Союза, вызнаны його основны ціли и задачы, методы и средства діяльности.

Тымчасово Головне Правление с участию новоствореных отdілов подготовили 1-й с'їзд Лемко-Союза, котрий отбылся 22 февраля 1931 року в Клівланді. Повідомленіе про с'їзд в газеті "Лемко" подписали члены правления: Т. Кохан, Д. Вислоцкий и С. Пыж. Оно было также поміщене в Карпаторусском календарю Ваня Гунянки на 1931 рок. Так як организация ищи не мала устава, на с'їзд запрошено не лем делегатов от отdілов, а всіх, кто интересовался справами лемковской імміграціи, кому на серци лежала справа организации. На с'їзді было присутніх 58 делегатов (от 2-х отdілов) и гостей, переважно активистов из Огайо, Піттсбургщины и Детройта.

Предсідателем Президии с'їзда выбрао Александра Телеха, подпредсідателем — Ивана Гальчака, а секретарями: Михаила Бескідняка и Юлиана Федака. На обсуждение с'їзда Тымчасовим Головним Правлением Лемко-Союза были предложены такы основны спрavy:

1. Отчет Тымчасового Головного Правления.
2. Обсуждение проекта устава и чартера.
3. Изданіе газеты.

4. Отношение лемков до Советской России и украинского самостийницства.

5. Выборы правляющих органов.

Тымчасове Головне Правління склало отчет про свою организаційну діяльність по основанию нових отділів і созива установчого с'їзда. Создание организации проходило в тяжкій ситуації економічної кризи, в результаті якої 15 мільйонів робочих в США остали безроботними і нашлися в безвихідному положенні. Особливо тяжким було положення іммігрантів і оно отбилось в програмних документах с'їзда.

На с'їзді обговорено і прийнято Устав Лемко-Союза, в котрому записано також його цілі і задачі. Згідно з тим уставом організація поставила собі за ціль об'єднати всіх выходців з Лемковини, Пряшевщини і Подкарпатської Русі (Закарпатья) і їх потомків:

- 1) для дружескої праці над просвітотом, політичним і культурним ростом карпатських робочих в США і Канаді, щоби таким способом освободити їх від експлуатації розмаїтими паразитами і спекулянтами на народній темності і неорганізованості;
- 2) для підтримки культурних зв'язків з родними братами в старому краю;
- 3) для матеріальної помочі своїм країнам, які не по своїй вині попали в нуджу і заслужили на підтримку.

Для досягнення указаної цілі Лемко-Союз повинен:

- издавати газети, журналы, учебники і іншу літературу на народній лемковській бесіді і поширювати робочу прогресивну літературу на розмаїтых языках;
- оснувати отділи в тих місцевостях, де живуть вихідці з Карпат, а при них — школи, бібліотеки, художні, спортивні і інші кружки в своїх народних домах;
- проводити поучительні лекції, дискусійні збори, курси і масові мітинги для обговорення актуальних справ і оборони трудящих;
- нести матеріальну помочі в науці бідній лемковській молодежі в Америці і в старому краю;
- давати матеріальну помочі членам організації і єї симпатикам, а насамперед тим, які потерпіли в борбі за народні права;
- звертатися до урядів в справах Лемковини;
- підтримувати звязок зі славянськими і іншими прогресивними робочими організаціями, які можуть помагати досягненню вищеперечислених задач.

Для обезпечення своєї діяльності Лемко-Союз створить потрібні фонди (оборотний, народний, шкільний і інші) за рахунок членських взносів, доходів від проведених підприємств, видавництва і добровольних жертв.

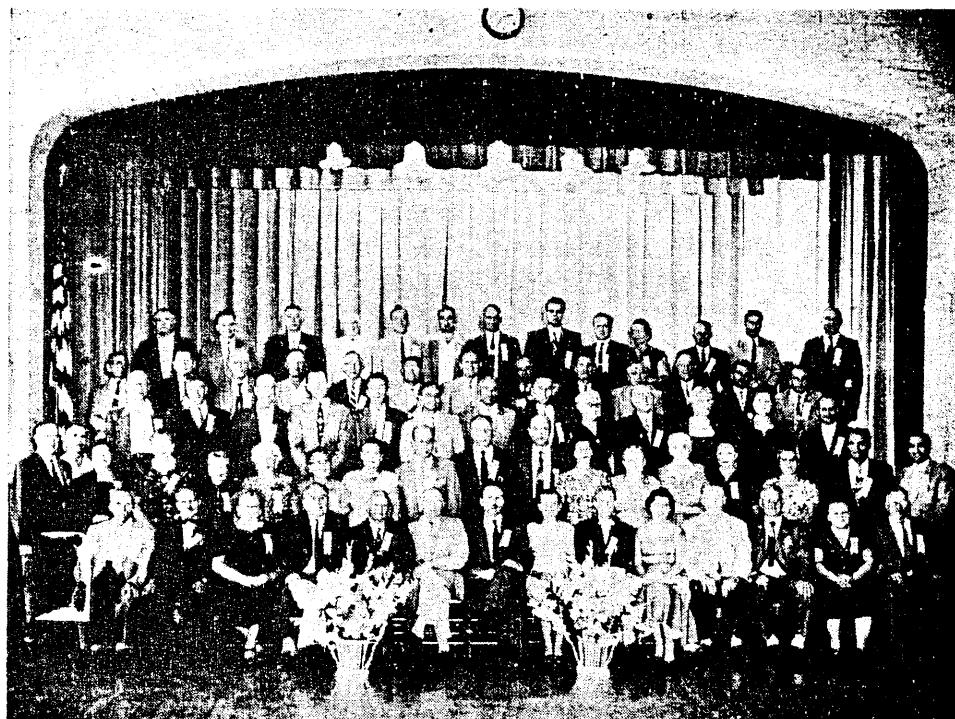
На деяких послідуючих с'їздах Лемко-Союза устав змінювався і доповнювався, але основні його положення залишалися такими, якими були приняті в 1931 році.

С'їзд одобрила рішення Тымчасового Головного Правління уважати офіційним органом Лемко-Союза газету "Лемко" і рішук кожного

року проводити кампанію для збору жертв на прес-фонд газеты, що-  
бы фінансово забезпечити єй штотижневе издание.

На том первом с'їзді Лемко-Союз визначили своє отношеніє до  
Совітского Союза и до українских националістов. С самого початку  
своїй діяльності заявил себе сторонником и симпатиком країни  
Совітів и в тот же час занял непримириму позицію по отношению  
до українського націоналітичного лагеря на імміграції и в старому  
краю

Немаловажним для дальній діяльності організації мала де-  
мократична постанова с'їзда про створені женських отділів Л. С.



Делегати 19 Гол. С'їзда Л. С., Юнкерс, Н. І., 31 авг., 1, 2 сент. 1931 р.

С'їзд вибрал Головне Правлінне Лемко-Союза в таком составі:  
Михаїл Баволяк — предсідатель, Д-р. Симеон Пыж — містопредсіда-  
тель, Александр Телех — секретар, Штефан Ткач — фінансовий секре-  
тар, Юлиян Федак — кассир, Іван Гальчак — головний организатор.  
Дмитра Висловского призначено редактором газеты "Лемко".

С'їзд поручил новому правлінню оформити чартер організації.  
На основі того рішення М. Баволяк, Ю. Федак и С. Ткач внесли до  
штатного уряду потребні документи и 1-го серпня 1931 року в штаті  
Огайо отримали організаційний чартер Лемко-Союза. С того дня он  
стає членськом корпораціон и юридичном особом, що давало йому  
потребні для своєї діяльності права и обовязки.

Початковом діяльностю Лемко-Союза предвиділося охопити так-  
же карпатських іммігрантів в полієнно-американських країнах: Ар-  
гентині, Бразилії, Парагваю и Уругваю. В Монтевідео організовано  
навіть його отдел. С часом, с причини організаційних, політичних и

инших трудностей, діяльність організації обмежувалася Соєдненними Штатами Америки і Канадою.

Минуло 50 років з часу заснування першого відділу Лемко-Союза. За цей час організація перешла нелегкий путь, котрий для ліпшого аналізу її діяльності потрібно розділити на декілька періодів. В діяльності Лемко-Союза можна виділити чотири основні періоди, котрі ріжуться своїми характеристичними умовами того часу і суб'єктивними факторами його руководства.

Перший період — предвоєнний, період скорого роста організації, формування прогресивної самосвідомості членів, навязування ставлення до реакції. Започаткований зародженням Лемко-Союза, зв'язки з іншими прогресивними організаціями і бескомпромісного цього періоду діяльності тягнувся до осмого с'їзду організації, котрий відбувся в грудні 1939 року, до початку другої світової війни.

Другий період — воєнний — характеризується патріотичним трудом членів Лемко-Союза для перемоги над фашизмом. Тот період завершився двадцятим с'їздом організації в грудні 1945 року.

Третій — повоєнний період — період діяльності Лемко-Союза в умовах маккартизму і поступового отримання в міжнародних ставленнях США з соціалістичними країнами, період даремних зусиль вернутися на Лемковину виселених з неї лемків, період постепенного відходу частини руководства від прогресивного курса діяльності організації. Тягнувся цей період аж до 26-го с'їзду Лемко-Союза, до вересня 1971 року.

Останній, четвертий період діяльності Лемко-Союза — період одновідомих початкових прогресивних основ, на яких він був заснований — почався з його 26-го с'їзду, на якому було усунуто з руководства сепаратистів, котрі разом з українськими націоналістами старалися, проти волі більшіства членів, скерувати організацію на путь авантюри і реакції. Тот початковий період тривав і характеризується нелегкими умовами розвитку організації, як складовою частину трудової, прогресивної славянської імміграції, притягнути до її діяльності і руководства молодежі.

## ПЕРІОД РОЗВИТИЯ ОРГАНІЗАЦІЇ

Перший с'їзд Лемко-Союза лем організації завершив створення організації, котра не мала іншіх жадних матеріальних засобів для своєї діяльності. Газета "Лемко", як офіційний орган Лемко-Союза, видавалася інци самим редактором, котрий при фінансовій підтримці клівлендських членів купив друкарські машини для її друкування. Разниці в поглядах членів Головного Правління це до напрямлень діяльності організації привели до виходу з неї частини членів і навіть декількох відділів. Зато успішно почали організовуватися нові відділи, переважно в околицях Нью Йорка, где по підприємствам с'їзді перенесено з Клівленду центр організаційної роботи Лемко-Союза.

Діяльність Лемко-Союза в тот початковий період проходила в умовах тяжкої економічної кризи і його членам, часто безробот-

жним нелегко було навіть предплатити свою газету. В тот час організація не мала можливості укріпитися фінансово і створити матеріальну своєї діяльності. Проходил лем количественний рост отділів и числа членов.

Важне значення для дальншого укріплення організації мав 2-ий с'їзд Лемко-Союза, який проходив в Піттсбургу з 11 по 13 лютого 1933 року. В том с'їзді прийшли уж участь 24 делегати, вибрані в отділах, відповідно з уставом організації, и члени Головного Правління.

Отчет Головного Правління показав, що Лемко-Союз, хоць і помалы, але росне. Зато делегати рішили, що їхня організація пе-ребрала от редактора на свою власність друкарню, а йому і працівни-кам друкарні выплачувала місячну платню.

С'їзд вибрал нове Головне Правління Лемко-Союза, в состав котрого були вибрані: Ярослав Кобан — предсідатель; Штефан Геренчак містопредсідатель, Д-р. Симеон Пиж — секретар, Юліян Федак — кассир, Дмитрий Вислоцкий — редактор газети, Антон А. Цисляк — менажер, Дмитрий Семанцьо — організатор, Іван Малютич и Йосиф Ванига — заступники членів правління. До составу правління ви-брали також і жінки: Варвара Крестинич — містопредсідалька и Анна Венгрин — організаторка.

В 1933 році по порученню предсідателя Лемко-Союза Я. Кобана були опроектовані и приняті емблема (герб) и прапор організації, автором яких є Ніколай Цисляк. Из єденадцяти його проектів емблема була вибрана і одобрені первістком, який представляє пятигірний червоний платок (по числу частей світа, де живуть лемки), по середині якого зображені дві гори (півднєва і північна частини Лемковини) покриті лісами (богатство краю). С пози гори є сонце (символ прогреса). Всю емблему охоплює монограма з білих букв "Л. С." і внизу надпис — "Соєд. Штати і Канада". Прапор організації червоний, розділений по середині узким білим полосом (що означало розділ краю на дві частини), по середині якої по-міщені емблема, связуюча обидві частини (символ соєднення краю з помочом Лемко-Союза).

Емблема організації єсть на офіційних печатах Лемко-Союза, його отділів и округів, на сценах Народних Домів. Она служить для заглавия всіх офісовых писем. Виготовлений нагрудний значок з емблемою Лемко-Союза дуже полюбився членам організації, які носили його постійно, а декотри навіть завіщали, щоби их похоронити з тим емблемою.

Прапор Лемко-Союза прекрасно зробили активни и заслужені членкині з Клівленда — Текля Дзямба и її сестра Пелагія Сипляк. На офіційних торжествах и праздниках організації тут пропориставиться рядом з офіційним американським прапором.

По другому с'їзді організація духовно и ідеально змінилася, але материально все ішо з причинами економічного положення в США не могла поднятися. Число предплатників газети не перевищало єдину тисячу. Зато по с'їзді число членів організації скоро зростало и за період меж другим и третьим с'їздами оно подвоїлося, найбільше за рахунок членів из лемковських колоній в Пенсильванії.

В сентябрі 1933 року Д-р С. С. Пыж залишив роботу в редакції газети "Правда" в Філадельфії і як секретар Лемко-Союза проводив організаційну і пропагандистську діяльність по створенню нових відділів організації в колоніях карпаторуських іммігрантів восточних штатів. Дуже членов ОРБ підтримали його діяльність і стали членами Лемко-Союза.

В маю 1934 року в Юнкерс состоялся 3-ий с'їзд Лемко-Союза, в роботі котрого, кромі членов Головного Правління, приняло участь 52 делегати.

Делегати обсудили діяльність організації за період, що минув послід остатнього с'їзда і вибрали новий склад Головного Правління. Його предсідателем був вибраний Макарій Геряк, а містопредсідателем Марія Пухна. На інших становищах в правлінні персональних змін не було. Было рішено, щоб секретар правління Д-р С. Пыж перешов на постійну роботу в редакцію газети "Лемко".

На с'їзді були прийняті резолюції, в котрих делегати виразили свої погляди на актуальні проблеми діяльності організації.

В першій і основній резолюції с'їзда про "Национально-культурну і політичну програму Лемко-Союза" було записано: "Історично і культурно лемки були пов'язані з русським Востоком і народними масами Лемковщини всегда ориентувалися на Восток і стремились к сближению з русским народом. К тому сближению с Востоком они стремятся ище большеш ныні, коли там в результаті Великої Октябрської революції устранино всякий національний і соціальний гнет",

На с'їзді Лемко-Союз рішав стати членом американського Общества Друзей СРСР.

Даліше в резолюції отмічалося, що "с'їзд хоче звернути увагу членов Лемко-Союза і всіх лемковських робочих в Америці на злостні напади на туту нашу національно-культурну програму з різних сторін". С однієї сторони нападають на туту програму різні карпаторуські лидери, котри повторяли все народні фрази про єдинство руського народу, але не робили нічого реального для просвіщення наших народних мас... С другої сторони атакують... українські націоналістичні лидери всіх мастей".

На третьому с'їзді Лемко-Союз визначав більше прогресивний курс своєї діяльності і навіть частина членов консервативного, клерикального напрямлення відішла від організації. Зато до неї пришло значно більше нових, свідомих членов і читателей газети "Лемко", котри активно включилися в її діяльність за інтереси трудової карпаторуської імміграції.

Членам Лемко-Союза того часу особливо близкими і зрозумілыми були ідеї миру і соціального прогреса, котри з успіхом перетворювалися в життя в СРСР, в краю, до котрого були звернені погляди і надії лемков на допомогу от польських і чехословакських буржуазно-поміщицьких поневолювачів.

В 1934 року во Львові видано книжечку Сергея Дуркота "Лемковина-Сибір", в котрой доказана потреба еміграції лемков в СРСР. Туту ідею начал реалізувати на Лемковині спеціальний переселенческий комітет, котрий за пару днів собрал 13 тисяч под-

писов лемков на петиции польскому и советскому урядам на появление емигрувати в СССР. Дальший сбор подписей был приоставленный польскими властями.

Лемко-Союз рішыл поддержати туту ідею своїх старокрайових лемков. “Треба нам все памятати, — писал Д. Вислоцкий, — что ратунок Лемковини в еміграції, што еміграція лемков не може бути в жадну іншу країну, лем в ССР. В том направлении нам треба трудитися, трудитися за всіх сил”.

Лемко-Союз вислав своїх делегатов Д-ра С. Пыжа и М. Похіу до советского абасадора в Вашингтоні, а наприконці 1934 року — редактора газети “Лемко” Д. Вислоцкого в Москву за піддержком справи переселення лемков в Советский Союз. Советські органи прихильно отнеслися до пропозиції переселення надвішкі населення з Лемковини в СССР, по польським властям категорично отказали безземельним и малоземельним лемковським селянам в переселенні и заборонили переселенческий рух.



Президія 22-го Гол. С'єзда Лемко-Союза, вітавшогося в Лемко-Парку в діях 31-го августи і 1, 2 вересня 1963 р.

Повернувшись в США Д. Вислоцкий обіхал центри карпаторуської имміграції, де читав лекции на “Стара и нова Россия”, “Что я виділ в Советском Союзе” и інші. В тих лекциях, котрі потом були видані отдельними брошюрами и в сборниках, он росповідал про научно-техничний и соціальний прогрес в СССР, викрывав клевети о новом житті в советском краю.

Прогресивна орієнтація Лемко-Союза, а найбажче популяризація великих соціальних змін в Советском Союзі, його огромных народно-господарських и культурних досягнений отогралі користну роль в ді-

ятельности організації, в роботі єй місцевих відділів.

Лемко-Союз витал переговори меж США і ССР о установлению дипломатичных отношений, а потом разом с іншими робочими організаціями принимал участь в святкованні празднования Союзного Союза урядом США. Для тісного звязку зо своїми славянськими братами Лемко-Союз стал членом Американского Славянского Комитета и разом с іншими організаціями принимал активну участь в його діяльності.

Но як лемко-Союз взял явниий робочий курс и начал сотрудничати с другими прогресивными робочими організаціями, писал Д-р С. Пыж, то всі патріоты легкой нааживы на отсталости и темноті лемковской имміграции заворушылися и подняли разом против него борьбу. Напады с их стороны шкодили організаціям, гамували єй рост. Зато они очищали організацію от выпадковых людей, гартували єй членов. Завдяки тому Лемко-Союз організаційно и ідейно змінился, придал нових, прогресивных членов, а число предплатников на газету "Лемко" зросло до двох тисяч.

С 30 мая по 1 июня 1935 року в Оліфанті состоялся 4-ий с'їзд Лемко-Союза. Разом с членами Головного Правления в с'їзді приняло участь 65 делегатов.

С'їзд обсудил діяльность організації за отчетний період и принял ряд важных постановлений.

Через то, што граница меж США и Канадом стримувала організаційний звязок Головного Правления Лемко-Союза с його канадськими відділами, с'їзд уполномочил Торонтонский відділ організації провести централізацію тих відділів и скликати с'їзд их делегатов.

Делегаты с'їзда рішали перенести головну канцелярию Лемко-Союза и друкарню гагзеты с Кливланда до Нью Йорку и выдавать єй як двотижневик. С 1-го января 1936 року газету "Лемко" читатели почали уж получати из Нью Йорку два разы на тижден.

Предсідателем Лемко-Союза был выбраный Георгий Шуфлят.

Згодно с постановлением четвертого с'їзда, в сентябрі 1935 року в Торонто состоялся первый Канадский с'їзд Лемко-Союза. С'їзд створил Канадский Центральний Комитет Лемко-Союза с центром в Торонто, до складу котрого были выбраны: Иван Ксенич — предсідатель, Василь Чепа — головный организатор, Иван Вансач — организатор, Владимир Цисляк — секретар, Нестор Волчак — фінансовый секретар, Николай Цисляк — кореспондент.

В июлі місяци 1936 року франкісти при поддержкі гітлеровської Германії и фашистської Італії почали гражданську войну в Іспанії. Союзний Союз подал законному испанскому уряду вицеляку допомогу. Але США, Англія, Франція и Канада проголосили в том конфлікті свою нейтральність.

С чувством интернаціональной єдиниці на оборону испанской республики солидарно виступили трудящи вшыткіх стран. Под кличом "За вашу и нашу свободу" тысячи добровольців многих країн світа, в том числі и лемковски иммігранты с Канады и США — члены Лемко-Союза, боролися, а декотрти из них навет отдали свое жыття на фронтах Іспанії в интернаціональных бригадах им. Лінкольна, канадско-

го батальона Мекензи-Панино и иных. В рядах испанских антифашистов боролися, например: П. Баницкий, И. Вандзилак (загинул на фронти), В. Глива, С. Добровольский, А. Корбель, Г. Ренчковский, В. Турковский и другие.

Вступной редакционной статьи Календаря Лемко-Союза на 1938 рок было записано, что "борьба в Испании проводится не лем за интересы испанского народа, але и за интересы всіх народов світа, и за интересы нашего карпато-русского народа, и за нашу свободу. Мы уж днеска можем похвалитися, што и мы зрозуміли суть борьбы в Испании, бо уж и наши члены воюют на полях Испании за свободу нашего народа. Мы члены Лемко-Союза можем быти горды, што наша организация выховала таких свідомых людей, котры добровольно проливали свою кров в Испании".

Члены Лемко-Союза принимали участие в демонстрациях и вічах, роз'ясняли ситуацию в Испании, собирали гроши на помоч испанским дітям.

3 и 4 сентября 1936 року в Пассайку отбылся 5-й с'їзд Лемко-Союза, в роботі котрого, кромі членов Головного Правления, приняло участь 58 делегатов от 60 отділів. С'їзд присвятив головну увагу двом актуальним справам: организации лемковской молодежи в Америці и допомоги своим краям на Лемковині.

С'їзд призначыл финансовы кошта для организации молодежи и выбрал организаторов молодежных отділів. Рішено выдавати для молодежи журнал на англійском языку. Постановлено, што коли буде организовано не менше 10 молодежных отділів, буде скликаний с'їзд молодежной организации Лемко-Союза.

Двох наймолодших делегатов с'їзда: Ивана Адамяка и Теодора Горощака выбрано в Молодежный Комитет, котрый мал заняться организацином молодежных отділів. До його складу входили также: Иван Барна, Андрей Скуба, Павел Кобеляк, Анна Похна, Ольга Басалыга, Георгий Шуфлят, Семан и Анна Кец, Мария и Анна Фучыла, Ольга и Андрей Цислякы, Андрей Сляк, Павел Юнак, Параска Горш, Павлина Курило, Анна, Антонет и Павел Броды, Люба Жыдяк, Андрей Рыдзьк, Ненси Марчишин, Юлия Курило и другие молоды, в Америці роджены діти лемковских иммигрантов.

Теодор Горощак принял на себе обовязок быти редактором журнала "Лемко-Ют", котрый послі с'їзда раз на два місяцы выходил до другой світовой войны.

Што до помочы краям в старом краю, с'їзд рішыл подпорувати акцию за переселение в Советский Союз безземельных и малоземельных лемков, а также помагати прогресивной, культурно-просвітительной и другым формам громадской діятельности, котра провадилася на Лемковині.

Головне Правление переизбрано на с'їзді в попереднем составі под предсідательством Георгия Шуфлята.

Зараз послі с'їзда Лемко-Союза, 5-го и 6-го сентября 1936 року в Нью Йорку отбылся Народный Конгресс, в котором приняли участь 353 делегаты, котры презентовали 20 тысяч организованных иммигрантов с Лемковины, Галичини, Буковины и Закарпатья. Тот конгрес, єдним

с организаторов якого був Лемко-Союз, мал на цілі помочи укріпленню Народного Фронта проти фашизма, против реакції и ликвидации загрозы другої світової війни.

Перший раз в історії славянської імміграції в США встрітилися представителі організацій, що ворогували меже собом. Люди розмітних політичних поглядів, розмітних релігій, котрі називали себе українцями, лемками, карпаторусинами, руснаками, руськими, порозумілися. Вони переконалися, що сут барже важнішы справы от споров за назвы, с которых користали други. И для того делегаты тогого конгреса рішыли об'единитися разом, чтобы створити Народний фронт, условия для братської роботы, помогати собі взаимно и боротися за свои интересы, против своих общых ворогов.

В принятим на конгресі Манифесті до іммігрантов указана потреба вшыткыма силами и средствами поддержувати борьбу американського народа против войны и фашизма, против реакции, подпорузвати рух за право робочих организоватися в юнії, за право на штрайкы, за социальне законодательство.

Для реалізації принятих на конгресі резолюций выбрано Народний Комітет, в склад котрого були вибраны и представители Лемко-Союза.



В жовтні 1936 року в Монреалі состоялся другий канадський с'їзд Лемко-Союза, котрий выбрал до Центрального Комітета: Владимира Цисляка — предсідателем, Івана Ксеніча — містопредсідателем, Ніколая Цисляка — секретарем, Івана Лабика — фінансовим секретарем, Нестора Волчака — кассиром, Владимира Пейка — головним

организатором, Ивана Похну — окружным организатором, Ивана Ван-сача и В. Петрончака.

Наприконци 1936 року в Нью Йорку отбылся первый с'їзд лемковской молодежи, в котором приняло участие 17 делегатов с молодежных отделов Лемко-Союза. На с'їзді выбрано и одобрено план єй діяльности, который, еднак, не удалось полностью выполнити.

6-й с'їзд Лемко-Союза отбылся в Нью Йорку 3—5 сентября 1937 року. В с'їзді взяло участие 60 делегатов от отделов и округов и 9 членов Головного Правления и Контрольной Комисии, которы были переизбраны в незміненом составі под предсідательством Георгия Шуфлята.

Найважнішим постановлением с'їзда было постановление про будову Карпаторусского Американского Центра (КРА Центра) в Юнкерс. То была нелегка задача. До того часу лемковски иммигранты будували лем церкви. С'їзд призывал всіх членов складати жертвы и давати пожычки на тоту народну будову.

Через місяць, в октября 1937 року в Торонто проходил 3-ий Канадский с'їзд Лемко-Союза.

За куплены юнкерскими отделами за 8 тысяч долларов земли была почата будова их клуба. Отповідно с рішеніем шестого с'їзда Лемко-Союза на місци будовництва клуба начато будовництво великого центра, в котором могли бы поміститися друкарня, редакция газеты, реставрация, галя и комнаты для культурно-просвітительной роботы, уроочистых собраний и семейных торжеств.

Кампания по сбору средств на будову центра, которую проподили Головне Правление Лемко-Союза и газета "Лемко", за єден лем рок принесла 10 тысяч долларов жертв и 20 тысяч пожычок. Собраны грозды под ініціативним и розумным руководством И. Малютича, Т. Пиртея, В. Гончарика, Д. Вислоцкого, Д-ра С. Пыжа и других дозволили за єден рок, незважаючи на материальны, организацийни и политичны трудности, збудувати своими силами будинок, который єст великим материальным и культурным памятником карпаторусских иммигрантов.

И хотя тата народна будова иши не была цілком закончена, ту в КРА Центрі, в Юнкерс с 27 по 29 сентября 1938 року можна было уж провести 7-ый с'їзд Лемко-Союза. В с'їзді взяло участие 70 делегатов и членов Головного Правления. Всіх присутних запалювал тот факт, што с'їзд первый раз отбывался в своем центрі. През то делегаты и члены Головного Правления, которы здавали отчеты перед ними, най-больше уваги в своих выступах приділили справам будовництва центра, його завершению.

Головне Правление было иши раз переизбране на с'їзді в попередном складі под предсідательством Георгия Шуфлата.

По завершению роботы с'їзда для його делегатов и гостей был даный великий концерт и проведеный контест на газдиню КРА Центра, котром стала Харитина Попивчак. Она собрала на будовництво центра найбольше — 407 долларов и 10 центов.

Послі сего с'їзда с помочом Лемко-Союза окончено организацию Карпаторусской Секции при Международном Роб. Ордені (МОР) — прогресивной запомоговой организации, которая с часу своего осно-

вания в 1930 році, включила в свою діяльність борьбу за соціальне обеспечення робочих, за мир і демократію. В 15 національних секціях МРО було створено 1624 отділи, котри об'єдняли 183 тисяч членів.

Гол. Правління Лемко-Союза почало переговори з МРО про створення отдельної Карпаторусської Секції послівого переїзда з Клівленду до Нью Йорку. Оно зобовязалося покрити частину розходів на організацію секції. Перші отділи секції начато створювати при Руській секції в 1936 році. А з 1-го августа 1939 році в МРО почала свою діяльність Карпаторуська Секція, число дорослих членів котрої становило більше 5 тисяч, а молодежних — понад єдину тисячу.

Діяльністю секції керувал Крайовий Комітет, до якого входили: А. Конончук, Ю. Адамяк, Д-р С. С. Пиж, М. Лайчак, М. Логойда, В. Саламак, П. Костишак, И. Мягончак, Дж. Кузьма, Дж. Фучила, А. Кец, П. Цирка, П. Гузлей, А. Милян, М. Ониско, П. Павляк, П. Томасек, И. Малиняк, И. Василько и други.

В жовтні 1938 року в Торонто состоялся 4-ий Канадський с'їзд Лемко-Союза.

В 1939 році Лемко-Союз святкувал своє перше десятиліття существования. Тот ювілей годинув нелегкий, але плодний передвоєнний етап роста організації в США і Канаді. То був етап організаційного, фінансового, політичного і ідейного розвиття Лемко-Союза.

В організаційних справах Лемко-Союз досяг своєї вершини, що до числа членів і отділів, читателей газети "Лемко". Фінансово і матеріально організація дуже укріпилася. Отділи почали купувати свої народни дому. В Юнкерс завершено будівництво і 28 травня 1939 року урочисто відкрито для широкої діяльності КРА Центр, який є найбільшим матеріальним здобутком організації. Ту помістилися організаційний Центр Лемко-Союза, його друкарня і редакція газети. Нова будова мала вишкото для того, щоби потім перетворитися в прекрасний культурний центр карпаторуської имміграції.

В народно-політичній діяльності організація стала на путь соціального прогреса, дружби і сотрудничества між Соєдненими Штатами і СРСР Союзом, на який покладала надію на визвільнення своїх країн в Карпатах. В ідеїном напрямлені та перший період характерний одокремленням організації від церкви, від клерикальних лидерів, сотрудничеством з іншими прогресивними організаціями.

### ЗА ПОБІДУ НАД ФАШИЗМОМ

На міжнародному горизонті згущалися хмари другої світової війни. Пропозицію СРСР Союзу в справі об'єднання демократичних держав проти війни не прийнято, антифашистський фронт не створено. В 1938 році Франція і Англія в Мюнхені отдали гітлерівській Німеччині Чехословачку. В тот небезпечний час наступлення фашизма на інтереси трудящих і підготовки другої світової війни прогресивні робочі і інші народні організації відповіли створені

ннем робочого и народного фроитов борьбы против войны и фашизма. В тутору борьбу отразу включился и Лемко-Союз, бо она была связана с борьбом за освобождение от фашистских окупантов родных карпатских земель.

Разом с іншими карпаторусскими организациями в Америці Лемко-Союз виступил в обороні Чехословакии, а головно Пряшевщины и Закарпатя перед фашистскими агресорами. Он принял активну участь в великих народних вімах карпаторусских иммігрантов в Нью-Йорку, Пассайку и інших місцевостях, на которых был створеный тымчасовий Карпаторусский Народний Комітет (КРНК). Його предсідателем был выбранный Михаил Лайчак, секретарем — Д-р С. Пыж, помочником секретаря — Иван Кания, кассиром — Михаил Петрик и членами Комітета были выбраны: Михаил Магоник, Андрий Кания, Ярослав Кобан, Иван Грофік и Андрей Грабський.

В вічу в Нью Йорку 9-го октября 1938 року приняло участь большие єдной тысячи представителей карпаторусских организаций и церквей, которы постоянно протестовали против ганебных наміров Гитлера, мадярских, словацких и польских наанов захватити Карпатску Русь, выловилися за ёй права на самоопреділение. Тоты вымогы были записаны в єдинодушно одобрену вітом резолюцию, котра была выслана урядам США, Англии, Франции и СССР.



15-го октября 1939 року тымчасовий КРНК на своєму засіданню в Нью Йорку одобрил возванне до карптаорусской имміграции, в котром была сложена програма діяльности того комітета. Його найважнішом задачом была подготовка скликания Карпаторусского Народного Конгресса, котрый должен был выбрать постоянный КРНК, як политичиний орган карпаторусской имміграции в США.

При пomoчы Лемко-Союза тымчасовий КРНК скликal ряд мaсoвых віч, на которых приято резолюции в обороні свободы и самоопреділення населення Закарпатя, Пряшевщини и Лемковщини.

Тымчасовий КРНК выполнил поручену йому задачу и организовал Карпаторусский Народный Конгресс, который состоялся 11-12 февраля 1939 року.

Конгрес высказался за об'єднанie Карпатской Руси в єдину цілость и за наданie єй населенню право самоопреділення, чтобы могло за своим желанием присоединитися до своих братов в Сovітском Союзі.

Конгрес одобрил и опубліковал Возванie Карпаторусской иммиграции в США и Канаді. В том возванні было записано, что "спасти наш народ в старом краю от постоянного голодування, рабства, национального гнета и полной деонационализации можна лише через забеспеченіе йому права свободного самоопреділення, чтобы он мог возсоединитися с братскими народами Советского Союза. Як в XVII столітнію население України посли долгой борьбы против польских панов не находило іншого выхода для себе, лише возсоедниненіе с братським русским народом в єдиній державі, так и мы в наш час видиме, что для карпаторусского народа по обоих сторонах Карпат в днешніх умовах не залишилося ничего іншого, чтобы сохранити свою народність, лише возсоедниненіе зо своим братським народом в Советском Союзі. Всякий інший путь — то путь національної смерті для нашого народа в старом краю".

Конгрес призвал карпаторусські оргaнізації в США и Канаді боронити от фашизма своих братов в старом краю, давати им материальну помочь. В телеграмі Держдепартаменту делегаты конгреса высказалися за необходимость совместной борьбы народов США и СССР за сохранение мира.

Для руководства діяльністю по реалізації принятых конгресом постановлений и дальнішому об'єднанію карпаторусской иммиграции конгрес выбрал Карпаторусский Народний Комитет в таком составі: П. Гузлей (предсідатель); М. Лайчак, М. Магонец, Д. Вислоцкий, М. Басош, И. Миклуш, Т. Порянда, Т. Шляхта, П. Ратица, И. Бодрог, М. Туряниця (містопредсідатели); Д-р С. Пиж (секретар); И. Грофік (кассир); М. Логойда (редактор); М. Петрик, И. Каня, Я. Кобан, В. Вархоляк, В. Цисляк, И. Костелеба и И. Сабадош (члены). Пресо-вым органом того комітета стала газета "Карпатска Русь", которую по-чали выдавать в 1939 року в Нью Йорку.

Карпаторусский Народный Конгресс был политичним плодом десятилітньої діяльності Лемко-Союза и в частности наполегливого труда в том направлению Д. Вислоцкого и Д-ра С. Пижка. Його значеніе полягає не лише в принятых постановлениях, але и в самом його составі, в представительстві, в том факті, что делегаты первый раз в истории карпаторусской иммиграции презентували выходцев с обоих сторона Карпат, размінти за своїм політичним и ідеїним характером організації. На конгресі були представлены культурно-просвітительни и церковни оргaнізації, запомоговы братства, гражданські клубы, канадські карпаторусські оргaнізації. Лемко-Союз на конгресі был представленый 50 делегатами.

1 січня 1939 року фашистська Германия напала на панську Польщу, на оборону котрої виступила Англія і Франція. Почалася друга світова війна.

17 січня того самого року Красна Армія почала освобождати Западну Україну і Западну Білорусь. Населеніє тих земель візьменилося за своїми єдинокровними совітськими братами.

В США почалася шалена антисовітська кампанія, про котру газета «Лемко» писала: «По своїй лживості, безстыдству и бредової истерії теперішня антисовітська пропаганда перевищувати навіть того, що писалося і говорилося проти СРСР в 1918-1920 роках». А в Канаді були навіть закриті прогресивні організації, в том чині і відділи Лемко-Союза, конфіскованій их маєток, заборонена пересилка из США газеты "Карпатська Русь".

В звязі з названими подіями Головне Правління Лемко-Союза рішило предтерміново провести слідуючий с'їзд організації, котрий попереднім с'їздом був назначений на май 1940 року. Посіні погодження того рішення з отриманнями 8-її с'їзд Лемко-Союза состоялся 28-30 листопада 1939 року в Юнкерс, в Карпаторусському Американському Центрі, котрий був уж цілком закончений і в ньом находилася редакція газети і друкарні. Из-за антисовітської кампанії не всі відділи прислали на с'їзд своїх делегатів. Разом з членами Головного Правління в роботі с'їзда взяло участь 61 делегат.

В принятій резолюції с'їзду, наперекор антисовітської истерії, висловили радість по поводу освобождения Западної України і відновлення єї з СРСР. В резолюції також було сказано, що за границями СРСР існували лише землі з руськими етнографічними групами в Карпатах: Лемковиціна, Пряшевщина і Закарпаття. Делегати домагалися, щоби і totы території були прилучені до СРСР. Телеграму з таком прослібом Лемко-Союз послал до Москви зараз по освобождению Зап. України.

С'їзд рішил об'єднати газету "Лемко" з газетою "Карпатська Русь". Нова назва пресового органа Лемко-Союзу — газета "Карпатська Русь" — мала свідчити про єдноту карпаторуської імміграції з обох сторон Карпат.

Головном справом на с'їзді, для котрої скликано його предвчасно, була справа отправки делегации Лемко-Союза в СРСР. До складу той делегации с'їзду призначили Д. Вислоцкого и Т. Шуфлята. Але тата делегация не змогло вийти в СРСР з причини паспортних формальностей.

С'їзд вибрал новий склад Головного Правління Лемко-Союза, до котрого вошли: Іван Головач — предсідатель, Анастазія Глюз — містопредсідатель, Ярослав Кобан — секретар, Василь Вархоляк — кассир, Д-р. С. Пиж — редактор. Антон Цисляк остался на дальнє менажером.

В банкеті в честь делегатов с'їзду взяло участь більше двох тисяч людей. То була величезна манифестація американських і канадських лемков в обороні власних і своїх земляков в старому краю соціальних і національних прав.

На окупованій фашистами Лемковиціні об'явлено про можли-

вость переселения в Сovieцкий Союз. Совiтськi переселенческi комiсии приїхали на Лемковщину. Десятки тисяч лемків заявили им про своє желання переселитися в СССР. Але леа приблизно два тисячы из них в февралю 1940 року змогли переселитися на Сovieцку Україну. То был, єднак, реальний результат многолітніх стараний жителів Лемковщини на переселене надзвiшки населення в Сovieцкий Союз и поддерiкки той справы Лемко-Союзом.

В двох остатних днях мая 1941 року в Юнкерс состоялся 9-ий с'їзд Лемко-Союза. На с'їзді, кромi обсуждения дiяльностi органiзацiї за остатний перiод, внесено деякi змiни в устав Лемко-Союза. Найважнiйшим было його дополненiе пунктом про виборы на с'їздi Центрального Комитета Лемко-Союза из 15 членов, которому поручено головне руководство организацiйmеже с'їздами. Из членов ЦК делегаты с'їзда выбирали Головне Правление Лемко-Союза.

На девятому с'їзді Головне Правление было переизбране без змiн в попереднем складi под предсiдательством Ивана Головача.

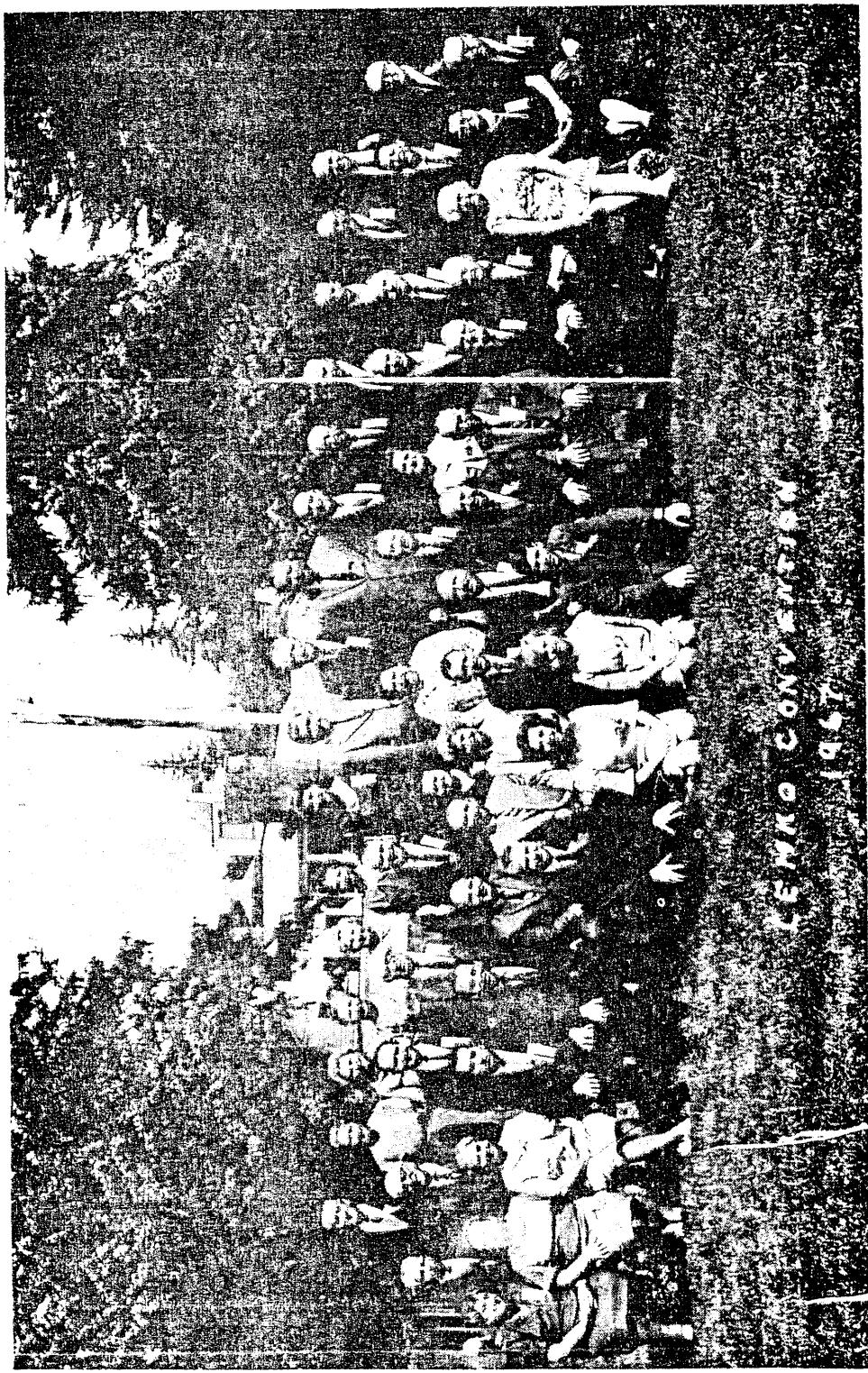
Захопивши на початку 1940 року Данію и Норвегию, а лiтом Франciю, гитлеровска Германiя и фашистска Италия окуповали Балканский полуостров, а 22 июня 1941 року зо своимi сателитами побандитскi, без об'явлення вoйни напали на мирий Сovieцкий Союз. В тот час в США все iще сильним был рух за нейтральнiсть. Але коли 7-го декабря 1941 року милитаристка Японiя напала на Пирл Гарбор, а потоm 2-го декабря Германiя, Италия и Японiя проголосили США вoйnu, в странi наступило патрiотичne поднесение за мобiлiзацiю всiх сил для побiди над фашизмом, в котором активну участь уж принимал Лемко-Союз.

Два днi по нападi Гитлера зо своимi союзниками на СССР, 24-го июня 1941 року, предсiдатель Лемко-Союза И. Головач скликal до КРА Центра специальне засiданie Головного Правления и редакции газеты "Карпатска Русь", на котором было єдноголосно рiшено всю дiяльность организации скеровать на помоч борьбi с фашизмом. Вшyтки присутнi на засiданнi высказали тверду uвiренiсть в побiду Сovieцкого Союза над агресором.

Отношенie Соєдiнених Штатов до Сovieцкого Союза радикально змiнилося. Почали рости симпатии до совiтского краю, совiтских народов. Американске правительство заявило свою готовностi помагати СССР як своjому союзнику. Така обстановка сприяла и стараниям Лемко-Союза зробити все можливе для помочи США и СССР в их совmiстной борьбi с ворогом людства. Змiнилася обстановка и в Канадi, где закрыты отдily Лемко-Союза знова почали свою дiяльность як отдily Карпаторусского Общества борьбы с фашизмом.

На первом засiданнi нововибраного Центрального Комитета Лемко-Союза 10 августа 1941 року, на котором была об'явлена кампания по сбору жертв для Общества Красного Креста Сovieцкого Союза (а потоm и Красного Креста США), ЦК закликal всiх карпаторусских иммигрантов "дiлом вiявити свою солидарность с совiтским народом, яго геройчном Красном Армiон".

С того засiдання ЦК Лемко-Союза была послана телеграма совiтскому амбасадору в Вашингтонi К. Уманскому, в которой была выслов-



24-й Головний С'їзд Лемко-Союза, отбувшися в Лемко-Парку  
2-го, 3-го и 4-го січня 1967 року

вость переселения в Сovieцкий Союз. Совiтськi переселенческi комiсии приїхали на Лемковщину. Десятки тисяч лемків заявили им про своє желання переселитися в СССР. Але лем приблизно два тисячы из них в февралю 1940 року змогли переселитися на Совiтську Україну. То был, єднак, реальний результат многолiтніх стараний жителей Лемковщини на переселене надвiшки населення в Сovieцкий Союз и поддержки той справы Лемко-Союзом.

В двох остатних днях мая 1941 року в Юнкерс состоялся 9-ий с'їзд Лемко-Союза. На с'їзді, кромi обсуждения дiяльностi органiзацiї за остатнiй перiод, внесено деякi змiни в устав Лемко-Союза. Найважнiйшим было його дополненiе пунктом про виборы на с'їздi Центрального Комитета Лемко-Союза из 15 членов, которому поручено головне руководство организацiйю меже с'їздами. Из членов ЦК делегаты с'їзда выбирали Головне Правление Лемко-Союза.

На девятому с'їздi Головне Правление було переизбране без змiн в попередньому складi под предсiдательством Ивана Головача.

Захопивши на початку 1940 року Данію и Норвегию, а лiтом Франciю, гитлеровска Германия и фашистска Италия окуповали Балканский полуостров, а 22 июня 1941 року зо своимi сателитами побандитскими, без об'явлення вoйни напали на мирный Сovieцкий Союз. В тот час в США все iще сильним был рух за нейтральнiсть. Але коли 7-го декабря 1941 року милитаристка Японiя напала на Пирл Гарбор, а потом 2-го декабря Германия, Италия и Японiя проголосили США вoйну, в странi наступило патрiотичне поднесение за мобiлiзацiю всiх сил для побiди над фашизмом, в котором активну участь уж принимал Лемко-Союз.

Два днi по нападi Гитлера зо своимi союзниками на СССР, 24-го июня 1941 року, предсiдатель Лемко-Союза И. Головач скликав до КРА Центра специальне засiданie Головного Правления и редакции газеты "Карпатска Русь", на котором было єдноголосно рiшено всю дiяльность организации скеровать на помоч борьбi с фашизмом. Вишистки присутнi на засiданнi висказали тверду uвiренiсть в побiду Сovieцкого Союза над агресором.

Отношенiе Соєдiнених Штатов до Сovieцкого Союза радикально змiнилося. Почали рости симпатии до совiтского краю, совiтских народов. Американске правительство заявило свою готовностi помагати СССР як своїому союзнику. Така обстановка сприяла и старанням Лемко-Союза зробити все можливе для помочи США и СССР в их совmiстной борьбi с ворогом людства. Змiнилася обстановка и в Канадi, где закриты отдiли Лемко-Союза знова почали свою дiяльность як отдiли Карпаторусского Общества борьбы с фашизмом.

На первом засiданнi новоизбраного Центрального Комитета Лемко-Союза 10 августа 1941 року, на котором была об'явлена кампания по сbорu жертв для Общества Красного Креста Сovieцкого Союза (а потом и Красного Креста США), ЦК закликав всiх карпаторусских иммигрантов "дiлом виявити свою солидарность с совiтским народом, яго герiчном Красном Армiном".

С того засiдання ЦК Лемко-Союза была послана телеграма совiтскому амбасадору в Вашингтонi К. Уманскому, в которой була выслов-

лена солидарность 400-тысячной карпаторусской иммиграции с Советским Союзом, його Красном Армии в их героичної борьбі против вторгнувшихся фашистских орд. В отповідь на телеграму Иван Головач, предсідатель Лемко-Союза, одержал слідуючого содережания лист от амбасадора Советского Союза в Вашингтоні:

“Дорогий гражданин Головач!

Прошу передать мою сердечную благодарность Карпато-Руссам Америки и Канады, за их теплые чувства к Родине и единство с великим Русским народом в его жестокой борьбе против предательски вторгшихся фашистских орд.

Несмотря на то, что противник силен — нет никакого сомнения в нашей победе над гитлеризмом.

Народы Советского Союза поднялись на отечественную войну. Враг будет выброшен за пределы нашей страны.

Свободолюбивые народы об'единяются в борьбе с фашистскими поработителями.

Настал час об'единения всех Славянских народов против общей опасности.

Свержение ига Гитлера в Европе также неизбежно, как и его поражение в войне, навязанной им нашей Родине.

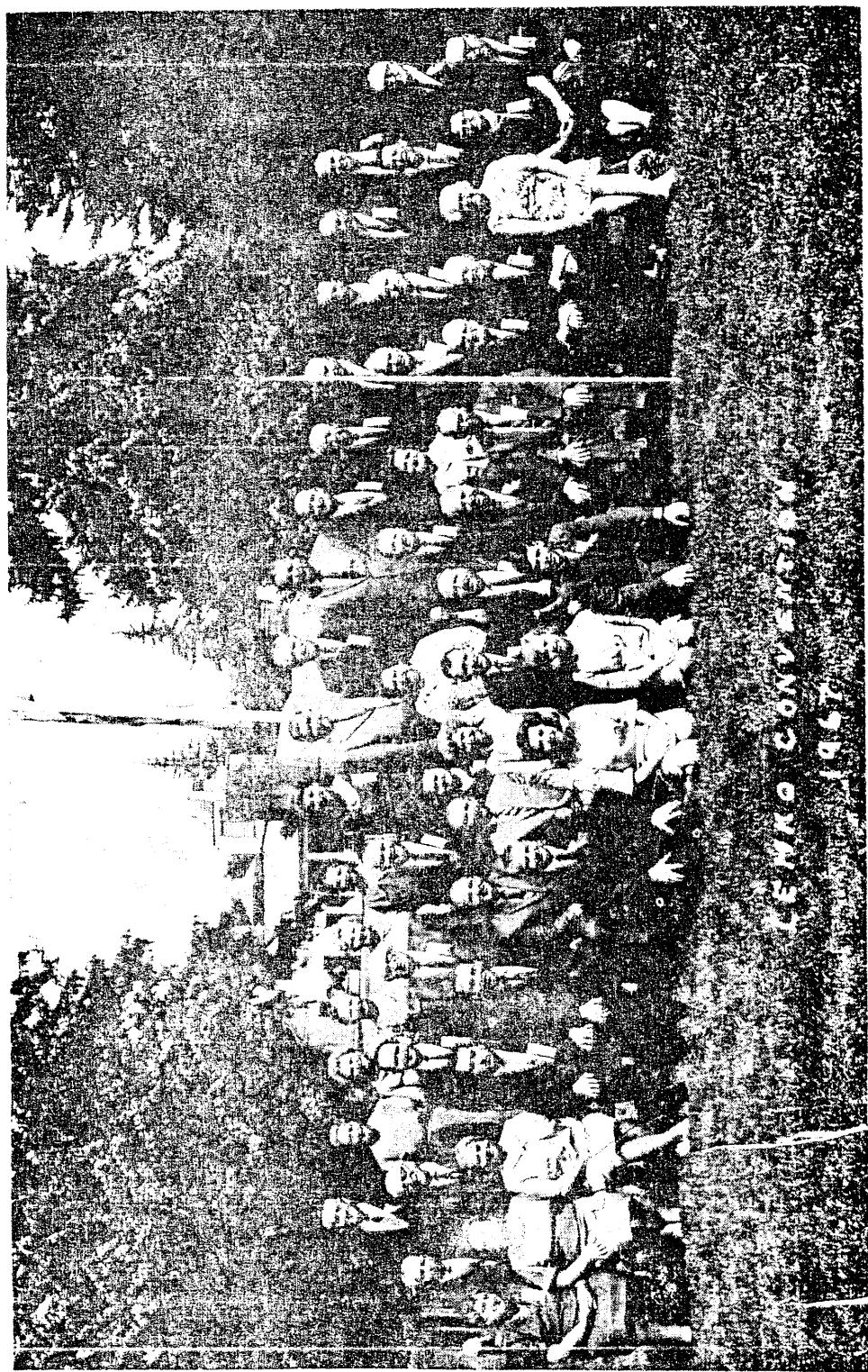
С приветом,

К. Уманский, Посол СССР в США”.

Послі віроломного нападу гітлеровської Німеччини на Советський Союз американські друзі СССР основали організацію под назвом “Рошен Вор Релиф” для збору средств на медикаменти, медични инструменты, еквіпунок для госпіталей, одежду и другы річи. В організації той помочи особливо активны были прогресивны славянськи организации іммігрантов, а серед них Лемко-Союз, Карпаторусска Секція МРО и зопомогове Общество Русских Братств, котры для збору жертв основали Карпаторусский Народный Комитет. До той справы прилучалися и церковны братства. Велику активності в зборі грошей и одяжі в Канаді проявили отділи Карпаторусского Общества борьбы с фашизмом.

Об'явлена Лемко-Союзом кампанія помочы на «Рошен Вор Релиф» розвивалася успішно. Уж на первом масовом митингу в Вебстер Голл в Нью Йорку 16 августа 1941 року было собрано три тысячи долларов. Такы масовы митинги Лемко-Союз разом с Карпаторусским Народным Комитетом або іншими славянськими прогресивными организациями проводили в многих місцевостях. До конца 1941 року лем на медичну помоч Советському Союзу от карпаторусских робочих, об'єдиненых в Лемко-Союзі и при газеті “Карпатска Русь” было собрано понад 24 тысячи долларов. Газета постійно повідомляла про збор грошей и одяжі для СССР, для Американского Красного Креста.

В 1941 році на Міжнародний С'їзд Молодежы в Вашингтоні приїхали из Советского Союза представители советской молодежи, а серед них снайперы Людмила Павличенко и Владимир Пчелинцев. Их статьи и статьи про них были надрукованы в Календарі Лемко-Союза на 1943 рок. Они выступали в КРА Центрі в Юнкерс, де Л. Павличенко приняла от лемковской молодежи 5 тысяч долларов помочи народам Совет-



24-й Головний С'їзд Лемко-Союза, отбувшійся в Лемко-Парку  
2-го, 3-го и 4-го січня 1967 року

лена солидарность 400-тысячной карпаторусской иммиграции с Советским Союзом, його Красном Армии в их героичної борьбі против вторгнувшихся фашистских орд. В отповідь на телеграму Иван Головач, предсідатель Лемко-Союза, одержал слідуючого содержания лист от амбасадора Советского Союза в Вашингтоні:

“Дорогий гражданин Головач!

Прошу передать мою сердечную благодарность Карпато-Руссам Америки и Канады, за их теплые чувства к Родине и единство с великим Русским народом в его жестокой борьбе против предательски вторгшихся фашистских орд.

Несмотря на то, что противник силен — нет никакого сомнения в нашей победе над гитлеризмом.

Народы Советского Союза поднялись на отечественную войну. Враг будет выброшен за пределы нашей страны.

Свободолюбивые народы об'единяются в борьбе с фашистскими поработителями.

Настал час об'единения всех Славянских народов против общей опасности.

Свержение ига Гитлера в Европе также неизбежно, как и его поражение в войне, навязанной им нашей Родине.

С приветом,

К. Уманский, Посол СССР в США”.

Послі віроломного нападу гітлеровської Німеччини на Советський Союз американські друзі СССР основали організацію под назвом “Рошен Вор Рельф” для збору коштів на медикаменти, медични інструменти, еквіпунок для лікарень, одежду и други речі. В організації тієї помочі особливо активними були прогресивні славянські організації іммігрантів, а серед них Лемко-Союз, Карпаторусська Секція МРО и зопомогове Общество Русских Братств, котри для збору жертв основали Карпаторуський Народний Комітет. До тій справи прилучалися і церковні братства. Велику активність в зборі грошей и одягу в Канаді проявили відділи Карпаторуського Общества борьби с фашизмом.

Об'явлено Лемко-Союзом кампанія помочи на «Рошен Вор Рельф» розвивалася успішно. Уж на первому масовом мітингу в Вебстер Голл в Нью Йорку 16 augusta 1941 року було собрано три тисячі доларів. Таки масовы мітинги Лемко-Союз разом с Карпаторусським Народним Комітетом або іншими славянськими прогресивними організаціями проводили в багатьох місцевостях. До конца 1941 року лемка медичну помочь Советському Союзу от карпаторуських робочих, об'єднаних в Лемко-Союзі и при газеті “Карпатська Русь” було собрано понад 24 тисячі доларів. Газета постійно повідомляла про збор грошей и одягу для СССР, для Американського Красного Креста.

В 1941 році на Міжнародний С'їзд Молодежи в Вашингтоні приїхали из Советского Союза представители советской молодежи, а серед них снайперы Людмила Павличенко и Владимир Пчелинцев. Їх стати и статьи про них были надрукованы в Календарі Лемко-Союза на 1943 рок. Они виступали в КРА Центрі в Іонкерс, де Л. Павличенко принесла от лемковской молодежи 5 тысяч долларов помочи народам Совет-

ского Союза.

25-26 априля 1942 року в Детройті отбылся перший Американський Славянський Конгрес, на котрий приїхало 2500 делегатів оті славянських організацій в США, в том числі 70 делегатів от Лемко-Союза. Они постановили притягнути 15 мільйонів американців славянського про-исходження до разносторонньої помочи союзним народам.

Конгрес видал Манифест до славянських народів Європи, призываючи их робити все, що потребне для побіди над фашизмом. Конгрес одобрил такоже возвання до славян в Америці про необхідність увіличити воєнну продукцію і помагати славянським народам в Європі, котрі боролися з окупантами.

Тым справам був присвячений такоже 10-ий с'їзд Лемко-Союза, котрий состоялся 29-30 мая 1942 року в Юнкерс. На с'їзд прибуло 59 делегатів и членов Центрального Комитета. Не змогли взяти участь в роботі с'їзда канадські представителі.

В своїх резолюціях с'їзд призначав до енергичної підтримки роста воєнного потенціала США, до якнайскорішого отворення другого фронту в Європі, щоби прискорити розгром фашистської Німеччини. С'їзд призначав такоже своїх членів и симпатиків, вшанувальників карпаторуських іммігрантів усилити збор средств на помоч геройчній Красній Армії.

С побідом антигітлерівської коаліції, и в першу чергу з освободительним походом Красної Армії, карпаторуська імміграція святувалася такоже освобождені від окупації своїх рідних земель в Карпатах. В звязі з тим при енергичної підтримці Головного Правління Лемко-Союза и газети "Карпатська Русь" 12-13 липня 1942 року в Піттсбурзі состоялся Американський Карпаторуський Конгрес, скликаний Карпаторуським Союзом и Карпаторуським Народним Комитетом. Конгрес був дуже успішним. В нем приняло участь 214 делегатів от братств и церковных приходів.

Для обсувдження на с'їзді були затверджені три вопросы:

1. Помоч в воєнних приготуваннях США против фашистських держав.
2. Помоч союзним братям в их борьбі з фашистськими окупантами.
3. Борьба за освобождение карпаторуських земель, их об'єднаніе в етнографичных границах и право на самоопреділеніе для их населення.

Делегати отмічали, што тисячі дітей карпаторуських іммігрантів пошли служити в Американську Армію, а их родичі виробляли воєнну продукцію. Але для скорішої побіди над фашизмом треба було отворити в Європі другий фронт. "Мы вымываем открытия другого фронта сейчас, -- бесідовав от имени Лемко-Союза містопредсідатель конгреса, редактор газети "Карпатська Русь" Д. Вислоцький. -- Нам стыдно, што за нашу свободу проливають ріки крові лем руські люди и други народи Союзного Союза. Нам не буде дорогою свобода, куплена лем кровью союзних народов. Ми, американський народ, хочем боротися и сами в союзі з русским, англійским и другими народами за свою свободу тераз, коли на то час".

Делегаты конгреса приняли резолюцию “О поддержкі воєнних усилій Америки и открытии 2-го фронта против Гитлера в Европі в 1942 році”, в котрой они записали и такы слова: “Мы с радостью витаме договор нашого американского правительства с правительствами Великобритании и Советского Союза в справі открытия 2-го фронта против Гитлера в Европі в 1942 році и віриме, что тот договор буде выкочаний неотложно сейчас в найкритичнейший час, коли головни його силы на советском фронті. То даст можливость закончыти войну в Европі ище того року и спасе тысячи жизней не лем советских воинов и поневоленых Гитлером народов, але и наших американских сынов”.

Але не вшытки в Америкі били такой мысли. Декому было выгодно, штобы Советский Союз вышол из войны якиайслабшим и зато фактичный другий фронт был открытый лем ровно через два роки.

Об'єдненый Американский Карпаторусский Конгрес положыл твердый фундамент, на котром мала будуватися єдноть карпаторусской иммиграции в справі помочы для побідоносного завершения войны против фашизма. Конгрес поставил задачу об'єдинити сбор жертв на “Рошен Вор Релиф”.

В призові на поддержку кампании “Рошен Вор Релиф” было записано, што “уж другий рок героична Красна Армия и народы Советского Союза ведут беспримірну в істории світа борьбу против об'єднених сил фашистских агресоров. Содержуючи напор головных сил фашизма, Красна Армия дає можливость Америці, Англії и другым союзным державам закончыти свои воєнны приготовления. Притом Красна Армия наносит тяжкы страты армиям гитлеровской Германии и вычерпує их силы. . . Но в тых страшных боях с об'єдненими силами фашизма Советский Союз має также огромны страты. Мільйоны герончих бойцов Красной Армии погибли або были ранены на фронті. Серед цивильного населення так само ест много жертв. . . Мы делегаты Карпаторусского Конгресса в Питтсбургу призываем всю нашу карпаторусскую иммиграцию в Америкі включитися всім дружно, як єден чловік, в кампанию “Рошен Вор Релиф” и жертвовать як кто може наибольше на помоч нашым русским братям”.

В резолюции “Об'єднение карпаторусского народа в борьбі за освобождение Карпатской Руси” было записано: “Мы представителі карпаторусских организаций в США и Канаді, чилячых около 150 тысяч членов, собралися в чыслі 214 дел. на всеамериканский Карпаторусский Конгрес в Питтсбург в сей великий историчний момент, коли советский народ провадит героичну борьбу против об'єднених сил кровожадного германского и итальянского фашизма, в обороні не лем своей родной землі, но и свободы всіх народов Европы и других частей світа, заявляме, што послі окончательной побіды над фашизмом, карпаторусинам на их родной землі, в Карпатской Руси повинна быти обеспечена полна свобода национальнаго самоопределения на ровні со всіми другими свободолюбивыми народами, котры ныні страдают в фашистской неволі. . . А за то, який путь они выберут при такій свободі самоопределения, мы не боимеся. Мы знаем, што наш народ віками стремился и стремится на Восток, до возсоединения зъ своими родными братами и што лем в таком возсоединении он найде

Делегаты конгреса приняли резолюцию "О поддержкі воєнних усилій Америки и открытии 2-го фронта против Гитлера в Европі в 1942 році", в котрой они записали и такы слова: "Мы с радостью витаме договор нашого американского правительства с правительствами Бельгії, Франції, Великобританії и Савітського Союза в справі открытия 2-го фронта против Гитлера в Европі в 1942 році и віриме, што тот договор буде виконаний неотложно сейчас в найкритичніший час, коли головни його сили на совітському фронті. То даст можливость закончыти войну в Европі іще того року и спасе тысячи жизней не лем совітських воинов и поневоленых Гитлером народов, але и наших американских сынов".

Але не вшытки в Америкі бывали такой мысли. Декому было выгодно, чтобы Совітский Союз вышол из войны якнайслабшим и зато фактичний другий фронт был открытый лем ровно через два роки.

Об'єднаний Американский Карпаторусский Конгрес положыл твердый фундамент, на котром мала будуватися єдноть карпаторусской имміграции в справі помочы для побідоносного завершения войны против фашизма. Конгрес поставил задачу об'єдинити сбор жертв на "Рошен Вор Релиф".

В призывах на поддержку кампании "Рошен Вор Релиф" было записано, что "уж другий рок героична Красна Армия и народы Совітского Союза ведут беспримірну в істории світа борьбу против об'єднаних сил фашистських агресоров. Сдержуючи напор головных сил фашизма, Красна Армия дає можливость Америці, Англії и другим союзным державам закончыти свои воєнны приготовления. Притом Красна Армия наносит тяжкы страты армиям гитлеровской Германии и вычерпує их силы. . . Но в тых страшных боях с об'єднаними силами фашизму Совітский Союз має также огромны страты. Мільйоны героичных бойцов Красной Армии погибли або были ранены на фронті. Серед цивильного населення так само єст много жертв. . . Мы делегаты Карпаторусского Конгресса в Піттсбургу призоваме всю нашу карнаторусскую имміграцию в Америкі включитися всім дружно, як єден человік, в кампанію "Рошен Вор Релиф" и жертвовать як кто може найбóльше на помоч нашым братьям".

В резолюции "Об'єднаніе карпаторусского народа в борьбі за освобождение Карпатской Руси" было записано: "Мы представителі карпаторусских организаций в США и Канаді, чыслячых около 150 тысяч членов, собралися в чыслі 214 дел. на всеамериканский Карпаторусский Конгрес в Піттсбург в сей великий историчный момент, коли совітский народ провадит героичну борьбу против об'єднаних сил кровожадного германского и італьянскаго фашизма, в обороні не лем свойой родной землі, но и свободы всіх народов Европы и других частей світа, заявляеме, што послі окончательной победы над фашизмом, карнаторусинам на их родной землі, в Карпатской Руси повинна быти обеспечена полна свобода национальнаго самоопределения на ровні со всіми другими свободолюбивыми народами, котры иныні страдают в фашистской неволі. . . А за то, який путь они выберут при такой свободі самоопределения, мы не боимеся. Мы знаме, што наш народ віками стремился и стремится на Восток, до возсоєдинения зъ своими родными братами и што лем в таком возсоєдинению он найде

свою правдиву свободу и широку можноть культурного розвития».

В "Привіті Славянському Конгресу" делегаты переслали горячий, братський привіт Комітету Американського Славянського Конгреса ■ Детройт і Комітету Всеславянського Конгреса в Москві і дали свою згоду кооперувати с ними для проведення в житті всіх постановлений і призывов.

В воєнний час, 18 листопада 1943 року в Нью Йорку за пропозиціоном і под руковоюством Ніколая Цисляка і спеціального комітета, в склад котрого входили: В. Вархоляк, М. Логойда, Д-р С. Пиж, П. Гузлей, А. Юнак, Т. Петрик, М. Головач, Т. Мадзей і други, почала свою діяльність на лемковській бесіді Карпаторусска Радио-програма. Основана і початково фінансово підтримана Лемко-Союзом, тата Радио-програма, кромі музикальних передач, передавала новини из життя лемковських іммігрантів.

С самого початку своїй 4-рочній діяльності Радио-програма напоминала слухателям за их гражданські обов'язки во время війни, призначала вірити в побіду над фашизмом, переходити до роботи на воєнних заводах, підвищати ефективність труда, купувати бонди державних пожичок, жертвувати на воєнні ціли. Своїм штотижневими передачами она помагала успішно провести сбор средст на медичну і іншу помоч воїнам СРСР Армии и союзним дітям. Продовження часу передач с 15 до 30 и 45 минут позволено поліпшити музичні виступлення, передавати більше лекцій про єдноть славян, солідарність трудового народу в обороні своїх прав, підвищеніе жизненого рівня, повідомляти про родинни свята.

В січні 1943 року 400-тисячна гітлеровська армія була розгромлена под Сталінградом. С того часу почалася беспреривна офензива СРСР Армии. Прогнавши гітлеровських полчища из союзників землі 4 липня 1944 року союзники війска перешли західну границу СРСР. А через два дні США і Англія отворили на заході другий фронт.

Успішною борбі союзних війск з фашизмом помагала чим могла і карпаторусска імміграція. Тисячі дітей лемковських іммігрантів служили в Американській і Канадській арміях і боролися з врагом на різких фронтах. Много із них отдали своє життя або стали інвалідами в борбі з фашистськими агресорами. В календарях Лемко-Союза за воєнних літ були фотознімки багатьох із них.

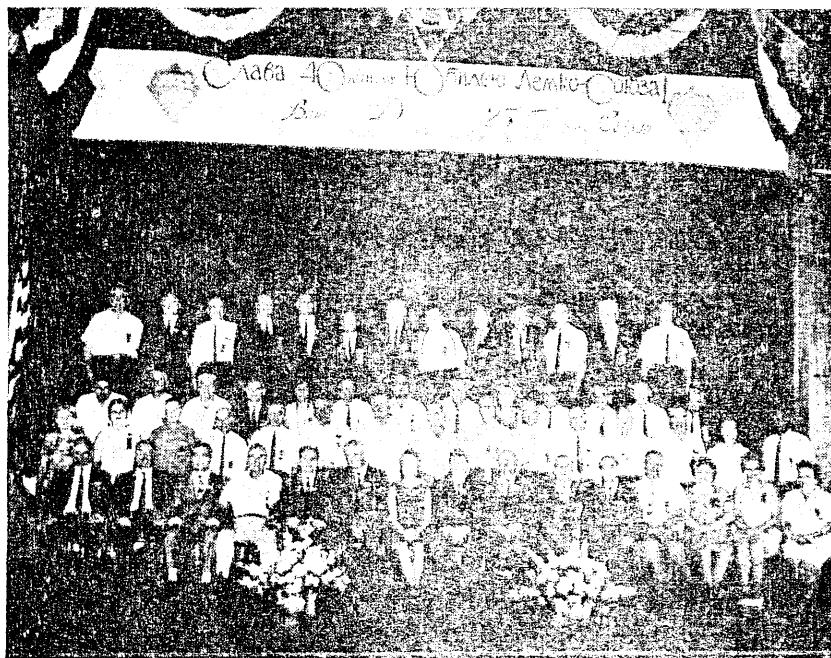
Послі десятого с'їзда Лемко-Союза і Американського Карпаторусского Конгреса широко розгорнулася кампанія среди лемковської імміграції по сбору жертв на медичну і другу помоч СРСР Союзу. Через Карпаторусский Народний Комітет і редакцію «Карпатської Руси» було собрано, об'явлено в газеті і переслано в організацію «Рошен Вор Релиф» близко 100 тисяч доларов, в том числі 37 тисяч доларов спеціально для Боткінської больниці в Москві, за що они отримали от неї специальну грамоту. Головне Правління Лемко-Союза і редакція газети часто отримували от «Рошен Вор Релиф» письмові подяки і признання за успішну діяльність в кампаніях на помоч союзникам.

Канадські відділи, об'єднані в Карпаторусском Обществі борьбы з фашизмом собрали понад 40 тисяч доларов, за котри куплено і

отравлено в Советский Союз медиичны инструменты и апараты, медикаменты, одежду, подарунки.

На «Рошен Вор Релиф» через оснований для той цілі Карпато-русский Народный Союз понад 50 тысяч долларов собрала лемковска запомогова организация ОРВ. Кромі того собирали гроши и пересылали одразу организации «Рошен Вор Релиф» отдельны незалежны церковны братства карпаторусских иммигрантов.

Проводилися также кампанни для сбора средств на подарунки для дітей-сирот Советской Украины, отци которых загибли в войні против гитлеровских захватчиков, и для сбора одягу.



25-ый Гол. С'їзд Лемко-Союза в Карпаторусском Американском Центрі в Юнкерс, Н. Й., з дніх 30 и 31 augusta и 1-го сентября 1969 року

Члены Карпаторусского Общества борьбы с фашизмом в Канаді собрали и отправили в СССР 32 вагони одягу, а через Карпаторусский Американский Центр собрано и отправлено 5 вагонов одягу.

По сбору средств на «Рошен Вор Релиф» разгорнулося соревнование, котре выявило много ударников, а победителем той кампании был Михаил Ксенич, котрый собрал на подиумы листы найбольшу в США сумму грошей -- понад 500 долларов. Велику организаторску роботу по сбору средств на допомогу СССР провели таки заслужены діятели Лемко-Союза, як Теодор Гунк и много других.

По парусот доляров на помоч Советской Армии передали П. Гардый, Е. Кочанска и други заможни лемки-иммигранти. Треба отмітити, што в кампанни на «Рошен Вор Релиф» особливо заслужилися жены-членкині Лемко-Союза и Карпаторусского Общества борьбы с фашизмом.

Коли совітські війска уж повнотюю освободили от фашистських окупантів Закарпаття и большу частину Лемковини и Пряшевщини в Юнкерс 23-24 декабря 1944 року проходил 11-ий с'їзд Лемко-Союза. На с'їзді было присутніх 66 делегатов и членов Центрального Комітета.

В своїх рішеннях делегаты высловили сердечну подяку Совітській Армії и Совітському Правительству за освобождение родных братів в Карпатах от германского рабства и за братерську для них помоч.

На с'їзді было рішено видати «Нашу книжку», котру можна было бы выслати в освобождені лемковські села.

Новим предсідателем Лемко-Союза делегаты выбрали Ивана Адамяка — заслуженого руководителя Молодежной Секции організації.

Скоро послі 11-го с'їзда Лемко-Союза пришли радостны новини про полне освобождение всіх карпаторусских земель по обох сторонах Карпат от окупантів. В январі 1945 року почалася грандиозна зимова офензива совітських войск, котра очистила от ворога вшитки лемковські села в Польші и Чехословакии. Як на Закарпаттю и на Пряшевщині, так и на Лемковині молодеж пішла не в чехословаку и не в польську арміи, а добровольцами в Совітську Армію, што було ище єдним доказом єдности лемков зо своими совітськими братами.

На с'їзді Народных Комитетов Подкарпатской Руси (Закарпаття) 26 ноября 1944 року в Мукачеві было прияте єдинодушне рішеніе про возсоєдненіе Закарпаття с Совітським Україном. Народна Рада провела плебісцит серед населенія, котре высказалося за то, што хоче належати до Совітського Союза. Результаты плебісцита были переданы уряду Чехословакской Республики из заявлением, што Подкарпатска Русь, а также Пряшевщина повинни быти отдалены от Чехословакии и прилучены до Совітської України.

Але на Пряшевщині и на Лемковині, — як писал Д-р С. Пиж, — ситуація складалася інакше. То були погранични райони, отдельение которых вызвало бы глубоке незадовіление меже словаками и поляками и унеможливило бы приятельські отношения Чехословакии и Польши с Совітским Союзом в будучности. Чехословакскому правительству тяжко было розстatisя навет с автономном териториом Подкарпатской Руси. А што до границ с Польшом, то Совітский Союз мусіл укладатися інци с Америком и Англію.

На початку лютого 1945 року на конференции глав урядов головних Союзних Держав в Ялті обсуждено справу посаівоенної Європы, в том числі и справу границі меж СССР и Польшом. США и Англія нарешті погодилися, што том границю стане Лінія Керзона, хоч лодіонський "уряд" польських панов и його прихильників в США, Канаді и Англії повели против той границі запеклу кампанію.

И так лемкам треба было рішати, або лишатися на своїй території в Польши и Чехословакии, або залишати свою прадідну землю и переселитися в Совітский Союз. Большинство лемков из Лемковини

и частина населення Пряшевщини добровільно рішила поїхати до своїх восточних братів.

8 мая 1945 року була завершена повна побіда над гітлеровським Германієм, 9 вересня — над милітаристським Японом. Друга світова війна, хоч і принесла нечисленні людські і матеріальні страти, показала користь дружби і сотрудництва між США і ССР, в том числі і для таких імміграційних організацій як Лемко Союз, показала могутство СРСР Союзу, котре дала йому нова об'єктивно-економічна система. Побіда антифашистської коаліції отворила можливість створення міцного світу на принципах існування держав з розмаїтими соціальними системами.

На Ялтинській конференції для укріплення світу і безпеки народів рішено створити Організацію Об'єднаних Націй, засновником якої стала також СРСР Україна. Конференція, на якій було створено ООН, відбулася в березні 1945 року. Представники Лемко-Союзу мали можливість відправити делегатів до СРСР України.

Послі окончення другої світової війни 23-24 листопада 1945 року в Юнкерсі відбувся 12-й с'їзд Лемко-Союзу. Згодно з рішенням попереднього с'їзду вони були засновані в березні 1946 року. Но через положення Лемковини, де десятки сіл були знищені, а населені місця ограблені, вивезені, або вимушені на примусові роботи в Німеччину окупантами та їх прислужниками — українськими националістами, с'їзд скликано предтерміново. На с'їзд прибуло 65 делегатів, в тому числі 9 від Карпатського Общества в Канаді, а також 14 членів Центрального Комітета та Контрольної Комісії.

Найважнішою справою на с'їзді була справа переселення лемків з Лемковини в СРСР Союз. 9-го вересня 1944 року між Польським Комітетом Национального Освобождения та урядом СРСР України в Любліні, а 6-го липня 1945 року між урядом СРСР Союзу та Польським Тимчасовим Урядом Национальної Єдності в Москві були підписані договори про переселення українців (в тому числі русинів) з території Польщі та поляків з території СРСР України.

В результаті совітсько-чехословацьких переговорів 29 липня 1945 року було підписано договір між СРСР та Чехословачкою Республікою в справі Подкарпатської Русі (Закарпаття), котра восени 1945 року відійшла до волі її населення, з СРСР Україною та як Закарпатська область включилася в УССР. Пряшевщина залишилася в Чехословаччині. Тим же договором було рішено справу переселення на СРСР Україну громадян української та руської національності, які проживали на території Чехословаччини.

Підписані договори передбачали, що переселення лемків з Лемковини та Пряшевщини буде проводитися на основі повної добровільності. На основі цих договорів з Польської Народної Республіки добровільно переселилося на СРСР Україну 140 тисяч лемків з Лемковини (70% всього її населення) та 10 тисяч — з Пряшевщини (приблизно 5% всього населення).

Праві вшытки делегаты с'їзда отмічали, що в СССР лемковським переселенцам отворюються можливості богатшого і культурнійшого життя, хоць на початках їх будуть чекати труднощі. Разом з тим они отмічали, що непотребно диктувати свою волю країнам на Лемківщині і Пряшевщині в справі переселення, бо им нелегко залишати свої родні краї.

Уж послі добровольного переселення лемков в Совітський Союз в Карпаторусському календарі отмічалося: «Американські лемки-іммігранти з галицької сторони можуть бути горді за своїх братів в краю, що они были так свідоми національно и соціально, що так любили свой народ на Всході, же переселилися масово... в Совітський Союз».

На с'їзді редактор газети «Карпатська Русь» Д. Вислоцький заявив, що он хоче вийти до старого краю. Делегати одобрили його пропозицію і рішили, що он піде на Лемківщину, як представитель Лемко-Союза і кореспондент «Карпатської Русі». В связи з тим прийнято таке рішення, що газета тимчасово, доки буде мати єдного редактора Д-ра С. Пижка, буде видаватися єден раз на тиждень.

Предсідателем Лемко-Союза на с'їзді переизбрано Івана Адамяка.

Д. Вислоцький приїхав на Лемківщину в маю 1946 року, коли переважна частина єї населення уже переселилася в СССР, а лемки, котрі залишилися в своїх селах, були тероризовані бандами українських националістів. По той причині он такоже переселився на Совітську Україну. Д. Вислоцький жив на Закарпатті, а потім во Львові, откаль присыпал в «Карпатську Русь» і до календарей Лемко-Союза свої кореспонденции про життя лемков в Совітському Союзі.

Дванадцятим с'їздом и от'їздом Д. Вислоцького завершився другий, воєнний етап діяльності Лемко-Союза — етап активної діяльності для побіди над фашизмом. Друга світова війна, чувство солідарності з совітським народом и помоч йому в борбі з фашистським агресором, освобождение родного краю Совітським Арміям, возсоединение Закарпаття з Совітським Україном и добровольне переселене лемков до Совітського Союза іщи більше укріпили єдноть членов организации, наглядно свідчили о правильности выбраного Лемко-Союзом курса на дружбу меже американським и совітським народами, на борьбу з фашизмом, на соціальний прогрес.

### ПОСЛІВОЄННЫ ПРОБЛЕМЫ

Окончание світової війни, зміни, котрі сталися во внутреннем положении США и Канады, взаимоотношения из социалистичними державами, послівоєнны зміни на Лемківщині и декотри други справы мали своє політичне відчленене на послівоєнну діяльність Лемко-Союза, поставили перед ним новы, нелегкы проблемы, от правильной оцінкы и рішения которых залежало дальше розвитие організації карпаторуських іммігрантов.

Незадоволена результатами другої світової війни реакція на-чала борьбу за ликвидацию антифашистской коалиции, за отновление

кампанії проти СРСР. Ледво закончила війна, в якій згинуло понад 50 мільйонів людей, в тому числі зверх 20 мільйонів радянських громадян, а держави, в яких проходив фронт, зазнали величезних матеріальних втрат, як Чернігівський призвал Захід проти недавнього союзника і в березні 1946 року в США і Канаді почався період «холодної війни» з його найострішим проявленням під назвою маккартизму. В США проти прогресивного руху примінено приняті в 1940 році закон Смита. Многі школи прогресивному руху приносив сенатський комітет по розслідуванню «неамериканської діяльності», який мав на своєму списку понад 600 юнійських, запомогових, просвітницьких, жіночих, молодіжних і других організацій, які вони призначали «подрывними». А в 1953 році Конгрес прийняв законопроект, названий законом Мак-Карена-Волтера про імміграцію і націоналізацію, який давав право депортувати іммігрантів, обвинуваних в «подрывній діяльності». На основі цього закона реестровано служащих, членів прогресивних організацій. Тоді активизувалися, укріплені «дінистами», націоналістичні іммігрантські групи, які притихли в війну.

«Холодна війна» зле позначилася на міжнародному положенні, на американсько-радянських відносинах, на діяльності прогресивних організацій в Америці. В таких умовах не могла належно розвиватися і діяльність Лемко-Союзу, який поступово почав відходити від попереднього прогресивного курса, від братських прогресивних організацій. Хоча та організація николи не була політичною, деякі члені вдали себе застрашити і отошли від неї. Інші тоді робили це для своїх дітей, щоб вони не потерпіли за їх. Але найбільшу шкоду принесла для організації ізоляція від неї дітей іммігрантів, що привела до зменшення числа членів, до їх старини.

Єдинак, велике більшіство членів Лемко-Союзу і його симпатиків, читателей газети «Карпатська Русь» не поддалося впливу загальної істерії, не дало себе застрашити і продовжувало свою уставну діяльність, будучи свідомим того, що вони роблять користь справу, боронять демократичні права американського народу.

Лемко-Союз взятив участь в найчисленнішому з всіх карпато-руських організацій делегацією в роботі Третього Американського Славянського Конгреса, який состоявся 20-22 вересня 1946 року в Нью-Йорку.

Літом 1947 року в столиці Чехословаччини Прагі був організований Фестиваль Демократичної Молодіжі, в якому взяли участь представники з 67 держав, що представляли 45 мільйонів членів своїх організацій. Головне Правління Лемко-Союзу також вислали на цей фестиваль представителя його Молодежної Секції Анну Чачо, яка присвячувала свої кореспонденції в газету «Карпатська Русь» з фестивалю, о новому житті на Пряшевщині.

Газета тоді часто друкувала статті свого колишнього редактора Д. Вислоцького (Ваня Гуняк) про життя лемків на СРСР, про їх початкових труднощах і успіхах на нових місцях поселення.

В тяжких умовах після другої світової війни нашлася Лемковина, залишена в складі Польської Народної Республіки. Много сел було цілковито знищено війном. А вшyтки лемковського господарства були ограблені окупантами, велика частина молодежі вивезена на примусову роботу в Німеччину. І хоч переважна частина населення Лемковини відіїхала в СРСР, тоді лемки, які залишилися, отчували тяжкі наслідки війни, а до того їх інци начали тероризувати та грабувати фашистські групи українських націоналістів та польських шовиністів.

Для обговорення форм та методів подачі допомоги своїм братам на Лемковині Лемко-Союз, Общество Русских Братств та інші органи залучили та групи лемковських іммігрантів 18 травня 1946 року скликали в Нью-Йорку конференцію, на якій було рішено створити (початково при Лемко-Союзі) спеціальний Лемковський Рельфовий Комітет благодійну організацію для надання матеріальної допомоги своїм країнам в Карпатах. В склад того Комітета були обрані: Петро Гардый, Михаїл Голод, Петро Фекула, Петро Смей, Іван Дзвончик, Йосиф Дзвончик, о. Демян Крєгель, Георгій Чичила, д-р. С. С. Пиж, Антон Каня, Симеон Галькович, Віктор Гладик, Марія Костик, Іван Адамяк, о. Йосиф Федоронко, Ярослав Кобан, Миколай Цисляк та Іван Малютич.

ЛРК видал одозув до карпатських іммігрантів в справі матеріальної допомоги родному краю за короткий час він зібрав понад 4 тисячі доларів та почав висилати для потребуючих на Лемковині та Пряшевщині одежду. Він звернувся (правда без успіху) через свого представителя П. Фекулу до керівництва міжнародної запомогової організації ЮНРА, щоби вона скерувала свою допомогу також безпосередньо на Лемковину.

Діяльність ЛРК, жоднак, після єдиного року була припинена через несподівану обстановку, що склалася на Лемковині та мала велике вплив на подальше розвиток Лемко-Союзу.

Після добровільного переселення лемків в СРСР на Лемковині залишилося їх лише близько 60 тисяч чоловік. В той час Лемковина стала територією діяльності українських фашистських груп УПА проти молодої народної влади ПНР. Тоді групи нападали на частини польської армії та міліції, палили села, грабували населення. старалися перешкодити переселені лемків в СРСР. Вони нашли допомогу та підтримку в деяких лемків та тероризували населення Лемковини. Не раз фашисти УПА проводили свої акції разом з польськими націоналістами. Їх преступна діяльність привела до примусового виселення 17 червня 1947 року всіх лемків, які залишилися на Лемковині, на західні землі Польщі, де вони були розселені по парах родин між польським населенням. Частина виселених лемків навіть арештована на деякий час, як підозрюваних за співпрацю з групами УПА. Але після виявлення їх невиновності вшyтки арештованих звільнено.

Примусове виселення країн, а часто і родин, було великим ударом для лемковських іммігрантів в Америці. Стратили свої родинний край не лемків, але і американські лемки. Хоч і прожили

они на американському континенті десятки років, але свої родинні краї не забули. В кожного тіла надія, що хоч перед смертю вернеться в своє родине село в Карпатах, як що не живи уж там постійно, то хоч отвидіти родинних, знайомих, могили своїх предків. Особливо тішалися том надійом члени прогресивних карпатських організацій в Америці, і в першу чергу члени Лемко-Союзу и читателі "Карпатської Русі". Преціж они помагали в борбі з фашизмом, проповідували и шанували ідеї славянського братства и єдності, інтернаціональної дружби, а послі побіди над гітлерівською Німеччиною витали відновлення народно-демократичної влади в Польщі. Зато утрату Лемковини они особливо тяжко переживали и не могли погодитися з виселенням лемків и поселенням на їх землях польських селян из сусідніх сел.

Лемко-Союз начал проводити міроприяття о том, щоб звернути увагу польського уряду, славянських и інших організацій на справу примусово виселених лемків. Он периодично принимал на своїх с'їздах резолюции, висилали листи и протести, в которых зверталася до уряду Польської Народної Республіки дати можливість тим из виселених лемків, котрі захочут того, вернутися в свої родини села в Карпатах. Лемко-Союз порушувал туту справу також перед іншими урядовими органами, міжнародними и іншими організаціями.

Уж 22-го июня 1947 року ЦК Лемко-Союза на своїм засіданні одобрил текст протеста против насильного виселення лемків, котрі залишилися на Лемковині, и через польського амбасадора в Вашингтоні переслав його урядові ПНР. В отвіті амбасадора на туту протестуказувалося, що переселенцы отримали на нових місцях лучшы подарки, як они мали в Карпатах.

30-31 августа 1947 року в Клівленді отбылся 13-ий с'їзд Лемко-Союза, в котором приняло участие 47 делегатов от отделов и округов и 15 членов ЦК Лемко-Союза и Карпатського Общества в Канаді. Найбільше уваги делегати приділили трьом справам: положению лемків в старом краю, изданию газеты и покупки фармакії.

Широка дискусія на с'їзді проводилася над положением лемків в старом краю. Загальна позиція делегатов по тому вопросу была высловлена в двух резолюциях.

В резолюции «Наши переселенцы в Советском Союзе» спочатку отмічается, що понад 70 процентов населення галицької Лемковини виявило желание добровольно переселитися в свою національну державу, до свого народа. Они были переселены в Советский Союз и разоселены в декількох областях Советской Украины, в основном на господарках поляков, котрі добровольно переселилися в Польшу. А переселенцы с Пришевщини были розміщені переважно в бывших чешских колоніях на Волині.

Лемки-переселенцы на початках свого пребування в Советской Україні встрітились з многими трудностями, причиною котріх було війна и послівоєнна засуха. В резолюції висловлена впевненості, що життя переселенців, котрі отримали рівні права с іншими советськими гражданами, скоро поправиться и они будуть задоволені з переселення до своєї держави.

В конці своєї резолюції делегати с'їзда записали: "Дороги

братя переселенцы в Савітському Союзі, будьте певни, що ви поступили найлучше, коли ви рішили переселитися до Савітського Союза. Ви находитесь тепер в своїй державі, котра цінить найвище труд і науку і окружат опіком кожного, кто трудиться чесно для свого добра, для добра своїх дітей і всього народа. Тота держава дає такоже помоч кожному, кто хоче учиться і розвивати свої таланти. Так працуйте честно по своим найлучшим силам на той роботі, яку кожний має. Тым ви отвдячытеся всему савітському народу, котрий принял вас в найтруйніший час, як своїх братов, и зробил вас гражданами великої прогресивної країни, в котрой виши діти мають перед собом таки широки можливості до счастливого життя, яких нигде инде не могли мати. Ми в Америці будеме радуватися, коли почуєме, што наши краине лемки в Савітському Союзі выбиваются вперед меже передових ударников на своїй роботі і получают признательность зо стороны других граждан великої савітської державы. Не бануйте за тым, што ви лишили, бо ви і виши діти зъскали без поровнання бльше, як ви лишили дома.»

Предсідатель и секретар Лемко-Союза, а такоже редактор газети доповін делегатам, што зробило Головне Правлінне організації в спріві виселені лемков в Польші. С'їзд поручил ЦК Лемко-Союза, штоби он разом с Лемковським Релифовим Комитетом и Карпато-руським Обществом в Канаді выбрал двох делегатов, котри могли бы вийхати на заходни землі Польши, де виселено лемков, и там познакомилися с их положением. Делегаты мали передати урядови ГНР просьбу позволити вернутися на родну землю всім тым виселеным лемкам, котри того пожелають.

В резолюції «Лемки в Польші» отмічается, што польські власти в 1947 року примусово виселили всіх лемков з их родных сел в Карпатах на заходни землі ГНР. Делегаты с чувством глубокого жалю и розочарования подняли в резолюции голос протesta против того виселення. Они апелювали до польского уряду и всього польского народа, штоби виселеным лемкам была дана можливость вернутися на свою родну землю, штоби им были повернуты вшытки страты, заподіяны тым виселением.

Выступаючи в обороні виселених краинов, котрым не можно было доказати жадной вины против новой народной демократии и славянства, делегаты умывали руки от тых декотрых лемков, котри были одурманены українско-фашистском пропагандом, котри помагали фашистам в поневолении свого народа и других славянских народов. Делегаты не лем не боронили таких людей, але и вымагали справедливого розгляду справы каждого виновного и належного их покарания.

Послі двадцетого с'їзда на 30 процентов звекшилося число членов Лемко-Союза, а число подписчиков газеты «Карпатска Русь» — бльше як на половину. В тот час газеты друкувалося 3800 екземпляров, в том числі 3500 — для постійних предплатников, найбльше за всі роки діяльности Лемко-Союза. Читатели домагалися 2-3 разового выхода газеты в тыждень. Здійснити тото желание читателей

було неможливо, бо не було другого редактора. Послі дискусии над тим пунктом с'їзд поручыл Центральному Комитету приняти другого редактора и выдавати газету два разы на тиждень.

Великий интерес делегатов викликало обсувдение справы покупки фарми. Делегаты передавали от своих отділов, што члены Лемко-Союза хотят мати свою народну фарму, на котрой можна бы було провести свой свободный час разом с родными знакомыми, фарму, на котру можна бы було послати дітей на літній отпочинок и на котрой члены организации старшого віку, котры останутся без родных, могли бы доживати свою старость. Они повідомляли, што сут старими людьми, котры охотно дадут на фарму свои гроши и запиняют свою асекурацию.

С'їзд принял рішеніе, што народну фарму треба купити и што така фарма повинна належати до Лемко-Союза, бо он має довірье в людях, а його правление може скорше собрати потребны фонды и лучине надзерати над роботом менажеров.

Для покупки фарми була выбрана специальна комісія, котра мала найти подходящу фарму, купити їй за згодом Головного Правления Лемко-Союза, виробити правила фінансування и заряду. Пожытки на фарму мали быти гарантованы не лем самом фармом, но и всім маетком Лемко-Союза.

В З'єстав Лемко-Союза делегаты внесли поправку, што редактор газеты и менажер друкарні не являются членами Головного Правления и не выбираются на с'їзді. Редакторов повинен назначити Центральний Комитет, менажера — Головне правление Лемко-Союза.

С'їзд вибрал нове Головне Правление Лемко-Союза в таком складі: Іван Адамяк — предсідатель, Анна Конончук — містопредсідатель, Тимофей Фецица — головний секретар, Андрей Грабський — рекордовий секретар и Еміль Бетлей — кассир. Кромі названих, в Центральний Комитет були вибраны: Д-р. Симеон С. Пыж, Ярослав Кобан, Петро Костишак, Іван Руссинко, Михаил Логойда, Антон Цисляк, Василий Вархоляк, Петро Гузлей, Юстина Халопий и Захарий Мерена. Заступниками членов ЦК вибрано Георгия Млинаря и Онуфрія Юнака, а членами Контрольної Комісії стали: Теодор Порянда, Георгій Шуфлят и Григорій Кунцік.

Карпаторусским иммігрантам тяжко было погодитися с утратом Лемковини. Зато и на 14-ом с'їзді Лемко-Союза, котрый отбылся 4—6 сентября 1948 року в Ансонії справа виселения лемков из Карпат оставалася в центрі уваги делегатов, котрых прибыло на с'їзд 65 чоловік.

Предсідателем Лемко-Союза була выбрана Василь Вархоляк, містопредсідателями — Анна Конончук, Петро Корба и Петро Костишак, головним секретарем — Анна Чачо, рекордовим секретарем — Андрей Грабський, кассиром — Захарий Мерена. Членами ЦК були вибраны: Д-р. С. С. Пыж (редактор газеты "Карпатска Русь"), Тимофій Фецица (менажер друкарні), Іван Руссинко, Николай Цисляк, Петро Сокол, Юстина Халопий, Ярослав Кобан и Петро Гузлей, а заступ-

никами членов ЦК — Иван Адамяк и Михаил Логойда. Контрольну Комисию Лемко-Союза выбрано в попередньом складі.

В 1948 року головний секретар Лемко-Союза направив Славянському Комитету в Варшаві и Всеславянському Комитету в Белграді протести против виселення лемков в ГНР.

В послівоєнны роки фінансове положение організації и газеты зміцнювалося, што и отмічалося на 15-ом с'їзді Лемко-Союза, котрий при участі 58 делегатов отбылся 3—4 септември 1950 року в Юнкерс, Н. Й., в КРА Центрі. Но притом делегаты указували на новы трудности в издании газеты, с якими встрічалися всі прогресивны газеты, через усиление в США реакціоннаго курса, а такжэ дороговизны, причыненой колосальными выдаткамі на вооружение.

С'їзд присоединился до Стокгольмской петиции Світового Конгреса сторонников мира и призвал всіх членов Лемко-Союза и всіх карпаторусских иммігрантаў подпісати ёй.

Што до лемков в Польші, с'їзд принял и переслали польскому уряду резолюцию, в котрой делегаты просили наново розобрать справу их примусового виселения и рішыти ёй в духу политики славянской солідарности и единства, чтобы они могли дальше жити на свойой прадідной землі, сохраняючи свою бесіду и развіваючи свою народную культуру.

С'їзд не вносіст истотных змін в рукодворяющем складі Лемко-Союза.

Свое двадцете ліtie Лемко-Союз проводил фінансово окріпшым. Декотры отділы купили Народны Домы, в которых почала розвиватиця культурна діяльность організації. В ёдном из таких придбаных будинков — Лемковском Народном Домі в Кливланді с 1 по 3 септември 1951 року отбылся 16-ий с'їзд Лемко-Союза. Он проходил в том самом місті, котре было назване колыском Лемко-Союза, де двадцет роков тому состоялся першы, установчы с'їзд організації. Тому в цэнтры увагы с'їзда былі результаты 20-літной діяльности організації с часу ёй юридичнаго оформления.

Делегаты с'їзда приняли резолюцию-прывіт своим родным братам в старом краю — в Польші, Чехословакии и в Савітском Союзе.

Послівоєнна діяльность Лемко-Союза проходила в усloвиях зростаючого переслідования прогресивнаго руху в США. Жертвом того переслідования в 1952 року стала запомогова організація Міжнародный Робочий Орден, котра в тот час мала понад 162 тысячи членов. Через ликвидацию МРО была также приостановлена діяльность ўога Карпаторусской Секции, што некорыстно отбилося и на діяльности Лемко-Союза, велика частына членов котрой была членами секции ордена.

В період найбольшое пошыреной «холодной войны» состоялся с 5 по 7 септември 1953 року в Юнкерс, Н. Й., 17-ий с'їзд Лемко-Союза.

По смерти Маккарти и тых змінах, котры зашли на международной арені, начал отходити в минуле и маккартизм. В США начал укріплятися демократичный и антивоєнны рух. Но удар, што ўога зазнал Лемко-Союз в період «холодной войны» был отчутным. Зменшылося чыслу членов організації, занепали діточы школы, приоста-

новили свою діяльність декотри кружки художньої самодіяльності.

По кінець 1955 року, 24-26 декабря, в КРА Центрі в Юнкерс отбылся 18-й с'езд Лемко-Союза.

Кромі рішення біжучих справ, делегати ухвалили текст привіту родним братям в старом краю, котрий опубліковала газета «Карпатська Русь». В ним було висловлене задоволення делегатов з прогреса, котрий досягнули их країне в СРСР Союзі, Чехословакии и Польщі. Разом з тим они висловили жаль, що через українських націоналістов десятки тисяч лемків були виселені з Лемковини.

Зміни в партійном и державном руководстві Польської Народной Республики користно отбылися на положение лемків в Польші.

Польські офіційні органи визнали помилки, допущені в связі з примусовим виселенiem лемків и приняли міроприяття, котрі мали поправити totы помилки. В априлі 1952 року Політбюро Польської Об'єдненої Робочої Партиї (ПОРП) приняло постановлення про поліпшення положення переселеных українців, в том числі и лемків. Іщи більше значення для лемків в ПНР мало рішення Секретаріата ЦК ОПРП з априля 1957 року, котре стосувалося також повернення лемків на Лемковину. Было рішено задовольнити много просьб лемків на поверненя в карпатські села. Заборонено нищити польські будинки на Лемковині. Затримано росподіл польським осадникам ици нероспреділеного маєтку. Виділено кошта на господарську помоч для повертаючих в родні села лемків. С июня 1956 року ПНР почала виходити газета «Наше слово», в кожному номері котрой єст «Лемківска сторінка». Каждотижневи 20-минутны передачи для лемків надає Жежевска радиостанция.

Але не вшyтки домагания лемків, связаны с их повернением, були рішени польськими властями позитивно. Из загального числа 8 тисяч желаючих вернутися на свои карпатські господарства родин, вернулося больше трьох тисяч родин, або приблизительно 20 процентов виселеных.

Поверненіе части виселеных лемків на Лемковину и поліпшеніе их положення на заходных землях Польши користно отбилося и в діяльністі лемковских организаций в США.

31 марта 1957 року поновил свою діяльність Лемковский Религійний Комітет. Составлено його програму и выбрано новий склад правления. Делегация ЛРК и Лемко-Союза, в склад котрой входил Петро Гардый, о. Йосиф Федоронко, Николай Цисляк 25 июля 1957 року мала бесіди с сотрудниками польської амбасади в Вашингтоні и подала пропозицію помочи своїм країнам в ПНР. С того часу ЛРК был в контакті с представителями Польского Правительства в справах лемків.

В 1957 року Лемко-Союз понюс велику утрату. 10-го июня на 63 року життя помер Доктор С. С. Пиж, долголітний народний труженник Лемко-Союза и послівоєнний отповідальний редактор газеты «Карпатська Русь», журналіст и писатель. Кромі роботи в редакции, он много літ виконяв функцію головного секретаря Лемко-Союза.

Д-р. С. С. Пыж много сил и энергии отдал при будові КРА Центра, через десят літ був секретарем його правління. Под час другої світової війни он був єдним з головних організаторов Карпаторуського Конгреса, представителем Лемко-Союза и других карпаторуських організацій и клубов на Славянському Конгресі и в комітеті "Рошен Вор Релиф". Д-р. С. С. Пыж много причинился до навязання дружеских связей и сотрудництва Лемко-Союза с другими прогресивними карпаторуськими, українськими и руськими імміграційними організаціями. В газетах "Правда", "Лемко" и "Карпатська Русь", яких був редактором, в педагогованих ним календарях Лемко-Союза, в брошурах и сборниках он опублікував численні статті, воспоминання, публіцистичні матеріали и інші роботи, направлені на освобождення населення Лемковини из окупации, рішеніе його судьби сгодно його інтересов и желаний.

За його заслуги галю засідань в Лемко-Резорті названо його іменем, а совітський лемковський художник Еммануїл Мысько виробил його бюст, котрий як подарунок Товариства «Україна» був переданий Лемко-Союзу.

Послі от'їзда Д. Вислоцького и смерти Д-ра С. С. Пыжа діяльність Лемко-Союза почала подупадати. Показалося, яку велику роль они отогравали в організації. Повнотю их заступити не було кому. Тоти, што пришли на их місце до руководства Лемко-Союзом и издания газеты не мали тых школ ни той практики, котри мали Д. Вислоцький и Д-р. С. С. Пыж. До того они мали семи и не могли отдаватися повнотю труду в організації, не все они мали таку підтримку членов, яку мали тоти два діятели Лемко-Союза.

19-ый с'їзд Лемко-Союза, котрий проходил с 31-го августи по 2 сентября 1957 року в Юнкерс, отбылся уж без Д-ра С. Пыжа. С'їзд обсудил справу издания газеты и іншої літератури. Рішено продовжати випускати газету «Карпатська Русь», редактором котрої признаено Николая Цисляка, долголітного и заслуженого діятеля на громадско-культурной ниві Лемко-Союза. Делегаты принялі также рішеніе выдавать труды Д-ра С. Пыжа и сборник лемковських народных пісень. Але тото рішеніе не было реалізоване.

Предсідатель ЛРК П. Гардый склав делегатам отчет о отновленій роботі комітета.

С'їзд значно проснул справу купна лемковской фармы и принял резолюцию в справі виселеных лемков, котру направил Уряду ПНР.

Предсідателем Лемко-Союза выбрано Анну Ющак, а головним секретарем — Йосифа Фрицького.

В березні 1958 року Сейм ПНР ухвалил закон, за котрим можна продавати землю. Тот закон дал, и по сего дня дає можливість кожному виселеному лемкови продавати своє господарство на заходніх землях Польши, (котре, як правило, має большу вартость, от залишеного в родном селі господарства) и откупити своє попередне господарство в Карпатах. Декотры лемковських родин скористали с того закона и вернулися в тот способ на Лемковину. Но переважне их большинство не захотіло продати свои ліпші господар-

ки на Заході Польши. Й то єст об'єктивним свідоцтвом нежелания решти виселених лемков вернутися в темерішних умовах на свої стары господарки в горах.

Польські власти провели новы міроприятія направлены на дальшее развитие лемковских гospодарств, на борьбу с дискриминацией лемков, на развитие их культуры. При Головном Правлении Українського общественно-культурного общества створено Лемковску Секцію в складі якой провадил свою діяльність Комітет в справах лемковської рідної культури.

Под конец октября 1957 року предсідатель ЛРК П. Гардый приїхав до Варшавы, де проводили розмовы с представителями польських властей, котры привели до того, што 10 сентября 1958 року делегация ЛРК под його керовництвом подписала в Міністерстві труда и соціальної опіки ПНР договор о помочы американских карпаторусских иммігрантов лемкам, котры вернулися на Лемковину. Для выполнения той умовы 24 октября 1959 року міністерство створило пятичлennий Дорадчий Комітет из лемков.

До 1959 року ЛРК існувал при Лемко-Союзі. А с 21 января 1959 року його чартер был затвердженый в штаті Нью Йорк. С того часу он мог поширити свою діяльність и на Канаду. Тогда П. Гардый опубліковал на англійском языку свою брошурку про ЛРК, його ціли и задачы.

С 13 июня 1959 року в КРА Центрі в Юнкерс ЛРК организовал Лемковский Конгрес, в котором принялі участь делегаты и Головне Правление Лемко-Союза, представители ОРБ и других организаций, клубов, братств и парафий. Конгрес мал за задачу вызначыти пути, якими карпаторускі иммігранты могли бы помагати своим братам и сестрам в Польші. Участники конгреса призываля иммігрантов вступати в члены ЛРК и нести помоч своим краянам.

На конгресі приято устав ЛРК, накреслено планы дальшой його роботы, а для ей проведения выбрано Головный Комітет на три роки, в склад котрого вошли: П. Гардый — предсідатель, Алексей Русин, Яков Русин и Ярослав Кобан — містопредсідателі, о. Йосиф Федоронко — фінансовый секретар, Роман Саміло — рекордовий секретар и Иван Малютич — кассир. А в склад Контрольной Комісии выбрано Йосифа Фрицкого, Николая Буберняка и Николая Цисляка.

В резолюции до Уряду ПНР делегаты конгреса просили позволити виселеным лемкам вернутися на Лемковину, помочы им загospодарювати и не допушати нищечия культурных памяток в лемковских селах.

Головным центром ЛРК стало місто Сімор в штаті Коннектикат. Послі конгресса началася кампанія по сбору средств на помоч лемкам в Польші. Початково планувалося собрати на купно машын, худобы, материалов и готовой продукции, на выїзд американских лемков-специалистов для организации промышленного и сельского гospодарства и други ціли ёден мільйон долларов. Но ЛРК собрал громадво 12 тысяч долларов и дакус поношеной одежды. На собраны

шы куплено сельскогосподарску и іншу технику для чотирьох сел на Лемковині.

Як отмічал П. Гардый, до кампанії ЛРК не удавалося втягнути заможні братства ОРБ і церкви з мільйонними маєтками, придбаными і утримуваними лемковськими іммігрантами. Уніатські священники і православні попи не показали приклад в той спріві. А лемковські бізнесмены внесли в фонд мизерну лепту. В тот же час Міністерство труда і соціальної опіки ПНР зробило все, про що його просил ЛРК і готове було дальше с ним сотрудничати. Но ЛРК без потребних фондів став мертвом організацією.

Послі П. Гардого предсідателем ЛРК вибрано І. Адамяка, його заступником — П. Циглера, а кассиром — Т. Феціцу.

На рочному собрании КРА Центра в маю 1956 року, на котром було весь склад фармерского Комитета, рішено змінити форму купна фармії з членських внесков (котрих собрано всього кільканадцет тисяч доларов) на шеры, яких выпущено дві тисячы по 100 доларов. Корпорації дано назву Американский Лемко-Парк.

Послі той зміни приблизно через два роки продано лемковським іммігрантам і их організаціям, в том числі Лемко-Союзу, шеров на 83 тисячы доларов і тоді Фармерський Комитет вибрал і купил 21 июля 1958 року за 195 тисяч доларов резорт на 126 акрах землі в 50 милях от Нью Йорка, в Монро, Н. Й. Урочисте открытие Лемко-Парка состоялося 14-16 августи 1958 року. Заслуга його купна належить в першу чергу таким членам Фармерского Комитета, як Я. Кобан, Т. Рудавский, А. Каня, Я. Філяк, И. Малютич, С. Геренчак, З. Мерена, Й. Ющак, Е. Фучила и други.

Лемко-Парк стал не только народном лемковском здравницом, но и маленьком частинком Лемковини на американской землі. Старши іммігранти дождалися того, што можут мати родинну теплу «ватру» в кругу своїх країнов. И декотри из них уже скорыстали с того. Для дітей и внуков іммігрантов Лемко-Парк стал об'єктом культури их предков, в котром они находят свое близке, родинне огнище в нової отчизні, при котром можут сходитися, знакомитися и проводити свой вільний час.

Но Лемко-Парк має для лемковських іммігрантів значно більше значеніе, як місце для отпочынку и забав. Лемко-Парк, котрый потом переименовано в Лемко-Резорт, с помочом Лемко-Союза стал єдним из найважнійших придбаній лемковської імміграції в США. В Лемко-Резорті протягом цілого року собираются выходцы из Карпат и их потомки в памятны даты, на с'їзди и фестивалі, урочисты події и в стрічы.

Головна ціль связку Лемко-Парка з імміграцією — то його сотрудництво з Лемко-Союзом. Забезпечується оно тим, што до звязку меж Правлением Парка и отділами організації початково створено Дорадчий Комитет, потом новий комітет, в склад котрого повинні входити по єдному представителю з кожного ближнього отділа, котрі мають право дорадчого голоса на засіданнях Правління Лемко-Парка.

Именно в Лемко-Парку в Монро, Н. Й., 5-7 сентября 1959 року отбылся юбилейный 20-ий с'їзд Лемко-Союза. С'їзд, который подсумовувал достижения тридцатилітньої діяльності організації. Делегати приняли ряд резолюцій по обсеждаємых справах.

В резолюции-призыва «До лемков в Америці» с'їзд отмітил достижения Лемко-Союза за тридцет років діяльности, призывал карпато-русских иммігрантов об'єдинитися в своїй організації, вступати в її члены, розпространяти газету «Карпатська Русь».

В резолюції «До лемков за океаном» делегати указували: «Судьба наша розділила нас. Ви остали на своїй родній землі, а ми — вишли в чужину. Но душевно ми николи не розривали родинної связі с вами, ани, остаючи гражданами нової отчизни, николи не отрікалися любви и вірності своому народу и своєму краю. Мыслями нашими мы вірны и нерозривны с Вами, братя и сестры».

Лемкам в ПНР делегати радили устроювати свое ліпше життя в полній кооперації с польськими властями, взятися за колективну господарку, бо в єдності сила, обиленішша продукція, легший труд и больший благобыт. А з поворотом в Карпаты радили быти терпеливими, бо справедливость звичайно иде повольном дорогою. Делегаты пересылали привітства и добры пожелания также лемкам на Пряшевщині и в Советском Союзі.

С'їзд рішыл усунути англійску страничку с газеты «Карпатська Русь» и поручыл Головному Правлению организовать издание для молодежки лемковского журнала-місячника на англійском языку. Редактором того журнала призначено учытеля Павла Воргача. Но и тым разом тот молодежный журнал не проіснововал долго.

Предсідателем Лемко-Союза выбрано Івана Адамяка, його заступником — Стефана Геренчака, головним Секретарем — Йосифа Фрицкого, рекордовим секретарем — Андрея Грабского, кассиром — Захария Мерену. Кромі них членами Центрального Комитета были выбраны: Петро Олесневич, Антон Каня, Иван Малютич, Даниил Журав, Иван Руссинко, Павел Чачо, Николай Цисляк, Василь Вархоляк, Петро Стефура и Ярослав Кобан, а заступниками членов ЦК: Юстина Халопий, Михаил Бігуняк, Стефан Милян. В Контрольну Комисию вошли: Тимко Фецица, Иван Васенда, Елена Шкирлан и Григорий Кунчик (заступник члена комиссии).

10 января 1960 року на 70-му році життя на Советской Україні номер талантливый лемковский поэт и художник Иван Русенко. Його верши и рисунки часто збогачували содержание и поліпшували форму газет «Лемко», «Карпатська Русь», календарей Лемко-Союза. И ныні они передруковуются в лемковских изданиях в Америці и в старом краю.

Международна розрядка, которая проявилась тогда и в первую очередь поліпшения взаимных отношений между США и СССР и другими социалистическими странами, корыстно повлияли на развитие контактов, культурных и иных связей между народами этих государств, на особисты встречи и контакты разделенных границами лемков, на выезды карпато-русских иммигрантов на землю своих предков. Насамперед организа-

ции групових виїздов лемковських іммігрантів і був присвячений головним чином 21-й с'їзд Лемко-Союза, який проходив з 2 по 4 вересня 1961 року в Лемковському Народному Домі в Клівленді. Приняте на с'їзді рішення про організацію групових туристичних поїздок в СРСР, Польшу і Чехословаччину мало велике значення в дальшій діяльності Лемко-Союза, в його звязку з об'єднаннями і організаціями в тих європейських країнах, в братських контактах зо своїми країнами в родному краю.

21-й с'їзд Лемко-Союза характеризується також і тим, що на ним зроблено спробу передати руководство важнішими справами організації молодому поколінню карпатських іммігрантів. На с'їзді перший раз були представлені делегати молодежних відділів Лемко-Союза, а деякі з них були обрані членами Центрального Комітета організації.

В принятому на с'їзді "Призові до молодежі" делегати звернулиши раз увагу руководящим органам на потребу організації молодежі, її культурного і духовного розвитку в дусі народних традицій і для звязку зо своїми кровними братами в старому краю. Делегати звернулися до вшитких членів і симпатиків Лемко-Союза дати всесторонній підтримку молодежі в її наміреннощах, начинаннях і міжнародних змаганнях, які она найде потребні використати для свого організаційного розвитку. А представителі молодежних відділів повинні бути по с'їзді провести кампанію за новими предплатниками молодежного журнала "Лемко", щоби обезпечити його видання.

С'їзд ухвалив "Призов к братям і сестрам в Польщі і на Пряшівщині", в котрому делегати працюють лемков в ПНР і ЧССР стояти непорушимо за тревалий мир в світі, бо лем в мирних умовах буде можна общими силами трудитися над нерішеними справами. В "Привіті переселенцам з Лемковини в СРСР Союзі" делегати виразили своє задоволення їх економічним і культурним прогресом, их можливостю учиться на родній мові і виховуватися в своїй культурі.

С'їзд вибрал новий склад руководящих органів Лемко-Союза. Предсідателем Головного Правління вибрано Данила Журава, місто-предсідателем — Ольгу Єдинак, головним секретарем — Григорія Кузмича, рекордовим секретарем — Теодора Рудавського, касиором — Івана Малютича, членами Центрального Комітета: Данила Гумецького, Павла Чачо, Ніколая Цисляка, Івана Адамяка, Єлену Шкирпан, Михаїла Бігуняка Андрея Цисляка, Івана Бенду, Захарія Мерену, Карен Сабат, а заступниками членів ЦК: Петра Олесневича, Івана Руссинка і Ярослава Завойського. В Контрольну Комісію вошли: Степан Геренчак, Андрей Грабський, Василь Вархоляк і Теодор Фучила.

В липні 1963 року під руководством Н. Цисляка була організована Лемко-Союзом перша групова туристична поїздка 48 карпатських іммігрантів в СРСР і Польщу, де 22 липня они приняли участь в открытии в Устю Русском збудованого також на їх гроши пам'ятника загиблим в борбі з окупантами партизанам і добровольцям СРСР Армії і Війська Польського з Лемковини. С того часу Лемко-Союз майже кожного року організує таки групові туристичні поїздки в СРСР, ПНР і ЧССР, руководителями яких

були І. Адамяк, М. Порада, Ю. Адамяк, Т. Рудавский и други активисти Лемко-Союза. Тоти поїздки помагают розвивати безпосередні связи иммигрантов, их дітей и внуков с родными на Собітской Україні, в Польші, Чехословакии, помагают им познати нове життя в соціалістичних краях, их економични и культурны достижения. Тым самим утверждения реакционеров о такой званой "желізной завіси" в соціалистичных державах зазнали цілковитого краху. Почалася их противоположна кампанія — против отвіджування иммигрантами свого родного краю.

С 31-го августи по 2 сентября 1963 в Лемко-Парку в Монро отбувся 22-й с'їзд Лемко-Союза, котрий обсудил діяльність організації за отчетний період. Он выбрал новий склад єй руководящих органов, в котрый вошли не лем знаны уж зо своїй долголітной працы для організації діятелі, але и молоды активны члены Лемко-Союза. Предсідателем Головного Правления Лемко-Союза был вибраный Теодор Рудавский, його заступником — Ольга Єдинак, головным секретарем — Йосиф Фрицкий, рекордовим секретарем — Андрей Цисляк, кассиром — Іван Бенда, членами ЦК: Николай Цисляк, Йосиф Дзямба, Соня Новак, Николай Барановский, Павел Чачо, Даниил Журав, Іван Порада, Іван Адамяк, Антон Каня и Теодор Рудавский, а заступниками членов ЦК: Йосиф Ядловский, Іван Малютич, Андрей Грабський. В Контрольну Комісію выбрано Івана Телявского, Григорія Кузмича и Даниила Гумецького.

В 50-ту роцінну Талергофа, 1-го августи 1964 року, в Лемко-Парку при участі кількох тисяч карпаторусских иммигрантов отбылися торжества, присвячені памяти мучеников того першого концентраційного лагеря для славян. В тот же ден започатковано сбор средств на будову памятника талергофцам — храма-музея.

Послі того як тяжко захорувал редактор "Карпатской Руси" — Николай Цисляк, котрий в трудных для себе условиях отдал много труда и енергии для продолжения издания газеты, його обовязки передбрасал С. М. Кичура.

На 24-ом с'їзді перевибрано руководящі органи організації майже в попереднем складі. Из нововибраних треба отмітити таких діятелей Лемко-Союза, як Анна Челак, Олена Шкирпан, Теодор Горошак и Петро Корба.

Послі того як перестал виходити молодежний журнал "Лемко" на англійском языку, с 12 августи 1966 в газеті "Карпатска Русь" начала друкуватися "Страниця карпаторусской молодежы", котру подготовляли (на англійском языку) діти лемковских иммигрантов. Редактором той страницы был Т. Горошак.

С кождым роком зростало значеніе Лемко-Парка в діяльності Лемко-Союза. Он ставал не лем важним його организаційным Центром и місцем отпочинку для тых, кто там поселился або тымчасово пріїахл, але и культурным центром. Тоту остатню його функцію подняли організованы ту фестивалі и будовництво на територии Лемко-Парка на добровольны пожертвования уникального по своей архітектурі храма-музея, будиночка в стилю лемковской церковці, котрой єст Памятником Талергофа на американской землі. Як историчный и

культурний пам'ятник, он притягат до себе не тільки лемков, але і інших людей.

В музею сохраняются земля с концентрационного лагеря "Талергоф" в шкатулці, выготивленої його узниками. Ту собраны рідкостны и цінны историчны и іншы документы и материалы с трагедии галичан, перш за все лемков, за свое русофильство. В тому музею громадяся также переданы членами Лемко-Союза и другими карпаторусскими иммігрантами экспонаты, што расповідають про матеріальну и духовну культуру лемков, про их житя в США и Канаді. Ту любовно сохраняются также материалы, што свідчат про єдность русского, українського и білорусского народов, про Велику Отчизняну войну совітского народа и вклад карпаторусских иммігрантов в побіду над фашизмом.

Много сил и енергии, своих знаний и часу отдал в справу побудовы того храма-музея його сохранения и функционования Талергофский Комитет, а особливо Антон и Николай Цислякы, Петро Циглер и други. Немалый финансовый и организаційный вклад в будовництво Пам'ятника Талергофа внесли П. Гардый и Клівладский отділ Лемко-Союза. Взагалі трудно бы было найти такого члена Лемко-Союза, котрый в той ци іншой мірі не причинился до створення того символичного лемковского музею.

В 1967 року побывала в Совітском Союзі и в Польші делегация во главі с П. Гардым, штобы близше познакомитися с положением лемков в тых краинах. Она встрітилася с представителями Славянського Комитета в Москві и представителями польского уряду в Варшаві. Як писал в своїй брошурі "Моя подорож на Лемковину" П. Гардый, делегаты были щыро и с повагом приняты генералом А. Гондуровым. Он передал привіт всім американским лемкам, котры пришли с помоччом Совітскому Союзу под час другої світової войны. П. Гардый принял участь в празднованию 40-ліття Совітского Союза. За діятельность по сохранению деревяной церковной архітектуры на Лемковині патриарх Алексей наградил його грамотом и крестом св. Вла-димира.

Делегаты мали можливость особисто переконатися в достижениях своих краянов в Совітском Союзі. Послі повернення в США они расповідали и писали про теплы встречи в Москві, Ленинграді, Києві с миро-добными совітскими людми, про то, як наполегливо поднимат свой голос на заштуту мира геройчный совітский народ.

Прогрес в розвитии Совітского Союза и інших социалистичных краях отмітил в своих рішеннях и 24-ий с'їзд Лемко-Союза, котрый проходил с 2 по 4 сентября 1967 року в Лемко-Парку в Монро, Н. Й. В резолюции, адресованой Совітскому Уряду записано, што лемки в Совітском Союзі первый раз в своїй истории мають такы самы права, як и други його граждане. Они гордяся своїм державом, а Совітска Украина гордиться ними.

Привіт от Товариства "Україна", с котрим Лемко-Союз навязал контакты и сотрудничество с часу його создания в 1965 року, и от лемков зо Львова укріпили братськы звязки членов Лемко-Союза зо своими краяноми в СССР, придали им нову силу для дальншой работы в организаціии.

В резолюції адресованої Чехословацькому Уряду отмічаються досягнення пращевських лемков за роки народної влади. А в резолюції Польському Уряду указується на туто ганебну роль, яку для виселених лемков зограли українські націоналісти і знов ставиться вопрос про повернення виселених через діяльність УПА лемков на Лемковину.

С'їзд одобрил цінне предложение Йосифа Дзямби — організувати в Лемко-Парку фольклорний фестиваль, котрі в теперішній час стали уж традиційними. В тих фестивалях крім самодіяльних ансамблей Лемко-Союза, приймають такоже участь ансамблі других іммігрантських славянських організацій і артисти із СРСР України і Чехословаччини. Карпаторуський фестиваль перетворилися в величаву свята славянської пісні і танца. В них приймають участь тисячі американських і канадських іммігрантів, их дітей і внуков.

С'їзд постановив реорганізувати старі відділи, організувати нові, а особливо молодежні; видавати на англійському языку нову щомісячну газету для молодежі.

Предсідателем Лемко-Союза на с'їзді вибрано Теодора Горощака, його заступником — Івана Адамяка, головним секретарем — Теодора Доклю, рекордовим секретарем — Михаїла Савчака, касиром — Івана Пораду, членами ЦК: Теодора Рудавського, Йосифа Дзямбу, Елену Шкыриан, Йосифа Ядовського, Івана Тылявського, Йосифа Мурянку, Семана Федорка, Петра Корбу, Стефана М. Кичуру, Івана Чергоняка, а заступниками членов ЦК: Івана Драппа, Пантелеймона Крилівського і Кондрата Волчка. Членами Контрольної Комісії стали: Андрей Грабський, Даниил Журав і Василь Завойський. Редакторами газети "Карпатська Русь" призначено С. М. Кичуру і М. М. Савчака.

В 1968 році Лемко-Союз почав друкувати для молодежі на англійському місячну газету "Карпатський американець", которую редактували Т. Горощак и М. М. Савчак.

Наприкінці 1968 року, 28 грудня помер во Львові довголітній заслужений діятель Лемко-Союза, єден з його основателей і організаторів, редактор "Лемка" і "Карпатської Русі", узник Талергофа, засуджений австрійським воєнним судом на кару смерті, журналіст і писатель Д. Вислоцький (Ваньо Гунянка). Своїм прогресивним діяльністю в краю і на еміграції Д. Вислоцький придбав собі велику популярність, симпатію і признання лемков. Нелегко добита освіта і тісний зв'язок з народом помогли йому стати вýразителем стремлень і потреб трудящих Лемковини.

В сотнях розміттіх кореспонденцій і очерків, публіцистичних статей і переводів, драматичних і поетичних творів на лемковській бесіді, в своїх виступленнях он популяризував народне творчество лемков, боровся за їх счастливу будущість, пропагував прогресивні ідеї миру і соціального прогреса дружби славянських народів, борясь проти фашизму і інших сил реакції. Именно йому Лемко-Союз завдячує свой прогресивний робочий курс, сотрудництво з іншими прогресивними організаціями. Будущість лемков он связувал з СРСР і Союзом, симпатиком котрого был он з часу виникнення. И зато послідні роки свого життя он прожил зо своїми країнами, ко-

тры нашли свою счастливу судьбу на совітской землі.

Памятник на його могилі на Яновському кладбищі во Львові и виробленый совітским лемковским скульптором В. Одрехівским для Лемко-Резорта його бюст, переданый Товариством «Україна» Лемко-Союзу, є признанием його заслуг для жителей и выходцев из зеленых Бескидов.

Отповідно с рішенієм 24-го с'їзда Лемко-Союза в августі 1969 року в Лемко-Резорті отбылся первый Карпаторусский Фестиваль, в котором, кромі американских самодіяльных ансамблей взяли участь и виступали с великим успіхом солисты Поддуклянського ансамбля с Пряшевшины — М. Мачошко и Р. Смотер. Тот фестиваль єст уж традиційним и с того часу кожного року літом проводится в Лемко-Резорті.

С 30 августа по 1 сентября 1969 року в Юнкерс проходил 25-ий с'їзд Лемко-Союза, котрый выбрал новый склад руководящих органов Лемко-Союза. Предсідателем Головного Правления был выбраный Тимко Фецица, містопредсідателем — Ольга Єдинак, головным секретарем — Іван Адамяк, рекордовим секретарем — Максим Новак, кассиром — Матвей Мадзік. В состав Центрального Комитета вошли также: Теодор Рудавский, Николай Цисляк, Іван Порада, Іван Чергоняк, Йосиф Дзямба, Петро Корба, Йосиф Ядловский, Йосиф Мурянка, Елена Шкирпан, Николай Барановский а Елена Свантко и Стефан Кичура заступниками членов ЦК. Членами Контрольной Комисии стали: Іван Головач, Іван Потоцкий, Іван Семаницкий. Организаторами молодежных клубов выбрано: Александра Вана, Елену Завойскую и Йосифа Андраши.

#### НА ПЕРЕВІРЕНОМ ПУТИ

26-ий с'їзд Лемко-Союза не дем завершил послівоєнний **етап** його діяльности, але и разом с тым започатковал новый, теперіиний **етап** його одновы на принципах, характерных початковому **періоду** діяльности организации.

Центральний Комитет и Головне Правление Лемко-Союза начиняют приділяти больше уваги своим организаційним справам, розвитию культурной діяльности, справам молодежы. Оживилися контакты Лемко-Союза с прогресивными славянскими организациями в США и Канаді. Дуже велике значение для организации мала однова сотрудництва Лемко-Союза с братским Обществом Карпаторусских Канадцев (ОКК). Укріпился связок Лемко-Союза с Товариством «Україна».

Под руководством назначеной Центральным Комитетом редколегии газета «Карпатска Русь» знов стала правдивым органом Лемко-Союза, дотримуючись програмних напрвлений и установных **вимог** организации. Значно поліпшился зміст газеты. Из средства интересов самых редакторов газета «Карпатска Русь» перетворюєтся в колективного организатора Лемко-Союза и об'єктивного информатора своих читателей. ОКК перестало выдавать свой журнал «Наш Голос» и знов вызнає «Карпатску Русь» своим органом.

На запрошеня Товариства «Україна» літом 1972 року в Совітском Союзі перебывала делегация Лемко-Союза в составі знаных и

заслуженых активисток організації — Анни Конончук і Анастасії Глюз. Про свої впечатління і встречі с лемками на Сovieтской Україні они интересно писали в «Карпатской Руси».

На початку дeкабря 1972 року в КРА Центрі в Юнкерс мала місце встречі активистов и руководителей Лемко-Союза с Пряшевським ансамблем «Дукля», в складі котрого були також знаны американським карпатороссам ищи с первого Карпаторусского Фестиваля М. Марчошко и Р. Смотер.

18-19 августа 1973 року в Лемко-Резорті отбылся 5-й Карпато-русский Фестиваль под руководством Алекса Косика. Численны гости мали можливость видіти и слухати успішны выступления таких американских художніх самодіятельных ансемблей, як ансамбль «Глинка» под руководством Алекса Косика, Пенсильванский хор и бала-лаєчный оркестр под руководством Стефана Рудавского, хор из Джерзи Сіти под руководством Георгия Кметя, Словацкий и Польский танцівальны ансамбли «Лімбора» и «Матуш». Кромі того выступили солисты и дуеты, в том чыслі Надя и Петро Бережны.

Одновленый на 26-ом с'їзді курс на прогресивне розвитие організаціи закріпил 27-ый с'їзд Лемко-Союза, котрый отбылся 1-3 сен-тября 1973 року в Лемко-Резорті при участі 37 делегатов и членов Центрального Комитета. С'їзд показал, что стремление привести Лемко-Союз в український националистичний лагер не удалось, что организация с борьбы против отщепенцев вышла больше сконсоли-дованием, сильнійшом. «Мы горды тым, — говорится в одной из резо-люций с'їзда, — что Лемко-Союз... не отступил от прогресивно-на-родної програмы, сформованой в Уставі нашыми дорогими осно-воположниками Дмитром Вислоцкым и Д-ром Симеоном Пыжом». Пред нами стоит велика задача — сохранити Лемко-Союз на таких основах прогресивной народной организаций, на которых она почат-ково твердо стояла. Чтобы Лемко-Союз не здрадил програму своих основоположников, нам в першу міру треба укріпляти и поширювати звязки с нашим народом в старом краю.

Мы новинны дати рішучий удар тым, кто пробує нас поділити и збити клин меж нами и нашими братами и сестрами в краю.

Заявляючи про гордость достижениями своих краинов, делегаты в тот же час отмічали, что было бы помылково думати и не видіти того, что не всі проблемы лемков в краю вирішено. Делегаты по-ставили вимогу подбати про то, чтобы відомості про житя лемков їв Сovieтском Союзі, Польші, Чехословакии и Югославии частіше по-мішалися в газеті, чтобы «Карпатска Русь» широко и об'єктивно інформовала читателей также про житя карпаторусских иммігран-тов в США и Канаді.

Позитивным явищем на с'їзді была присутність молодых деле-гатов. Их выбор в руководящы органы Лемко-Сюза показувал, что организация больше уваги приділят свому молодому поколінию. Де-легаты велику увагу уділили культурной діяльности, основанию при отdілах новых танцівальных и хоровых гуртков.

В свойой резолюции с'їзд отмічал: «В Америкі и Канаді мы учы-

ли подростаюче покоління лемков познавати культурний спадок нашого народу, виховуючи любов и гордость за наш народ. Ми такоже не забували научати молоді околінне любити правду, демократію и тих, кто борється за векший кусок хліба. . .

Лемко-Союз, єсли не хоче послабнути, повинен подняти культурно-просвітительну и громадську діяльність. . . Всякі, де єсть можливість, треба організовати хори, танцюальні групи и драматичні гуртки. . . Через мистецьку самодіяльність можна буде пополнити членські ряды молодими лемками».

В резолюції "За мир и дружбу меж народами" делегати радостно и с великим задоволенiem витали нормалізацію отношений меж США и ССР, подписаны меж ними угоды, зростаюче економичне, техничне, торговельне, наукове, культурне и спортивне сотрудничество двох великих держав. Они высказалися за закрытия радиостанций «Свобода» и «Вольна Европа», бо они сют взаимне недовірие. Милионы долларов, котры тратят США на тоты радиостанции пропонували выкорыстati на корыстны американскому народу справы.

Рішення 27-го с'їзда допомогли роз'яснити програму організації. Лемко-Союз твердо висловився проти розділу, против самостійництва и сепаратизму. Члени організації, як и их предки рішуче отстояли свою єдноту зо своimi східнословянськими братами и сестрами. Они отстояли и принципы демократии в діяльності організації, отшмарили диктаторство и навязування им волі отдельних зарозумілых и некомпетентных «лідеров».

На с'їзді вибрано новий склад руководящих органов організації. Предсідателем Головного Правління Лемко-Союза був вибраний Іван Адамяк, містопредсідателями — Петро Корба и Александр Косік, головним секретарем — Теодор Рудавський, рекордовим секретарем — Михаїл Леготский и кассиром — Іван Порада. Членами ЦК такоже вибрано: Івана Семаницкого, Анну Конончук, Івана Завойского, Вільяма Козака, Михаїла Логойду, Теодора Гулика, Петра Бережного, Івана Головача, Івана Руссинка, Ярослава Кобана. Окружними организаторами були вибраны Михаїл Варянка и Елена Свяントко. В Контрольну Комісію вошли: Ольга Єдинак-Кулиш, Павел Деван и Тимко Фецица.

Центральний Комитет назначыл редакційну колегию газеты "Карпатска Русь" в складі: Николай Цисляк, Михаїл Лукач, Петро Березний, Максим Новак и Михаїл Логойда.

Гостями 27-го с'їзда Лемко-Союза були члени правления Товариства «Україна», лемки-переселенцы с Совітского Союза Петро Когутов и Любомир Олесневич.

В декабрі 1975 року на запрошені Товариства «Україна» на Совітській Україні гостювала делегація Лемко-Союза в складі отповідальних и долголітних його руководителей Івана Адамяка, Івана Головача, Теодора Горощака и Михаїла Логойди. Делегація отвіділа ряд місцевостей, ознайомилася з житлом совітських людей, а на самперед переселенцев из Лемковини.

4-го augusta 1974 року в Лемко-Резорті урочисто отмічено 60-лі-

тие Талергофской трагедии лемков. С той нагоды Лемко-Союз разом с Талергофским Комитетом рішили установити в своїй здравниці памятники-бюсты Д. Вислоцкого и Д-ра С. Пыжа. Кампанію по сбору жертв в специальний фонд для установления памятников започатковав Стефан Цомпель, котрий передал в тот фонд 1000 долларов.

В Лемко-Резорті 17-18 августи 1974 року отбылся 6-й Карпато-руссій Фестиваль, в котром перший раз приняли участь лемковські артисти из Совітської України: заслужені артистки УССР, лауреаты премии имени Т. Шевченка сестры Даниила, Мария и Нина Байки и Иван Попович. Гостем фестиваля был также містопредсідатель республиканского правления Товариства «Украина» Николай Чоломбітко. Под руководством А. Косика фестиваль перетворился в арену дружби и братства славянських культур. Кромі виступлений ансамблія «Глинка», ансамблія «Тройка» (под руководством Гелены Форназор), кливландської танцовоальной групы (под руководством Іосифа Дзямбя и Ольги Гайдош), присутні мали можливость видіти виступы польского ансамблія «Матуш» и словацкого «Лимбора». На високом мистецьком уровні завершали виступы сестры Байко и И. Попович, в которых американські лемки отчули радость и щастя тых своих краин, котры вдостатку и культурно живут в Совітском Союзі. С величним успіхом они виступали также в Нью Йорку, Пассайку, Юнкерс, Детройті, Кливланді, Айсонії и Арров-Парку.

23 октября 1974 року на запрошення Товариства «Украина» в Совітському Союзі была делегация Лемко-Союза в складі Ивана и Ольги Чупашків, Лили Видяк, Ольги Вислоцкой, Ивана и Юлии Семаницких.

В полвікову рочницу побіди над фашизмом Лемко-Союз передав всім гражданам Совітского Союза прийт и пожелания великих и радостных достижений во всіх сферах житя. Разом с тым члены организации клонили свои головы перед тими, котры отдали свое житя на фронтах другої світової війни за кращий завтрашній день для будучих поколінь.

В августи 1975 року, як штороку, отбылся традиційный 7-й Карпаторусский Фестиваль в Лемко-Резорті под руководством А. Косика. И на том фестивалі, кромі знаных уж зрителям американських художніх самодіяльних ансамблей: танцовоальных — «Глинка» (руководитель А. Косик) и «Зоря» (руководитель И. Чупашко), хорового «Верховина» (руководитель Дж. Фучыла), балалаечного «Тройка» (руководитель Г. Форназор), словацкого «Лимбора» и польского «Матуш», виступили знаны київські и львівські солисты: Тамара Дідик, Мария Зубанич, Наталия Кондратюк и Георгий Красуля. Их виступы на фестивалі, в Арров Парку, Нью Йорку, Юнкерс, Детройті, Чикаго и інших місцевостях с карпаторусскими иммігрантами привернули их увагу до своєї народної пісні до родного краю.

Гостями фестивалю были секретар Головного Правления Товариства «Украина» Тамара Новицка и член того Правления Петро Когутов.

Великом подійом в житю організації було открытие в августи 1975 року бюстов основателей організації, знаных діятелей в руко-

водителем американских и канадских лемков — Дмитрия Вислоцкого (Ваня Гунянки) и Д-ра Симеона Пыжа, зробленых во Львові знаними скульпторами с Лемковини Василем Одрехівським і Еммануїлем Миськом и переданих Лемко-Союзу Товариством "Україна". В фонд установления памятников было собрано меж иммигрантами 4385 долларов.

Як отмітил у своєму виступі на открытиї пам'ятників предсіда-  
тель Крайового Виконавчого Комітета Товариства Об'єднаних  
Українських Канадців, выходець із Лемковини Петро Прокопчак — то  
бувала знаменита історична подія в житті і діяльності Лемко-Союза  
і всієї єй прогресивної лемковської імміграції і дружних разно-  
національних робочих організацій, насамперед славянських. Откры-  
тиєм тих бюстов-пам'ятників вдачни авторы того проекта і вшытки,  
кто підтримав тут задум, сполнили незабудну справу, як для тепері-  
шніх, так і для будущих поколінь. Тот акт открытия на все ушано-  
вуює і утверджує в пам'яті теперішніх і будущих поколінь діяль-  
ність тих двох видатних синів Лемковини і в тот же час возвеличує  
також і діяльність Лемко-Союза і всіх лемків того континента,  
котрі за проводом і указаниями Д. Вислоцького і Д-ра С. Пыжа осві-  
домляли себе, єдналися і включалися до праці на народній ниві во  
ім'я справедливості і свободи за краще життя, за мир і дружбу меж  
народами.

Послі 27-го с'їзда успішно прошли кампанії на прес-фонд газети «Карпатська Русь». В 1974 році на tot фонд собрано понад 20 тисяч доларов, а в 1975 році — 24 тисячі доларов.

Лемко-Союз кожного року висилає в СРСР для науки в вищих школах як стипендіатів Товариства "Україна" студентів, а також своїх активістів на відпочинок і лікування. В СРСР Союзі в 1975 році перебували також на запрошення Общества "Родина" два делегати Лемко-Союза.

С 30 августа по 1-го сентября 1975 року в Лемко-Резорті проходил 28-ый с'їзд Лемко-Союза, на котром обговорено отчеты Головного Правления, редколегии, окружных организаторов и делегатов отділов, комитетов и комисий, а также выбрано Центральный Комитет, Головне Правление и Контрольну Комисию организации.

Правление и Контрольну Комисію організації.  
С'їзд отвітил, що Головне Правление разом с іншими членами ЦК провели належну роботу, направлену на виконання рішений 27-го с'їзда. В відділах Лемко-Союза поліпшено роботу по організації художніх гуртків, по росту числа членів за рахунок молодежі, добре організовано і успішно прошли шестий і семий фестивалі лемковської пісні і танца з участию артистов из СРСР України.

В своїх рішеннях С'їзд указал на тот незаперечный факт, что газета «Карпатска Русь», як орган Лемко-Союза, повернула на путь служби народним интересам, чим звекшила свою популярность, про що свідчили, наприклад, 275 новых предплатников и рекордны сборы грошей на прес-фонд газеты за послідни два роки.

Меж 27 и 28 с'їздами дальше зміцнювалося сотрудництво Лемко-Союза с Обществом Карпаторусских Канадцев и другими братскими прогресивными организациями в діяльності за мир на землі и друж-  
— 53 —

бу меж народами Америки и Сovieтского Союза. C'їзд рiшyл i дальше того сотрудництво продолжувати i змiцнюти.

Делегаты с'їзда витали зростаючы связки Лемко-Союза с Товариством "Україна" и отмічали тот факт что обмiн делегациями с товариством стає традиційним, што товариство принимат штораз больше студентов для научания в высших школах. Они высказали свое задоволение с того, что организованы Лемко-Союзом поїздки туристичных групп до Советского Союза и на Лемковину набирают масовый характер. В принятой резолюции делегаты склали подяку Товариству "Україна" за подарованы бюсты Д. Вислоцкого и Д-ра С. Пыжа.

Напрямами дальшої многолiтної дiяльностi органiзацiї були сформуваны 28-ым с'їздом Лемко-Союза в таких пунктах:

1. Дальше активизувати роботу в отдiлах, втягуючи до ней молодеж через организацию художних колективов, а с их усчастю всi традицiйни святкування зробити ици больше успiшными.

2. В звязку с тым, што устав Лемко-Союза вимагат деяких змiн, створеноi на с'їздi комисии поручыти подготовити отповiдно до нових вимог i задач, новий проект устава органiзацiї.

3. Придаючи велике значенiе фестивалям пiснi i танца, Фестивальному Комитету поручено пополнити його представителями всiх художних колективов и организовать их также в iнших штатах.

4. Организовать літнi лагери отпочинку для дiтей в Лемко-Резорта с научанием родного языка, пiсень i танцов. Звернути векшу увагу на добор материалов для англiйской частины газеты.

5. Комисии в складi руководителiй Лемко-Союза, Лемко-Резорта и Талергофекого Комитета поручено разробити план перетворення Лемко-Резорта в Культурный центр с розширенiem музея, створением бiблиотеки и будовництва спортивного комплекса.

6. Делегации Лемко-Союза встрiтилися с представителями краин, в которых живут лемки.

7. Придаючи важне значенiе 50-ти лiтню Лемко-Союза, створеноi комисии по отзначению того юбileю в 1979 року, поручено вiдати историю Лемко-Союза (на англiйском языку) и юбилейний альманах (на лемковском языку).

8. Членам Центрального Комитета поручено частiйше бывати в отдiлах i помагати им в организацiйной роботi.

9. Нововыбране Головне Правление зобовязано змiцнювати звязок с братскими организациями в Польши, Чехословакии, Югославии и на Советской Українi, обмiнюватися газетами, литературом i информацiями про житя лемков, навязати краще сотрудництво с братскими прогресивными организациями Америки и Канады, церковными i запомоговыми организациями.

10. Найважнiйшом задачом Лемко-Союза с'їзд уважат дальше боротися за мир i дружбу меж народами, насамперед меж народами Америки i Советского Союза.

29-ый с'їзд ухвалил специальну декларацию "За мир i дружбу", в которой записано, што Лемко-Союз все буде старатися помагати справi мира i дружбы меж народами. За туту справу в первой свiтовiй войнi отдали свое житя i здоровья тысячи запроторенных в конц-

лагери Талергофа и Терезина. Под час другої світової війни за то, що лемки не хотіли виступати против свого народа, против Сowітського Союза, они потерпіли ішы більше от рук гитлеровцев и их українських буржуазних националістів. Але, не зважаючи на муки и смерть, лемки не схиляли своїх голов перед нацистськими поневолювателями, а ставали в обороні своєї Лемковини, в обороні правди, демократії и соціального прогреса. В побіду над фашизмом 'они внесли и свой вклад.

Делегаты 28-го с'їзда Лемко-Союза витали всі дотеперішні міроприяття, приняті на захисту міра, особливо рішення конференції в справах безпеки і співробітництва в Європі. Они выловили впевненості, що підписана в Гельсінках декларація укріплить мир на всій земній кулі і поможе установити співробітництво між народами всього світу.

Маючи на увазі, що реакційні сили будуть намагатися по-своєму трактувати рішення Гельсинської конференції, делегаты с'їзда от імені лемковської імміграції, як частини американського народа, заявили, що она буде робити все, що в єй силах, щоби помагати реалізації тих рішень, бо то укріплить справу міра на землі и створить нові можливості для економічного и соціального розвитку всіх народів.

Особливу увагу с'їзд приділи справі участі молодежі в управлении справами организации. В резолюции с'їзда указується, що дух часу вимагає зміни відносин до молодежі, котра, як думают деякі, не має досвіду управління народними організаціями и не любить культурне наслідство своїх предків. А правду потомки карпатських емігрантів послидним часом почали цікавитися своїм проиншодженнем, языком, історією и культурою своїх предків.

В связи с тим на 28-ом с'їзді Лемко-Союза єдном с найжанійших задач поставлено членам спасати своїх дітей и внуков от національной смерти. Было высказано, что до решения той задачи треба включать братства запомоговых организаций, для которых национальное освідомление потомков бывших выходцев с Карпат — то справа числа их членов, справа конкуренции с другими, богатшими страховыми компаниями. С'їзд постановил организовать літні лагери отпочинку для дітей в Лемко-Резорті. Членами редколегии англійской частины Карпатской Руси были призначены Т. Горощак, Ольга Вислоцка и А. Дубицка.

В 1976 році американський народ урочисто отсвяткувал 200-літнє проголошення незалежності США. Американські лемки такоже відзначили цей знаменний ювілей всіх американських громадян на спеціальному собрании. Предсідатель Лемко-Союза И. Адамяк в своєму виступлении подчеркнул значеніе проголошення незалежності США, розповів про економічне и культурне розвитие країни за минувши два століття. Особливу увагу он звернув на тот вклад, который внесла в тото розвитие трудова славянска, в частности лемковська імміграція.

На том урочистом собрании в Лемко-Резорті с концертом выступили заслужены артисты УССР, солистки Харковской Филармонии Валентина Дорошенко и Борис Жайворонок. Много лемков было свідками святкового парада парусных кораблей в Нью Йорку, в котором приняли участие величны совітськы корабли-парусники «Круzenштерн» и «Товарищ».

В августі 1976 року в Лемко-Резорті члены Лемко-Союза, його симпатики мали можливость быти на 8-ом Карпаторусском фестивалі, который был присвяченый 200-літию Сполученых Штатов Америки. В том фестивалі, кромі американских ансамблей, приняло также участие трио совітських бандуристок, заслуженных артисток УССР, лауреатов Шевченковской премии — Майи Голенко, Тамари Гриценко и Нини Писаренко.

Гостем Лемко-Союза в том же року был предсідатель республиканского Товариства «Україна» писатель Александр Підсуха. А в Союзі перебывала делегация Лемко-Союза в складі Нади и Петра Бережных, Марии и Алекса Косиков.

В июні 1977 року на специальному мемориальному банкеті в КРА Центрі в Юникерс руководители и активисты Лемко-Союза отмітили 20-рочину смерти Д-ра Симеона Пыжа, його заслуги в создании и развитии организации.

20 и 21 августа 1977 року в Лемко-резорті проходил 9-ый Карпаторусский Фестиваль под руководством предсідателя Фестивального Комитета Лемко-Союза А. Косика. Програму фестиваля заполнили балалаечный ансамбль «Тройка» под диригенством Гелены Форназор, женский хоровий ансамбль «Верховина» под руководством Джанет Фучылы, балалаечный оркестр им. Андреєва под руководством В. Касуры, танцевальный ансамбль «Зоря» под руководством Ивана Чупашка. Их мастерне и высокохудожне исполнение співу, музыки и тенців показали, што тут народжене поколінне не допустит затоплення лемковского культурно-мистецкого доробка в англо-саксонском морю. На фестивалі и в декотрих отділах успішно виступили также солистки хора «Лемковина» во Львові Галина Гавриш и Люся Яницка, которые в том же року закончили Львовську консерваторию ім. Н. Лисенка.

Гости зо Львова своими прекрасно вышколенными голосами, мастерно выполненными піснями, в которы вложили свою любов до американских краинов, вернули слухачов на родну Лемковину. Уважно выслушали присутны, заполнившы поляну, теплы слова привіта от лемков-переселенцов и их дітей в Советском Союзі, переданы Любомиром Олесневичом.

Як и попередни фестивалі так и 9-ый дал можливость американским лемкам продемонстровати любов до своей народной творчости, а для художных ансамблей — здати отчет за цілорочну роботу.

С 3 по 5 сентября 1977 року в Лемко-Резорті отбылся 29-ый с'їзд Лемко-Союза. В с'їзді взяло участие 45 делегатов, выбраны отдалами, членов Центрального Комитета и Контрольной Комисии. Братне Общество Карпаторусских канадцлов представляли на с'їзді Михаил Лукач и

Анна Баран.

І. Адамяк, Т. Гулик, Н. Лайчак, А. Конончук и други передовы члены Лемко-Союза уж в передс'їздовій дискусії в "Карпатській Русі" указали на задачи, котры стояли до рішення перед делегатами с'їзда. В той дискусії и на самом с'їзді было стверджено, што найголовнішою проблема організації заключається в том, щоби омолодити Лемко-Союз власними дітьми. Тому на порядку денном с'їзда, кромі отчетов руководящих органов организации, была знов поставлена справа молодежы. В дискусії над том справом делегаты и члены ЦК старалися указати на причины, котры затримуют приход молодых членов, их активность в организации. Головными причинами такого становища они называли недостаточну участь молодежы в руководящих органах, необходимость новых форм и методов діяльности организации, котры болкше звязаны с молодежом, потребу розширення матеріальної базы культурной и спортивной діяльности организации

Делегаты и гости с'їзда с великим увагом выслушали отчеты головных урядников, с которых узнали про велику роботу, яку Головне Правление разом с другими членами Центрального Комитета, отделами и комитетами зробили для увеличения членского складу, активизации роботы в отделах, успішного проведения фестивалей и кампаній пресфонда, про роботу, яку организация вела за мир, розоружение и дружбу меж народами. С великим задоволением присутни почули про укріпление звязков Лемко-Союза с Товариством "Украина", дякуючи чому в Києві и Львові дальше учатся студенты с родин лемковских иммігрантов.

В принятой делегатами 29-го с'їзда резолюции было рішено: продолжати активизацию роботы в отделах путем розвития художных колективов; усилити кампанію за прийом новых, молодых членов и увеличение читателей "Карпатской Руси"; проводити лемковски фестивалі в інших иммігратских центрах; отмітити 60-літие Октябрьской революции в России; до 50-літия Лемко-Союза выпустити на англійском языку коротку його историю и на лемковской бесіді юбилейный альманах; шырити звязки с лемками, котры жыют в социалистичных країнах; кріпити сотрудництво с другими братными прогресивными организациями в США и Канаді и навязувати контакты с церковными и запомоговыми братствами; шырити идеи борьбы за мир и розоружение, за укріпление дружбы меж американским народом и народами Сovітского Союза.

29-ый с'їзд выбрал новий омолодженый склад Центрального Комитета и Головного Правления Лемко-Союза. Предсідателем Головного Правления знов выбрано И. Адамяка, містопредсідателями — А. Косяка и О. Вислоцку, головным секретарем — Т. Рудавского, рекордовым секретарем — И. Чупашко, кассиром — И. Пораду. Членами ЦК выбрано также: М. Логайду, Петра и Павла Бережных, Дж. Фучылу, А. Конончук, В. Русиника, М. Стеренчака, Т. Фецицу и О. Єдинак, а заступниками членов ЦК — Ю. Минаря и А. Геренчака. В Контрольну Комисию были выбраны: И. Лайчак, Д. Демянович и В. Овсак.

В ноябрі 1977 року минуло 60 літ от того часу, коли народы Рос-

сии, змучені війнами, голодом і візыском під руководством В. І. Леніна і його партії возстали, прогнали царя і експлоататорів і основали першу в світі соціалістичну країну, котра повела борьбу проти соціального і національного гнета і несправедливості, проти війн і безправия.

Трудом була дорога, преїдена народами ССРР за 60 роков. Они були вимушенні оборонити досягнення Октября от домашних ворогов, інтервентів, отбудовувати і розвивати народне господарство, проводити індустриалізацію і колективізацію, оборонити країну от фашистів.

За 60 літ СРСРСкий Союз достиг величезных успіхов, продемонстровал очевидны перевагы своєї системы над всякими іншими. Он створил надію, што в світі запанує дружба меж народами и тревалый мир на землі.

Створений Октябрськом революциом СРСРСкий Союз принюс свободу и на Лемковину. А лемки, котры переселилися на СРСРСку Україну, нашли там свою Отчычину. "Великий Октябрь, писал в "Карпатской Руси" Николай Лайчак, спас нас от национальной смерти, открыл широкі двери нашым дітям, дал им доступ до науки, дал им можливость розвити их таланты. Днеська никто больше не говорит про национальну загибель лемков, бо они мають всі можливости для розвитка своєї культури. Не видят того лем обдурены жертвы фашизма."

В умовах СРСРСкого Союза лемки отримали можливость свободно жити, працювати на себе, для свого народа, розвивати свою культуру. Для вихідців з Лемковини в першу чергу характерни трудовы досягнення. Трудолюбивость принесла им матеріальний добробыт и признание. Серед них вирошло немало передовиков сельского господарства и промышленности, талантливых научных роботников, роботников транспорта, связи, торговли, просвіти, культури. Днеська уж нема такої отрасли общественного жыття, в которой бы не працювали лемки-переселенцы, их діти, внуки. За свой самоотданый труд сотки их нагорождены орденами и медалями СРСРСкого Союза. Меж ними сут также Герои Соціалістичного Труда, депутаты Верховных Советов СРСРСкої України и СРСРСкого Союза.

Влившися в єдину многонациональну родину совітських народов, переселенцы с Лемковини не лем значно подняли свой жизненный уровень, но и збогатили свою национальну культуру. Як николи перше в своїй історії они отримали можливость свободного всестороннього розвития.

Всі діти переселенцев закончують середні школи, а сотки з них, отримуючи стипендии, закончили вищі школи.

На СРСРСкій Україні велику увагу уділено описанию истории и культуры Лемковини, сорбиранию и изучению етнографических, фольклорных и других материалов о лемках. Там широко развивается пісенна творчость лемков, кроме старых звичаїв и обрядов, они принимают участие в новых советских звичаях и обрядах. Лемковськы народны співанки в СРСРСкому Союзі корыстаются признанием и заслуженом високом оцінком. Они заняли почесне місце в скарбниці соціалістичної народної культури. Их співают за сцен, в радиох и по телебаченню.

визини численны самодіятельны ансамбли и професиональны артисты, в том числі и лемковски.

Великы можливости роскрыты свои таланты отримали колишні жытэлі зеленых Бескидов и примірном мистецтві. Так, напримір, кождый пятый різьбяр в заходных областях УССР родом с Лемковины.

Переселяючыся также за порадом своих американских краинов в Савітскій Союз, лемкы не помылися в свойом выборі. В условіях савітской дійствительности они нашли вшытко того, про што першне могли лем думати, за што боролися их предкы и они сами. О постаянно зростаючом матэриальном и культурном уровни своих родных и краинов в Савітском Союзе мают можливость переконатися лемковски иммігранты с США и Канады, котры каждого року отвиджуют свой родныі край.

60-ту роцніцу Великой Октябрской революции святковали не лем свободны народы Савітскаго Союза, но и все прогресивне людство. Урочыстро отсвятковал 60-літне СССР и Лемко-Союз. С той нагоды 20 ноября 1977 року в КРА Цэнтры в Юнкерс он устроил величавыі банкет, на котром были присутны руководители Лемко-Союза, а также представители мисий Савітскаго Союза, Савітской Украіны и Савітской Білоруссии при Организации Об'единенных Наций.

Діяльтельность Лемко-Союза в 1978 року была направлена на подготовку святкування своего полстолітнаго юбілею в 1979 року. Як и в попередныі рокы он организовал туристичну группу, котра побывала в Савітском Союзе і Польші, де американски лемкы мали можливость ишы раз встрітитися зо своимі родными и краинами, ліпше узнати их жытъя, успіхы и проблемы.

В августі Лемко-Союз разом с Лемко-Резортам успішно провели традицыйный 10-ый Карпаторусский Фестіваль с участю своих и братных американских ансамблей, а также гостей — артистов из Савітской Украіны.

27-го декабря 1978 року минуло 10 роков со дня смерти Дмитра Вислоцкаго, бывшаго редактора "Лемка" и "Карпатской Руси". За його самопосвяту борьбы за крашу долю лемков, за його труд для лемковской имміграцыи, для Лемко-Союза, вдячны його краине, вшыткы, кто працувал с ним, ушанували память сего великого сына Лемковины.

Наступивший 1979 рок — юбилейный для организации рок — позволит подвести раунок діяльтельности Лемко-Союза за прошедши 50 літ с часу организации первого його отділа. Разом с тым юбилейны торжества дозволяют намітити напрямы його діяльтельности в новом полстолітию.

## В ПАМЯТЬ ТЕОДОРА КОХАНА, ДМИТРИЯ ВИСЛОЦКОГО И Д-РА СИМЕОНА ПЫЖА

Отдаю честь и пешану нашему патриоту, покойному Теодору Кохану, который при помочи сознательных, освіщених лемков-карпато-росієв, заложил краєугольний камень, на котором была организована культурно-просвітительна організація, в ряди которой вступило много емігрантів лемков. Заслуга заинтересовання вступити в ряды заснованої організації принадлежить редактору Раїлови Гунянкі (Дмитрій Вислоцький) и його поучительним статям, котры печаталися в газеті "Лемко", дякуючим чому на краєугольном камені розбудовано моцний науковий дом — организацию Лемко-Союз.

Карпаторусска повоєнна еміграція в Канаді, котра приїждала до Канади из панської Польщі и Чехословакии, заинтересовалася програмом Лемко-Союза и розпочала жыву діяльность по организуванию отділов, а для достижения сей цілі помогла газета "Лемко", котра знакомила чытателей с програмом Лемко-Союза и звертала головну увагу на жыву культурно-просвітительну діяльность.

Одночасно члены Лемко-Союза заинтересовались в причинах економічнай кризи в капіталістичном світі, бо голод и нужда заставляли каждого, кто нашолся в недостатках в тых часах, глубше задуматися над бідом. Єдини працювали просто за подачу, а други были зависимы от пом'єщи, яку одержовали од місценых урядов, котры были связаны с церквами. Таке положение причинилося до политичного освідомления нашей еміграции, котра отчула потребу организации, як Лемко-Союз, котра сталася для ней школом, котра учыла того, што треба робіти, кабы досягнути лучшне и краше жыття.

В Канаді отділы Лемко-Союза вызначалися свойом роботом, бо брали участь в всенародной борбі за право на работу, за право на хліб, за статочне жыття. Они включылися в борьбу против панского выкорыстования работников, против фашизма, який наложыл свои костлявы пазуры на Испанию, за всенародный світовий мир.

Организацыйна робота робилася в отділах неодинаково, приміром, в Монреалі головна увага была звернена на культурно-просвітительну діяльность, што гдэяким людям не было до смаку, бо были такы, што думали, же руснак мае и дальше быти послушным, давати коблину и роковину, быти доносчиком на честных людей, на членов активистов Лемко-Союза, штобы таким способом робіти перешкоды просвітительной роботі по организуванию малограмотных емігрантів из Карпат. Еыли и други перешкоды, бо нашлися такы, што доказовали нам, што Лемко-Союз ест националистичном организацію.

С програмом Лемко-Союза сознательны члены крачали вперед. Мы николи не скодували часу для обговорення проблем, не боялися критики, яка для нас, малограмотных, была поучительном и полезном. Так нас учыли нашы будителі, Д-р С. Пыж и Дмитрий Вислоцький: "Познай себе, буде с тебе".

Коли патер Волошин присоедзіўся до кровожаднаго нацизма, коли на восток деручыйся нацизм з помочом запада приступіл до

розпарцельования Чехословакии, то члены Лемко-Союза отділа чис. 36 в Монреалі спільно з новоорганізованим карпаторусським просвітительським клубом, членами котрого були выходці з автономної Карпатської Русі Чехословакії, рішили скликати специальні протестаційне віче, щоби разом з інгуродом, котрому патер Волошин забрав свободу, запротестувати і затребувати, щоби сей зрадник, одітний в католицьку уніформу забрав прокляти руки из нашої славянської землі.

Віче отбылося в великої гали (за згодом городских властей Монреяля). Тото протестаційне віче николи не можна забути. Коли бесідник Михаїл Логойда взял слово, то група українських сторонників нацизму скочила до плятформи і начала бучу-заверуху. Городска поліція, котра мала обороняти присутніх, а заколотників вигнати — вигнала нас.

Показалося, що поліція симпатизувала з нацистами.

Протести проти політики патера Волошина продовжалися. Тым самим досягнуто близької кооперації между Карпаторусським Просвітительським Клубом і Лемко Союзом.

Отділ Л. С. ч. 36 в Монреалі провів успішно всі свої планы. При добром руководстві отділом і добрій связі з Центральним Комітетом Л. С. в Канаді наш отділ отримав срібну чашу (Скілвер Коп) за добре проведену кампанію прес-фонда робочої газети "Канадіан Трибюн". Та газета почала виходити кожного дня.

Ми лем желали, щоби і друти славянські культурно-просвітительни организації так охочо працювали і жертвували. Они бу же мали часу закидати нам, що Лемко Союз националістична, реакційна і тому подібна організація. Ми, члены Л. С. в Монреалі, всегда смотріли за тим, щоби всяких непорозумінь между членами налагодити і вивести на правильну дорогу. Не все оно приходило легко, но мы придерживавшися правил д-ра Симеона Ніжка и Д. Енлоцького, що критику треба приймати без обиди, старатися не допускати сшибок, а зроблені ошибки направляти.

Коли Гітлер заберал Чехословакію, то наших членов, політично вихованых удалося сближити для спільної роботи. Между Лемко Союзом і Карпаторусським Просвітительським Клубом навязалася кооперація. Ми поміщалися в одній гали, устроювали забави, представления і други предприняття. Од часу до часу оба уряди стрічалися і обговорювали важни справи относно родного краю. Гітлеровська загроза нашему народу була велика і небезпечна. Його старалися розривати і свои зрадники, які служили германському нацизму. Розрывали они і нас в Канаді. Роки 1939-1941 николи не можна забути.

В 1941 р. гітлеровська Германия напала на СРСР Союз і там показала своє правдиве лице поневолюючи і винищуючи славянські народы. Ми як частина русского народа рішили об'єднати всіх виходців з Карпатських гор. Дня 21-го augusta 1941 р. було скликано масове віче в котром брали участь передовы члены Лемко Союза і Карпаторусського Просвітительного Клуба. Було выбрано комітет под назвою "Карпаторусська Організація Помощі Союзникам".

Члены Лемко Союза отд. ч. 36 брали активну участь в роботі

того Комитета — участвовали в масовых вічах, собирали гроши и одежду, а также кров для Красного Креста. На початках гдеяки финансовые расходы покрывались из отдельной касы Л. С.

Отдел систематично посыпал членские до головной кассы Л. С. в США так само як и предплату на газету и календари для своих членов. Фотокопии сторінок фінансової книжки были посыпаны головному Правлению.

В політичної і культурно-просвітительської роботі серед карпаторусів Монреалі, як і в зборі жертв на допомогу воюючим альянсам принимали участь передові члены обох організацій: "Лемко Союз" і Карпаторуського Просвітительного Клуба". Достаточно упомянуть таких членів, як Михал Петрунь, Михайл Брында, Петро Оленишак, Николай Спяк, Василь Брында и др.

В 1942 р. на конференції в Торонто організацію перейменовано на "Карпаторуське Общество" з додатком "борьбы с фашизмом". На той конференції був прийнятий устав з 4-ма точками. Дві з них:

§1. Ціль організації: Карпаторуське Общество ставит собі за ціль об'єднання всіх карпаторусів в Канаді для підтримки військових сил Канади, Великої Британії, Сов. Союза та іх союзників в боротьбі з фашизмом.

§2. Карпаторуське Общество ставить за освобождення Карпатської Русі від фашизма та забезпечення Карпаторусам права на самоврядування, щоби таким путем могли статися рівноправними членами народів Європи.

19-го квітня 1942 р. на масовому зборі обговорено та прийнято резолюцію до міністра юстиції Луїса Ст. Лаврентія в Оттаві, з проханням, щоби Міністерство зняло заборону з нашої газети "Карпатська Русь". 6-го квітня 1942 р. уж було створено, що газета "Карпатська Русь" перевидається.

Наша газета виконала не була офіційно заборонена Канадським урядом Канади, лем на донос робочих пошти фашистської орієнтації, було стримано колекторський, який приходив в бандіях для розпродажів. Було то в 1940 р. По тій причині ми стали отримувати газету в конвертах, так само і календарі.

В Канаді були установлені гдеяки нові закони дотосовани до воєнного положення, однак нас Карпаторусів они не обмежували та пагониці на нас не було. Поміщення Лемко Союзу було закрито в Монреалі провінціальними властями на основі т. наз. "Гед-Лок Ло" (колодковий закон). На основі цього закону могло бути заперто даже приватне мешкання, якщо донос, що там ведеться комуністична пропаганда. Забрало пару місяців пока провірили забрані матеріали нашої дитячої школи музики, а потім звернули назад.

Правда є така, що в 1942 р. в Торонто на спеціальній конференції було оформлено Карпаторуське Общество борьби з фашизмом. До того часу ми в Лемко Союзі (в цілій Канаді) тримали свій зв'язок з Центральним Комитетом в Торонто.

В Монреалі закрито книжки відділу Л. С. ч. 36 в 1943 р. послід Карпаторуського С'їзда в котрому брали участь і інші організації з Карпатської Русі. Фотографія из того С'їзда поміщенна была в

Карпаторусском Бюллетені ч. 1 рочник 1 за январ 1944 р.

Послі того с'їзда (1942) всі діла просвітительної и політичної роботи серед Карпаторусов перебрало "Карпаторусське Общество борьбы с фашизмом".

Початок той організації, котра тепер носить назву "Общество Карпаторусских Канадцев" сягає того часу, коли передовы члены Лемко Союза и Карпаторусского Клуба в 1941 р. рішили об'єднати всіх выходцев из Карпат в их борьбі против гитлеровской орди, котра захопила славянські землі и уничтожала народы. В той цілі было організоавно спольний комітет "Карпаторуска Організація Помощи Союзникам", котрий стал початком нинішнього О.К.К.

Срганизация Лемко Союз є и должна быти в тісной связи з родным крайом и його культурными обществами и смотріти за тым, чтобы не лем они из Львова и Пряшева приїзджали до нас, до Лемко Парку в Монров на Фестивали музыки и танцев зо своими прекрасными на высоком уровні програмами, но чтобы и мы от Лемко Союза могли послать своих артистов на Пряшевщину, Лемковину и Львовщину.

Михаил БРЫНДА, член Лемко Союза,  
Монреаль, Канада

#### НАШЕ ЖИТИЯ

Споминаю я часы минувши,  
Що пройшли, як вода до моря.  
Молодости повітря вдыхнувши  
Засіяє життя твого зоря.  
Зоря чистої любви до народа,  
До борьбы за правду и волю,  
Против выродков підлого зброду,  
За щасливу народну долю.

Америка для нас емігрантъ  
Мала дост што найтажої роботы.  
Тут не треба учености, талантів...  
Перетерпіли мы вшытки грызоты.  
В нашем Лемко-Союзі мы здавна  
Ся збратали для народного діла.  
В дом народный культура прадавна  
Нашых предков до нас загостила.  
Наше слово "Карпатска Русь",  
Мудре слово до правды и миру.  
В нашых седцах и всіх думах  
людских

Пробуджує приязнь добру, щыру.  
Много уже из товаришов щырых  
С почивають в глубоких могилах.  
Та не умерли они в нашых ділах  
Ідеалах, борьбі. Як на крылах  
Пролітают они понад часом.  
Єдноть думки безсмертия есть  
сила.  
Она живе понад смертью нашей.

Ей вмертвiti никому не сила.  
До сюре не проїде никоги,  
Як и правду збороти не можно.  
За орлов — заступают соколы,  
В них надия вся наша сила.

Іосиф Фрицкій

#### ЛЕМКО-СОЮЗУ 50

Лемко-Союзу п'ятдесят  
невтомних, неповторних років.  
Якщо оглянутись назад,  
то з перших незмужніліх кроків  
у тій ході побачили ми  
любов братерську до людини.

Бажання сонця, а че тьми  
для лемків всіх, що на чужину  
мов іташки з рідного гнізда  
попали у важку годину.

Щоб не зломила всіх біда,  
з'єдналися в одну родину.  
Знайшлися теплі всім слова,  
розрада мудра, скарб любови  
вміння боротись за права  
и гідність батьківської крові!

Єднання цире — монополіт!  
І та одна дорога правди,  
котра, як гір Карпат граніт  
несхибна у серцях назавжди.

I. Чупашко.

## КОРОТКА ИСТОРИЯ ЛЕМКО РЕЗОРТА



АНТОН КАНИЯ

Великий интерес у делегатов возбудила справа покупки фармы. Делегаты передавали от своих отделов, что наш народ в Америці хоче мати свою народну фарму, на котрой можна бы было в кругу знакомых и краинов провести вакации и где можна бы послати на вакации наши діти в літни місяци, и на котрой бы члены организации Лемко-Союза, коли уж останутся без своєї фамелійной опіки, могли доживати свои стары роки. Делегаты говорили, что меже нашим народом єст много старших людей, котры охотно дадут на фарму свои ощадности и запишут свою асекурацию, если лем така народна фарма буде набыта и буде управлятися честими нашими людьми. Делегаты Головного 13-го С'їзда рішыли купити таку падонку фарму и она должна быти записана на Лемко-Союз. На с'їзді були два предложения: Первє, чтобы створити нову организацию, по приміру Карпаторусского Американского Центра в Юнкерс, Н. Й., и чтобы тата организация самаправляла собом, то-ест народном фармом, а друге предложение было таке, чтобы не закладати нову организацию лем записати новокуплену фарму на Лемко-Союз, котрый буде ньом управляти. Делегаты великим большинством голосов одобрили друге предложение, чтобы фарма належала до Лемко-Союза, бо наш народ має уж довіре до той организации и правление Лемко-Союза може скорше собрати фонди для покупки фармы и потом може надзерати над роботом менажеров в той фармі. Специальная комиссия, яка была выбрана на том с'їзді, має заняться том справом в порозум'янно с головним правленим Лемко-Союза.

14-го марта 1948 рока Головне Правление Лемко-Союза скликало засіданіе Центрального Комитета Лемко-Союза в справі народной фармы. Засіданіе отбылося в Юнкерс, Н. Й., в Карпаторусском Ам. Центрі. На том засідании Центральный Комитет Лемко-Союза выбрал

ЛИНДЕН, Н. Дж. — Первый фармерский комитет был выбранный на XIII Головном С'їзді Лемко Союза, який отбылся в Кливланд, О., 30-го и 31-го августа 1947 року. На том с'їзді присутствовали 47 делегатов от отделов и округов и 15 членов Центрального Комитета, то разом 62 полно-правны представители Лемко-Союза. До комитета для покупки фармы были выбраны следуючы: Д-р. С. Пиж, И. Адамяк, М. Бігуняк, Я. Кобан, Параска Ярош и Теодор Гончарик.

первого предсідателя той фарми Антона Капо. Осиф Дзямба предложыл, же єст на продай фарма країна Філяка в Річфільд Спрингс, Н. Й. Комитет отвиділ тоту фарму, но не купил сї, же то було далеко от центра наших организаций.

От 13-го с'їзда в 1947 року до 1955 року на кожном с'їзді Л. С. чувствовался больший натиск делегатов на то, чтобы таку фарму набыти. Было приято с'їздами Лемко-Союза, чтобы тоту фарму заосновати на членском взноси и начати сбор грошей на покупку фармы. За два роки послі того тот сбор показался неудачным, бо всього было собрано членского и пожичок кільканадцет тысяч долларов и большинство были гроши не от приватных членов, а от отдалов и головной касы Лемко-Союза. Минул ищи єден с'їзд, а результаты ищи слабши. Новый фармерский комитет был припертый до стіни. Он начал созывать свои засідання, но выхода не было, ани взад, ани вперед. А наши люде допомишилися за покупку фармы. Так на рочном собранию Карпаторусского Американського Центра в Юнкерс, Н. Й., 27-го мая, 1956 року, где был присутныи и фармерский комитет, члены КРА Центра по долгой дискусии рішыли змінити форму покупки фармы из членского взноса на шеры. Послі заведения той зміни до рока часу фонд фармерского комитета подвышався из 13 тысяч до 45 тысяч. Было ухвалено продати шеров на 200 тысяч долларов. Комитет глядал дальше такой фармы, яку мы хочеме и на яку нас стати. Таке итоси, як мы хотіли, жебы була ріка на фармі, долини, ліси, бара з лайснисом, кухня, дайнинг рум, свімінг пул, при добрих дорогах, мы не могли найти. Агент, якого мал Геренчак, знал что мы хочеме и нашол таку фарму в Монро, Н. Й. И коли комитет виділ тоту місцевость, то дуже сой полюбил, но ціна була для нас за высока, бо 210 тысяч долларов. Мы не могли идти на таку суму, бо у нас не было надост фондов. Так от часу до часу члены комитета заходили до Монро до Зиндорест (тепер Лемко-Резорт), штоби ближе познакомитися с тым красивым маєтком. Позднійше тот Зиндорест был купленый и переименованый на Лемко-Парк, в котром уж отбылся 20-ый с'їзд Лемко-Союза. Як сам бывший властитель признался на том с'їзді, что он продал тот Зиндорест найбарже лем зато, бо йому уж барз надоили члены фармерского комитета своим частым посіщением Зиндореста и "торговлью" о низшу ціну, што он рішыл передати тот Зиндорест нашему комитету.

Позднійше нам сказал наш адвокат Пуцила, что ніт столько акров, як нам было повіджене на початку, як зме тот Зиндорест купили, что бракує 18 акров, але же они сут отдельно, але не знати докладно, где они сут. Послі того фармерский комитет оттяг из сумы 180 тысяч, 5 тысяч, что Лемко-Парк нас коштувал 170 тысяч, а властитель сказал, что он не хоче и тых 18 акров и дає их нам. Всі директоры были тым задоволены. Так мы заплатили 83 тысячи, а 92 тысячи мы взяли моргич. Лемко-Резорт має 108 акров землі в єдином куску и 18 акров моргич. Лемко-Резорт має 108 акров землі в єдином куску и 18 акров особно на Рейн Гілл, пару сто футов от Лемко-Резорта. Лемко-Резорт был перебраный на наши руки 20-го июля 1959 рока о первой години пополудни. Офіциально Лемко-Резорт был открытый аж 14-го, 15-го и 16-го авгуаста 1959 рока тридневним торжеством. На открытие

Лемко-Резорта зышлося невидане в наших умогнях число народа с цілых Соєдненных Штатов и Канады. Пришло 13 великих автобусов заполненіи народом и 700 автомобільов.

Як наші люди увиділи нашу перву народну інституцію Лемко-Резорт, то сой дуже єй полюбили и купували шерси так бъстро, што до рока мы продали шеров на 50 тысяч долафов и до рока сплатили зме другий моргич властителю Паткан. То был добрий доказ того, што наш народ полібій нашу перву інституцію на еміграции. В репорті были зроблены великии поправки. Стодола была переболена на галю. Лейк гавз и Брук гавз были перероблены на апартмент гавз. Лейк гавз єст на 8 фамелій, што приносит больше дохода, як тогди, як були лем румы. Нова желізна пайпа на воду була перетягнена под землью от головного гавзу аж до Лейк гавзу. Поправка Магноля Пенналин румов, нова пляцформа на пикники, колысанки для дітей, трактор и косярка, загата на старом "свімінг пул", поправки дороги, новий бойлер в головном и Лейк гавзах, новий модерний "свімінг пул", побудованый в 1964 року, який єст великом помочом в бизнесі; новий дах на головном домі. Всю то коштувало больше \$125.000 (стодвадцет пять тысяч). На роботі переробки гали Д-ра С. Пилька найважчу помоч дали члены из Коннектикат штату -- Оп'куч, Бігугяк и други. При переробці Лейк гавзу найважчу помоч дат в тот час менажер Лемко-Парка Йосиф Фрицкий и други были му до помочы.

Перший и другий моргичи \$92.000.00 и пожывчка з банку на "свімінг пул" \$25.000.00, то разом \$117.000.00, то всю было выплачену из шеров и бизнесу. В Лемко-Парку был побудованый Талергофский памятник в формі каплицы, який красується серед дерев и має громадне значене для нашого народа. Гроши на побудову памятника были собраны доброволенными жертвами, которыми занялся Лемко-Союз и газета "Карпатська Русь". Бывшому редактору Н. А. Цисляку належиться велика подяка от народа за його щыру помоч Лемко-Парку. Перше богослужение в памятнику Талергофа отбылося 7-го августа 1960 року. От того часу церковны и народны торжества при Талергофском памятнику отбываются каждого року в первую неділю місяца августи. Под каплицом был построенный музей, где хранятся памятки о Талергофі и талергофских мучениках.

Каждого року в Лемко-Парку отбываются лемковскии Русаля при множестві нашего народа. Там тоже в 1968 року отбылся первый Карпаторусский фестиваль под руководством Михаила Савчака. От того часу тут отбываются регулярно наши карпаторусскии фестивали при участі наших народных культурно-просвітительных сил из Америки и старого краю. Под руководством М. Савчака молоды лемки из Юнкерс, Н. Й., побудували платформу в Лемко-Парку, на которой отбываются наши фестивалі и народны торжества.

В 1965 року на рочном собранию шергольдеров имя Лемко-Парка было змінено на имя Лемко-Резорт. Но первине имя вбоилося так в память нашего народа, што люде дальше называют його Лемко-Парком.

В Лемко-резорті был организований отділ Л. С. ч. 80 и отділ молодежки Лемко-Союза из 60-ти членов.

Перший уряд Лемко-Резорта складался из слідуючых членов:  
Антоні Каня, предсідатель; Теодор Рудавський, рекордовий секре-

тар; Теодор Фучыла, фінансовий секретар; Іван Малютич, кассир; Ярослав Кобан, менажер. Директоры: Стейфан Геренчак, Юсиф Ющац, Захарий Мерена и Яков Філяк.

За тоты всі роки для утримания и розвития Лемко-Резорта най-больше дали труда и помочы отділы Лемко-Союза в Нью Джерзи штаті из Лінден і Елизабет, котры заберали всі роботы, где лем потреба того вымагала.

До материальных доробков, котрыма гордится и буде гордитися наша еміграция в Америці належыт Лемко-Резорт. Си был набытый и утримований найбóльше патріотичными людьми нашої карпаторусской еміграции под полном опіком Лемко-Союза и газеты "Карпатской Руси". Лемко-Резорт, то найцінша и найкрасивша народна інституція нашого народа в Америці и Канаді. За Лемко-Резорт знают наши люде по цілом світі. Прекрасно описал Лемко-Резорт кореспондент газ. "Голос Родини" в ноябрі 1978 р. Ю. Барнов под названием "Карпатский уголок штата Нью Йорка".

**АНТОН КАНЯ, первый предсідатель Лемко-Резорта.**

## **ЯК ЗАКЛАДАЛСЯ ОТДІЛ ЛЕМКО СОЮЗА В СТАМФОРДІ, КОНН.**

Послі основания Лемко Союза в Канаді, в Соед. Штатах оживился організаційний рух и отділы Лемко Союза росли, як грибы по теплом дожді. Так в Стамфорді, Конн. по желанию дакотых передовых людей однай неділи на весні 1929 р. было скликане загальне собрание, на котре собралася поважна групка наших людей — лемков.

Послі бесіды Макария Геряка за наши народны справы и значеніе народной организациі была дискусія, в которой взяли участь присутни, як Антон Цисляк, Ваньо Штекля, Т. Гончарук, М. Гавран и други. Было одноголосно прийто предложение, чтобы в Стамфорді, Конн. основати отділ Лемко Союза, котрый получыл чиcло 13. Зараз на собранию записалося около 50 членов, мужчин и женщин. Был выбрашний отdіловый уряд, до котрого воїнти Макарий Геряк, предсідатель, Иван Штекля, кассир и Антон Цисляк, секретарь.

В Стамфорді, Конн. была уже мурожана православна церковця, в подвалі якой містилася школа русского языка для наших дітей, а галя для забав была на другой улицы, в которой был клуб для розвлечения русских людей.

Як лем Дмитро Віфлоцкий перехідал из Канады до США и начал издавати газету "Лемко" в Філадельфии, Па., тогды я часто посыпал дописы до газеты за подписью "Сын Лемка", и в том часі я написал представление "Лемковске Весіля" с танцами, ша старокраеву лемковску музыку, котре было поставлене и отображене перший раз на сцені нашей гали.

Представление випшло дуже удачно, так, што многи наши старшы люде, які николи не танцювали в Америці, тепер при нашої страокраевой музыки, всі стали танцористами.

Доход из той забавы розділено на половину для церкви, а половицу выслано на поддержку газеты "Лемко".

"Весіля" тото было составлене на тему из правдивого пережива-

мия людей моого села Устья Русске за час першої світової війни. Позднійше я знов переробил на загальну народну тему і уложил в неї ипоты для музыки и танців до такту, из чого була потом в четвертні Лемко Союза напечатана книжечка для театральних представлений под названием "На чужом весілю", автор "Сын Лемка".

Представление "На чужом весілю" было знов отгране на сцені в Нью Йорку, а також в Юнкерс. Н. І. под управлением самого автора, и всі представления були удачни.

Так починалася наша народна культурно-просвітительна діяльність при отділі чис. 13 Лемко Союза в Стамфорді, Кони.

На фармі нашого предсідателя Макарія Геряка начали устроюватися перші народни торжества "Лемковські Русалі", на котрі сходилися люди из близка и далека, и предприєзде выходило все удачно, з чого була польза для поддержки газети "Лемко".

В нашої народній роботі все брали участь передови, ідейни и спонітальні люди, як Геряки, Гончарики, Галраны, Шкирпани, Телепи, Михальськи, Коди и многи інші, бо по правді всі члены и членкіні завсе старалися помагати народному ділу.

На герякової фармі було такоже створене перше "Лемковське Весіля" Мих. Дужого и Ст. Шкимбы. Майже ціле літо 1928 года они приїзжали на автобусах из Нью Йорка с акторами весільної дружини, гудаками и сватством, убрани в лемковські народни строн из обох сторон Карпат и зди помочи нашим стамфордським людям и співаков знямали весілю на фільм.

Фільм був висвітлюваний в Нью Йоркі, Юнкерсі, Пассаїкі, Н. Дж. и інде. Фільм вищол дуже удачно, лем што були пімым. Мих. Дужий потом сам задумал "синхронизувати" фільм, но тимчасом он захворіл и скоро непостижно закопчил свое життя.

Коли жінкини знов начали організовати свої жіночкі отділи при Лемко Союзі, то и наші членкіні рішали мати свой жіночкий отділ.

Коли на 2-ом с'їзді Лемко Союза в Піттсбургі, Па. мене вибрали менажером Лемко Союза, то перед от'їздом до Клівленду, О. наши члены устроили нам честодіваний башкет на гали, где собралася не лем вся наша стамфордська лемковська родина, але приїхали такоже передови члены из Юнкерс. Н. І. и на банкеті передали мені памятний подарок — оливец з вічним пером. От членкою отділа Л. С. чис. 13 передано мені на подарок дорогоцінну годинку, яка служила мені вірно довгі роки, аж до часов моого побуту в Лемко Парку.

Хотя в наших отділах в Стамфорд, Кони, николи не було велико-го числа членів, но от самого початку основания Лемко Союза отділи в Стамфорді завсе були передовими в народній роботі, а и тепер служат добрым приміром для великих и богатих отділов, бо в случаю потреби несения помочи своєї народної газеті и Лемко Союзу они находяться в рядах найкращих жертвователей, бо любов до свого народа и дальше гріє их серца, як и в готу памятну неділю, коли в 1929 році закладали свой отділ.

Ваш завсе вірний друг и член Л. С.,                    Антон А. ЦІСЛЯК,  
давно "Сын Лемка", тепер  
"Лемко от Прадіда".

## ПАМЯТИ МАРИИ ГОНЧАРИК

Стамфорд, Конн. — Життя людини формується обставинами, в яких живе, од міри сознательності и чувства долга до народу, який йому дал життя.

Кажда особа в життю має радостни, веселы, а на жаль, и смутни періоды, и, певно, мала их и пох. Мария Гончарик. Характерним рисом для покойной Марии Гончарик была гордость за русско-лемковське происхождение и способность ділитися радостью и щастем з ближними и знакомыми, з членами стамфордских отрядов Лемко Союза.

Покойна была обдарована прекрасным голосом, талантом карпатского слов'я и знанием поділитися з ним з своим народом.

Наша прекрасна лемківська пісня, в которую наш народ вложил свою чисту, свободолюбну душу, любовь до родных Карпат и неугасающую надію, что прийде час избавления от муки, национального гонения, стала достоянием покойной Марии Гончарик и с том лемківським пісніом, через нашу любу народну организацию, бо покойна вірила, що лем через организацию можно вывороти собі краще життя, більше прав а мир на землі, она за все свое життя шырила межі нації щастя и заохочувала нас до дальній борьбы за лучшу долю, щасливіше мирне завтра.

В истории Американской Руси, особенно в народном движении, очоленом Лемко Союзом, покойна одограла специальну роль народной артистки, посвятивши свой талант народному добру, скріпленню и розбудові його народної организаций на американській землі, в прибраний Отчизні. Покойна лишила по собі не лем богате художні-пісенне наслідство, но и память доброго и незамінного труда — чым мы всі гордимеся.

В світлу пам'яті любимої мамы син Джордж пожертвував \$500. Племінниця з Геряков також пожертвувала \$500, які були ужити для потреби газети.

Най пам'ять о покойній Марии Гончарик буде вічною!  
Георгій Іштван



МАРИЯ ГОНЧАРИК

## КОРОТКА ИСТОРИЯ ОТДІЛА ЛЕМКО СОЮЗА ЧИСЛО 33 В ЛИНДЕН, НЬЮ ДЖЕРЗИ

Отділ ч. 38, організації Лемко Союза в Лінден, Н. Дж. було освітній 15-го жовтня 1932 року. Першим предсідателем був обраний Юрко Сисіла, рекордовим секретарем Михаїл Фециох, касиєром Дионізій Мончак. На том першому митингу записалося 32 члены до отряда. Всі члены заплатили свої членські взноси, як так само стали предплатниками газети, котра в той час називалася "Лемко".

Імена 32-ох членів були слідуючі: Юрко Сисіла, Михаїл Фециох, Дионізій Мончак, Йоан Войтович, Володимир Докля, Николай Беркій, Петро Цап, Юрко Дицмала, Лукач Югас, Петро Станьчак, Стефан Волошанович, Михаїл Шупек, Григорій Мента, Дионізій Кузма, Николай Яворницький, Стефан Сербчійский, Михаїл Бурян, Йоан Дончак, Андрей Горгота, Александер Федорович, Михаїл Войтович, Дарти Бова, Йоан Крупа, Андрей Матляга, Петро Изяюк, Василій Грека, Григорій Мулсонич, Йоан Байко, Василій Судя, Йосиф Ядловський, Петро Сабол, Николай Коритко. Из всіх вище упомянутых членів, при житті осталося лем трьох, решта всі уже покійни.

Од самого початку лінденський отряд був активним і остало до того часу активним. Много із тих членів були членами К.Р.А.Ц. в Юнкерс, Н. Й. Отряда брало участь при будові К.Р.А.Ц., то єст в сбирах жертв і уділив пожывчки.

Пізніше при отряда був зорганізований аматорський кружок, котрий виступляв на сценах в таких місцевостях: Нью Йорк, Юнкерс, Н. Й.; Пасайк, Елизабет і Нью Брунсвік, Н. Дж. В камом Ліндені були показані на сцені слідуючі представления: "Проперита", "Вертел в Карпатах", "Дротар во Спиша", "Так то было", "Шулимова корчма", "Максим слуга", "Заручини". Остаточі два були показані з початку на наших Карпаторусских - Лемковських фестивалях в Лемко резорті, Монро, Н. Й., а именно, першим в скороченні був показаний "Вертел в Карпатах", другим "Бачове" из старокрайових вечірок.

Організаторами вище упомянутых сценічних штук були слідуючі члены лінденського отряда: Й. Ядловський, А. Каня, Й. Миценко, Й. Фрицкій.

Члены лінденського отряда Л. С. с помочом членів елизабетського отряда — перенесли найдовші часи з початку, коли організація Лемко Союза купила Лемко резорт. Початки були дуже трудні и тільки завдяки тим двом отряда, из Лінден і Елизабет, удалось упорядковати Лемко резорт і привести до такого порядку, в яком знаходиться Лемко резорт тепер.

За цілий час од основания отряда в Лінден, Н. Дж., а то за 46 років, предсідателями були слідуючі члены в отряда: Ю. Сисіла, А. Матляга, Й. Ядловський, П. Махновський, П. Циглер, А. Каня, Й. Миценко, Й. Фрицкій и М. Легоцкій. Тоты лидери, при помочи загального числа членов, тримали и тримают лінденський отряд в добром порядку.

На прес-фонд газеты "Карпатска Русь" линденский отділ никогда не был позаді других отділов, хоц має мале число членов, бо лем 32. Так, треба признати правду и заглянути в список минувши-ны — маленьке число членів, але виполняли и виполняют свои ор-ганизаційни обовязки чесно и культурно про свою народну куль-турно-просвітительну організацію Лемко Союз.

Теперішній уряд отdіла число 38 в Линден, Н. Дж. єст в таком составі: А. Каня — предсідатель, Й. Фрицкий — містопредсідатель, Й. Ядловський — тридцет рочний касиер, Александра Шиплей — ре-кордовий секр.; контрольна комісія — Ст. Каня и Й. Дутко.

Отже из нагоды 50-ти літня празновання нашої культурно-просвітительной организаціи Лемко Союза — линденський отdіл шле якнайсердечнішы пожелания всім отdілам в Соедиценых Шта-тах Америки и Канады, Головному правлению, Центральному коми-тету и редакційной колегии много, много літ трудитися про свою народну организацію Лемко Союз. Треба боротися нам всім спільно за культуру, просвіту и за тревалый мир на нашої планеті Земли! Най жиє и процвітат организація Лемко Союз и газета "Карпатска Русь" — надія нашого материнского слова!

І. Ст. Фрицкий

---

#### НЬЮ ЙОРК, Н. І.

ЧЛЕНЫ ЛЕМКО-СОЮЗА ОТДІЛ Ю ПОЗДРАВЛЯМЕ ЛЕМКО-  
СОЮЗ З 50-РОЧНЫМ ЮВІЛЕІОМ. ЖЕЛАЕМ УСПІХА И ДОБРОИ  
ПРОСВІТИТЕЛЬНОИ РОБОТЫ НА ДАЛЬШЕ.

ПРИВІТСТВУЄМЕ ВСІХ ЛЕМКОВ РУССКОГО РОДУ В РОДНИХ  
КАРПАТАХ, НА ВЫГНАНИЮ НА ЗАХОДІ ПОЛЬЩИ, НА ПРЯШЕВ-  
ЩЫНІ, А ТАКЖЕ В СОВІТСКОМ СОЮЗІ И ТУТ В АМЕРИКІ. ЖЕЛА-  
ЄМ ВЕСЕЛЬХ СВЯТ И СЧАСТЛИВОГО НОВОГО 1980 РОКА.

Юрій и Ольга Млинар  
Дмитро и Марія Демянович  
Антоніна Лозняк  
Анна Глубоки  
Йосиф и Параска Пласконь

---

## НИКОЛАЙ А. ЦИСЛЯК



Ніколай А. Цисляк

мо того він не тратит надії, лем береся за науку англіцкого языка и малярства, а в вільних хвилях включатся до роботи для загальнонародного діла, веде дітсьчу школу, помогают в організації повстаючого товдиль Лемко-Союза, пише до газети "Лемко" и календаров; пише театральны представления и помогают их выставляти на сцені; малює декорации на сцены и на обкладки календарей. Єсли возмеме в руки литературу Лемдо-Союза з того часу, то всядиль видніє його імя и зато сміло можеме назвати Ніколая А. Цисляка душом и серцем Лемко-Союза.

Позднійше Ніколай А. Цисляк оженился з американським гражданком Маріон Буранич и переїхал на постостоянне життя до Соєдіненых Штатов Америки. Тут он так само не заложил руки и не одпочивал, лем трудился дальне щыро для Лемко-Союза и для лемков, а тоже под його впливом не лем жена Марія стала активном в народній роботі, але позднійше діти включилися в ряды и занимали высоки посты в организации.

Кромі общественной роботы при организации Ніколай А. Цисляк бере стала роботу за менаджера Лемковского Народного Дома в Кливланд, О., в 50-х роках, а потом редакторство «Карпатской Руси», коли организация утратила Д-ра С. Пыжа.

Трудился Ніколай старанию на каждом пості и зато придал собі много-много приятелей, а для организации и газеты постарался о належный авторитет не лем серед лемков, але и других народов.

Культурно-просвітительна и писательска діяльність Николая А. Цисляка єст огромна и в таком коротком описі не мож дуже выразити, бо ту бы треба было написати кілька томов, але и так мы не можем поминути того, што єст найважнійше.

Напечатаны Лемко-Союзом Н. А. Цисляка книжечки: "МЫСЛИ О КООПЕРАЦІИ" — идеальны потяги до общого труда; "ЗБУЙСКА ПОЛЯНКА" — народне передание о борьбі нашого народа за свои права; "ЛЕМКОВСКЫ ВЫРОДКЫ" — осуждены тоты характеры, котры служат чужым интересам.

Театральна Бібліотека Лемко-Союза издала слідуочы творы Н. А. Цисляка:

1. "ПРОСПЕРИТА", де говорится о положению еміграции, много раз грана на сценах в Амерікі и Канаді, а в 1945 року Д. Вислоцкий включыл ёй в "Нашу Книжку".

2. "ОХОТНИКЫ" — в 2-х актах, де показано, як польска шляхта насилу гиала наших молодых лемков боротися против Великой Октябрьской революции и на Киев. Ставлена много раз на сценах отділами Лемко-Союза, а в 1936 року, де Н. А. Цисляк сам намалювал декорацию на гали Лемко-Союза, Стефан Михальский, сам дезертер, одограл головну ролю. В Кливланді, О. живе другий Стефан Михальский, который тоже был дезертером.

3. "МОЛОДЫ СТАРЫХ ОШУКАЛИ" — образ с народного жыття.

4. "НА ГРАНИЦІ" — трагедия нашего народа роздлення политичными границами.

5. "КУДА СЕРДЦЕ ТЯГНЕ" — сцена, связана с поворнением на родны земли из еміграции.

6. "КЛОПОТЫ Превелебного Пана" — представлялося на сцені за многие роки так в США, як и Канаді. Сам Ярослав Кобан, знаменитый до ролі превелебного, одограл туту роль найменьше 30 раз в Нью Йорку, Юнкерсі, Пассайку и в других місцевостях.

7. "ЖЕНАТАЫ ЖЕНЯТСЯ", де показано на экономичны трудности в родині.

8. "СТАРОДАВНЫ ЛЕМКОВСКЫ ВЕЧЕРКЫ И ЛАМАНЧАК", сцены из народных традиций при тканю и прядінню домородного полотна.

9. "СТАРОДАВНЫ ЛЕМКОВСКЫ СПРОСИНЫ И ВЕСІЛЯ", показане 4 разы в гали Лемко-Союза в Кливланді, раз для карнатэрусской православиой церкви на Лейквуд и для русской правэславиой церкви в Лорейн, Огайо. В Кливланді оно тоже было одогране в пользу Метрополитан Музею оф Арт, в присутности около 20 тысяч народа и тых, што обступили далекы поля, довкола Музею и приватных двух поверховых домов и дахов, бо штука гралася над сходами головной фасады и было ёй видно далеко, далеко. Перед выступлением мы получыли телефон от кураторов музею с просьбом, абы мати дакого в народном крою для рекламы в "Кливлаид пресс". Для той цілі были выбраны двое молодых дівчат, София Цисляк и Рози Тронка, которых фотографии были поміщены в містной пресі. Лемковский выступ был связанный з Европейском выставком, на которую были запрошены всі консульства тых держав в Кливланді, Філадельфии, Піттсбургі, Детройті и Нью Йоркі.

То саме представление на просьбу 4-го Округа Лемко-Союза было поставлено в Литовской гали в Питтсбург, Па. Присутний на том предприятию Д-р. С. Пыж выголосил поучную лекцию о народных традициях. Но стиском народа на обоих поверхах гали он был так поражений, что великими буквами на первой стороні газеты помістив в "Карпатской Руси", что в Питтсбургі отбылося не звичайне представление, а громадна народна манифестация.

10. "ВАНЬО ПЕПЕРИЦЯ" wspólnо с Д. Журавом и Ст. М. Кичуром. То ест фантастичне изображеніе Ваня Пеперицы, котрый повернул з Місяца с мішком каміня и обрывков цеглы и постановил кандидувати до Конгресса, понятно выхвалялся под небеса, який с него буде смілый, розумный и добрий сенатор, бо буде такий, якого ици не было ани не буде на світі, и что правда, придуриноватого, до чого он сам признавался и то с гордостью.

Вшытки представления были написаны з наміром збогатити театральныи репертуар Лемко-Союза и представити жыття таким, яким оно было и ест. Помимо критичных тем в них не допущено мысли о декаденству, а радше показуєся на то, что лем чесним трудом, єдностю и просвіщением можно выбороти себі свободы и лучшой долі.

11. "ГОРІЛА СОБЫТКА, ГОРІЛА", в котром на сцені были показаны свадебны обычай с перед христианских часов, переважно з танцами и старозвучными мелодиями. Тема взята от Теклі Дзямбы и Вания Бондры из Орябины.

Видиме з повышшого, же Николай А. Цисляк много потрудился для Лемко-Союза и при той роботі запал на здоровлю, но але и так ици до гнеска ест он з іншими и трудится по возможности.

Треба ици додати, же кроме вспоминеної діяльности для Лемко-Союза и газеты много он потрудился для Лемко Парка, туристичных групп, фильмы лемковского весіля, дал початок фестивалям. З його ініціативы побудовано Талергофский памятник музей и т. д., и т. д.

Зато його всі лемки знают и цінят, як одного з великих и трудобільших лемков и беруть себі з него приклад, зато його лемки знают не лем в США и Канаді, але и в Старом Краю, бо його робота розшилася до народа и народ полюбив ей, и цінит ей високо. Творчость Николая А. Цисляка сталася так популярною для того, бо тематично оперта ест на чисто лемковско-народныи фундаменты и не лем ест популярном гнеска, але застане она на завсе серед свого народа, потро-му было посвячене и имя ей творца буде долго жыти серед лемков.

На законченіе хочеме ици пожелати Николаю доброго здоровья и дальших успіхов в народной діяльности.

**ПРИВІТСТВУЄМЕ ЛЕМКО СОЮЗ ПО СЛУЧАЮ**

**50 РОЧНОГО ІОВИЛЕЯ.**

З нагоди 50 річного ювілея Лемко Союза передаємо сердечний привіт всім членам нашої народної організації та читателям газети "Карпатська Русь", як і всему лемковському народу.

Низко клониме свої голови перед світлою пам'ятю основателів нашої народної організації та головних урядників, трудом яких так мало було зроблено для нашого народного діяння в США та Канаді.

**Юлія та Іван К. АДАМЯК**

ТЕПЛИЙ, БРАТЕРСКИЙ ПРИВІТ

ОТ ЧЛЕНОВ ОТДІЛА ЧИС. 38

Л. С. В ЛІНДЕН, Н. ДЖ.

З нагоди золотого ювілею пересылаємо найсердечніші пожелання дальній успішної роботи для добра нашого народу.

Отділовий Комітет

ЮНКЕРС, Н. Й.

Искренно привітствуємо п'ятдесятую роцінку існування нашої народної організації Лемко-Союза в Соєднених Штатах і Канаді.

По случаю славної роцінки шлемо сердечні пожелання всім членам Лемко-Союза і читателям "Карпатської Русі", як також нашим родним братям і сестрам в старому краю, котри сут розстрясены по цілом світі.

Щиро желаєме, щоби на цілом світі настал трезвальний мир.

МАКСИМ і АННА НОВАК.

ЮНКЕРС, Н. И.

ИЗ НАГОДЫ 50-ТИ ЛІТИЯ ОРГАНІЗАЦІИ ЛЕМКО-СОЮЗА В  
СОСІДНЕННИХ ШТАТАХ АМЕРИКИ И КАНАДІ.

ЗАСЫЛАМЕ САРДЕЧНЫЙ ПРИВІТ И НАЙЛУЧШЫ ПОЖЕЛАНИЯ  
ВСІМ ЧЛЕНАМ ЛЕМКО - СОЮЗА, ГОЛОСНЫМ УРЯДНИКАМ И  
ЧЛЕНАМ ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА, ЯК И ЧЫТАТЕЛЯМ ГАЗЕТЫ  
“КАРПАТСКОЙ РУСІ”.

ТИМКО и АННА ФЕЦІЦА.

ЛЕМКОВСКИЙ НАРОДНИЙ ЦЕНТЕР  
В КЛИВЛАНД, ОГАЙО

Первокласна галя и други приміщення можете нанимати на ве-  
сіля, хрестины, митинги и другие события. Будете завсе обслу-  
жены чесно и по приступных цінах. В Лемковском Народном  
Центрі міститься так само первокласна бара отворена од вчасных  
годин з рана аж до пізних годин вночі. Загощайте до свого  
центра — Лемковского Народного Дома в Кливланд, Огайо —  
радо и первокласно обслужиме Вас.

LEMKO CENTER HOME

2337 WEST 11TH ST. CLEVELAND, OHIO 44113

ОТДІЛ Ч. 13 ЛЕМКО СОЮЗА

СТЕМФОРД, КОНН. ПЕРЕДАЄ

СЕРДЕЧНИЙ ПРИВІТ

З НАГОДЫ 50-ТИ ЛІТІЯ

СУЩЕСТВОВАННЯ ЛЕМКО СОЮЗА.

Матеріальна підтримка для издания альманаха-истории Лемко  
Союза од слідуючих членов отряда:

Гончарик Марія .....	\$50.00	Телен Розалія и Петро .....	10.00
Шкирлан Елена .....	15.00	Нітван Георгій и Альна .....	10.00
Глюз Іван .....	10.00	Гнатович Волод. и Марія .....	5.00
Гавран Михаїл .....	10.00	Кода Ольга .....	5.00
Кода Філіп и Юлія .....	10.00	Урда Марія .....	5.00
Коленковський Іван и Юлія .....	10.00	Уска Елена .....	5.00

ДЕТРОЙТ, МИЧ.

В ДЕНЬ 50-ОЯ РОЧНИЦЫ ЖЕЛАЄМЕ ДАЛЬШЫХ УСПІХОВ

ЛЕМКО-СОЮЗУ В ІОГО БЛАГОРОДНОЙ ДІЯТЕЛЬНОСТІ!

ТЕОДОР и ПЕЛЯГІЯ ЗЯЯ,

ЧЛЕНЫ ЛЕМКО-СОЮЗА ЧЫСЛО 3 В ДЕТРОЙТ, МИЧ.

ДЕТРОЙТ, МИЧ.

НАІЖІЕС ЛЕМКО-СОЮЗ, НАШ БУДІТЕЛЬ И ЛІДЕР В БОРЬБІ

ЗА ЛУЧШУ НАШУ БУДУЧНОСТЬ!

МАРІЯ МІРЕК, ЧЛЕНКІНЯ ЛЕМКО-СОЮЗА

ЧЫСЛО 3 В ДЕТРОЙТ, МИЧ.

ПРИВІТ ОТ ОТДІЛА ЧИС. 20  
Л. С. В ЕМБРІДЖ, ПА.

Сердечний привіт по случаю 50-той годовини основання карпато-русської організації Лемко Союза.  
От членів отділа чис. 20 Лемко Союза в Ембрідж, Па.,

Іван І. Руссінко, Ф. Секр.  
Марія Шершні, Кассир

ПРИВІТ ЛЕМКО СОЮЗУ  
З НАГОДЫ 50-ТИ ЛІТНЯ  
СУЩЕСТВОВАННЯ

Братство сі. о. Ніколая О.Р.Б. ч. 157 в Пасейк, Нью Джерзі  
поздоровляє Лемко Союз з нагоды 50-річного ювілею і желає  
успіхов на будуще.

Стефан Голуб, предс.  
Николай Гайдич, секр.  
Гелен Компняк, касс.

СЕРДЕЧНО ВІТАМЕ КЕРОВНИКОВ И ЧЛЕНОВ ЛЕМКО-СОЮЗА  
З 50-ОМ РОЧНИЦОМ ІХ ОРГАНІЗАЦІЇ. ЖЕЛАСМЕ ІМ ДОБРОГО  
ЗДСРСЯ И НОВЫХ УСПІХОВ В ОРГАНІЗАЦІЙНОЙ И ГРОМАД-  
СКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, В БОРЬБІ ЗА СПРАВЕДЛИВЫЙ МИР, СО-  
ЦІАЛЬНЫЙ ПРОГРЕС, ДЕМОКРАТИЮ И ДРУЖБУ МІЖ НАРОДАМИ

Виконавча Рада  
Ліги Американських Українців  
Видавництво "Українських пістей",

ТЕОДОР ГУЛИК

## ДАШТО ПРО "RUSSIAN WAR RELIEF" У ВІСКОНСИН

Я, Теодор Гулик, емігрант із Лемківщини, хочу поділитися з нашими читателями своїми воспомінаннями з часів другої світової війни.

Перед тим іще дашто про себе: Лишив я своє родне село Терстяны, повіт Кросно іще в 1913 р., так само як і многи інші хлопці і дівчата.

В Америці я оженився з молодом дівчыном Александром, дочкою Онуфрия і Катерины Саламон зо села Криживкі, пов.ту Новий Санч. Отець моїй женої в першу світову війну було одним із Талергофських мучеников.

Жили мы обое зо женом в штаті Вісконсин в дружбі и згоді. С часом дочекалися мы 5 синів и одной дочки.

В тяжкій депресії наші сини виростили на здорових хлопців, и коли Японія здрадливо почала війну против нашої країни, то вшyтки наші синове записалися до американської Армії. Трьох із них поступили в воєнний флот, один був принятый до авіації и находився в Африці, где були базы бомбовозов Б-25. П'ятий син находився на фронтах во Франції.

Як видите, не малисме при собі ани одного. Ми переживали того з великим трудом.

Коли гітлеровські орди загналися далеко в Россию и там учинили знищіння народ и грабили його майно то нашлися у нас американські люди, котры хотіли помочи русскому народу, чым можна. Одним із таких був адвокат із нашого міста Перлан Буд, котрый начал организовати "Рошен Вор Роліф" в штаті Вісконсин. Він скликала митинг в Дженевілл, Віск., на котром я, яко представитель Машинобудівної юнії, локал 1266, присутствовал. В той час я занимав пост містопредсідателя. Присутствовал на том митингу мейор нашого міста, уроженец Будапешта, єврей, котрый занимав тот пост 29 років. Ми були добре знакомы и коли був поставленый вопрос, кто буде предсідателем нової організації, то я заявил, что я є русского походженя, уроженец карпатских гор в Галичині, отец пяти синов, котры служат в американській армии, и я готов взяти таку роботу. Всі присутні одноголосно згодилися на то.

Послі того я предложил, чтобы приміщеніе для організації



Теодор Гулик

достати од робочої юнії, котра має порожній великий будинок "Лейбор Тэмпель". Я, яко урядник юнії, предложу туту справу на митингу. На найближшому митингу члены юнії одноголосно одобрили мое предложение, чтобы дати бесплатно помещение для "Рошен Вор Релиф".

Мы начали свою работу по сбору одежды и обуви для населения России. Моя жена, сегодня уже покойна, з другими женами днами сортировали и складали до коробок (баксов) собрану одежду и обувь. Из фабрики, котра вырабатывала картонны коробки нам привезли да-ром позывной трок коробок. Я просил членов нашей юнії, чтобы нам помогли вечерами паковать и повязать пакунки. Они охотно то зро-били. Потом майор дал нам містовой транспорт, чтобы посылки од-везти до поїзда и заладувати до вагона.

Всего было полный вагон коробок. Я дуже тішыся, что всюди отримати таку бесплатну помочь и кооперацію от американских людей — так от членов юнії, як бизнесменов и других людей. Моя жена тоже тішилася, бо мы зробили яку то частину доброго діла помочи своему русскому народу, который так сильно пострадал от войны.

Теодор Гулік  
член Центрального Комитета  
Лемко-Союза.

---

## ДЖОРДЖО ДА РУСІЯ – СЛАВНИЙ СИН ПІДКАРПАТЯ

Ище з п'ятнадціт років тому, як ем мошкав в Бориславі коло Дрогобича, почов ем зберати відомости во видатнім, але довгий час забутім ученим з Дрогобича Юрію Котермаку. Все думов, же як на-зберал більше відомостей, то напишу про него. А він того вартий, жиби люде го знали, бо хоц було немало славних людей в Карпатах, але не знаємо такого другого, хто би в так прадавній час ено своїм талантом, трудом і розумом, будучи сином ремісника, перешов довгу і тяжку дорогу науки спочатку до Krakова, потім до Італії і став першим русином-автором друкованої книжки, першим русином-доктором медицини, ректором славновідомого Болонського університе-ту, деканом Krakівского університету.

Тоту його дорогу ище ліпше даст ся оцінити і розуміти, коли зна-єш воткиль і з чого він почов і коле знаєш трохи во тім часі, коле він жив.

А бив то час нелегкий... Вославленої татаро-монголами Галицько-Волинської князівства, до якого належав втогди місто Дрогобич, загарбали польськи феодали. Єдиним богатством міста бива сіль і до него почали зіїжджатися кольоністи — німці, поляки, італіяни.

Малий Юрко добре ая вчив в школі, знев латину, а і розумів по-

італійську, зато фани часто кликали го бити тлумачем. Вод італянів він дізновся во Болоньським університеті і набрав охоти помандрувати даколе в тот далекий світ по науки. А тим часом поїхов до Krakова до університету, де по наукі в 1470 році дістав ступінь бакалавра, а за три роки магістра. Тепер він юж знов, же люди можут жити лішє і тягнуво го до Болоньї, яку втоди рахували республіков. За кілька років науки в університеті Болоньї Юрію Котермаку, якого ту називали Джорджо да Русія (Юрій з Руси), або Джорджо да Леополі (Юрій з Львова) присвоїли ступінь доктора філософії, потім доктора медицини.

Докторський титул втогдиуважали барз почесним. Вистарчit по-вісти, же горди болоньски патриції не знімали шапки навет перед епіскопом, а коле стрічалися з університетским доктором — перши нахиляли голову і двома пальцями піднимали капелюш. В 1481 році Котермака вибрали ректором Болоньского університету, який в Європі втогди називали “матір наук”. Найчастіє на посаду ректора вибирали синків богачів, але на тот раз перевагу било відано посланцеви з Карпат, чловекови який здобив визнання не за гроши і знатніст родичів, а завдячуочи власній сумлінній праці.

В 1483 році в Римі била видана його книжка з астрономії — тепер ми знаємо, же то перша історично знана в світі друкована книжка автора — русина з Карпат, доктора Юрія Котермака, який за псевдо взъов собі назву рідного міста і підписувовся — Юрій Дрогобич. В тій книжці він описувов свої спостережиня природи і людий, в ній водчуватся певніст автора, же треба познавати світ і закони його розвитку.

Минули сотки років вод того часу, через Європу перешли війни, пожари, епідемії і до нашого часу доховалися ено два екземпляри тої книжки — єден в Krakові, а другий в Німеччині.

В 1486 році, хоц ненайгіше му ся поровидо в Італії, доктор Юрій рішат, же він тепер єст потребніший серед своїх людей в краю, же там він буде міг більше ім помагати і повертатся домів.

А часи знов били неспокійни, бо татарски орди кождорічно нападали і палили, в окрадали Київщину, Галичину і Волинь. Доктор Юрій дішов до переконаня, же для того, жиби розирвати ланьцухи неволі, треба насамперед допомочи народови побороти рабство духа, поширяти в народ науку, культуру, освіту — і він знов зоставят рідни сторони і іде до Krakова до університету читати лекції, помогат своїм краянам-русинам доставатися на науку до університету і здобивати освіту. Є підстави рахувати, же учнем доктора Юрія, який читов лекції по астрономії, быв і Миколай Копернік, котрий приїхов в 1491 році до Krakівского університету і почов цекавитися астрономієв.

Незадовго буде минаво 500 років від того часу, як славний син Підкарпаття пішки пішов до Італії, став доктором Болонського університету, написов книжку про затемнія сонця і місяця. А преціж то били часи, коле ище не вірили, же земля єст вокругта!

Тепер істория знає, же за 189 років, то єст від року 1411 по 1600 рік, ено 32 молоди жителі міста Дрогобича закінчили університет.

Недавно був ем в подорожі службовій в Дрогобичу і бесідувов во Котермаку з своїм краяном Євгеном Федороньком, уродженним в селі Чертеж, повіт Санок коло Коросна, котрій помагов мі находити історични документи. Євген Федоронько тепер мешкат в Дрогобичу і керує бюром проектовим, де робят понад 150 інженерів, шість років єст вибераний до Ради міста і зато добре знає нинішний ден Дрогобича.

“Нияк мі не идут з голови тоти цифри, — повідат Євген Федоронько, — же ено 32 особи за 189 років! Дивно нам і страшно слышати такої, хоц знаємо, же били то тяжки часи для карпатских русинів. Добре, же то вшиткою юж минуво. Тепер гордіст Дрогобича оден з найбільших на Україні педагогічний інститут має сім факультетів і понад 4000 студентів, на його 22 кафедрах працують 230 викладачів, з них п'ять докторів і 95 кандидатів наук. Цёкаво певно буде знати, же хоц інститут почов випускати спеціалістів по війні, його дипломи вотримали юж 22 700 хлопців і дівчат. Понад три тисячі студентів вчаться в нафтовім і механічним технікумах, ище 350 учнів в музичнім училищі, а в 14 школах міста вчаться більше як 9 тисячий учнів.”

До тих слів Євгена Федоронька хочу додати, же його старший син юж закінчив технікум. Ту, в Дрогобичу, в музичнім училищі вчится дочка моого брата — Наталка Ябланик, грає на скрипці і скоро сама буде вчива грати дітей нафтовиків. Ту тиж закінчили технікуми мій брат Орест Оршак, дочка другого моого брата — Ольга Оршак. В дрогобицькім нафтовім технікумі по закінчизю Лівівського політехнічного інституту робив викладачем і я. І таких родин як наша медже нашими краянами тисячі.

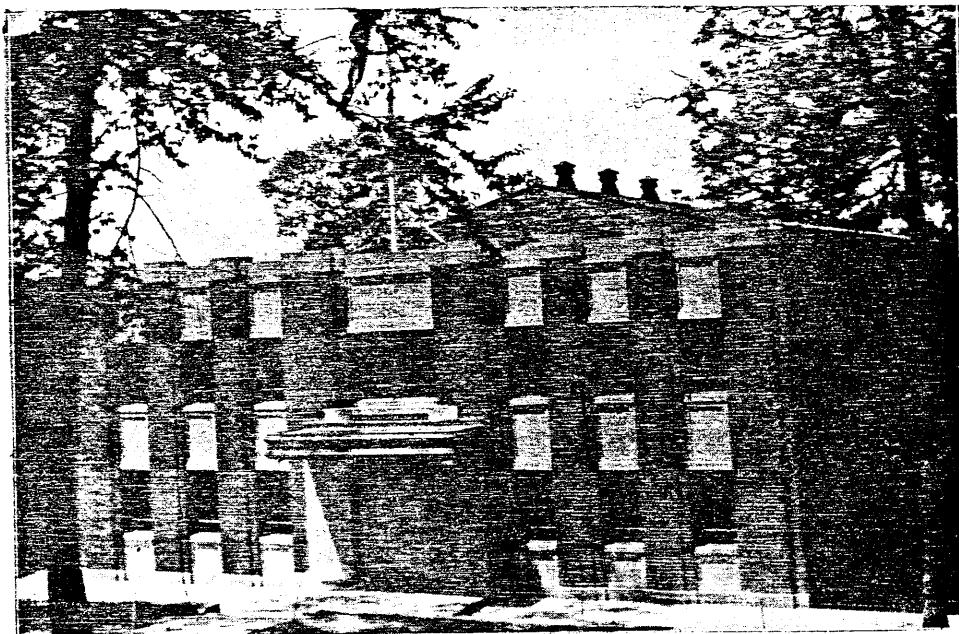
А мій товариш з Чорнорік від Коросна Михайло Возняк тепер працує викладачем Дрогобицького педагогічного інституту.

Наш славний син Підкарпатя доктор Юрій Дрогобич страждав на чужині, жиби потім помочи своїм краянам здобивати освіту. Ми-слю, же тепер він бив би задоволений — хоц за 500 років але його мрія здійснилася.

Тото водчули і наши краяні, яки мешкают в Дрогобичу і Підкарпатю.

Київ, 20.01.80

Олег Оршак



КАРПАТОРУССКИЙ АМЕРИКАНСКИЙ ЦЕНТР В ЮНКЕРС, Н. Й.

## НАША НАРОДНА БУДОВА

За Карпаторусский Американский Центр в Юнкерс знає нині вся карпаторусска еміграція в С.Ш.А. и в Канаді. Построена в 1938 року, тута Народна Будова за послідних 43 літ була місцем багатьох історичних собраний и торжеств нашої еміграції.

В Народній Будові К. А. Центра єсть велика, модерно устроєна галерея на концерти, представления и массовы собрания. В ней може поміститися до 500 особ.

В К. А. Центрі поміщається типография и редакция нашей народной газеты "Карпатска Русь", а также головна канцелярия Лемко Союза.

Народна Будова К. А. Центра положена при Юнкєрс и Мидланд евни близко головной Крос-Каунти Ровт, котра провадит из міста Джерзи Сити до штата Коннектикут.

**C. R. A. Center, Inc.**

(LEMKO HALL)

556 YONKERS AVE.

YONKERS, N. Y. 10704

## КЛІВЛАНД И НАШ ЛЕМКО СОЮЗ

В житю емігрантів лемків город Клівланд, над озером Іри, одограл визначну роль. Як індустриальний город потребуючий робочих рук, он притяг до себе більше лемків, які деякотре інше місто і тим самим і потреба своєї народної організації була очутъшом. Тому, коли рознеслася вість, що лемкі в Канаді організовали Лемко Союз, та новина була принята з великим інтересом, бо тут були заснованы отділи 6 і 1 нашої організації..

Передовы лемкі патріоти своїми жертвами помогли придбати і машинерию для іздательства газети "Лемко". При помочі людей при редакції діти лемків начали учитися руської азбуки і приступили до організації молодежного отділа. Гучтьс народного життя отчувался іще перед основанием Лемко Союза, бо в Клівланді лемківське весілля було ставлене на сцені уж в 1926 році.

Свой теперішній Народний дом було куплено в 1942 році при пожычках передових членів отділа, котри дали по 2 і 3 тисяч долларів для його приобрітения. Тими людьми були Ігнатій і Іван Барна, Петро Дзвончик, Юліян Федак, Сидор Співак, Сипляк і др. При взоровій господарці А. Лабика, Осифа і Теклі Дзямба і других предсідателей дом було выплачене в 1954 році.

В 1950 році в домі Лемко Союза почалася широка культурно просвітительна діяльність спільно з другими карпаторуськими і руськими організаціями, з котрої багато скористал наш народ. Сама головна активність була почата, коли драм кружок отділа почав виступати в міських фестивалях всіх народностей Клівланда, а их було 26. Фестивалі устроювалися под проводом Організації народностей і при активній підтримці газети "Клевеленд Прес" в поміщенні Публік аудитории, в котрої поміщалося од 5 до 20 тисяч зрителей, і в той самий час, в котрої була представлена руська опера "Борис Годунов".

Перше виступлення нашого драм-кружка відбулося 15 лютого 1953 року. Ми не мали ани професіональних учителей ани професіональних акторів. Ми брали тематику виступлений просто з народних звичаїв. Єдни из нас знали стародавні танці, а інші знали обрядові мельодії і співи, інші знали грati на інструментах з огромними басами. Окрасом всіго являлася наша народна скромна одяг, котрої зрителі, певно раніше николи не виділи. Слідчого дня из всіх 26 народностей, бравших в фестивалі участь, лемкі кружка була поміщена в найбільшої газеті "Клевеленд Плейн Ділір", найбільшої газеті штата Огайо.

Дирігент всіх груп Теодор Андрица, при кожному виступлении широко поясняв публіці, ким таки лемкі, чи то они діти. Між іншими он говорил, що лемкі суть карпатососи, зато живут по обох сторонах Карпат, по чехословакській і польській. Єдни суть по вірі греко католики, решта признаються православними. Он подчеркнув, що лемкі належать до найбільшої активних етнічних груп Клівланда, що издають і читають свою газету, випускають літературу, писану латинком і руською азбуком.

Лемкі не могли бы купити за гроши подобного признання. В та-

ких фестивалях мы выступали по три роки. Мы також виступили іще в другой громадній галі клівландського радіо по стації ВГК.

Найгромаднішим із всіх було виступлення в пользу Метрополетан музея мистецтв, на так званої Средне Європейської виставці, где були представителі всіх консульств тих держав, народності яких брали в ній участь. На культурному виступі присутствовало близько 20 тисяч народу. Виступ отбувся на обширних сходах музея, а публіка заповнила широкі лукви поблизу музея, як і площа поза дротяним плютом, заповнила окна і дахи оточуючих домів. Лемкі голови виднілися тих зрителей, котрим не удалося перейти через обертки, де брався вступ. Так зазнався народ Клівланда з культуром лемка, з котрим жили і трудилися клівландчани в жалізних літейнях заводів, но не знали що за люде.

До громадніших подій отділів чис. 6 і 1 Лемко Союза входить іще єдно виступлення кружка для IV округа Лемко Союза в Піттсбургу, Па., віддаленого 140 миль від Клівланда. Виступлення отбувся в громадній Литовській галі на Саут Сайд. Там здавалося згорнувся весь лемковський народ з цілої Пенсільванії. Оба поверхні галі були тісном набити народом. Масова участь подняла високо радість редактора "Карпатської Русі", д-ра С. Пижка. Он виголосил прекрасну бесіду о народних традиціях і при том виразил признатильність членам драм-кружка клівлендських отділів за їх труди і любов до свого народу, бо розширенням нашої культури Дом Лемко Союза в Клівланді і отділі 6 і 1 заслужили собі безсмертну славу.

Наш Народний дім в Клівленд, О. виглядат як Александр Невський в своїй шапці, на високому коню, на перекресті п'ятьох улиц в Лінкольн Парк. По своїй архітектурі дім отділів Лемко Союза в Клівланді звернув увагу архітектурного об'єкта, котре 21 жовтня, 1979 р. обявиво Народний дім Лемко Союза законно історичним пам'ятником. Но як і раніше дім і отділі з членами Лемко Союза і дальше будуть фінансово підтримувати свою народну газету "Карпатська Русь" і дальше буде служити своєму лемковському народу.

Н. А. ЦІСЛЯК

## ЕЛИЗАБЕТ, НЬЮ ДЖЕРЗИ

Отділ Лемко Союза ч. 35 почало своє існування, коли був наданий чартер 30-го березня, 1934 року. Перші члени і урядники отділа були слідуючі: І. Біліця, Н. Грубий, Т. Фучила, Ст. Марин, І. Бринкач, В. Чок, В. Бурак, Н. Ришко, М. Завойський, І. Адамчак, С. Бринкач і Н. Бобер.

С початку мітинги отбувалися в церковній галі Св. Петра і Павла в Елизабет. Пізніше отділові мітинги мали місце в Русському народному дому, 408 Корт Ст., Елизабет, Н. Дж., де переважна величина членів того дому сталися членами Лемко Союза.

При отділі була зорганізована танцювальна група під іменем "Суворова", а інструктором і директором твоєї групи була Анна Дубицка (Фучила). Пару років пізніше, в 1936 році, було зорганізовано жіночий отділ ч. 7.

Під час другої світової війни члени отділів дуже помагали при

Рошен Вор Рельф, то єст соберали лахы и гроши для Савітской армии. Лахы сортували и пакували.

Посля войны было рішено злучити мужеский и женский отділи в єдно и так до сегодня остається.

Члены наших отділов дуже помогали при организованню КРАЦ в Юнкерс, де громадно сталися членами, а так само и отділи є членами Центра.

Пізніше члены отdілов в Елизабет стали с помочом при организации фармы, а сегодняшнього Лемко Резорта. А и до сегодня большинство членов нашего отdіла дают велику помоч Резорту.

При организованню нашого обычаю — фильмы "Лемковске весіля" члены нашего отdіла взяли активну участ..

Не можна тоже оминути того, что и традиции своего народа члены в Елизабет не забывают, бо систематично организуют кermешы, встречи Русского Нового Року и так само брали участ з другыми прогресивными организациями при устроюванню пижников.

Члены и урядники отdілов все старалися, як в минулом, так и тепер, чтобы отdіли были представлены: ци то на звичайных митингах, ци окружных або головных с'їздах Лемко Союза. Но и на шторочный прес-фонд на нашу газету "Карпатска Русь" жертвуються, як найбльше можна.

Конечно треба сказать, что при успіках наших предприятий при отdілі — велика признательность належится нашим женам, которы никогда не одказуются од помочи на добро отdілов, на добро организации Лемко Союза.

Теперішний уряд отdілов ч. 35 и 7 складатся зо слідуючих членов: Василь Завойский, предсідатель, Петро Стефура, містопредсідатель, Анна Челак, Фин. секр., Теодор Рудавский, рек. секр.. Іван Порада, касиєр, контролери — М. Ришко и Н. Стеші, Анна Ришко, Ева Стефура, Мария Рудавска и Анастазия Порада.

Теодор РУДАВСКИЙ

---

## НІКОЛЬКО СЛОВ О ЛЕМКОВСКОМ ВЕСІЛЮ. ЗНЯТОМ НА ФІЛЬМУ

Лемко Союз обединил в своих рядах около народно-просвітительной программы найкращых своих сынов и дочек. Наша народна организация научила своих членов высоко цінити свою народну культуру, звичаи, традиции, и, тому неудивительно, что членами нашей организации было зроблено все, жебы в нашей прибраной отчизні, в США не дати сьому цінному культурному доробкови загинути.

Одним проявом сего было рішенне I-го округа Лемко Союза, принятте в 1962 р., увіковічнити на широкометражной кольоровой фільмі лемковске весіля.

Приготовления до осуществления сего плана, под предсідательством Алексия Бідника протяглися до 1965 рока. Предсідателю фильмоовго комитета до помочи были выбраны Николай Гайдич, як директор и Анна Челак за касієра.

Перед приступлением до зняття на фільму нашого весільного об-

ряда треба було постаратися о фінансах, написати скрипт, що було поручено зробити Николаю Гайдичу, а також відійти часу подобраних акторів. Собрати акторів виявилося бути справом легшим, як комітет сподівався, бо Лемко Союз і отдалы мали богатий досвід в театральній справі, так як культурна робота в нашій організації була поставлена на високий рівень і тому всі запрошенні з охотом согласилися виконати им призначеними ролями.

Весіля, як всім відомо, є най масовішим обрядом нашого народу. И хотя запрошенні з охотом принимали ролі, но все таки собрали таке велике число осіб было трудном справом. Найбільше число акторів, взявших участь в фільмі, були лемки из Лінден, Елизабет, Пассайк, Н. Дж., Юнкерс, Н. І., и др.

Одограти ролю жениха и молодої були вибраны Михаїл Каминський и Анастазія Гайдич. Роль отца молодої одограв Іван Головач, а мамы Ольга Єдинак-Кулиш. Роль родичів жениха одограли Василь Завойський и Анна Порада; ролі дружбов и дружок в фільмі одограли: Ева Бутель, Марія Каминська, Марія Зельонка, Юстина Плаконь, Семан Фучила, Теодор Рудавський, млд., и Петро Гайдич. Покойний Андрей Грабський був в фільмі старостом. Ролі свашок одограли: Анна Челак, Марія Миценко-Скірка, Марія Завойська, Марія Рудавська и Анна Барна, а ролю маршалка Алексій Барна.

Ладковали Соня Кухта, Олена Брунда, Юстина Ратушний, Ярослав Челак, Ричард Порада, Анастасія Порада, Анастазія Магала, Ева Стефура, Анна Фучила, Анна Кобан, Зоя Рудавська, Юстина Халупій, Анна Каня, Анна Бережна и Юстина Гайдич. Іван Завойський одограв роль брата молодої, а сестер Олена Завойська и Олена Гайдич. Стефанія Головач одограла ролю ворожки-циганки.

Ролі доматорів одограли Николай Порада и Стефан Копей. Превосходні музиканти в особах Стефана Челака, Теодора Рудавського, Петра Грищенка, Петра Шипака и Ричарда Поради, котри до найменьших подробиц знали весільні мелодії, в дуже великої мірі приступили до успіху фільми о нашому весілю.

Планы декораций приготовили: Дмитро Мерена, Николай Цисляк и Іван Гарбера, а декорации виконали: Петро Сокол, Онуфрій Юнак, Василь Завойський, Алексій Бідник, Іван Головач, Іван Порада, Теодор Рудавський, Петро Стефура, Анна Челак, Стефан Каня и Стефан Копей.

Костюми були приготованы Анном Челак.

Ролі газдьинь одограли: Катерина Каня, Марія Бідник и Настя Порада.

Петро Стефура, Іван Порада и Николай Гайдич одограли ролі спровідників.

Музичку и спів упорядковал Стефан Челак.

Директором продуцції и весільний скрипт написал Николай Гайдич.

Оператором фільмовання був Ярослав Кулінич, а його помочником був Іван Порада. Директором звука був Владімир Явдышын, а обовязки супфлера виконував покойний Антон Каня.

Лемковське весіля було в цілості знятто на фільму в Лемко резорті, нашої здравниці в Монро, Н. І.



Акторы и участники фильмовой группы "Лемковске Весіля".

---

Лемковске весіля було показано в місцевостях, заселених американськими лемками. Старанням отділа чис. 21 Лемко Союза канадські лемки мали також нагоду увидіти цю фільму.

З нагоди свята 200-ліття самостояльності США, стараннями Марии Кинн-Дядюк, Анни Конончук и Гавриила Кинн фільма Лемковске весіля була показана в Колдейл, Па.

Фільма, о нашем весілю, є результатом труда всіх вищепомянутих, як і тих, котрих імена може быти я призабыл. Прошу мене вибачити за то. Фільма о лемковському весілю не була в достаточної мірі використована. Так в Америці як і в Канаді є много місцевостей, в которых бы можно фільму показати. Фільма, як и наша газета, одзеркальовують наше життя, наші прекрасні обряды, пісні и нашу волю жити свободно и в мирі. Кромі колективу, з помочком котрого фільма була вироблена, найбільшу подяку заслужит народна організація, наш Лемко Союз, який научил нас любити и гордитися нашим русским родом, нашем прекрасном пісньом и материнским мильм нам словом.

НИКОЛАЙ ГОЙДИЧ, директор продукції  
Лемковского весіля.

## Йосиф Фрицкий, бывший головний секретар Лемко Союза, автор 3-х представлений

За довгих 10 роков позицию головного секретаря Лемко Союза занимал Йосиф Фрицкий, трудолюбивий, енергичний, все готовий подати руку помочи народній справі и Лемко Союзу, коли того вимагають обставини.

Он народився 14 augusta 1912 р. в Байонн, Н. Дж. Весном 1914 р. родиче вірнулися до краю, на Лемковину, в село Ізбы. Отца зразу забрали в австрійську армію, бо вибухла перша світова війна. В 1916 році померла мама. Выховала його тета. Батько, котрий попал в русский плен, вернувся до дому в 1922 році, коли нашому Йосифу було юж 10 роков.

В 1937 року, коли над Європом надвісили чорни хмары гитлеровської агресии против славянських народов, з наміром навернути часы рабства. Йосиф Фрицкий вірнувся в США, оставивши молоду жену и сына Петра в Ізбах, котрих в 1939 р., перед нападом бісноватого Гитлера на Польщу, забрал до себе, до Америки.

Зразу послі приїзда в Америку, в 1937 р. Йосиф Фрицкий вступат в ряды членов Лемко Союза. Його організаційни способности и желаніє трудитися за улучшеніє долі свого народа так в краю, як и в Америці, звернули на себе увагу американських лемков, котрии вибирають його в провод I-го округа, за монажера типографии, за менажера Карпаторусского Американського Центра, потом Лемко резорта и за головного секретаря Лемко Союза, котрии обовязки он чесно и со вісно виконував. Он и днеська продолжат трудитися для добра свого народа и його просвіщення.

Йосиф Фрицкий будучи вдовцом старался не лем про розвиток нашого народного движения, вихову своїх синов Петра и Стефана, котрии покончали виши школы, но часто писал в газету, трактовал подии дня, ставал в сіброні демократичных прав трудящіхся, на котрии посягала реакція, писал стихи, котрии з великим охотом читалися публіком, а в роцьких календарях Лемко Союза були напечатаны три представления: Максим слуга, Заручини и Таки свідки, в котрих отображені невеселе житя нашого народа.

Йосиф Фрицкий користатся великим пошаном и любовом у нашого народа, котрий йому вдячный за його великий внесок в скарбницу наших стараний забеспечити дальший розвиток народного житя в нашій прибраной Отчизні и дружби між американським народом и народами Советського Союза. Забеспеченіе тревалого мира, заявлят он, є нашом найодповідальнішом задачом днешнього дня.



Йосиф Фрицкий

## ПРИВІТ НА 50-ТУ РОЧНИЦУ ЛЕМКО СОЮЗА

Я почував себе счастливим дожити іще до часу, що тепер с нагоди юбілея 50-ої річниці существования нашої народной организации Лемко Союза, я можу іще склонити свою голову в честь вічної и блаженної пам'яті головных основателей Лемко Союза.

Яко перший долголітний менажер той народной организації Л. С. — я хочу тепер передати мой дружеский привіт і сердечни поздравлення всім бывшим, як и теперішним руководителям и урядникам нашого народно-культурного и прогрессивного движения в организации Лемко Союза, читателям газеты "Карпатска Русь", всім членам Л. С., як и взагалі всім нашим людям карпаторусинам и приятелям нашей организации.

А тепер, як нам всім відомо, що уже за многи десятиліття наши передовы патріоти старалися об'єдинити наших людей для дружной собі взаимопомощи, а такоже для народной общей помощи в старом краю. И так с часом созданы были гдяеки невелики груповы комитеты, — но большой солидной карпаторусской организации не удалось створити...

Потом, коли послі I світової войны до Канады начали прибывать из краю новы емігранты лемки, коли свіріпствовала депресия и безроботя в январі, 1929 р. походилися до міста Вінніпег, Ман. и в доМі краяна Теодора Кохана обговорювали свои болячи справы, як можна собі зарадити и наконец рішили, що лем в єдинстві ест сила народна, и що лем об'єднены разом они зможут помагати самим собі в нужді и потребі, що лем так будут могли дати помочь своему народу в старом краю.

На том собранию зарас рішили основати народну организацию Лемко Союз. Всі присутны записалися до организации и выбрали Теодора Кохана за предсідателя, а Влад. А. Цисляка за секретаря.

Лемко Союз начал поширятися и в Соєд. Штатах, бо лемко-комитеты, як в Детройт, Минч., Філадельфии, Газелтоні, Па., в Нью Йоркі, Н. Й., в Кливланді, Акроні, Огайо и прочы зарас войшли, як отділи до Лемко Союза. В коротком часі правление Лемко Союза было перенесено до Кливланду, Огайо, где скоро отбылся I с'їзд Лемко Союза при участию уже легально избранных делегатов от дійствующих отділов Лемко Союза.

На том с'їзді был предложенный, передискусованный и принятый



Антон Цисляк, перший и долголітний менажер Лемко-Союза.

Устав організації і було також рішено вибрати чартер для Лемко Союза в Соєд. Штатах і Канаді. Тоді та же обговорювано справу об'єднання всіх народно і політично розлучених наших галицьких і угорських лемков-русинов, як і всіх карпаторусинов в наші ряды.

В Устав було вложено, що кожний карпаторусин і всякий руський чоловік без огляду на його релігійні або політичні погляди, може вступити і бути повноправним членом нашої народної організації.

Як всі знаємо, що організація Лемко Союз була заснована в часі великої депресії і безроботія, зато всяка помоч для народної організації була цінною. Брату Николаю А. Цисляку треба виразити благодарність, бо всі рамки на книжечках издания Л. С., на календарях, на чартерах для отділів або на отзначках, то була його робота.

Організація Лемко Союз поширилася по Соєдненых Штатах і Канаді. В самому ділі коли взяти на загал, то Лемко Союз за тих 50 літ свого існування провел велику культурно-просвітительну роботу для карпаторуського народа, як всі інші народні організації взяты разом.

За весь час 2-ої світової війни, всі народні отділи усередно і дружно трудилися при зборі одягу для несчастних людей пострадавших від страшної війни, збором грошової допомоги для госпіталів і взагалі на допомогу Красній Армії для побіди над германським фашизмом. И так от наших карпаторуських організацій і Лемко Союза в Соєдненых Штатах, була оказана велика помоч своєму народу. В Канаді такоже отділи Лемко Союза під руководством свого правління під час війни провели і показали громадну допомогу для досягнення побіди над фашизмом. Они передавали свої жертви через Канадський благодійний комітет для допомоги Красній Армії.

Недавно, нашим будьтелям нашого народа Дм. Вислоцькому і Д-ру Сим. Пыжу, котрі своє життя посвятили для просвіщення карпаторуського народа, — були відкрити погруддя при Талергофському пам'ятнику в Лемко-парку. За их честні труди най же буде им благенна вічна пам'ять!

Жаль і шкода тільки, що після великої побіди над німецьким фашизмом, — несбылися великі ідеї замисли і надежди нашого народа. Всі ми знаємо, що наша народна проблема не була справедливо вирішена, ани насильне переселені лемков из их землі на захід Польши, до сего дня іще не було правильно об'яснене.

І хотій ми сознаємо, що в будучності тот акт, не буде мати великого значення, но ми знаємо, що народна історія должна оператися на правді, так, як ми знаємо, що Карпати, то була колыбель руського народа.

Тепер передаю іскрений привіт всім бывшим и теперішним головним урядникам, урядникам при отділах — за их честни, неустанні труды, за добру роботу для Лемко Союза. При том привітствуємо всіх членів Лемко Союза, як і читателей нашої народної газети "Карпатська Русь"!

Передаю всім сердечні пожелання счастья доброго здодоровля и. бодріх сил для борьби за правдивий мир в світі и успіха в роботі для розвитку и дальншого прогресса Лемко Союза на многая літ!

Антон А. Цисляк,  
Первый долголітний менеджер Лемко Союза  
(Лемко от Прадіда).

## НАРОДНО-ПІСЕННИЙ ФОЛЬКЛОР ЛЕМКОВЩИНИ В ХОРОВОЙ ТВОРЧОСТИ ЛЬВІВСЬКИХ КОМПОЗИТОРОВ

Трудно собі уявити концерт вокально-хорової музики в програмі якого незвучали бы лемковські пісні. Іх з великом охотом виконують професійні співаки, вокальні ансамблі, хорові колективи, а також многочисельна армія музикантів любителів. В чом секрет невяянутої любви до лемковських співанок, чым захоплюють они творцов, виконавців, слухачів?

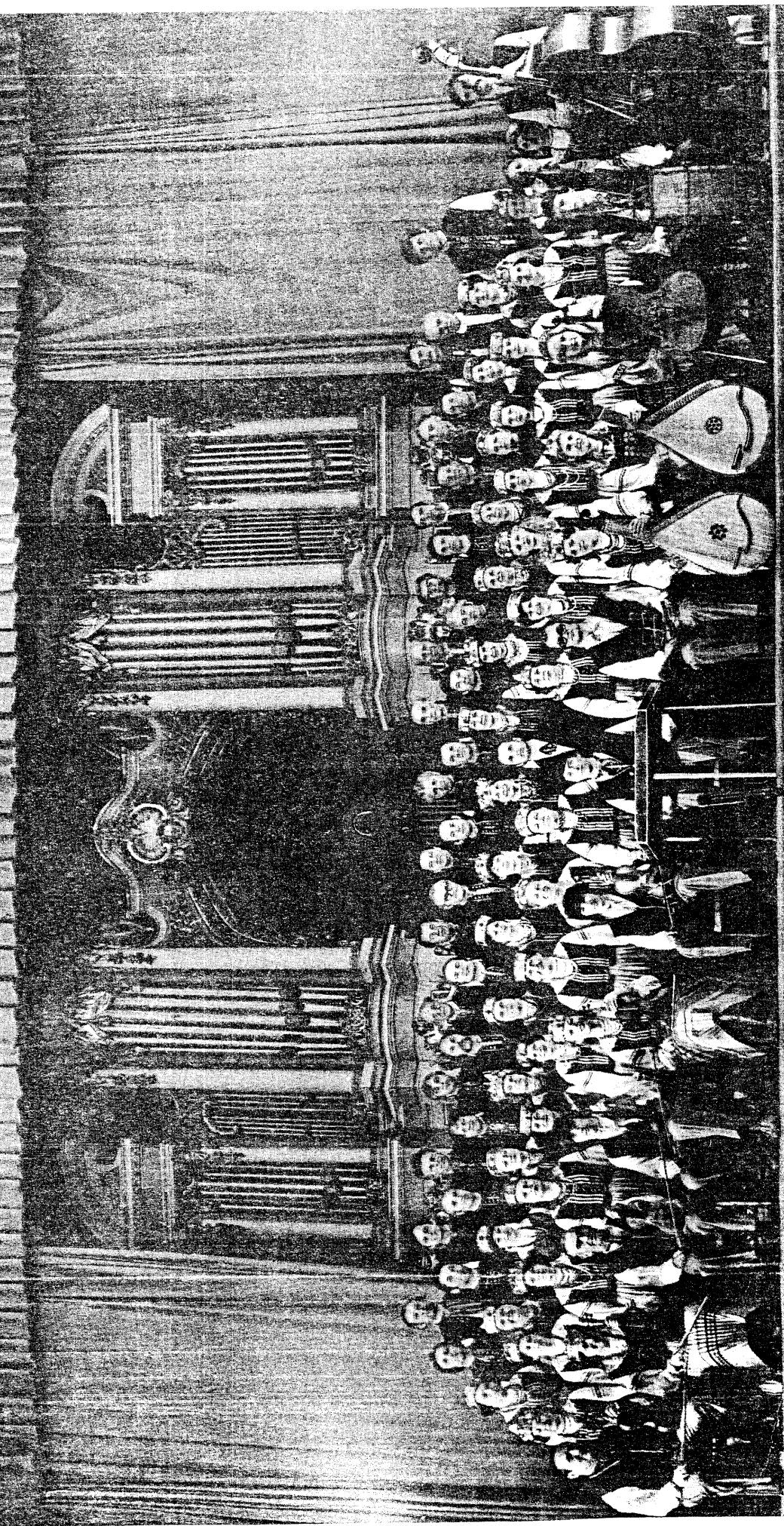
Выучаючи пісенний матеріал фольклорних сборників, вслухуючися в живы звучання лемковських співанок и найразнородніших авторських обробок дивуєшся великої образно-тематичної силі и жанрово-музичної разнородності пісennих скарбов Лемковщини. Іх придатності до високомистецького опрацювання лемковські співанки оригінальні за своїм музичним природом, текстами. В них одзеркальюються чудовы краевиды Лемковщины, любовно осмыслены и переданы в неповторной формі пісні-картины.

Все многообразне и трудне житя лемка знайшло свое одображеніе в співанках. Особливостю багатьох пісennих образцов є то, что за своїм тематиком они характерни только для Лемковщины. Се, наприклад пастушы пісні, потом пісні оспівують працу и побут косарів, горськы и лісовы мотивы.

Співанки якнайглубше характеризуют особливости світовидіння, сприйняття дооколичного світа конкретных подій, обставин лемковським населенієм.

Лемковські співанки се озвучена история Лемковщины. Тематика писень разнородна, се родинно-побытовы пісні, пісні про любов, обрядовы, весільны, колядкы, щедрівки, колысковы, пісні-баллады, жартовливы, емігрантскы, вояцкы и историчны. Народно-пісenna творчость лемков прекрасно и всесторонно одобряє темы домашнього побыта, родинны стосункы, працу в ёй домашных индивидуальных формах. Серед родинно-побытовых пісень помітне місто занимают пісні-баллады, а также колысковы пісні. В цілом лемковські пісні приваблюют безпосередністю выражения чувств и чесноты, — рисы,

Гимназия № 15. Победа в конкурсе



што идут од тісного єдинення з природом. Лирично-лобытовым пісням властивы задумливы, споглядальны настрои, нерідко з одтінком гумора.

Великим знавцем и дослідником народно-пісенного фольклора Лемковщины Філаретом Колессом розпочалася богатогранна робота по одбору та опрацюванню фольклора Лемковщины.

Музико-ізслідовательны роботы Ф. Колессы: "Народны пісні з Галицкой Лемковщини (1929)", "Народны пісні з Прикарпаття (1923)", "Народны пісні з Підкарпатской Руси (1938)" поклали початок наукового розслідоавния лемковского народно-лісеного фольклора. Серед раньше відомых обробок цікавы пісні редакованы Станиславом Людкевичом а в 1904 році записи лемковских співачок зроблены Йосифом Роздольським.

В наш час записом, розслідованием и виданием народно-пісенного фольклору Лемковщины занимаются десятки дослідників. Цінны записи лемківского пісенного фольклора зроблено науковыма експедициями інститута мистецтвознавства, фольклора и етнографии Академии Наук УССР. Сборники народных пісень упорядковали и выдали Орест Гиж и Михайло Соболевский. Значну роботу по сбору и упорядкованию фольклора Лемковщины провели фольклористы експедиции студентов Львовской Консерватории. Великий интерес до лемковской пісні выявили українські композиторы С. Людкевич, Ф. Колесса, Е. Козак, А. Кос-Анатольський, Я. Ярославенко, В. Фліс, Б. Фільц, композиторы-диригенты: И. Майчик, Ю. Корчинский, Р. Совяк и много інших. Спомянуты композиторы, які створили много прекрасных обробок лемковских пісень для хорового, ансамблевого и сольного співу в сопроводі з фортепиано.



Сестры Байко, широко известны лемковские співачки в Савітском Союзі.

## МИХАИЛ ЛАЙЧАК

В народном движении карпаторусских американцев видну роль одограл Михаил Лайчак член Лемко Союза, пряшовский лемко, выходец славной Орябины, который народился 15 декабря 1890 рока.

Юж 12 роцним хлопцем пустився з татом як дрітар по запорошеням дорогам Мадярщины, аж до міста Яс, в Румунії. Отец вернулся до дому, а молодий Михал лишився аж до приходу сестри в Ясах сам. Тежко робил од зорі до ночі.

Послі першої світової війни, в 1919 р., в пошуку роботи и лучшой долі приїхал в Америку, до міста Джанстон, Па., до країнов. Тут прожив до 1926 р. заробляючи на життя, як углекоп, стаєся членом юнії углекопів.



Економична криза, часты аварии в майнах и вызыск примусили його лишати шахти. Он переселился в Детройт, Мич., де одержує роботу в автомобільній фабриці. Желание жити з односельчанами, котры жили в Брукліні и Нью Йоркі, показалося моцнішим за долари и он літом 1926 р. вертатся в Нью Йорк, а в януарі 1927 року жениться на Катерині Ханат, односельчанці.

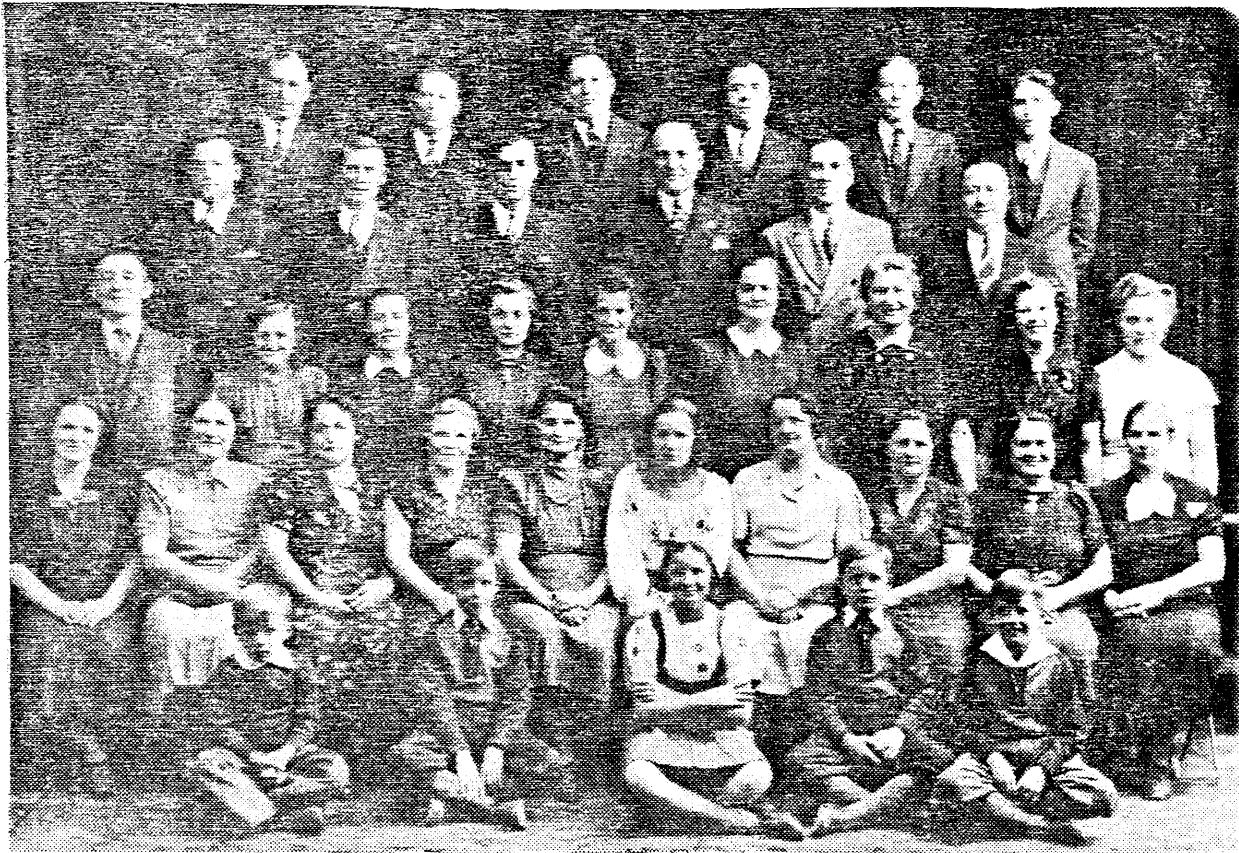
Набравшися в юнії углекопов свідомости молодий Лайчак включатся в народну роботу. Стается предсідателем карпаторусского клуба, членом Лемко Союза, читателем "Лемка", потом "Карпатської Руси" и организатором карпаторусского отдела 3256 Міжнародного Робочого Ордена.

Чорни хмары гитлеровської агресии, яка грозила знищениюю славян, примусили М. Лайчака спольно з головним правлением Лемко Союза до організування Народних Комитетов, котры його выбирают своим предсідателем.

Под час 2-ої світової війни М. Лайчак бере активну участь не лем в роботі Лемко Союза, но також Славянского Конгреса обобра жертв на помоч Червеної Армии. Он выступят на масовых митингах в Бингемтоні, Н. І., в Нью Йоркі, Н. І., в Піттсбургі, Па.

Послі выхода на пенсію з фамелию переселиться в Лемко резорт, де приступил до написания "Воспоминания дрітаря", котрый твор можно назвати историом нашого народа, бо в нем первый раз правдиво отписане життя американского лемка.

Брату Михаилу Лайчаку, якому махнул 90 рок житя желаєме моцного здоровя, жебы трудился ищи на многа и блага літа для добра свого народа..



Члены отделов чис. 7 и 35 Л. С. в Елизабет, Н. Дж.

WARMEST GREETINGS  
ON THE OCCASION OF THE  
50TH ANNIVERSARY TO THE  
MEMBERS OF THE LEMKO ASSOCATION  
BRANCHES 5 AND 16, PASSAIC, N. J.  
  
A. Kosik, President  
A. Bidnik, Vicepresident  
J. Kuzmich, Fin. Secretary  
J. Mikita, Treasurer  
N. Goydich, Rec. Secretary

### БРИСТОЛ, ПА.

Доставлят мені велику радість переслати сердечний привіт головному правлению и членам Лемко Союза, як и читателям газеты з нагоды п'ятдесятої роцниці сущесвования Лемко Союза, котрый нас научыл любити нашу народну творчость, котрый нас научыл гордитися нашим русским родом и заохочує нас стати в обороні правди и тревалого мира на землі.

Надіюся, што слідуюче 50-ти літие нашого народного житя буде легшим, як перше.

Степан Ференц



### НЬЮ ЙОРК, Н. І.

Члени Лемко Союза отдал 4-ий іскренно привітсвуют п'ятдесяту роцницу сущесвования нашої народной организаціи в Америці и Канаді. Засылаеме пожелания доброго здоровля и успіха в народной роботі и в борьбі за мир и дружбу між народами головному правлению, членам и читателям "Карпатской Руси".

Василь Чичко

### ДИРБОРН, МІЧ.

По случаю празднования 50-ти літия Лемко Союза пересылаеме якнайсердечнішы пожелания доброго здоровля, дальших успіхов в роботі для добра нашого народа.

Дмитрий и Мария Чан

### ПРИВІТ ИЗ МОНТРЕАЛА, КАНАДА

По случаю 50-ти літия Лемко Союза шлеме сердечный привіт всім членам нашей народной организаціи, віриме, что она буде и дальше розвиватися, што наміры вкллючити в ряды организаціи молодше поколініе успішно будут осущесвлены. Желаєме членам головного правления, отдельным урядникам и членам доброго здоровля, чтобы и дальше успішно трудилися для добра карпаторусского народа.

Василь Бринда з женом.

### ПОДЯКА

Выражаме щыру подяку А. Геренчаку, містопредсідателю Л. С., котрый занялся выпуском англіцкой частины альманаха.

А. Малюзі, головному секретарю Л. С., А. Востоку, члену Ц. К. Л. С. и його жені и М. Марин, котры своим трудом зробили выход альманаха можливым.

За опозданий выход просиме нас въбачыти.

Редакційна колегія

АКРОН, ОГАЙО  
ИСКРЕННИЙ ПРИВІТ  
НАШОЇ СЛАВНОЇ НАРОДНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ  
ЛЕМКО СОЮЗУ В США И КАНАДІ  
ПО СЛУЧАЮ 50-ЛІТИЯ.

Я ЩАСЛИВЫЙ ШТО ДОЖИЛ ТОГО ЧАСУ И МОЖУ ПОЗДОРОВИТИ ВСІХ ЧЛЕНОВ ЛЕМКО СОЮЗА, ГОЛОВНЕ ПРАВЛЕНИЕ И ВСІХ РОБОТНИКОВ НА НАШОЇ НАРОДНОЇ НИВІ З НАШИМ ЮБІЛЕІОМ.

Я ВЛОЖИЛ ТОЖЕ ДАКУС ТРУДА ДЛЯ РОЗВИТИЯ ЛЕМКО СОЮЗА И Я РАД ШТО МОЙ ТРУД НЕ БЫЛ ДАРЕМНЫЙ.

ГРОШЫ, КОТРЫ Я СОБЕРАЛ ДЛЯ ЛЕМКО РЕЛИФА (ПОНДЗ 3 ТЫСЯЧИ), БЫЛИ УЖИТИ НА ПОМОЧ НАШЫМ ЛЮДЯМ В СТАРОМ КРАЮ.

НЕ ОДНА БІДНА ВДОВА ДОСТАЛА ОТ ЛЕМКО РЕЛИФА ХОЦ НЕ ВЕЛЬКУ АЛЕ ЩЫРУ ПОМОЧ, ЗА КОТРУ БЛАГОДАРИЛА ЛЕМКО РЕЛИФ.

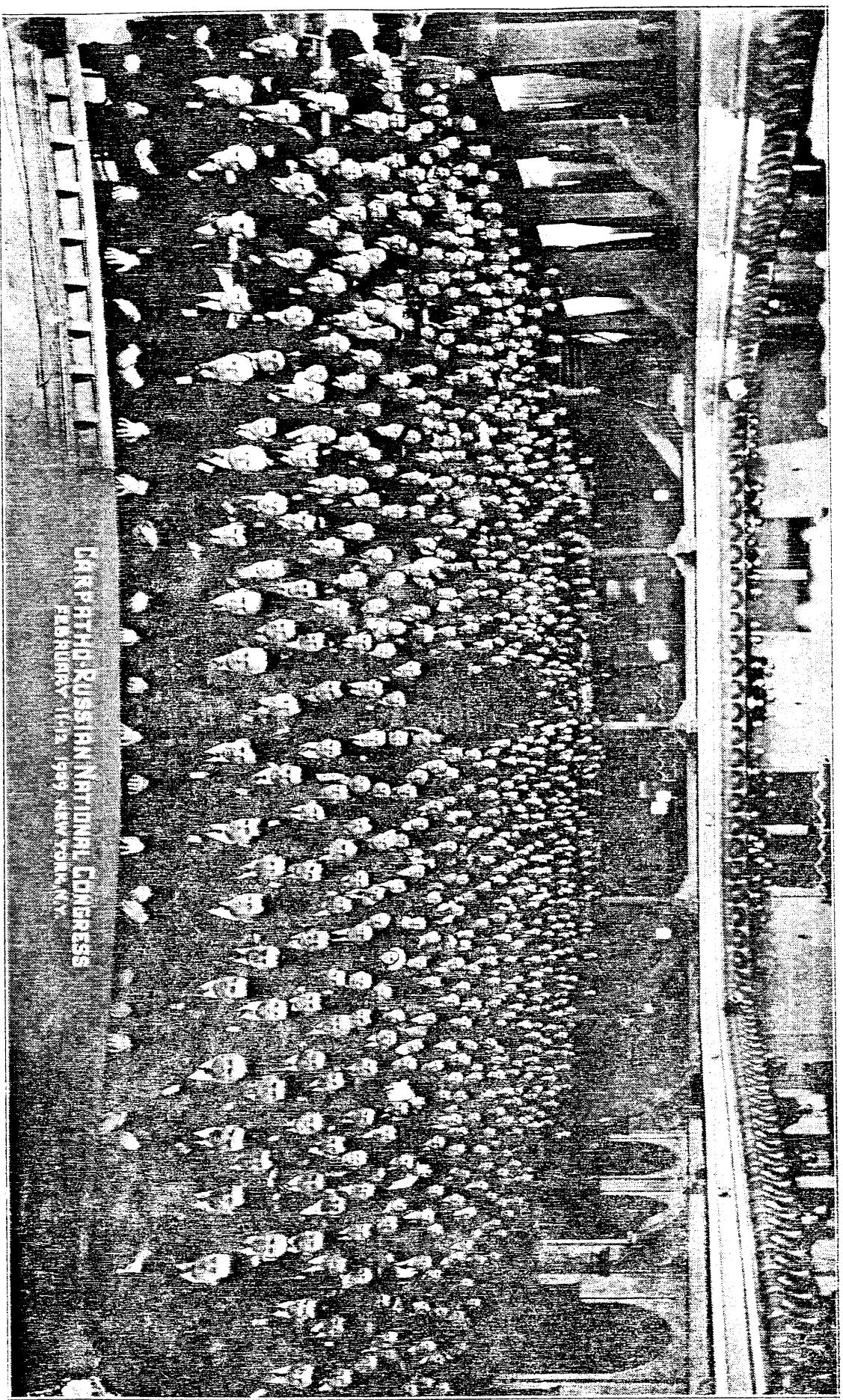
ИВАН ФАДДЕЕВИЧ ГАЛЬЧАК

СТЕМФОРД, КОНН.

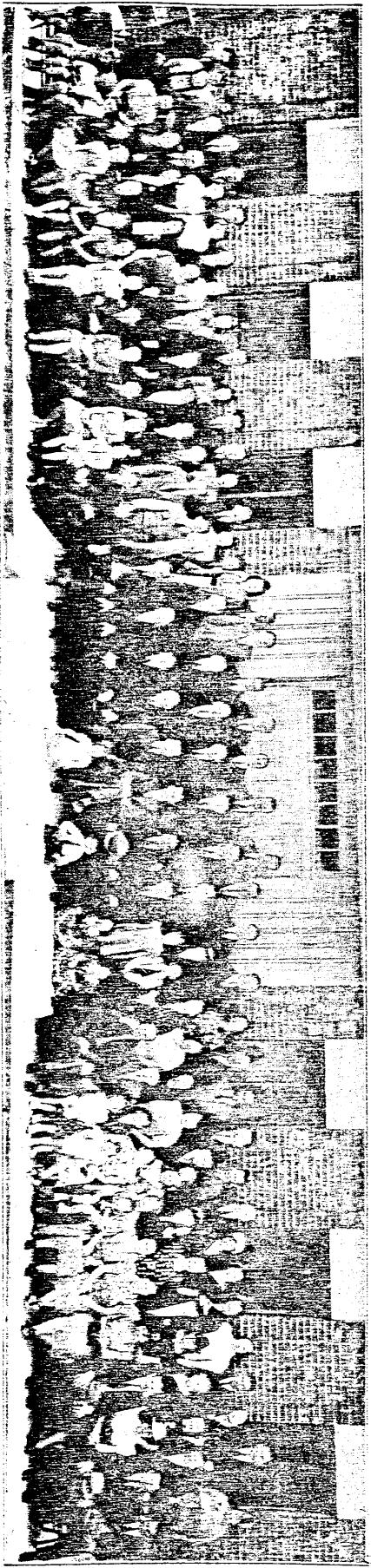
СЕРДЕЧНО ПОЗДОРОВЛЯЮ ГОЛОВНЕ ПРАВЛЕНИЕ Л. С.,  
ОТДІЛЫ И ВСІХ ЧЛЕНОВ ЛЕМКО СОЮЗА ПО СЛУЧАЮ СЛАВНОГО  
50-ЛІТНГО ЮБІЛЕЯ НАШОЇ НАРОДНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ В США  
И КАНАДІ.

ЖЕЛАЮ ВСІМ КРІПКОГО ЗДОРОВЛЯ И ВІТРЕВАЛОСТИ ДЛЯ  
РОБОТЫ НА НАРОДНІЙ НИВІ, ШТОБЫ НАШЕ НАРОДНЕ ДІЛО  
КРІПЛО И РОЗВИВАЛОСЯ.

ГЕОРГІЙ ИШТВАН



ТОРЖЕСТВЕННОЕ ЗАССДИЕ КАРПАТОРУССКОГО НАРОДНОГО КОНГРЕССА В ЦЕНТРАЛ ОПЕРА ГАУС, В НЬЮ ИОРКУ,  
12-го ФЕВРАЛЯ, 1939.



Л. С. ч. 28 и 4 в ЮНКЕРС, Н. И.

## ОТДИЛЫ ЛЕМКО СОЮЗА

В ЮНКЕРС, Н. И.

Мужеский отряд чиc. 28 Лемко Союза был основаный 22 фебруа-ра 1932 р., на котором за прелсла-граントами, выходцами из России, Тевдор Глоэз за рекордовго сек-ретаря, Григорий Лукачын за фи-наисоого секретаря, а Владимиr Гончарик за касиера.

Скоро после основания мужеско-кники.

Союз был заснований жен-сий отряд чиcю 4, который в ко-перации с мужеским отрядом, на зависть старого типа одсталых патриотов, помогал розвивати пострайки Карпатогурского Американского Центра, первой карпа-турской народной буловы — на-

ковский хор, выступы которых ти-шилися великом популяриостью.

Юнкерски отряды и их члены соювишались з русским еми-граントами, выходцами из России, Розультом кооперации з русским братами народился Русско-Лем-ко-вонский клуб, который в 1936 р. купил кусок поля в сусістві с Ти-бите парком, де устроювались ши-рокий отряд чиcю 3.

На б-ом Головном с'їзді Лемко Союза делегаты, в согласии с юн-ко Союза, кроме культурно-про-други, которы з панолы 50-ти літня нашай народной организации ви-страдаючіх дітей, танцомальтой групы, скій Американскій Центр, юного народа на емigrации, центр, который 42 рокія пості по-

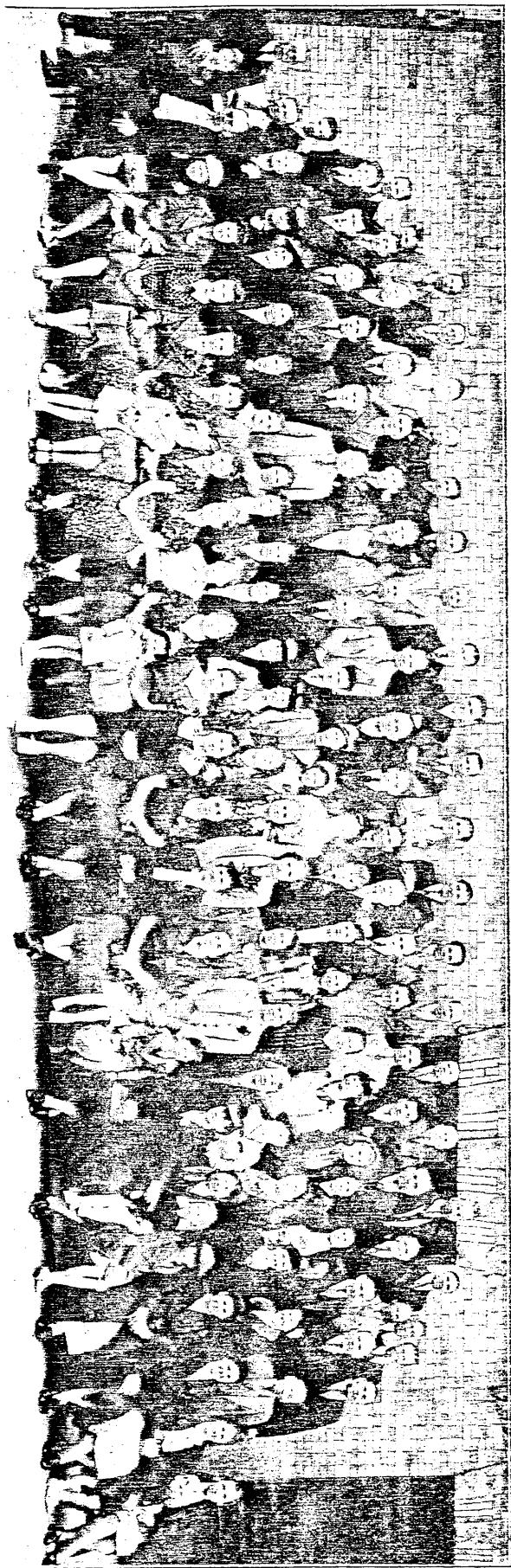
Рішенне VI с'їзда Лемко Союза, будовы, находиться в перворядном

який отбылся в Нью Йорку от 3

стані.

Центер, стараниями членов юнкер-ских отрядов Лемко Союза были котры олимпии од час па вічныія осуществленыі за два короткы ро-полточынок, замінили не меншые як 7-ыі Головныі с'їзд нашай преданы сному народу патріоты, организацій юк отбыліся в влас-ному домі, в Карпатогурском Аме-риканском Центре.

Члены юнкерских отрядов Лем-ко-кулик, Ангела Фецица з мужем и други, которы з панолы 50-ти літня нашай народной организации ви-страдаючіх дітей, танцомальтой групы, скій Американскій Центр, юного народа на емigrации, центр, который 42 рокія пості по-



### ОТДІЛЫ 5 И 16 ЛЕМКО СОЮЗА

**В ПАССАЙКІ, Н. ДЖ.**

До найбільші активних отділів за весь період існування Пассайки, Молоді лемків, утиско-

на лемков Пассайка. Пассайські отділи Лемко Союза, под руководством Н. Гайдича, А.

Союза треба зараховати жити самотно на "бурді", прика- з огляду на масовості членського состава и благодаря доброму ру- отділ чис. 16 в Пассайкі, Н. Дж. посеред тиж- жіцькій отділ чис. 5 и мужський ли в Пассайкі, Н. Дж. на и через 10-ть днів віртуалістів, в особах Георгія Шуф- явище стане зрозумілим, як місто роботи женатима. Появлені місчика "Лем- лята, Ярослава Кобана, Теодора Горошака, З. Мерени, І. Голова- обставин, Пассайкі, Н. Дж. иши в копиць", пілзунця Дм. Вис- ча, А. Бідинки, Н. Гайдича Мали

1900 роках по причиці ткацьких фабрик, до яких, шукаючи робо- ти, горнуєши наш народ, стався мі- стом найважкої концентрації на- лемків, котрі послі основання для представництва щеси з народно- го життя, як "Лемковське вече- рини", "Лемковське весілля", котрі були дуже популярними. Так Мужський отділ чис. 16, як и Со старими членами пассайських

ї, як того часу говорили "угор- скі" руснаки. В Пассайкі иши и за стали маєсвима організації ділства находяться найменшими рус- ями, сюди культурно-народна

скі паради. Більше половина "гельность", започаткована нашим леном, огромна робота по сбору начальників, брали штаб в організацію, мала великий вплив на лемков Пассайка.

Пассайські отділи Лемко Союза, под руководством Н. Гайдича, А. Головата было на фі- льму зняті "Лемковське весілля", за чиго члени пассайських отділів за- служили благодійності цього лем- ківського народу.

Слоніком в 1927 році зробило ве- надзвичайні добри хоры, драма- ліке впечатління на пассайських тици кружки, котрі подибралі в руках тут народженій лемків, котрі послі основання для представництва щеси з народно- го життя, як "Лемковське вече- рини", "Лемковське весілля", котрі ходиться в руках тут народженій генераліт. Директор славного ани- самблі имени Глини, А. Косик є председателем отділа, що є гаран- тієм "того, що отділи будуть про- должати ити дорогом, вистаче- вівши".

Старими членами пассайських

другої світової війни була зроб-

отділів Аппи Кобан, Ю. Хадчук, по основоположниками нашого С. Шуфляйт, Ю. Бринда под час народного движення.



В первом ряді наші діти, в другому ряді жено членкині (з ліва на право): Юlia Худинця, Пелагія Янишак, Марія Попка, Анна Малинчак, Анна Войтович, Петро Войтович, Анна Сокол, Ефросина Креничин, Юlia Галик, Марія Губяк. В третьому ряді: Софія Попка, Юlia Галик мол., Николай Малинчак, Андрей Янишак, Теодор Губяк, Алексій Худинця, Іван Попка, Василь Креничин, Михаїл Галик, Ольга Галик, Анна Галик. В послідньому ряді: Еміліян Сокол, Михаїл Рыхвальський Николай Лехманік, Іван Губяк.

В послідньому ряді: Еміліян Сокол, Михаїл Рыхвальський Николай Лехманік, Іван Губяк.



Л. С. ч. 20. АМБРИДЖ, ПА.

ПЕРВЫЙ РЯД (з ліва): Параска Бетлей, Анна Трембач, Ева Павляк, Іван Павляк, Іван Склярский, Павел Пырч, Анна Зватыканич, Текля Басалыга, Евгения Павляк. ДРУГИЙ РЯД: Симеон Бетлей, Дмитрий Трембач, Тадей Дурняк, Марія Руссинко, Розалия Пырч, Татяна Лось, Василий Завойский (мол.), Матей Басалыга, Леон Павляк.

ТРЕТИЙ РЯД: Гавриил Скиба, Василий Ваки, Антон Шкрабут, Петр Павляк, Роман Демчак, Іван Руссинко, Павел Телех, Герсен Зватыканич, Василий Вислоцкий. (13 членов отсутствуют).



Л. С. ч. 73. ВИННИПЕГ, МАН.

Первый ряд (з ліва на право): 1. Т. Ришко, контр. 2. Ю. Федорцо, фин. секр. 3. Ив. Дуда, контр. 4. П. Стинич, предс. 5. Т. Кохан, контр. 6. И. Пыртко, рек. секр. 7. Т. Грешко, заст. р. секр. 8. Т. Гомик, 9. М. Ришко, заст. предс. Другий ряд (з ліва): Геноефа Гомик, касс. 2. Розалия Ліба. 3. М. Волинец. 4. Н. Грешко. 5. М. Романюк. 6. Е. Отаманчук. 7. Анна Процак. 8. П. Курилович. 9. М. Дуда. 10. Милка Романюк. Третий ряд (з ліва): 1. Т. Дзвончик. 2. Т. Ліба. 3. Т. Гидко. 4. М. Черевка. 5. М. Процак. 6. Т. Курилович. 7. И. Бляха. Четв. ряд (з ліва): 1. Игнат Смереканич. 2. Стефан Ковач. 3. Д. Забавский. 4. Т. Пейко. 5. П. Юрчак. 6. Л. Демчко.

# Карпаторусский Американский Центр

**К**АРПАТОРУССКИЙ Американский Центр, то перва карпаторусска народна будова на еміграції, первый наш культурный центр, который нас ровнат з другими культурными организациями народами. Без свойой народной культурно - просвітительной организации и без своего культурного центра мы стояли ту на еміграції позаду других, так як бы нас не было, мимо того, што мы будували много, думаме, мы будували больше от других народностей. Мы будували прекрасны церкви и приходески дому для других, а о собі самих мы совсім забыли, а тым самым мы сами причинялися до того, што други нас мали занич, што нас уважали за народ неспособный до культурного житя. Бо як народ неспособный до народной организации и народной будовы, то неспособный до народного житя и розвития. Будовом того первого своего культурного центра мы доказали найперше, што мы способны до организаций, а потом доказали, што способны до народной будовы и народного господарства.

До часу, покаль не стал тот дом под руководством Лемко-Союза, тата наша организация здавалася все ище тымчасовом. Нашы противники лем ждали, коли Лемко-Союз упаде. Тепер уж и они видят, што Лемко-Союз, то не така организация, як то починали наши стары патриоты, без народного фундаменту и силы. Карпаторусский Американский Центр, то верх лесядрочнай роботы первой нашей правдиво народной организации, Лемко-Союза.

На другом місті поміщений список тых первых, найліпших наших членов, членов фундатогов той нашей Народной Будовы. Меж ними находятся такы люде, што коли бы мы не мали их в организации, то мы

бы не могли ище братися до народной будовы. Первым из них, то предсідатель Центра, Иван Малютич. Тот наш член положил много бескорыстного труда до той будовы. Не всі з нас порозуміют tot його огромный труд для нашего народа и признают, што если бы не тот чоловік, то та будова бы нас с многою больше стояла, а може бы єй совсім не было, бо он вынашол tot прекрасный плем'я и руководил цілый час том нашем будовом. Сколько мог, помогал му кассир Центра Владимир Гончарик. Третий такий чоловік, без котрого тата будова не могла обйтися, то Михаил Гавран из Стамфорд, котрый приїжал каждый роботный день, за маленьку плату на житя и яко наш отвітственный роботник и надзвіратель трудился без рахунку часу, яко специалиста по будові. Тым тром нашим членам належиться велика признательность от нашей организации и всей нашей карпаторусской еміграции за их бескорыстный труд при первой нашей народной будові.

Што до отділов нашей организации, то при будові на первом місті стоит сам Юнкерс. Юнкерськы члены Л. С. и своим трудом и своими жертвами причинилися найбольше до первой нашей народной будовы, так члены мужского, як и женского отділа. Юнкерськы отділы набыли туго землю и они почали будову, но отступили тоты свои початки, жертвы и труд для цілої организации совсім бескорыстно, розуміючи, што ціла организация, то их организация. Послі Юнкерса сейчас на другом місті стоит наш славный Стамфорд, а если взяти процентово до величини нашей колонии, то Стамфорд, што до жертв и членского, стоит на первом місті. За Стамфордом слідующий Пассайк. Правда, Пассайк одна из найбільших наших колоний, но наши люде в Пассайку виді-

ли, як будувалися у них "народни дому", и виділи, як тути их працу забирали банки. И треба нашим людям в Пассайку призвати, што єсли они могли причинити столько до нашей народной будовы, сколько причинилися, то они порозуміли, што она не будеся на таком "фундаменті", як тоты "народни дому" в Пассайку. Таких людей, што тото уж розуміють, як видиме, в Пассайку нашлося много.

Плод десятрової культурно-просвітительної роботи нашої організації, видочний плод для кожного, наш Карпато-руссій Американський Центр, прекрасний народний маєток. Тепер мы мусиме доказати, што мы можеме не лем будувати, но што мы можеме и добри газдувати на-

родним маєтком, што тот маєток буде нам рости и рости, што он принесе нам доход не лем для сплаты долгов, но и для ширения среди нашего народа дальшой просвіты и культури, для культурной и политичной помочи нашим братьям в kraju в их борьбі за народну свободу.

Тота наша перва народна будова, то лем початок нашого народного господарства. Оно мусить розвиватися дальше, мусить рости, такы народни дому будуваны на таком самом народном фундаменті мають стояти по наших карпаторусских колониях. А центральна наша організація мусить дойти ро того, штобы мы мали свою **народну фарму**, на котрой бы нашли притулок такы наше люде, котры на стари роки останутся без другого притулку.

1939р



Л. С. ч. 13. и ч. 2 СТАМФОРД, КОНН.

## LEMKO ASSOCIATION OF UNITED STATES AND CANADA

Executive and Central Committees of Lemko Association elected at the 29th Convention by the delegates in September 1977 at Monroe, N.Y.

### Executive Committee

President	John Adamiak, Monroe, N. Y.
Vice President	Alex Kosik, Garfield, N. J.
Vice President	Olga Vislocky, Pearl River, N. Y.
Recording Secretary	John Chupashko, Vineland, N. J.
General Secretary	Theodore Rudowsky, Linden, N. J.
Treasurer	John Porada, Lyndhurst, N. J.

### Central Committee

Timothy Fecica, Yonkers, N. Y.  
Alexander Vostok, Perth Amboy, N. J.  
Paul Berezny, Rutherford, N. J.  
Peter Berezny, Riverdale, N. Y.  
William Rusynok, Toronto, Canada  
Michael Sterenchak, Ansonia, Ct.  
Janet Fuchilla, Wayne, N. J.  
Michael Lagoyda, Yonkers, N. Y.  
Olga Yedinak, Yonkers, N. Y.

### Controlling Committee

Vinton Oschak, New York, N. Y.  
Dimitri Demyonowich, Brooklyn, N. Y.  
John Laychak, Monroe, N. Y.

The above members were elected for a two-year term which expires at the 30th Convention to be held September 1979.

## FORMER PRESIDENTS OF LEMKO ASSOCIATION

---

1st President	Theodore Kohan (deceased)
2d President	Michael Bovolak (deceased)
3d President	Yaroslav Koban (deceased)
4th President	Makarey Geriak (deceased)
5th President	George Shuflat (deceased)
6th President	John Holovach
7th President	John Adamiak
8th President	William Warholak
9th President	Stephen Herenchak (deceased)
10th President	Anna Chacho Yuschak
11th President	John Adamiak
12th President	Daniel Zurow
13th President	John Churik
14th President	Theodore Rudowsky
15th President	Timothy Fecica
16th President	Theodore Horoschak
17th President	John Adamiak

## FOREWORD

January 9, 1979, marked the Fiftieth Anniversary of the Lemko Association in the United States of America and Canada. In order to properly observe this significant occasion in the life of working immigrants from the Carpathians, a special Celebration Committee was elected at the 28th Convention of the Lemko Association (1975). At its session on April 4, 1976, the Committee decreed the publication of this Jubilee Almanac. The Almanac was to present a brief narration of the Association's cultural, educational and public activities as a progressive organization. The Celebration Committee, through the newspaper "Karaptska Rus" (Carpatho-Russia) addressed the Association's members and sympathizers, urging them to contribute data for this Almanac. Much information has since been received from the Association's different departments and regional branches, as well as from individual members about the organization's public, political, cultural, educational and administrative fields of endeavor. The Committee, therefore, would like to take this opportunity to express its sincere gratitude for all this cooperation. All the available pertinent information was given and processed by the Editorial Board which has compiled and published this Jubilee Almanac.

Both the Celebration Committee and the Editorial Board are hopeful that this Almanac will remind the reader of the most important developments in the history of the Lemko Association, and of the founding members and activists who have not lived to see this Golden Jubilee. They also believe that this publication will serve as an expression of appreciation to all those whose current selfless endeavors bring a fresh impetus to the Association. The Committee and the Editorial Board, at the same time, hope that this Almanac will bring many first generation Carpathians, their children, and grandchildren closer to the Lemko Association. They also hope that it will help them become better acquainted with the organization to understand all that the Association has accomplished for the benefit of its people, peace, democracy and social progress.

The Editorial Board

---

## CARPATHO-RUSSIAN LABOR (EMIGRATION)

Following the emancipation of serfdom in 1848, a huge increase of unemployed and partially-unemployed workers appeared in Lemkovina and Pryashivschina. These were people who, unable to work the scattered and infertile mountain plots of their fathers, could not find work elsewhere in the country. In order to earn a living they became seasonal workers in Hungary and Germany. In the 1870's many left their native homes and emigrated to the United States.

The year 1850 marked the beginning of industrialization in the United States. Thirty years later, the value of American manufacture surpassed that of agricultural production. By 1900, overall industrial output had increased elevenfold. World War I gave fresh impetus to the advancement of the U. S. economy. At the turn of the 20th Century, the United States ranked first in the work in industrial production.

The growing economy required a cheap labor pool. Workers were needed in the mines, steel foundries, factories and construction projects. The increase of European immigration provided a source of cheap labor for the rapidly growing industries. Between 1860 and 1920, 29 million immigrants were registered in the United States. This total exceeded the country's total population in 1850. However, all of them did not remain in the United States; many would go back and forth several times.

Young and strong immigrants were a godsend to the American factory owners. Before the abolition of slavery, each healthy black laborer cost no less than \$2000 whereas the European immigrants came of their own free will and were only too eager to take a job, any job! These workers required no initial investment. They arrived able-bodied, strong, diligent and obedient.

Cheap immigrant labor was important to American industrialists. They worked for minimum wages under difficult and hazardous conditions.

At that time workers' accident insurance and pension funds did not exist. U. S. employers used the immigrants' labor as long as they could produce. The workday usually consisted of twelve hours. An eight-hour day was a privilege to be found in very few industries. Employers - specifically industrial and shipping companies - advertised their need for European workers, promising them good wages and prosperity.

In U. S. history, European immigration is usually divided into "old" and "new" periods. During the old period, before 1896, the country gave refuge to immigrants from England, Ireland and Western and North European countries. During the new period immigrants arrived primarily from South and East European countries - Italians and Slavs in particular. They proved to be the cheapest unskilled laborers employed as coal miners or factory workers. Many of the Italians and Slavs came to the United States determined to earn some money and return home, rather than settle here permanently. Therefore, many were willing to accept any job in industry.

Immigration from Lemkovina started in the 1880's. 1972 marked the centennial of the first Lemko, Yurko Kashytski, on American soil. He was born in the village of Nova Ves, Novy-Sanch Province. He made, what one might call, the discovery of the New World for those Galicians who were seeking a land in which to find a better life. Yurko spent ten years of low-paid toil in the U. S. and returned home where he died in 1888. Eventually, the influx of immigrants from Carpathian villages became a flood tide, such, that by 1914, half the population of Lemkovina and Pryashivschina - some 300,000 in all - found themselves on American soil. There was scarcely a family left in a Lemko village at that time that did not have at least one member in America. Homes could be seen abandoned by their residents who had left for the U. S. When applying for entrance visas Lemkos more often than not identified themselves as Ruthenians, Austrians, Galicians, Hungarians, Slovaks or Poles - anything but their true nationality.

The majority of Carpathian immigrants, particularly Lemkos, reached the North American Continent between 1890 and 1914. Prior to World War I, some Lemko immigrants returned to Lemkovina, taking their American-born children. Following the war, almost all the American-born Lemkos came back to the United States.

After World War I, the U. S. Government adopted a number of immigration limitations in the form of special quotas, whereby each country outside the U. S. could send only a certain number of immigrants. These quotas were devised to curb the influx of immigration and to restrict Southern European and Eastern Slavs in particular. America thus closed the door on unqualified immigrant laborers. The country had economically matured, with mechanization and automation reducing the need for fresh labor. Therefore, the second wave of labor emigration from Galicia-Transcarpathia swept over Canada, Argentina, Brazil, France, and other countries. This emigration consisted of people whose social and national consciousness was superior to their predecessors.

The majority of Carpathian highlands left their native land because they had failed to find the most basic elementary means of human

sustenance there. The emigrants knew that life ahead in a new land would in all probability be full of hardship but they were still determined to leave. They simply had no other choice. Social and governmental oppression, poverty and hunger were the reasons for the emigration of Carpathian peasants. "It wasn't due to their happy and prosperous life that the people had to leave their homes without knowing where they were going," wrote Ivan Franko. "They did so out of sheer desperation because of poverty and serfdom. They set off for strange lands with tears in their eyes, and some with curses on their lips."

The European immigrants condemned the social system of arbitrary rule by landlords which was prevalent in their home countries. The nobility who possessed the most fertile lands did not attempt to adequately manage their own estates. They simply were not interested in industrializing some of their holdings, let alone their own countries, since they prospered without such effort. What they cared for was cheap farm hands whenever the need arose. Factories were regarded as distractions taking laborers from their farms to industrial centers, which meant bigger expense on scarce manpower. This European attitude resulted in what became known as the agrarian overpopulation of Galicia and Transcarpathia.

It was thus that the feudal system of Europe provided America with a cheap labor supply. Instead of developing their own countries, millions of workers driven by their landlord's arbitrary rule, ventured upon a long journey only to work for low wages, thus enriching U. S. industrialists. Neither Polish nor Hungarian landlords sold Transcarpathian peasants as slaves, as was the case with black Africans, but by persisting in their economic policies they did something similar. They presented U. S. factory owners with an efficient low cost labor pool, thereby exhausting the potential of their own countries.

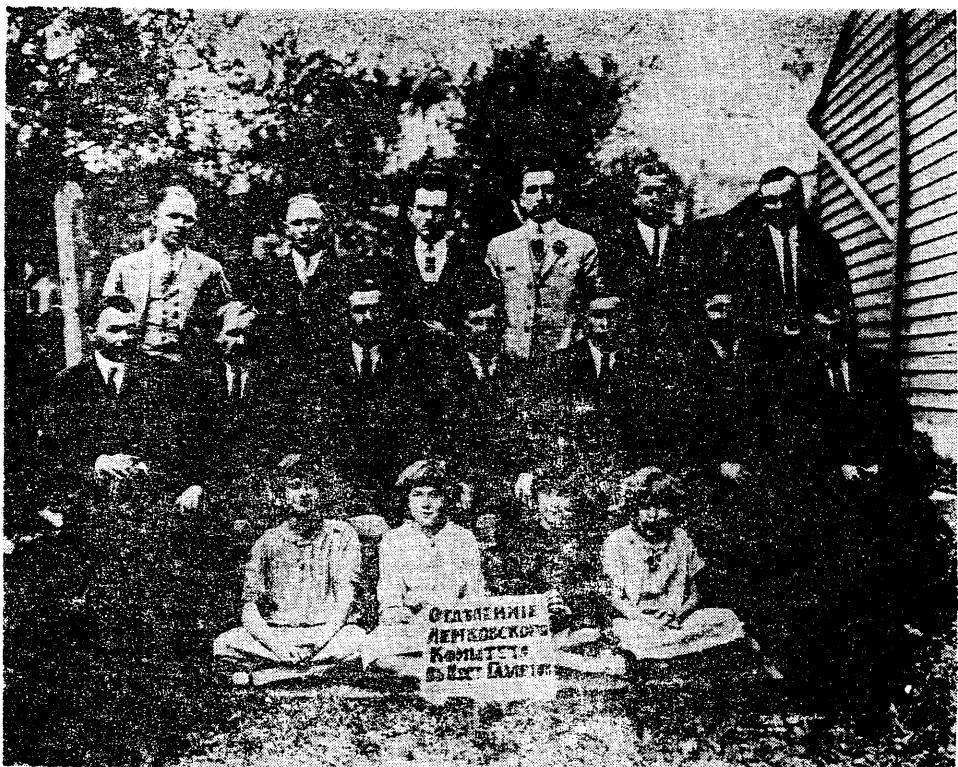
The Lemko immigrants had nothing when they arrived in America. All they had to offer were muscle power, diligence and industriousness. The Lemko immigrant made a substantial contribution to U. S. economic progress. His physical strength and working skills helped American capital create an industrial base. Many returned home physically exhausted.

Lemkos from the Carpathians entered the New World as an illiterate, inexperienced and unorganized mass. They neither knew English, nor did they have craft skills to meet U. S. requirements. No one cared for them. Factory owners regarded them as cheap labor capable of doing only the simplest and hardest physical work. This attitude also made quite an impact on the process of assimilation of second generation Lemkos in the Anglo-Saxon midst. Older Lemkos could not share with their children

adequate knowledge about their homeland for the simple reason that they themselves knew very little about it. As a result, with American prosperity they often found themselves scandalized by their illiterate and unqualified parents. They were born in some backward country, nothing to be proud of!

In the U. S. the majority of Lemkos settled and found jobs in the northeastern states. More often than not, young men became coal and ore miners or worked in steel mills and were paid more. Eventually, many of them switched to light industry and some saved money to buy farms; whereas, others ventured into small businesses. Young Lemko women were hired as housekeepers or charwomen in cities or worked in knitting, tobacco or other factories.

Lemko immigrants were born and lived in the countryside before crossing the ocean. They found it extremely difficult to become accustomed to large U. S. industrial centers and coal mines. They could not forget their beloved green Carpathians and were determined, at first, to earn some dollars and return home. But their life overseas was such that very few did return. Prior to World War I, several hundred Lemko miner families left Pennsylvania to become farmers in western Canada. Most Lemko immigrants, however, remained in the U. S., acquired citizenship, and encouraged their relatives in Lemkovina to join them.



Отділенie Лемковского Комитета в Вест Газлетоні, штат Пенсильвания, организований Михаилом Шостаком и Стефаном Шкимбом 1-го января 1923 року. На фотографии в первом ряді сидят от ліва: Кондрат Шкимба, Николай Шкимба, Василь Кеселичак, Тимко Коцур, Филимон Патловский, Григорий Коцур, Василь Смарж. В другом ряді от ліва: Стефан Шкимба, Іван Дубовик, Радисон Бакич, Михаил Шостак, Григорий Дровняк и Игнатий Синявский.

The First Lemko Committee meeting in Hazeltown, Pennsylvania organized by Michael Shostak and Stephen Skimba on January 1, 1923. In the first row are Conrad Skimba, Nichos Skimba, William Kacechak, Timko Kochur, Filamon Patlovsky, Gregory Kochur and William Cmarz. In the last row, starting from the left are: Stephen Skimba, John Dubovick, Radion Baketz, Michael Chustak, Gregory Drovniak and Ignatz Cenavsky.

## LEMKO ASSOCIATION: FIRST ROOTS

In the new country, the Lemko people tried to retain their native language and traditions. Far from home, unfamiliar with their new surroundings, the Lemko people became well aware of the necessity for mutual contact and a need to establish their own organization - an organization which would help explain their hard life in the world's wealthiest country, and which would protect their cultural heritage.

The Carpathian immigrants came to the United States with the conviction that in order to retain their culture it was necessary to preserve their church. The Russian Orthodox and Greek Catholic churches became, therefore, the first organizations. Church committees were set up wherever sizeable groups of Lemkos settled to collect money for the construction of churches and the maintenance of the clergy. Lemko coal miners built their first church in Shenandoah, Pa., in 1886. The Carpathian immigrants built some sixteen hundred churches in the United States. The Carpathian Russian immigrants have been spending millions annually for religious purposes. As a result the clergy have been struggling to win to their side the majority of the illiterate congregations. Church construction was a positive sign of the immigrants' permanent settlement in America.

Because the country had no social security, church fraternities were formed. These fraternities gave birth to Carpatho-Russian benevolent associations which, in turn, founded the Carpatho-Russian press. The Pryashivschina immigrants' church fraternities united, forming a large benevolent organization known as "Soyedineniye." Other Carpatho-Russian benevolent organizations included the RBO (Russian Brotherhood Organization - 1900), 90% of whose members were immigrants from Lemkovina.

Since these associations projected rather limited purposes and goals, they could not meet all the needs of the Carpatho-Russian immigrants. Following World War I and the Russian Revolution, after the formation of new states on the ruins of Austria-Hungary, the Lemko immigrants took a new interest in their political and social problems. Again, the Lemko people felt a great need for an organization which would care for their political, cultural and educational needs, one which would maintain contacts with their homeland and their brother Russians, Ukrainian and White Russians.

In the early 1920's, the first attempt was made to set up a Lemko organization in the U.S.A. Lemko committees were organized in

New York City, Passaic, Hazleton and elsewhere. Those committees, however, lacked a common unity, even when they did carry out useful work, such as collecting money for the construction of two dormitories for gymnasium (high-school) students in Lemkovina.

In 1922-1923, the Lemko Committee of New York published the "Lemkovina," a biweekly newspaper, edited by Victor Hladik, and, later, by Simeon Pyzh. After Dmitro Vislocky (pen name, Vanyo Hunianka) came to the U. S. from Canada at the end of 1927, the Committee assigned him to resume publication. He began editing "The Lemko" magazine, and starting April 1, 1928 published the magazine as a biweekly newspaper under the same title, first in New York, and later in Philadelphia.

Lemko farmers and workers were first organized in the U. S. by their young compatriots who had emigrated from Lemkovina to Canada in the late 1920's. On January 8, 1928, Theodore Kochan, Volodimir Cislar, Nestor Wolchak, John Pochna, Theodore Pejko, Simeon Dobrovolsky, Mikolay Kobelak, Michael Vanko, Dmitro Czan, George Vachnowsky, John Galechka, Constantine Krinitsky, John Vandzilak, Yaroslav Reida and Timothy Rishko set up the organization's first branch in Winnipeg (it was then called a Council), and the organization received the name of Lemko Association. Its major purpose and tasks were developed and branch leadership was elected.

The leadership of the Association's Winnipeg Branch recognized "The Lemko" as the official organ. On February 1, 1929, the bi-weekly carried on its front page T. Kochan's information on the Lemko Association's first branch, the draft statute, and an appeal urging the members to form new branches (councils) elsewhere in Canada and the United States. The following issue announced the formation of the Association's temporary Chief Board (Administration), to be composed of the heads of the newly organized branches (councils). T. Kochan was appointed Chairman of the Board, D. Vislocky, Secretary and Dr. Simeon Pyzh, Treasurer.

T. Kochan's information on the establishment of the first (Winnipeg) branch of the Lemko Association was also published on February 15, 1929, by the "Pravda" newspaper, the organ of the RBO, then edited by S. Pyzh. That same issue carried the editorial, "Lemkos are Awakening," which hailed the creation of the branch, explained the meaning of the Association and urged all Lemkos to support and develop the organization.

The formation of the first branch, its program objectives, and the support expressed by "The Lemko" and "Pravda" newspapers aroused keen interest among U. S. and Canadian Lemkos who began organizing new branches. Branches appeared in Hazleton, Detroit, New York City, Akron,



The traditional play "LEMKO WEDDING" was held on October 26, 1926, in Arena Hall, the first home of Lemko Association.

Представлені традиційного Лемковського Весіля в Клівленді, поставленого 26-го жовтня 1926 року, в гали Кореня, то єст в теперішньому домі Лемко-Союза.

The first cultural mass-produced product of the Lemko movement, a recording of a typical Lemko wedding, produced by Stephen Skimba in 1934.

MR. STEPHEN SKIMBA

**LEMKO WEDDING**

STEPHEN SKIMBA  
PRODUCER

ЛЕМКОВСНЕ ВЕСІЛЯ  
СТЕФАН ШИМБА  
ІЗДАТЕЛЬ

GIRLS IN ORIGINAL COSTUMES

LEMKO WEDDING

Cleveland, Philadelphia, and elsewhere. A total of nineteen Association branches were formed by 1931. "The Lemko" became a Cleveland-based weekly.

This concerted activity required a unifying movement. Therefore, a temporary Chief Board consisting of T. Kochan, D. Vislocky and Dr. S. Pyzh in cooperation with the new branches undertook the necessary arrangements to convene the First Congress of the Lemko Association on February 22, 1931. The Congress was publicized in The Lemko and the Carpatho-Russian Calendar 1931.

Since the Association had no Statute at that time, the delegates to the First Congress comprised both the representatives of then functioning branches and all those interested in effectively organizing the Lemko immigrants. A total of fifty-eight delegates attended, representing eleven branches, and guests from Ohio, Pittsburgh and Detroit. Alexander Talech was elected President of the Congress, John Holchak his Deputy, and Michael Beskidnyak and Julian Fedak secretaries of the Congress. The following key issues were recommended for consideration by the temporary Board:

1. Board report
2. Discussion of the Statute and Charter
3. Newspaper publication problems
4. Lemko attitude to Soviet Russia and Ukrainian Independents
5. Elections to governing bodies

The temporary Chief Board delivered a brief report on its organizational efforts to make new branches and convene the Constituent Congress. The Lemko Association was formed in difficult economic conditions prevailing at that time when fifteen million Americans were unemployed. The immigrants' suffering was greater and this was reflected in the Proceedings of the First Lemko Congress.

The Congress discussed and endorsed the Association's Statute, formulating objectives and tasks. According to the Statute, the organization's main purpose was to unite all the immigrants from Lemkovina, Pryashivschina and Subcarpathian Ruthenia (Transcarpathia) and their offspring. These objectives were:

(a) Cooperate in educational, political and cultural development of Carpatho-Russian workers in the U. S. and Canada in order to free them from exploitation by those trying to take advantage due to the lack of any effective organization.

(b) Maintain cultural relations with our brothers in the homeland

(c) Provide material aid for our people who found themselves in poverty and who deserved support.

In order to achieve these goals, the Lemko Association undertook the following responsibilities

(a) Publish newspapers, magazines, textbooks and other literature in the Lemko dialect, as well as develop workers progressive literature in different languages.

(b) Organize branches wherever Carpathian immigrants live, and attach them to grade schools, public libraries, art studios, sport clubs, and other facilities.

(c) Arrange for informative lectures, discussions and courses dealing with acute problems and the protection of our people.

(d) Material aid to school young and poor Lemkos in America and the homeland.

(e) Financially assist members of the Lemko Association - specifically those who have suffered in the course of their struggle for civil rights.

(f) Maintain contacts with European governments to settle Lemko affairs.

(g) Maintain contacts with Slavic and other progressive workers' organizations capable of meeting said objectives.

In order to function, the Lemko Association required funds for paper circulation, school and other purposes. They raised monies through membership dues and profits from cultural and ethnic functions, as well as through sale of publications and voluntary donations.

The Statute has been amended at subsequent conventions but its major provisions have remained unchanged.

The First Congress approved the Board's decision to recognize "The Lemko" as the Association's official organ. It also decreed that a campaign be organized each year to solicit donations for the press fund.



Теодор Кохан, 1-ый Предсідатель  
Лемко-Союза.

Theodore Kohan, 1st President  
Lemko Association



Пок. Михаил Баволяк, 2-гий  
Предсідатель Лемко-Союза.

Michael Bavoliak, 2d President  
Lemko Association



Стефан Ткач, 2-гий Секретарь  
Лемко-Союза.

Stephan Kach, 2d Secretary



Пок. Владимир Числяк,  
1-ый Секретарь Лемко-Союза

Walter Chislak, 1st Secretary  
Lemko Association

Attitudes towards the Soviet Union and the Ukrainian nationalists were also developed at the Convention. From its inception, the Lemko Association has expressed friendship towards the USSR, while strongly opposing the Ukrainian Nationalist Alliance.

The resolution of the First Convention that women's branches be encouraged was of great importance to the organization's subsequent activities.

The following Board was elected: Michael Bavolyak (President), Dr. Simeon Pyzh (Vice President), Alex Telech (Secretary). Stephen Tkach (Financial Secretary), Julian Fedak (Treasurer), John Halchak (Chief Organizer). Dmitro Vislocky was assigned Editor-in-Chief of "The Lemko." The Congress authorized the newly elected Board to draft the Association's Charter. M. Bavolyak, Julian Fedak and S. Tkach applied to the proper authorities and on August 1, 1931, the Charter was made official in Ohio. On the day, the Association became a non-profit membership organization.

Originally, the organization's action program contemplated organizing Carpatho-Russian immigrants in South American countries such as Uruguay, Paraguay, Argentina and Brazil. A branch was organized in Montevideo, Uruguay. However, due to organization and other political complications, the Association concentrated its efforts in the United States and Canada.

During the past fifty years, the Association has developed and this can be analyzed as four major periods. Their features can be explained by the objective conditions of each period and by the subjective factors espoused by the organization's leadership:

1. The first or pre-World War II period was marked by a rapid growth of the Association and by the formation of its members' progressive self-consciousness and contacts with other progressive organizations. This period lasted until the Eighth Convention of the Association in December 1938, i.e., the outbreak of World War II.

2. The second, or war, period was characterized by the selfless patriotic efforts of the Association to help defeat Nazism. It continued until the 12th Convention (December 1945).

3. The third, or postwar, period placed the Association members under the conditions of McCarthyism and increasing tension between the U.S. and the Socialist Community. This was a period when efforts were made by evicted Lemkos to return home to Lemkovina without success. A part of

the Association's leadership started to deviate from a progressive course. It lasted until the 26th Lemko Convention in September 1971.

4. The fourth and last period marks the revival of progressive fundamental principles which were a supporting base of the Association since its founding. This period commencing with the 26th Convention removed the separatists from leadership. These separatists along with the Ukrainian nationalists were attempting to direct the Association on a reactionary path.

This last period continues and is characterized by the organization's efforts to develop Lemko traditions and culture, encouraging second and third generation Lemko Americans and Canadian in every possible way to participate in the Association's management and activity.



ДМИТРИЙ ВИСЛОЦКИЙ  
(Ваньо Гунянка)  
основатель и редактор "Лемка".

Dmitri Vislocky, organizer and first Editor of "Lemko" and "Carpatho-Rus" newspapers, known affectionately as "Vanyo Hunyanka".

Dr. S. Pyzh  
Director and Editor of "Lemko"  
and "Carpatho-Russian" news-  
papers for many years.



Пок. Д-р. С. Пыж, довголітний  
редактор газети "Лемко"  
и "Карпатської Русі".

## 1. YEARS OF GROWTH, 1929 - 1939 -- PRE-WORLD WAR II

The first convention completed the formation of the Lemko Association. At the time it lacked mobility. Its official organ, "The Lemko," was published solely by the Editor-in-Chief, Dmitri Vislocky, who aided financially by the Cleveland members of the organization, had purchased the printing machinery. The differences in opinion within the Central Committee as to what course the organization was to adhere to in its future work were such that individual members, and even whole branches, withdrew. Nevertheless, new branches were organized - specifically on the outskirts of New York, when the center transferred from Ohio after the First Congress.

This period coincided with the economic crisis that gripped the entire country, affecting the Association as well, so that its members, in many cases unemployed, could not even afford to subscribe to their newspaper. The Association was unable to strengthen itself financially and create a base for its undertakings, even though its membership continued to increase.

Of great importance in further enhancing the organization was the Second Congress of the Lemko Association, held in Pittsburgh, February 11 - 13, 1932.

The report of the Central Committee showed that the Association was slowly growing in size. The delegates, therefore, resolved that the print shop should be owned by the Lemko Association, rather than by the Editor-in-Chief and that he and the staff be provided with monthly wages.

The Congress elected new members of the Central Committee: Yaroslav Koban (President), Stephen Herenchak (Vice President), Simeon Pyzh (Secretary), Julian Fedak (Treasurer), Dmitro Vislocky (Editor-in-Chief), Anthony Chislak (Print Shop Manager), Dmitro Semantsjo (Organizer), John Malyutich and Joseph Vaniga (Deputy Members of the Board). For the first time the new Board included two women: Barbara Krestinich (Deputy Chairperson) and Anna Vengrin (Organizer).

In 1933, the Chairman Yaroslav Koban authorized the drafting of sketches of the organization's emblem and flag, which eventually resulted in an approved design by N. Chislak. Of a total of eleven designs, the first was approved. It depicts a pentagon in red, symbolizing the five parts of the world inhabited by Lemkos, with two mountains in the middle signifying the south and north parts of Lemkovina, covered with forests, the country's natural wealth. The sun rising behind the mountains signified

progress, and the whole emblem is encircled by a monogram in white letters, "L.S.," with the inscription below, "Spol. Shtaty i Kanada," meaning "Lemko Association in the United States and Canada." The flag is also red, with a thin white stripe dividing it, signifying the division of Lemkovina into two parts. The emblem (coat of arms) is placed on that strip, tying together both parts of the flag, i.e., unifying Lemko lands with the help of the Lemko Association.

This emblem is on the official seal of the organization, its branches and districts. It is also embossed on all stationery. The badge and the emblem have been manufactured several times with large circulation and is very prized by members. Many wear it constantly and some have even willed to be buried with it.

The flag was designed and produced by women members of the organization from Cleveland, Teklya Dzyamba and her sister, Pelahiya Syplak.

Following the Second Congress, the Lemko Association was strengthened spiritually and ideologically. Its material base still left much to be desired due to the country's general economic condition. The subscription list was one thousand names. In contrast the membership list between the Second and the Fourth Congresses increased to two thousand, primarily due to the volunteers from the Lemko groups in Pennsylvania.

The Third Congress of the Lemko Association convened in May 1934, in Yonkers including, in addition to the Executive Committee, forty-two delegates. After discussing the Association's activity following the Second Congress, the delegates elected two new members to the Executive Committee: Makar Geryak (Chairman) and Maria Pochna (Deputy Chairperson). The rest of the Board remained the same. It was decided to appoint the Secretary of the Board, S. Pyzh, a full-time employee of "The Lemko."

The Third Congress passed a number of resolutions expressing the delegates' opinion regarding various pressing issues of the Association.

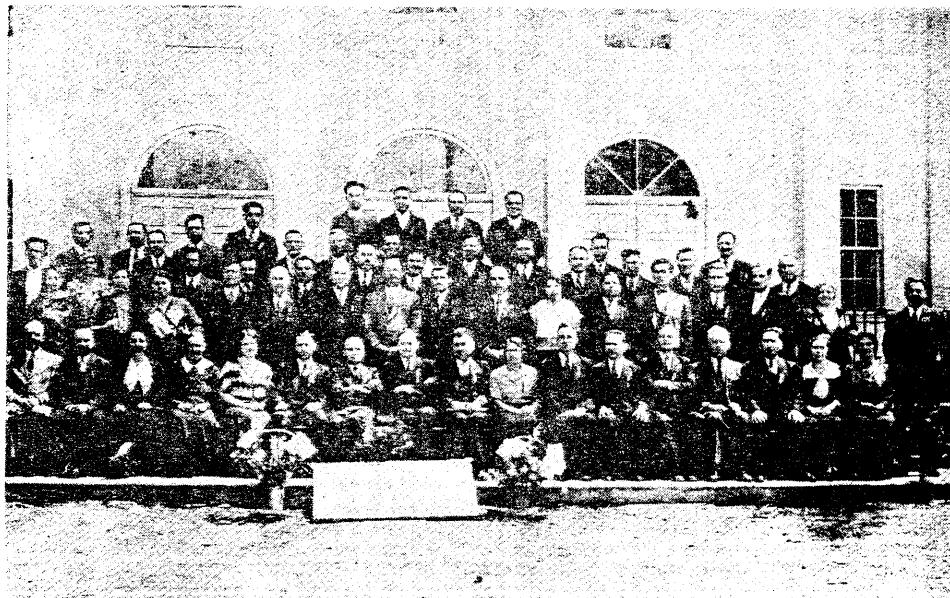
The first and most important resolution of the Congress, "The National, Cultural and Political Program of the Lemko Association," read in part: "The Lemkos have been historically and culturally linked with the East, and the Lemkos have always been oriented toward the East, trying to bring themselves closer to their brothers in Russia. They are trying to achieve this rapprochement with even greater enthusiasm now that national and social oppression has been liquidated as a result of the Great October Revolution, and work has almost been completed to build a classless society."



Вторий Съезд Лемко Союза в Питтсбургі, 11-12 лютого 1933, Піттсбург, ПА

2-й Лемковский Съезд отбывался 11 и 12 февраля 1933 року, в готелю Килькири — 9 ул. и Пенсильвания Аве., в Питтсбургу, Па.

2d Lemko Association Convention, February 11 and 12, 1933.  
Kelkery Hotel, Pennsylvania Avenue, Pittsburgh, Pa.



3-й Гол. Съезд Лемко-Союза в 1934 року, в гали Чешской Соколовни  
220 Юнкерс евню, Юнкерс, Н. И. Теперь тот дом належит карпато-  
руссам под именем РАМП.

3rd Lemko Association Convention, held in Yonkers, N. Y., 1934,  
in the Czech Sokol Hall. This building now belongs to the  
Carpatho-Russian "RAMP" organization.

The resolution further stated that "this Congress would like to draw the attention of the members of the Lemko Association and all Lemko laborers in the U. S. to the malicious attacks being waged against our national and cultural programs from different sides. On one side, our programs are attacked by various Carpatho-Russian leaders who have always repeated to the people their phrases about the Russian people's unity, but who have never actually done anything for the education of our people.....On the other side.....they are attacked by Ukrainian nationalist leaders of all degrees."

A more progressive program of action was outlined at the Third Congress of the Lemko Association. It was for this reason that one-third of the Association - conservatives and clergy - thought it best to secede. The organization was, nevertheless, joined by an even greater number of new and more conscientious members and the readers of "The Lemko" became actively involved in the Association's efforts.

The ideas of peace and social progress that were being successfully transformed into life in the Soviet Union were, even then, of interest to the Lemko Association. The Lemkos regarded the USSR as their only protection against Polish and Czechoslovak bourgeois and landlord oppressors.

In 1934, the booklet "Lemkovina - Siberia" by Serge Durkot was published in Lvov, justifying the need of Lemkos to emigrate to Soviet Russia to escape oppression. This idea, developed by a special committee in Lemkovina, circulated an appeal urging the Polish Government to allow Lemkos to emigrate. The document was signed by thousands of people. The Lemko Association ardently supported this idea. "We must always remember," wrote D. Vislocky, "that the salvation of Lemkovina lies in emigration, and that this emigration of the Lemkos must be directed to no other country than the Soviet Union. To this end, we must work as much as we can!"

M. Pochna and S. Pyzh were sent by the Lemko Association as delegates to the Soviet Ambassador in Washington. At the end of 1934, "The Lemko" Editor-in-Chief, D. Vislocky, was sent to Moscow to enlist support for the emigration campaign. The Soviet authorities favored the suggestion that Lemkos emigrate to the USSR from the overpopulated area of Poland. The Polish Government strongly forbade Lemko peasants "with small plots of land or without any" to emigrate.

After D. Vislocky returned to the U. S., he toured Carpatho-Russian centers, reading lectures on topics such as "Old and New Russia," "What I've Seen in the Soviet Union," etc. Eventually his information,

published in separate booklets and collection of lectures, illustrated the USSR's technological and cultural growth, and exposed slanderous allegations about the Soviet way of life during that period.

The Lemko Association's stand in general, and the popularization of the basic social transformations and national economic and cultural achievements in the USSR in particular, had beneficial effects on the organization's activities.

The Association hailed U.S. - Soviet talks on the establishment of diplomatic relations between the two powers, and, later, in conjunction with other workers' organizations, celebrated the United States recognition of the Soviet Union as a political partner. The Lemko Association became part of the American Slavic Committee and became an active participant in its activities.

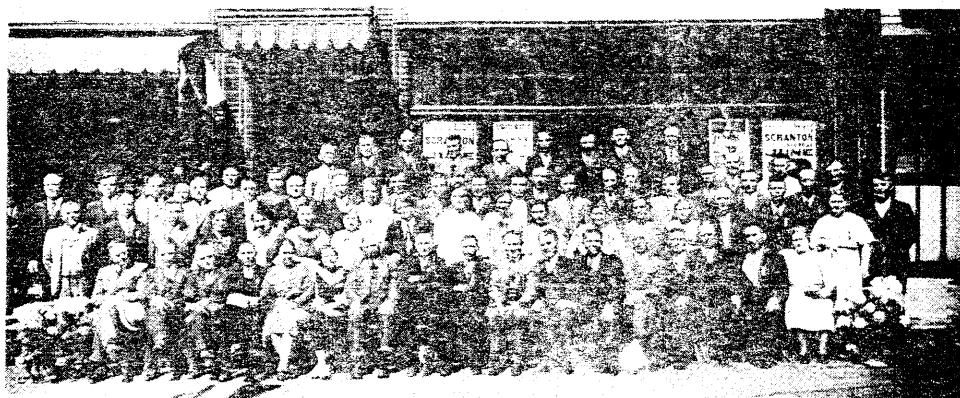
Dr. Simeon Pyzh wrote that as soon as the Lemko Association took an openly labor-oriented stand and began cooperating with others, all those who were eager to profit from the backwardness and kind-heartedness of the Lemko people, plunged into action and joined efforts in a struggle against the origination. Their opposition damaged the Association and its sources of income. But the Lemko Association strengthened organizationally and ideologically and was joined by new enthusiasts. The newspaper's subscription list expanded to two thousand subscribers.

The Fourth Congress of the Lemko Association took place May 30 - June 1, 1935, in Oliphant. In addition to the Executive Committee, sixty-five delegates attended. The delegates discussed the Association's work since the Third Congress and passed a number of important resolutions.

Since the border between the USA and Canada retarded contacts between the Association's Board and the organization's branches in Canada, the Fourth Congress authorized the Toronto Branch to arrange for the centralization of local branches and to convene their own Congress.

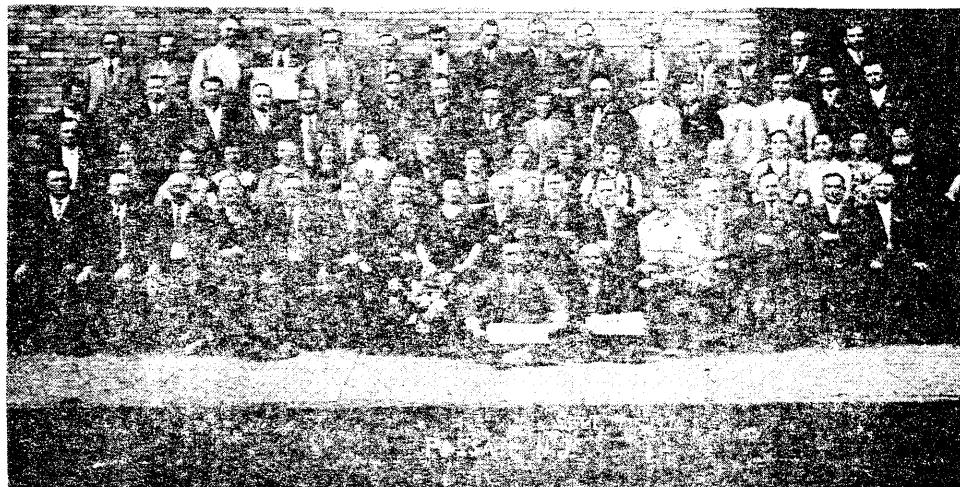
The delegates also resolved to transfer the Lemko Association's HQ and the editorial office of "The Lemko" from Cleveland to New York where the newspaper was to be published twice a week. George Shuflat was elected Chairman of the Association's Board.

Puruant to the decisions of the Fourth Congress, the First Canadian Lemko Congress was held in Toronto (September 1935). It formed the Canadian Central Committee of the Lemko Association in Toronto, which was composed of John Ksenich (President), Volodimir Cislak (Secretary), Nestor Wolchak (Financial Secretary), William Chepa



4-й Гол. Съезд Лемко-Союза, 30 и 31 мая и 1 июня 1935 року в Конкорд Готелю, Олифант, Па. Предпринято в честь делегатов было в Олифант Гай Скул.

4th Lemko Association Convention held in Concord Hotel, Oliphant, Pennsylvania, on May 30 and ?1 and June 1, 1935. Picture was taken at Oliphant High School.



5-й Гол. Съезд Лемко-Союза 3 и 4-го сентября 1936 р. в Русском Народном Доме: 159 — 4 ул., в Пассайк, Н. Дж.

5th Lemko Association Convention held in Russian People's Home, Passaic, New Jersey, on September 3 & 4, 1936.

(Chief Organizer), John Vansach (Organizer) and Nikolai Cislak (Correspondent).

In July 1926, General Franco, supported by Nazi Germany and Fascist Italy, started a civil war in Spain. The Soviet Union rendered the legitimate Spanish Government every kind of assistance. In contrast, the United States, United Kingdom, France and Canada announced their neutrality.

Aware of their international solidarity, workers in all countries came out in support of the Spanish Republic. Rallying under the slogan, "For Your and Our Victory!", thousands of volunteers from many countries throughout the world, including Lemko immigrants from the U.S. and Canada, fought the Nazis in Spain. Some of them died in the ranks of the Lincoln International Brigade, the Mackenzie-Papino Canadian Battalion, and other such military units. Fighting shoulder to shoulder with the Spanish antifascists, for example, were P. Banitsky, J. Vandzilyak (killed in action), V. Gliva, S. Dobrovolsky, A. Korbel, K. G. Renchkovsky, W. Turkovsky.

The introductory editorial in the 1938 Lemko Association Calendar stressed that "the struggle in Spain is being waged not only for the interests of the Spanish people, but also those interested in our Carpatho Russian people and our freedom. Today we can take pride in the fact that we understood the reason for the struggle in Spain. We as members of the Lemko Association feel proud that our organization developed those conscious individuals who voluntarily sacrificed their blood for the Spanish people."

The Fifth Congress of the Lemko Association was held in Passaic, September 3 - 4, 1936. In addition to the Chief Board, fifty-eight delegates from sixty branches were present. At the Congress, major emphasis was placed on two acute problems: (a) organizing Lemko youth in America, and (b) assisting compatriots in Lemkovina.

Financial aid was agreed upon and organizers were elected to head youth branches. It was also decided to publish a special Lemko youth magazine in English and convene a separate congress of the Lemko Association's youth, provided not less than ten youth branches are organized before its convocation.

John Adamiak and Theodore Horoschak were elected to the Youth Committee, the youngest delegates to the Congress, to deal with arrangements for the creation of youth branches. Other members of the Youth Committee included John Barna, Andrew Scuba, Paul Kobelyak, Anna Pochna, Olga Basaliga, George Shuflat, Simeon and Anna Ketz, Mary and Anna Fuchilla, Olga and Andrew Chislak, Andrew Spyak, Paul

Yunak, Paraska Gutch, Paulina Kurilo, Anna, Antoinette and Paul Broda, Lyuba Zhidyak, Andrew Ridgick, Nancy Marchyshyn, Julia Kurilo, and other young American-born children of Lemko immigrants.

Theodore Horoschak undertook the editing of "Lemko Youth," a magazine which, following the Fifth Congress, became a bimonthly that was published until the outbreak of World War II.

Concerning the planned aid to the compatriots of Lemkovina, the Congress resolved to support the efforts of Lemko peasants to emigrate to the Soviet Union. The Congress also voted to assist the progressive, cultural, educational and other public endeavors under way in Lemkovina, where the Association was sending "The Lemko" and other printed matter. After feudal Poland prevented access to Galician Lemkovina, this literature was delivered through the bordering villages of Pryashivschina. This literature has played an important part in formulating Lemkos' world outlook.

The Fifth Congress reelected the Chief Board, chaired by George Shuflat. Immediately after the Congress (September 5 - 6, 1936), the People's Congress was held in New York, attended by 353 delegates representing twenty thousand organized immigrants from Lemkovina, Galicia, Bukovina and Transcarpathia. This Congress (Lemko Association was one of its organizers) was aimed at facilitating the consolidation of a single people's front against Nazism and reaction, and at preventing the threat of the Second World War.

The representatives of hostile organizations met for the first time in the history of Slavic organizations in the USA. People of different political convictions, varying in creed, those calling themselves Ukrainians, Lemkos, Carpatho-Russians, Rusnaks, etc., finally succeeded in reaching a mutual understanding. They were convinced that events of far greater importance were developing. The delegates resolved to unite within a large community in order to establish a united front to provide conditions under which they could join together, help each other, and struggle against their common enemies.

A Manifesto was adopted at that Congress, addressed to the immigrants, which emphasized the need to support in every possible way the American struggle against Nazism and Fascism. The Manifesto also called for unionization of workers, the right to strike, and social legislation. In order to implement the resolutions passed, the Congress elected a People's Committee, among whose members were representatives of the Lemko Association.



Съїзд делегатов молодых клубов Лемко-Союза в Лемко-Клубі  
35 Ист, 2 улиця, Нью Йорк, Н. Й., в 1937 року.

1st Annual Lemko Youth Convention held in New York City  
December 26 and 27, 1936.



Съезд делегатов клубов молодежы Лемко-Союза в Кливленд, О.,  
1037 Старкведер стрита, Кливленд, О.

The second Canadian Congress of the Lemko Association took place in Montreal in October 1936. The following were elected to the Central Committee: Volodimir Cislak (President), John Ksenich (Vice President), Nikolai Cislak (Secretary), John Labik (Financial Secretary), Nestor Wolchak (Treasurer), Vladimir Peiko (Chief Organizer), John Pochna, V. Petronchak and John Vansach (District Organizers).

At the end of 1936, New York City hosted the First Lemko Youth Congress, attended by seventeen delegates from the Association's youth branches. The Congress elected the Youth Section Board of the Lemko Association and approved its action program. The latter, however, was never implemented.

The Sixth Congress of the Lemko Association was convened in New York, September 3 - 5, 1937. Sixty delegates from branches and district councils arrived to participate, including nine members of the Chief Board and the Control Committee. The Chief Board was reelected for another term, with George Shuflat remaining as its Chairman.

The important decision of the Congress was approval to construct a Carpathian Russian American Center (CRA Center) in Yonkers, N.Y. It was a complicated project, since all the Lemko immigrants had ventured previously only to build churches. The Congress called on all members of the Lemko Association to sacrifice some savings and contribute loans to this project.

One month later, in October 1937, the Third Congress of the Lemko Association in Canada took place in Toronto.

Eight thousand dollars was spent by the Association's youth branches to purchase the site of the Canadian Lemko Club. The Sixth Congress decreed the utilization of the site to construct a large center to house the print shop and editorial offices of "The Lemko," a restaurant and several assembly halls for cultural and educational functions, various festive occasions and family celebrations.

Within one year, the fund drive, sponsored by the Association's Central Committee and the editors of "The Lemko," collected \$10,000 in voluntary donations and \$20,000 in loan contributions. The money collected at the initiative of J. Malyutich, T. Pirtej, V. Honcharik, D. Vislocky, S. Pyzh and others, made it possible in one year to overcome all the financial problems and pay for the construction of a building which is a monument to the selfless efforts of Carpatho-Russian immigrants.

Although the construction project was still incomplete, the Seventh Congress of the Lemko Association was convened in the Carpatho-Russian American Center in Yonkers on September 27 - 29, 1938, attended by seventy delegates and members of the Chief Board. All those present felt inspired by the fact that their Convention was held on the premises of their own Lemko Headquarters for the first time. As a result, speakers stressed the need to complete the project.

The Chief Board was once again reelected, chaired by George Shuflat. After the Congress concluded, its delegates and guests of honor attended a gala concert and a CRA Center Hostess contest. The contest was won by Christine Popivchak who had collected \$407 toward construction of the Center.

The Fourth Canadian Congress of the Lemko Association took place in Toronto in October 1938.

In 1939, the Association marked its 10th anniversary. The Jubilee was a worthy summary of the difficult and fruitful pre-war period of the organization's growth in the United States and Canada.

In organizational terms, the Association reached an apex with respect to membership, the number of branches, and readers of "The Lemko." In material and financial terms, it had grown considerably stronger. Its branches had begun purchasing their own cultural homes. On May 28, 1939, the Carpatho-Russian American Center was ceremoniously opened in Yonkers. The new Center became the HQ of the Association, housing the print shop and editorial office of "The Lemko." The structure had every element needed to become a cultural center of the Carpatho-Russian people.

Besides "The Lemko" and annual calendar almanacs, the Association's print shop released literature in the Lemko dialect (theatrical plays, collections of folk songs, school textbooks, short stories, historial and other publications) In 1937, the Association printed the Lemko version of Nikolai Ostrovsky's "How Strel was Tempered." (The British version was entitled "The Making of a Hero," and "The History of the Soviet Union.")

In its public and political activities, the Association took the correct course of social progress, friendship and cooperation between the United States and the Soviet Union. This was the course in which the organization had placed so much hope while struggling to liberate its compatriots in the Carpathians.

## 2. WAR PERIOD, 1939 - 1945

The dark clouds of another world war were thickening over the international horizon. In 1938, during that alarming period of Nazi Germany's preparations for the second World War, the people's and workers' organizations were responsible for the creation of workers and people's fronts to combat fascism. The Lemko Association joined in this campaign. To the Association, this activity was a struggle for the liberation of its beloved Carpathians from Nazi aggressors.

Together with other Carpatho-Russian organizations, the Association came out in support of the defense of Czechoslovakia - specifically Pryashivschina and Transcarpathia. It took an active part in the assemblies of Carpatho-Russian immigrants in New York, Passaic, and elsewhere in the country. Those assemblies voted for the formation of the Provisional Carpatho-Russian People's Committee (CRNC). Michael Laychak was elected President, Peter Guzlei, Michael Lagoyda and Dmitro Vislocky, Vice Presidents, Simeon Pyzh, Secretary, John Kania, Recording Secretary, Michael Petryk, Treasurer. Michael Honek, Andrew Kania, Yaroslav Koban, John Grofik and Andrew Hrabsky were elected members of the Committee.

More than a thousand representatives of Carpatho-Russian organizations and churches were present at a grand national assembly in New York (October 9, 1938). All those present unanimously voted against the shameful encroachments of Hitler, Hungarian, Slovak and Polish landlords on the territory and people of Carpatho-Russia, expressing support of the country's right to self-determination. These demands were included in the unanimously endorsed Resolution of the Assembly addressed to the governments of the United States, Great Britain, France and the Soviet Union.

On October 15, 1938, the Provisional Carpatho-Russian People's Committee, at its sitting in New York, passed an Appeal to the Carpatho-Russian Immigration, containing a program of action for the Committee. The program's most important clause was to arrange for a Carpatho-Russian People's Congress to elect a standing Carpatho-Russian People's Committee as a political body of the immigrants in the United States.

Supported by the Lemko Association, the CRNC convened a number of common councils which endorsed resolutions in favor of the defense of freedom and self-determination in Transcarpathia, Pryashivschina and Lemkovina.

The Provisional CRNC fulfilled its assignment and arranged for the Carpatho-Russian People's Congress, convened February 11 - 12, 1939

The Congress approved and published an appeal addressed to Carpatho-Russian people in the United States and Canada. "Our people in the old country," stressed the Appeal, "can be saved from eternal starvation, slavery, national oppression and complete denationalization only by being insured the right of self-determination, so they can rejoin their fraternal nations within the Soviet Union. As in the 17th century, when the population of the Ukraine, following their long struggle against Polish aristocracy, saw no other way of salvation except by reuniting with fraternal Russian people within a single state, we today believe there is no other way for Carpatho-Russian people on both sides of the Carpathian Hills to retain their national integrity except by joining the fraternal nations of the Soviet Union. Should they choose any other way, it would mean the national death of our people in the old country."

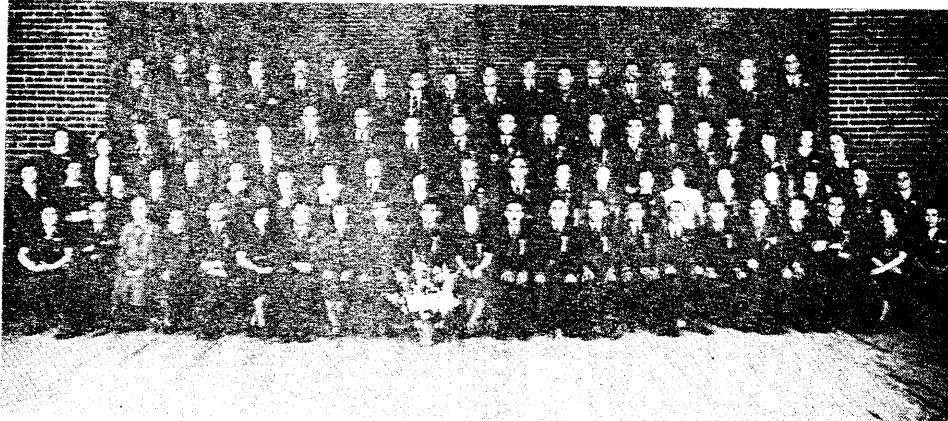
All Carpatho-Russian organizations in the U.S. and Canada were urged by the Congress to defend their brothers in their common homeland against Nazism, giving them all material assistance. In a telegram addressed to the State Department, the delegates emphasized the need of a joint United States - Soviet struggle to preserve peace.

The Congress elected the following CRNC membership:  
P. Guzlei (President), M. Laychak, M. Magonets, D. Vislocky, M. Basosh, J. Miklush, T. Poyanda, T. Shlyakhta, P. Ratitsa, J. Bodrog and M. Turyanitsa (Vice Presidents), S. Pyzh (Secretary). J. Grofik (Treasurer), M. Lagoyda (Editor-in-Chief), M. Petryk, J. Kanya, Y. Koban, V. Varkholyak, W. Chislak, J. Kostelaba and J. Sabadosh (Members).

In 1939 publication of the "Karpatska Rus" newspaper began in New York as the Committee's official organ.

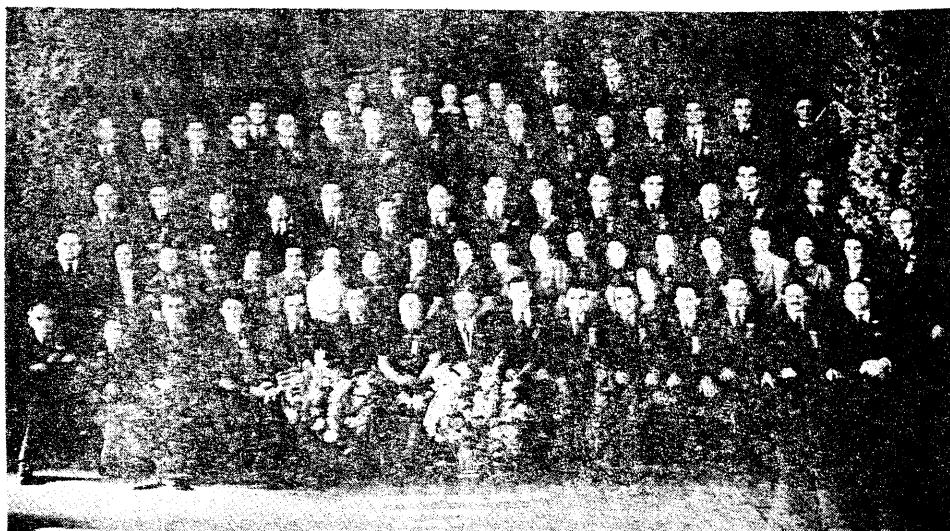
The Carpatho-Russian People's Convention resulted from the Association's ten-years of painstaking effort. Its significance lay not only in its resolutions, but also in the composition of its delegates and the fact that its delegates for the first time in the history of Carpatho-Russian immigration spoke on behalf of those people who had come to live in this country from both sides of the Carpathians. The Convention was also attended by delegates from various cultural, educational and religious organizations, benevolent associations, and Canadian societies. The Lemko Association sent fifty delegates to the Convention.

On September 1, 1939 Nazi Germany invaded Poland, the beginning of World War II.



7-й Гол. Съезд Лемко-Союза 27, 28, 29 и 30 октября 1938 р. в Карпаторусском Американском Центре: 556 Юнкерс евню, Юнкерс, Н. И. Дата была установлена так, абы съезд мог уж отбыться под дахом новопобудованого Центра. За делегатами видно голы муры Центра.

7th Lemko Association Convention held in CRA Center,  
Yonkers, New York, on October 27, 28, 29 & 30, 1938.  
Convention was held for first time in the Center which  
was still under construction



8-й Гол. Съезд Лемко-Союза 28, 29 и 30 Декабря 1939, в КРА Центре  
в Юнкерс, Н. И.

8th Lemko Association Convention held in the CRA Center,  
Yonkers, N. Y., on December 28, 29 & 30, 1939.



Ярослав Кобан, 3-й Предсідатель  
Лемко-Союза.  
Yaroslav Koban, 3d President



Павло Георгій Шуфлат, 5-й  
Предсідатель Лемко-Союза.  
Gregory Chuflat, 5th President



Пок. Макарий Геряк, 4-й  
Предсідатель Лемко-Союза.

Makary Heriak, 4th Pres-  
ident, Lemko Association



Іван Головач, 6-й Предсідатель  
Лемко-Союза

John Holowach, 6th President  
Lemko Association

Sixteen days later the Red Army entered the Western Ukraine and Western Byelorussia. People in both territories eagerly reunited with their brothers in the Ukrainian SSR and Soviet Byelorussia. "The Lemko" reported the following: "As to its slanderous, scandalous and hysterical nature, the anti-Soviet propaganda of today goes even farther than what was written and said against Soviet Russia in 1918-1920." Progressive organizations, including branches of the Lemko Association, were liquidated in Canada, their property confiscated. "Karpatska Rus" was forbidden to be sent to Canada from the United States.

The Association convened the next Congress ahead of schedule. After consulting the branches, the Chief Board convened the Eighth Congress of the Lemko Association on December 28-30, 1939, at the CRA Center in Yonkers. The Center was completed - housing the newspaper's print shop and the editorial office. Because of the anti-Soviet campaign, not all branches were able to send delegates. Present at the Congress, together with the Executive Board were sixty-one delegates.

The Congress endorsed a resolution rejoicing at the reunification of the Western Ukraine with the Ukrainian SSR. The document emphasized that there were still considerable territories outside the USSR, in the Carpathians that were inhabited by Russian ethnographic groups - Lemkovina, Pryashivschina and Transcarpathia. It was, therefore, the desire of the delegates that these territories be included in the Soviet Union. A telegram to this effect was sent to Moscow immediately after the reunification of Western Ukraine.

The Eighth Lemko Convention resolved that "Karpatska Rus" incorporate "The Lemko," since the newspaper's title was to emphasize the unity of immigrants who had come to this country from both sides of the Carpathian Mountains.

The main point on the agenda was to send a Lemko delegation to the USSR. The Convention assigned D. Vislocky and G. Shuflat as delegates. However, they were unable to carry out this assignment due to impossible passport formalities.

New members elected to the Chief Board: John Holowach (President), Anastasia Glyz (Vice President), Yaroslav Koban (Secretary), Vasyl Varkholyak (Treasurer), Simeon Pyzh (Editor-in-Chief), Anthony Chislak (Manager).

The delegates were invited to a banquet given in their honor and attended by more than two thousand persons. It was evidence of

American-Canadian Lemko feeling for the defense of their social and national rights, and those of their compatriots in their native land.

During the Nazi occupation of Lemkovina, the Lemko people were informed of the possibility of emigrating to the Soviet Union. Soviet immigration commissions were approached by tens of thousands of Lemkos wishing to live in the USSR. However, only about two thousand emigrated to the Ukrainian SSR by February 1940. It was one of the results of the assistance rendered by the Lemko Association. In 1940-1941, Lemko immigrants in the USSR received "Karpatska Rus" by mail.

On May 30 and 31, 1941, Yonkers hosted the Ninth Congress of the Lemko Association. The delegates introduced certain amendments to the organization's Statute. The most important amendment concerned the elections at the Congress of the Lemko Association. A Central Committee of fifteen members to discharge administration functions in between congresses consisting of members of the CC to be elected by and from among the Executive Board was authorized.

The Ninth Congress reelected the Executive Board with John Holowach remaining President.

After seizing Denmark and Norway early in 1940, Nazi Germany occupied France in the summer, and together with Fascist Italy, the Balkan Peninsula. On June 22, 1941, Nazi Germany and its satellites invaded the Soviet Union. They did it treacherously, without declaring war on the country. In the meanwhile, the neutrality mood prevailed in the United States. But after militarist Japan bombed Pearl Harbor on December 7, 1941, and Germany, Italy and Japan declared war on the United States on December 11, the country was swept entirely by a patriotic spirit. All energy and forces were mobilized for victory over Nazism. Of course, the Lemko Association needed no encouragement to join in the campaign.

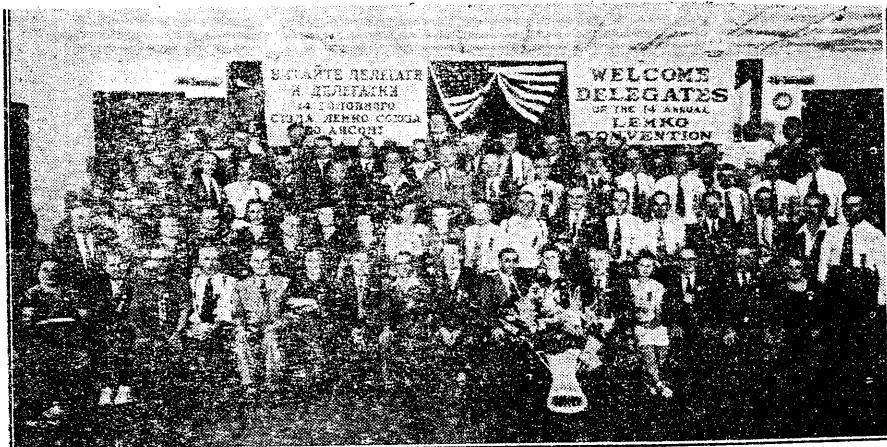
Two days after the troops of Hitler and his satellites attacked the USSR, on June 24, 1941, the President of the Lemko Association, John Holowach, called an emergency conference of the Executive Board at the CRA Center. The editorial board of "Karpatska Rus" was also present. It was unanimously decided that the Association's entire activity be aimed exclusively at assisting the struggle against the Nazis. All those present felt confident that the Soviet Union would eventually defeat the aggressors.

The U. S. attitude toward the Soviet Union radically changed. The USSR and its people were now increasingly popular throughout the country. The American government expressed readiness to aid the USSR as its ally. All these circumstances facilitated the efforts of the Lemko Association.



9-ый Гол. Съезд Лемко-Союза 30 и 31 мая 1941 р. в К. Р. А. Центре  
в Юнкерс, Н. Й.

9th Lemko Association Convention held in the CRA Center,  
Yonkers, N. Y., on May 30 & 31, 1941.



14-ый Гол. Съезд Лемко-Союза 4, 5 и 6 сентября 1948 р. в Лемковском  
Доме: 109 Брод ул., Ансония, Конн.

14th Lemko Association Convention held in Ansonia,  
Connecticut on September 4, 5 and 6, 1948.

ation to help both the U.S.A. and the USSR in their joint struggle against Hitler as the enemy of all mankind. In Canada, the situation also improved. Former Canadian branches of the Lemko Association now resumed functioning and joined the anti-Nazi campaign.

On August 10, 1941, the newly elected Central Committee of the Lemko Association held its first Session. A campaign was announced for donations to the Red Cross Society of the Soviet Union and the United States. The CC urged all the Carpatho-Russian immigrants to display their solidarity with the Soviet nation and its heroic Red Army. The CC Session sent a telegram to the Soviet Ambassador in Washington, K. Umansky, expressing the solidarity of the 400,000-strong Carpatho-Russian immigration with the Soviet Union and its Red Army in their courageous struggle against the Nazi hordes. The Soviet Ambassador sent a telegram in response, extending sincere gratitude to the Carpatho-Russian immigrants in the U.S. and Canada for their warm sentiments. The Soviet Ambassador stressed his confidence in the ultimate triumph over Nazism, for which all freedom-loving nations should unite to defeat their common foe.

The U.S. friends of the USSR set up the Russian War Relief Committee in America to collect money for medicines, clothes, etc., to help their ally. The Lemko Association campaign to collect money for the Russian War Relief was successful. Three thousand dollars was provided at the first mass meeting at Webster Hall in New York on August 16, 1941. Similar meetings were organized in other places by Lemko Association in collaboration with the CRNC. By the end of 1941, more than \$24,000 had been collected for medical assistance by the Lemko Association members and "Karpatska Rus" subscribers. The newspaper kept its readers informed of the fund-raising campaign for U.S. and Soviet Red Cross societies.

In 1941, an International Youth Congress in Washington was attended by Soviet delegates including the partisans Ludmila Pavlichenko and Vladimir Pchelintsev. The 1943 Lemko Association calendar carried articles written by and about the two Soviet war heroes. Both visited the CRA Center in Yonkers where L. Pablichenco accepted \$5000 collected by the Lemko youth to assist the Soviet people.

On April 25 and 26, 1942, Detroit was the location of the First Slavic American Congress attended by twenty-five hundred delegates from Slavic organizations in the United States, including seventy representatives of the Lemko Association. The Congress resolved to commit all the fifteen million Slavic Americans to aid the USSR in every possible way.

A Manifesto was issued, addressed to the Slavic nations

of Europe, urging them to do all that was necessary for victory over the Nazis. The Congress also publicized an Appeal to the Slavic Americans, stressing the need to boost U. S. military production and assist the Slavic nations of Europe in their war efforts against the Nazi-Fascist aggressors.

These same issues were included in the Agenda of the Tenth Convention of the Lemko Association, held at the CRA Center in Yonkers (May 29 - 30, 1942). Fifty-nine delegates and members of the Central Committee attended. Canadian representatives failed to appear at the Congress.

In its resolutions, the Tenth Convention called for active support of U.S. military efforts to expedite the opening of the Second Front and thus hasten the defeat of Nazi Germany. This Convention also urged all Association members and Carpatho-Russian immigrants to strengthen their fund-raising campaign in order to aid the Soviet Union.

All Carpatho-Russian immigrants anticipated victory of the Allies including the Soviet Army to liberate their beloved Carpathians.

With this in mind and with the active assistance of the Association's Central Committee and "Karpatska Rus," the Carpatho-Russian People's Committee and the Carpatho-Russian Union organized the Carpatho-Russian American Congress in Pittsburgh, July 12 - 13, 1941. With 214 delegates from various cultural and education organizations, fraternities and congregations, the Congress proved a big success.

The following three points were included in the Agenda:

- (a) Give assistance to U. S. military efforts against the Nazi states.
- (b) Aid Soviet Union in their struggle against the Nazi aggressors.
- (c) Liberate and allow self-determination to Carpatho-Russian territories, and permit unification within ethnographic boundaries.

Thousands of children of Carpatho-Russian parents had enlisted in the United States Armed Forces. In the meantime, their parents worked to increase the country's military production. The Second Front in

Europe was necessary to hasten victory over Nazism. "We demand that the Second Front be opened now," D. Vislocky (Deputy Chairman) of the Congress declared on behalf of the Lemko Association. "We have to admit that the Russians and other peoples of the Soviet Union are the only ones so far to have shed rivers of blood for our freedom. We shall hold dear this freedom, won for us with the blood of the Soviet nation. We also want to fight for our freedom - and it is high time we did it now, in alliance with the Soviet, British and other nations!"

The Congress endorsed the Resolution "On Support of U.S. Military Efforts and Opening of the Second Front Against Hitler in Europe in 1942." The Resolution, in particular, read: "We are happy to greet the Agreement concluded by our American Government with the governments of the United Kingdom and the Soviet Union on the opening of the Second Front in Europe in 1942. We also believe that this Agreement will be implemented without delay at this critical period when Hitler's major forces have been directed to the Soviet Front. This will make it possible to end the war in Europe as early as this year, saving thousands of lives of not only Soviet soldiers and other conquered nations but also the lives of our American sons."

The Carpatho-Russian American Congress laid a firm foundation of unity to enlist every possible resource in the war against the Nazis. The delegates voted to jointly campaign for raising funds for the Russian War Relief Committee.

The following resolution was adopted: "The unity of Carpatho-Russians in the struggle for the liberation of Carpatho-Russia" read: "Two hundred and fourteen delegates representing U. S. and Canadian Carpatho-Russian organizations, totalling one hundred fifty thousand members, have gathered here at the All-American Carpatho-Russian Congress in Pittsburgh, at this significant historic time when the Soviet people are waging a heroic struggle against the forces of bloodthirsty German and Italian fascists defending their Motherland and fighting to liberate the nations of Europe and other countries of the world. We hereby declare that after complete victory over Nazism, the Carpatho-Russians in their native land - Carpatho-Russia - must be assured the absolute freedom of self-determination on an equal footing with all other freedom-loving nations who are at present suffering under fascist oppression. We have no doubt as to which road they will take after they have been liberated and ensured freedom of self-determination. We are aware that our people have for centuries been drawn to the East, that they wish to reunite with their true brothers, and that it will be in reunion that they will find their genuine freedom and opportunity to develop themselves culturally."

In their "Greetings to the Slavic Congress," the delegates conveyed their heartfelt compliments to the Slavic American Congress Committee in Detroit, and to the All-Slavic Congress Committee in Moscow. They also asserted their readiness to cooperate with both committees to implement their resolutions.

On November 18, 1943, in New York, a special Carpatho-Russian broadcast was initiated in the Lemko dialect. The new program was controlled directly by Nikolai Chislak and a special committee composed of V. Varkholyak, M. Lagoyda, S. Pyzk, P. Guzlei, A. Yunak, T. Petrik, M. Holowach, and T. Madzei. Organized at the initiative of, and originally financed by the Lemko Association, the radio program, besides music, included news releases illustrating the life of Lemko immigrants.

For four years, the Lemko broadcasts kept the listeners informed of their public duties, urged them to believe in the ultimate triumph over Nazism, obtain jobs in war enterprises, and purchase bonds. Every week Lemko announcers encouraged people to participate in the collection campaign to procure military and medical aid for the Soviet Army and children. Increasing air time from fifteen to thirty and forty-five minutes made it possible to vary each broadcast, adding music and lectures on Slavic unity, advertising family celebrations, etc.

The Carpatho-Russian immigrants made a great contribution in aiding the successful struggle of the Allies against the Nazis. Thousands of children of Lemko immigrants served in the U. S. and Canadian armed forces, fighting the enemy on different fronts. Many of them fell in battle or were wounded.

After the Tenth Lemko Association and the Carpatho-Russian American Conventions the campaign to collect donations resulted in almost \$100,000 being given to the Russian War Relief Committee. This included \$37,000 collected for the Botkin Hospital in Moscow which acknowledged the receipt by sending an honorary diploma to the Association. Both the organization's Central Committee and the Editorial Office often received letters of gratitude from the Russian War Relief Committee in acknowledging their valuable cooperation and contributions.

Over \$40,000 was raised by the Canadian branches of the Carpatho-Russian Society for the struggle against Nazism. This money was spent on purchasing and shipping medical equipment, footwear and other gifts to the USSR.

The RBO, the Lemko benevolent organization, collected more than \$50,000 for the RWRC through the Carpatho-Russian People's Union, especially organized for this purpose. Independent religious fraternities

of Carpatho-Russian immigrants also collected donations and forwarded them to the RWRC

Collection campaigns were also organized to purchase gifts and clothes for Ukrainian children who were orphaned by the war.

Members of the Canadian Carpatho-Russian Society for the struggle against Nazism sent to the USSR thirty-two rail carloads of clothes. Five carloads were provided and shipped by the CRA Center.

The Russian War Relief collection campaign competition developed a number of contenders. It was won by Michael Ksenich who had distributed subscription lists worth over \$500. P. Hardy, Ye. Kochanska and other prosperous Lemko immigrants donated several hundred dollars each. An especially important part was played in the campaign by the female members of the Lemko Association and the Carpatho-Russian Society for Struggle Against Nazism.

After the Soviet troops liberated Transcarpathia and most of Lemkovina and Pryashivchina, the 11th Congress of the Lemko Association was held in Yonkers, December 23 - 24, 1944. There were sixty-six delegates and members of the Central Committee present.

In their resolutions, the delegates expressed sincere gratitude to the Soviet Armed Forces and the government for the liberation of their brothers in the Carpathians from Nazi slavery.

The Congress voted to publish "Our Book," to be sent to the liberated Lemko villages. The book would include selected stories, poems, plays and articles in the Lemko dialect.

John Adamiak was elected President.

Immediately after the 11th Convention, the happy news was received about the complete liberation of all Carpathian-Russian lands on both sides of the mountains. January 1945 the winter offensive of the Soviet Army cleared all Lemko villages in Poland and Czechoslovakia of Nazi occupation. As in Transcarpathia, the young people of Pryashivchina and Lemkovina served neither in the Czechoslovak nor in the Polish armies, but they enlisted in the Soviet Armed Forces, a further evidence of the inherent unit between the Lemkos and their Soviet brothers.

On November 26, 1944, the Congress of People's Committees of Subcarpathian Ruthenia (Transcarpathia) convened in Mukachevo, passed

a unanimous resolution recommending reunification of Transcarpathia with the Ukrainian SSR. The People's Council organized a plebiscite and the local population made it clear they wanted to live in the Soviet Union. The results of the plebiscite were submitted to the Czechoslovak government with the demand that Subcarpathian Ruthenia and Pryashivchina be deleted from Czechoslovakia and included in the Ukrainian SSR.

However, the situation in Pryashivchina and Lemkovina differed. These were frontier areas, whose deletion would arouse profound dissatisfaction among the Slovaks and Poles and they might sever all contacts between Poland and Czechoslovakia on one hand and the USSR on the other. The Czechoslovak government reluctantly parted with the autonomous territory of Subcarpathian Ruthenia. With regard to Polish frontiers, the Soviet Union had to first settle this matter with Great Britain and the United States.

The Lemko Association always stood for the union of Lemkovina to the USSR because the Association regarded the Soviet Union as a bulwark of freedom for the Lemkos. Since its inception, the organization had opposed the frontier separation of the Lemkos from their Eastern brothers. Yet neither the expectations of the Association, nor those of the population in question were ever realized.

During the Yalta Conference in February 1945, the Allied negotiators considered questions pertaining to post-war Europe, specifically the settlement of Soviet-Polish frontiers. The United States and the United Kingdom agreed on the Curzon Line, although the Polish government in London and its sympathizers in the States, Canada and Great Britain expressed severe protest.

The Lemkos had to decide whether to remain on their territory, under Poland and Czechoslovakia, or part with their native land and emigrate to the Soviet Union.

On May 8, Nazi Germany suffered final defeat, and on September 9, militarist Japan surrendered. Although World War II subjected mankind to vast damage in material and manpower, it also convincingly demonstrated the advantage of friendship and cooperation between the United States and the Soviet Union. The war also proved the potential the USSR had developed as a result of its socialist, economic order. The Allied victory opened up new opportunities to build peace on the principles of cooperation between states with different social systems.

At Yalta, to promote peace and international security, the Allied negotiators decided to form a world body, the United Nations. The Ukrainian SSR is one of the founding members. The UN was officially proclaimed at a conference in April 1945, where representatives of the Lemko Association greeted delegates from the Soviet Ukraine.

The 12th Convention of the Lemko Association was convened in Yonkers (December 23 - 24, 1945). The previous Convention decided to convene in the spring of 1946. However, the situation in Lemkovina, where dozens of villages were destroyed by the Nazis and their population killed or enslaved made an earlier convention necessary. The 12th Congress was attended by sixty-five delegates including nine representatives of the Society of Carpatho-Russian Canadians, plus fourteen members of the Central Committee.

The main issue on the agenda was the emigration of Lemkos from Lemkovina to the USSR. On September 9, 1944, an agreement had been reached in Lublin, signed by the Polish National Liberation Committee and the Government of the Ukrainian SSR, on the emigration of Ukrainians including Lemkos. A similar agreement was signed in Moscow on July 6, 1945 by the Government of the USSR and the Provisional Polish Government of National Unity. Both documents also provided for the emigration of Poles residing in the Ukrainian SSR.

On June 29, 1945, Soviet-Czechoslovak talks resulted in the signing of an agreement between the USSR and Czechoslovakia on Subcarpatho-Russia (Transcarpathia). The Agreement sealed the incorporation of the Transcarpathian Region into the territory of the Ukrainian SSR, acknowledging the will of the local population. Pryashivchina remained a part of Czechoslovakia. The same Agreement settled the question of emigration of the Ukrainian and Russian citizens of Poland and Czechoslovakia, allowing them to return to the USSR.

In addition, the above agreements stated that the process of emigration from Lemkovina and Pryashivchina should be based on the voluntary desire of the emigrants. About 140,000 Lemkos emigrated to Soviet Ukraine from Lemkovina, 70 percent of the local population, and about 10,000 from Pryashivchina, 5 percent.

The majority of delegates at the 12th Convention noted that in the Soviet Union, Lemko immigrants were provided with every opportunity to live a prosperous and culturally advanced life, although they at first would have to face difficulties. At the same time, the delegates noted that there was no need to apply pressure on their compatriots remaining in Lemkovina to emigrate, since they found it very difficult to leave their homeland.

Following the voluntary emigration of Lemkos to the USSR, the Carpatho-Russian Calendar wrote: "The American Lemko immigrants from Galicia can be proud of their compatriots in the old country. The national and social awareness and love for their people in the East are eloquently manifested in their mass emigration - over seventy percent of the total population of Lemkovina - to the Soviet Union."

The Editor-in-Chief of "Karpatska Rus," D. Vislocky, declared at the Congress that he wished to return to the old country. The delegates approved and decided that he return to Lemkovina as a representative and correspondent of the Lemko Association and "Karpatska Rus." A resolution was passed that since the newspaper had one editor, S. Pyzh, it be published once a week as long as D. Vislocky was absent.

John Adamiak was reelected President of the Board.

D. Vislocky reached Lemkovina in May 1946 after most residents had already left for the USSR. The remaining Lemkos were being terrorized by the local gangs of the UPA (Ukrainian Insurgent Army). D. Vislocky, therefore, thought it best to emigrate to the USSR also. He settled in the Transcarpathian Region and kept "Karpatska Rus" and the Association's Calendar regularly supplied with feature reports on the life of Soviet Lemkos.

The 12th Congress and D. Vislocky's departure marked the end of the second or war period in the life of the Lemko Association - a period that was characterized by the efforts of its members to hasten the victory over the Nazis. The solidarity of the organization was enhanced by WW II; the awareness of a common purpose with the Soviet Union while assisting in its battle against the Third Reich, the liberation of the land of their forefathers by the Soviet Army, the reunification of Transcarpathia with the Ukrainian SSR, and the voluntary emigration of the Lemkos to the Soviet Union served as proof of the correctness of the Association's stand for friendship between the American and Soviet nations.

## POSTWAR PERIOD, 1946 - 1971

After the war United States and Canadian domestic policies and changes in their relationship with the socialist countries, new developments in Lemkovina, and other problems placed a heavy burden on the activity of Lemko Association. The organization now faced new, complicated problems, whose correct solution would directly affect the progress of the Association.

Reactionary forces launched a campaign to liquidate the anti-fascist coalition and resume the anti-Soviet stand. The war had hardly ended, with over fifty million killed, including twenty million Soviet citizens, and indescribable devastation among the warring countries when Sir Winston Churchill urged the West to mobilize against its former ally - the USSR - in his "Iron Curtain Speech" at Fulton, Missouri. March 1946 marked the beginning of the Cold War in the United States and Canada with its peak rising in the form of McCarthyism in the early 1950's.

The Cold War tolled heavily on the international situation and the U.S. - Soviet relations and the activities of progressive American organizations. Naturally, the Lemko Association could not function or progress normally under these circumstances. It gradually swayed off its original progressive course. Although never a political group, some members let themselves be intimidated to such a degree that they left the Association. The most painful blow to the Lemko Association was the estrangement of the immigrants' children from the Association; it meant reduction in membership, with the remaining members getting older.

Yet, the majority of the Association and the readers of "Karpatska Rus" did not yield to the panic. They remained aware of the usefulness of their work, and continued to defend the democratic rights of the American people.

The summer of 1947, Prague, Czechoslovakia, hosted the International Democratic Youth Festival. Sixty-seven countries sent delegates representing a total of forty-five million members. The Association also sent a representative of the Youth Section, A. Yushchak. During the Festival, she kept "Karpatska Rus" supplied with information about the celebration and the new life of Pryashivchina.

During this period, "Karpatska Rus" carried articles by its former editor D. Vislocky about the life of Lemkos in the Soviet Ukraine - their initial hardship and subsequent progress.

Following the war, the people in Lemkovina were in very difficult straits. Many villages were destroyed during the war and a large percentage of the youth had been deported to Germany as slave labor. Also, they were now terrorized and marauded by local fascist gangs of Ukrainian and Polish nationalists.

On May 18, 1946, the Lemko Association, the RBO and other Lemko immigrant organizations convened a conference in New York to discuss methods to aid their brothers in Lemkovina. A Lemko Relief Committee was established by the Association. The charitable committee undertook material assistance to their compatriots in the Carpathians. This Committee addressed an appeal to the Carpatho-Russian people, urging them to help the country of their ancestors. They collected over \$4000. Money and clothes were shipped to Lemkovina and Pryashivchina. The Committee, via its representative P. Fekula, asked the United Nations Relief and Rehabilitation Administration to direct part of its efforts to Lemkovina, but to no avail.

A year after inception, the Lemko Relief Committee's activity was cut short by unforeseen developments in Lemkovina, which had a tremendous impact on the subsequent activity of the Association. After emigration to the USSR almost sixty thousand people remained in Lemkovina. This area became a battleground of Ukrainian fascist groups of the UPA (Ukrainian Insurgent Army) struggling against people's rule in Poland. Groups attacked units of the Polish Army, burned villages, robbed the local population and sabotaged emigration. Some Lemkos collaborated. Together these nationalists terrorized the area, quite often joining forces with Polish rebels. This forced the Polish government to take countermeasures. On June 17, 1947, all the Lemkos were ordered out of Lemkovina and transferred to the west. They were forced to settle among the local residents. Some evicted Lemkos were imprisoned, allegedly for collaboration with the UPA. Eventually, all charges were lifted and the people released.

The news of the eviction of their compatriots, in many cases relatives, was a heavy blow to the Lemko immigrants in the United States. It meant that evicted and American Lemkos lost their native land. Although the immigrants, now citizens, had lived for many years in the USA, they had not forgotten their homeland. All were hopeful of seeing their homeland and birth place again, visiting their relatives and paying homage to their forefather's graves. After the defeat of Nazi Germany, they greeted the establishment of people's democratic power in Poland. They found the loss of Lemkovina especially hard to bear. They could not reconcile themselves with the eviction and dispersion of their fellow countrymen to the western part of Poland.

The Lemko Association tried to draw the attention of the Polish authorities, Slavic and other organizations to the problems. Letters

of appeal and protest were sent out asking the Polish government to allow the people to return to their native Carpathian villages. On June 22, 1947, the Central Committee approved the text of a protest letter against forced migration of the Lemkos and forwarded the letter to the Polish government via the Polish Ambassador in Washington. The Ambassador's comment was that all those evicted had received better plots of land and homes than those they had in the Carpathians.

The 13th Congress of the Lemko Association took place in Cleveland, August 30 - 31, 1947. Present were forty-seven delegates plus fifteen members of the CC of the Lemko Association of Canada and the Society of Carpatho-Russian Canadians. Major emphasis was placed on discussing the following three issues: (a) the situation in Lemkovina, (b) newspaper publication, and (c) the purchase of a resort farm.

The first issue was extensively debated. Two resolutions were passed. The first resolution, entitled "Our Immigrants in the Soviet Union," stated that over seventy percent of the population of Lemkovina volunteered to emigrate to the USSR. They were granted homes and plots of land in different regions of the Ukrainian SSR. Immigrants from Pryashivchina were accommodated in the former Czech colonies in the Volyn. In the Soviet Ukraine, the resolution continued, the Lemko immigrant experienced many difficulties, caused by war devastation and the postwar drought. Further on, the resolution expressed belief that the immigrants were granted rights equal to those of Soviet citizens, and they would be satisfied by emigrating to the USSR. In conclusion the delegates wrote: "Dear brother immigrants in the Soviet Union, rest assured that you could not have made a better choice when you decided to emigrate. You are within a state structure of your own, a state which elevates man's work and science above all, while taking care of those working honestly and diligently for the good of their children and the people. Do, therefore, work diligently and spare no effort in discharging your assigned functions! You should reciprocate to the Russian nation since it accepted you as brothers during time of very difficult ordeals and bestowed citizenship upon you. In the USSR your children have opportunities of leading a happy life, opportunities which they would not find elsewhere. In America, we shall be delighted to learn that our Lemko compatriots in the Soviet Union are progressing on a par with Soviet workers and are recognized for their labor by other citizens. Do not grieve over what you left behind because you and your children have received more than you had at home."

The President reported to the delegates what had been done by the Chief Board with regard to the eviction problem in Poland. The Congress assigned the Central Committee the selection of two delegates to send them to western Poland where they would study the situation of the

evicted Lemkos. The delegates would also approach the Polish authorities and request that they allow the return of all those Lemkos who wished to do so.

The resolution "Lemkos in Poland" noted that in 1947 the Polish government evicted Lemkos from their Carpathian homes, forcing them to settle in the western territories of Poland. "It is with a feeling of profound grief and disappointment," the resolution continued, "that the delegates raise their voices in protest against this eviction." They, therefore, appealed to the Polish government that they make it possible for the evicted Lemkos to return to their native land, and that they be compensated for their material losses.

While speaking in defense of their evicted compatriots who were not guilty of any action against the Slavs and people's democratic rule, the delegates washed their hands of those individual Lemkos who believed in Ukrainian fascist propaganda and helped the fascists enslave their own people. The delegates demanded that every such case be judged and the individual involved be punished in a proper manner.

After the 12th Congress, the Association's membership grew by thirty percent and the subscribers to "Karpatska Rus" by more than fifty percent. The newspaper's circulation was 3800, including 3500 for permanent subscribers - the largest circulation in the history of the organization. The readers demanded that the newspaper appear twice or even thrice a week. However, the absence of a second editor made it impossible.

The delegates discussed the third item on the agenda: the purchase of a resort farm. Each expressed the opinion that the Association should have its own resort center where Lemkos could spend their holidays with their friends, where their children could spend summer vacations, and where thecenter could become the home of elders from the organization. Some delegates informed the Congress that they knew of Lemko pensioners who would readily contribute their savings and insurance policies to such a project.

The Congress voted to purchase such a farm. The Association was entrusted to run the farm since the Chief Board would be the avenue of raising the necessary funds. A special purchasing committee was authorized to purchase and prepare regulations covering financing and managerial procedures.

An amendment was introduced into the Statute whereby the editor of the print shop could not be a member of the Chief Board. The



15th Lemko Association Convention held in CRA Center, Yonkers, N.Y., on September 23 and 24, 1950.

15-й Гол. Съезд Лемко-Союза 2, 3 и 4 сент. 1950 р. в К. Р. А.  
Центрі, Юнкерс, Н. Й.

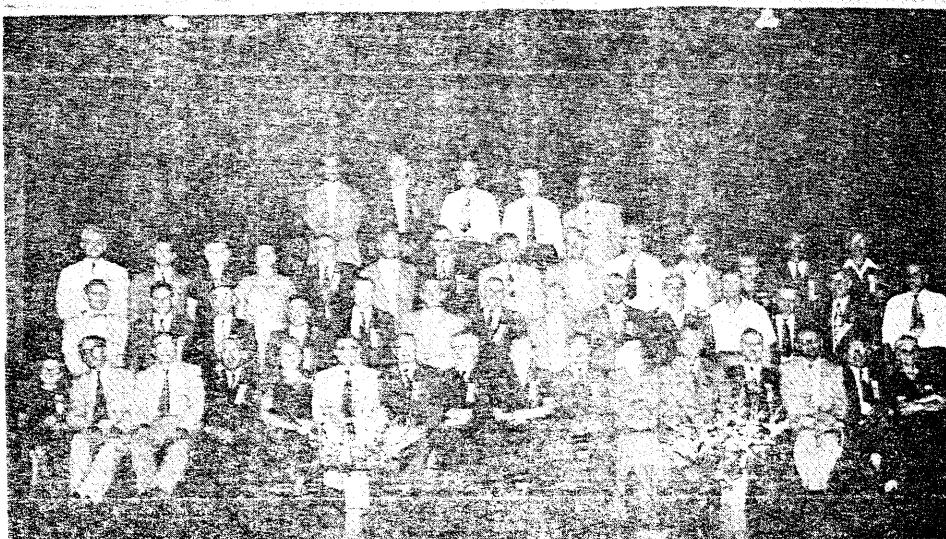


16th Lemko Association Convention held in the Lemko Home Cleveland, Ohio, on September 1, 2 & 3 1951.

16-й Гол. Съезд Лемко-Союза 1, 2 и 3 сентября 1951 р. в Доме  
Лемко-Союза 2337 Вест 11 ул., в Кливленд, О.

# ПРИВІТ ДЕЛЕГАТАМ 17-СЫЗДА ЛЕМКО-СОЮЗА

Йонкерс Н. Й. 5-6-7 Сентябрь 1953



17-й Гол. Съезд Лемко-Союза 5, 6 и 7 сентября 1953 р. в КРА Центрі  
в Юнкерс, Н. Й.

17th Lemko Association Convention held in CRA Center  
Yonkers, N. Y., on September 5, 6 & 7, 1953



18-й Гол. Съезд Лемко-Союза 24, 25 и 26 декабря 1955 р. в КРА Цен-  
трі в Юнкерс, Н. Й.

18th Lemko Association Convention held in CRA Center  
Yonkers, N. Y. on December 24, 25 and 26, 1955

The editor was now to be appointed by the Central Committee, and the manager by the Chief Board.

New members of the Chief Board were elected: John Adamiak (President), Anna Kononchuk (Vice President), Timothy Fetsitsa (Secretary-General), Andrew Hrabsky (Recording Secretary), and Emil Betley (Treasurer)

Carpatho-Russian immigrants in the United States did not give up their struggle for Lemkovina. At subsequent congresses resolutions were passed and a letter of appeal and protest sent out, urging the return of the evicted Lemkos to their Carpathian villages.

The matter remained in the limelight with the 14th Congress of the Lemko Association, held in Ansonia, September 4 - 6, 1948. The Congress was attended by sixty-five delegates.

Vasyl Varkholyak was elected President of the Lemko Association; Anna Kononchuk, Peter Korba and Peter Kostyshak, Deputy Chairmen; Andrew Hrabsky, Recording Secretary; Zakhar Merena, Treasurer.

In 1948, the Secretary-General of the Lemko Association forwarded protests against the eviction of Lemkos in Poland to the Slavic Committee in Warsaw and the All-Slavic Committee in Belgrade.

By decision of the 14th Congress, a competition was organized for the best theatrical play. Thirteen scripts were submitted. The first price was awarded to N. Chislak for his "Where My Heart Guides Me," second to John Novak's "The Way It Used To Be," and the third to John Pokhna's "Our Sports." Chislak's prize-winning script was based on a true story about a Lemko partisan, Eve Dral, of the village of Terstyana, who after WW II emigrated to live with her daughter in Canada. After three months there, she could not accept the Canadian way of life and returned to her war-devastated Soviet Ukraine.

In the years following the war, the Lemko Association and "Karpatska Rus" were financially strengthened, noted the 15th Congress of the Lemko Association, held at CRA Center in Yonkers, September 3 - 4, 1950. The fifty-eight delegates of the assembly, nevertheless acknowledged the new problems facing the newspaper. Those problems were common to all the U. S. progressive programs due to the country's intensified reactionary orientation.

The 15th Congress seconded the Stockholm Appeal of the World Congress of Peace Forces and called upon the Association and Carpatho-Russian immigrants to sign the documents.

The Congress addressed a resolution to the Polish government with regard to the eviction of Lemkos in Poland to reconsider the matter and settle it in the spirit of Slavic solidarity and unity, so the Lemkos could live in their native land, retain their mother tongue and develop their culture.

No important changes were made in the leadership of the organization.

With a stronger financial base, the Lemko Association began its 20th year. Certain branches had purchased People's Homes where the organization was now promoting its cultural activity. One of the purchased premises, the Lemko People's Home in Cleveland became the venue of the 16th Congress of the Lemko Association in September 1 - 3, 1951. The city hosting the Congress was the cradle of the Lemko Association. The First Congress was held there twenty years before. It was, therefore, natural that the main point of discussion was the organization's progress over twenty years.

The delegates passed a resolution greeting their brothers in the old country in Poland, Czechoslovakia and the Soviet Union.

Increased persecution of the progressive movement in the USA was considered at the Congress in analyzing the Association's postwar activity. The benevolent organization of the International Workers' Order (MRO) fell prey to this persecution in 1952. The liquidation of MRO and its Carpatho-Russian Section was crucial to the functioning of Lemko Association, since many members were affiliated with the Section.

On September 5 - 7, 1953, Yonkers hosted the 17th Congress of the Lemko Association. It was the cruellest period of the Cold War. With McCarthy dead and the shifts in the international arena, McCarthyism subsided, yielding to the fresh upsurge of U. S. democratic forces. The damage sustained by the Association during the Cold War left wounds which would not heal quickly. Some members withdrew, the organization schools shrivelled, and some amateur artistic groups ceased to exist.

The 18th Congress of the Lemko Association was convened in Yonkers December 24 - 26, 1955. The delegates discussed and approved the text of a message addressed to their compatriots in the old country, subsequently carried by "Karpatska Rus." In the message, the Congress expressed satisfaction with the progress achieved by Lemkos in the Soviet Union, Czechoslovakia and Poland. The delegates also stated that they felt compassion for their fellow countrymen in Poland who suffered eviction from Lemkovina.

Changes in the party leadership in Poland helped the evicted Lemkos. The Polish authorities recognized the mistake of their



Іван Адамяк, 7-й и 11-й, теперішній Предсідатель Л. С.

John Adamiak, 7th, 11th,  
and 16th President  
Lemko Association



Василь Вархоляк, 8-й Предсідатель Лемко-Союза.

William Varholiak, 8th  
President, Lemko Association



Стефан Геренчак, 9-й Предсідатель Лемко-Союза

Stephen Herenchak, 9th  
President, Lemko Association



Анна Юшак, 10-й Предсідатель Лемко-Союза.

Anna Yuschak, 10th President  
Lemko Association

predecessors in evicting the Lemkos from their lands and adopted corrective measures. In April 1953, the Politburo of the Polish United Workers' Party passed a Decree improving the conditions of Ukrainian immigrants, Lemkos included. Of still greater importance to the Lemkos in Poland was the Resolution of the Secretariat of the CC of the PUWP (April 1957) on the return of the Lemko people to their native Lemkovina. A number of Lemkos applied to return to their native land and were given permission to return. Some Lemko homes were still there. The new Polish settlers in Lemko had been instructed not to divide among themselves the abandoned Lemko property. State allowances were issued to the returning Lemkos. In June 1956, the Ukrainian people in Poland began publishing their own newspaper, "Our Word," each issue containing a Lemko page. The Radio Station of Rzeszow began transmitting twenty-minute weekly Lemko broadcasts.

The Polish authorities still failed to satisfy all Lemko demands to return. Of the 8000 Lemko applicants, only 3000 were permitted to return.

The return and the improved living conditions of the remaining Lemkos in western Poland were reflected in renewed activity of Lemko organizations in the United States.

On March 31, 1957, the Lemko Relief Committee resumed its functioning. A program was developed and new members of the Board elected. An LRC delegation, composed of P. Hardy, J. Fedoronko and N. Chislak jointly with the Lemko Association contacted officials of the Polish Embassy in Washington on July 25, 1957, submitting proposals to aid their compatriots. Since then the LRC has kept in touch with representatives of the Polish government with regard to all matters pertaining to Lemkos in Poland.

In 1957, Lemko Association suffered a great loss. Simeon Pyzh, 63, the Association's veteran, postwar Editor-in-Chief of "Karpatska Rus," journalist and writer, died on July 10. Besides his editorial work, S. Pyzh functioned for a number of years as Secretary-General of the Association, dedicating much of his time and energy to the construction of the CRA Center. Ten years after the project was realized, he was elected Secretary of the Center's Board. During WW II, S. Pyzh was one of the chief organizers of the Carpatho-Russian Congress. He also acted as a spokesman of the Lemko Association and other Carpatho-Russian organizations and clubs in the Slavic Congress and in the Russian War Relief Committee. He deserves credit for maintaining friendly contacts and cooperating with other progressive Carpatho-Russian, Ukrainian and Russian immigrant organizations. In "Pravda," "The Lemko" and "Karpatska Rus" newspapers, and in the Association's Lemko Calendar which he edited, and in separate booklets, Simeon Pyzh published a number of articles, reminiscences, essays and other writings aimed at ridding Lemkovina of Nazi aggressors.

In acknowledging his merits, the Assembly Hall at Lemko Resort was named after S. Pyzh, and the Soviet Lemko sculptor, Ye. Mysko carved his bust which the Ukraina Society in Kiev later presented to the Lemko Association.

After the departure of D. Vislocky and the death of S. Pyzh, the Association's activity declined, which was evidence of the great role the two personalities played in the organization. The fact remains that no one can replace them completely. Those who succeeded them possessed neither their education nor their practical experience. In addition, those substituting for Vislocky and Pyzh had families to care for and therefore they could not possibly dedicate their entire lives to the Association as their bachelor predecessors had.

The 19th Congress of the Lemko Association took place in Yonkers, August 31 - September 2, 1957. The delegates discussed their newspaper and other publications. It was decided to continue publication of "Karpatska Rus." Nikolai Chislak, a veteran cultural figure of the Association, was designated Editor-in-Chief. The Congress also voted to publish a collection of works by Simeon Pyzh and a collection of Lemko folk songs. However, this resolution was never implemented.

The Chairman of the Lemko Relief Committee, P. Hardy, reported to the delegates on the resumption of Committee activity.

The Congress expedited arrangements to purchase a resort farm and passed a resolution concerning the evicted Lemkos which was forwarded to the Polish government.

A. Yushchak was elected Chairman and J. Fritsky Secretary-General.

In March 1958, Poland's Sejm (Parliament) passed a bill whereby private plots of land could be sold and purchased. This particular law gave each evicted Lemko the opportunity of selling his homestead in western Poland (which, as a rule, was worth more than his possession in Lemkovina), and of buying his old homestead in Lemkovina. Certain Lemko families applied under the new law and returned, but the majority of evicted villagers reconsidered. Their new plots were too fertile to change for the old homestead. This unwillingness is proof that some Lemkos did not want to return to their old highland farms.

The Polish authorities took a number of steps to further promote Lemko farming and their national culture and counteract discrimination. A Lemko Section was attached to the Chief Administrator of the



Акторы головных роль и управители представления "Ваньо Пеперица" дня 8-го марта, 1959, на сцені КРА Центра послі представления.

Actors who performed in the play "Vanyo Peperucha" held on March 8, 1959, in the CRA Center, Yonkers, N.Y., photographed after the performance.



Группа молодых танцоров и акторов, котры брали участие в представлению "Ваньо Пеперица" и выступали с танцами на сцені, под руководством своей учительки Софии Числяк. К танцу пригравал Петро Чачо.

A young dancing and acting group who performed in the play "Vanyo Peperucha". Coached and directed by Sofia Chislak, music by accordianist Peter Chacho.

Ukrainian Social and Cultural Society in Poland. The Section included the Committee for Lemko Regional Culture.

In October 1957, Chairman of the LRC, P. Hardy, arrived in Warsaw for talks with representatives of the Polish government. As a result of the talks, an LRC delegation led by P. Hardy traveled to Poland, and on September 10, 1958 signed an Agreement at the Ministry of Labor and Social Care in Warsaw. The document allowed assistance from the U.S. CarpathoRussian immigrants to those Lemkos who had returned to Lemkovina. In order to facilitate the implementation of the Agreement, the Polish Ministry set up a five-member Consultative Lemko Committee on October 24, 1959.

The LRC remained attached to the Lemko Association until 1959. On January 21, 1959, the LRC's Charter was officially registered in New York. The Committee now was authorized to extend its deliberations to Canada. At that time, P. Hardy published a booklet in English about the Lemko Relief Committee, explaining its tasks and objectives.

On June 12 - 13, 1959, the LRC organized a Lemko Congress at the CRA Center in Yonkers, attended by delegates of the Chief Board of the Lemko Association, as well as by representatives of the RBO, clubs and congregations. The aim of the Congress was to determine ways in which the Carpatho-Russian immigrants could help their brothers and sisters in Poland. The Congress urged the immigrants to join the LRC and assist their compatriots.

The Lemko Congress endorsed the LRC's Statute, determined plans for its future work and elected a Chief Committee for a term of three years. The Committee was composed of P. Hardy (Chairman), Olexa Rusin, Jacob Rusin and Yaroslav Koban (Deputy Chairmen).

In a resolution addressed to the Polish government, the Congress requested that the evicted Lemkos be allowed to return to Lemkovina and be assisted in their farming problems. The resolution urged the Polish authorities to preserve all cultural sites in Lemko villages.

A collection campaign was started to benefit Lemkos in Poland. Originally, it was planned to collect \$1,000,000 to purchase machinery, cattle and materials. Reality frustrated all these plans. Only \$12,000 was raised. The money was spent on agricultural and other machinery - enough for four villages in Polish Lemkovina.

Later, P. Hardy stated that they failed to attract to the campaign the prosperous fraternities of the RBO and churches. The Uniate and Orthodox clergy refused to set a good example. The contributions of

Lemko businessmen to the LRC proved minimal. In the meantime, the Polish Ministry of Labor and Social Care had done all that was expected of it by the Committee and was now ready for further cooperation.

J. Adamiak succeeded P. Hardy as Chairman of the LRC. P. Zigler, Deputy Chairman, and T. Fetsitsa, Treasurer.

At an annual meeting at the CRA Center May 1956, attended by the Purchasing Committee in full strength, it was decided to change the form of buying the farm from membership dues to shares. Two thousand such shares were issued. Each was worth \$100. A corporation was formed, known as American Lemko Park.

Two years later, shares worth \$83,000 were sold to Lemko immigrants and their public organizations, including the Lemko Association. After that, the Purchasing Committee carefully chose and, on July 21, 1958, purchased for \$175,000 a resort of 126 acres fifty miles from New York in the vicinity of Monroe, N. Y. The opening ceremony of Lemko Park took place on August 14 - 16, 1958. The credit for the choice and purchase of the estate was due the following members of the Committee: S. Herenchak, Ya. Koban, T. Rudavsky, A. Kanya, J. Filyak, J. Malyutich, Z. Merena, J. Yushchak and T. Fuchila.

Lemko Park became a small plot of land from Lemkovina that magically appeared on American soil. Old immigrants now had what they called their own "vatra" (hearth, fireside, bonfire) by which they would spend the remaining years, in the warm surrounding of friends. Some of them have already done so. For the children and grandchildren of the immigrants, Lemko Park was an object of the culture of their forefathers. This was a place where strangers became friends before long.

And yet, to the immigrants, Lemko Resort bore a far greater significance than a rest and entertainment center. With help from the Lemko Association, Lemko Resort is one of the most important gains of the immigrants in the United States. It remains the place for meeting of immigrants from the Carpathians and their descendants all year round. It was only in cooperation with Lemko Association that Lemko Resort became part of our heritage.

The 20th, Jubilee, Convention of the Lemko Association  
was held at Lemko Resort, Monroe, September 5 - 7, 1959. It summarized the thirty years of the organization's life and passed a number of resolutions.

In its Resolution-Appeal to Lemko Americans, the Convention acknowledged the Association's achievements and urged all immigrants to rally around their Association by joining its ranks and distributing "Karpatska Rus."



Йосиф Фрицкий, теперішній  
Гол. Секретар Лемко-Союза.

Joseph Fritsky, Secretary  
1960, Lemko Association



Захарій Мерена, теперішній  
Кассир Лемко-Союза.

Zahar Merena, Treasurer  
1960, Lemko Association



Тимко Фецица, бывший Гол. Секретарь и менажер Лемко-Союза.

Timko Fecica, Chief Secretary  
and Manager 1960  
Lemko Association



Андрей Грабський, теперішній  
Рек. Секретар Лемко-Союза.

Andrew Hrabsky, Recording  
Secretary, 1960  
Lemko Association

In the resolution "To the Lemkos Across the Ocean," the delegates pointed out that "Fate has separated us and you have remained in your native land. But, spiritually, we have never broken our ties with you and, after having become citizens of our new Motherland, we have never been unfaithful in love and loyalty to our people and land. In our thoughts, we have remained true to you and inseparable from you, our brothers and sisters"!

The delegates advised Polish Lemkos to ensure themselves a better life there by cooperating with the Polish authorities. They should join collective farms, because such farms meant joint efforts, better production, easier work and higher living standards. Those returning to the Carpathians were asked by the Convention to be patient, for it is common knowledge that justice is slow but sure. Greetings were sent to the Lemkos in the USSR and Pryashivchina.

The Convention decided that the English page not be included in "Karpatska Rus," and assigned the Central Committee the task of publishing a Lemko monthly magazine in English for youth. Paul Vorgakh, a schoolteacher, was the editor. The magazine did not last long.

John Adamiak was elected President of the Lemko Association, Stephen Herenchak, Vice President, John Fritsky, Chief Secretary, Andrew Hrabski, Recording Secretary, and Zakhar Merena, Treasurer.

On January 10, 1960, the gifted Lemko artist and poet, Ivan Rusenko, died in the Ukraine at the age of 70. His poems and paintings were often published by "The Lemko," "Karpatska Rus," and the Association's Calendar. At present, they are being reprinted by various Lemko publications in the United States and in the old country. Ivan Rusenko depicted the characteristic features of the various ethnic groups of Lemkovina, and his satirical verse about their folkways was permeated with Lemko humor. His words kept the reader aware of the typical Lemko lifestyle. All his writings spoke of profound erudition and rare talent. He was a scholar perfectly versed in the subtlest trait of character of the people living in the verdant Beskids. He was a man deeply in love with his land and his people.

The process of detente began during this period, improvement of relations between the United States and the USSR and other socialist countries achieved through friendly contacts, cultural and other exchanges between the people of these countries. Geographically separated, the Lemkos now found it easier to communicate with each other and visit relatives and friends in other countries. Carpathian Russian immigrant delegations visited the land of their ancestors. Such visits were in the lime-light with the 21st Convention of the Lemko Association, convened at Lemko Home in Cleveland (September 2 - 4, 1961). Its resolutions concerning tourist visits to the Soviet Union, Poland and Czechoslovakia gave a

fresh impetus to the Association's activity and its contacts with organizations in these European countries.

Another important feature of the 21st Congress was its attempt to transfer managerial functions to the younger generation of Carpatho-Russian immigrants. For the first time the delegates from the Association's youth branches were present at the Convention. Some were elected to the Central Committee.

The Convention adopted "Appeal to the Youth" stressed the need for the newly elected leadership to attract more youth to the organization, and to install in the young members adherence to folk traditions. Every young member should be made aware of the importance of contacts with their kinsmen in the country of his ancestors. The delegates addressed all the Association members urging them to render every possible assistance to the young generation in all its plans and undertakings. The youth representatives, in turn, were obliged to organize a campaign to persuade more people to subscribe to "The Lemko" youth-magazine, so the publication could be financially successful.

The Congress endorsed "An Appeal to their Brothers and Sisters in Poland and Prayashivchina," where the Lemkos were asked to be staunch in supporting lasting international peace. The Appeal emphasized that peace was the only way to join efforts of all concerned in resolving acute problems. In their Greetings to Soviet Lemko immigrants, the delegates expressed satisfaction with the immigrants' economic and cultural progress, as well as the fact that they were granted the opportunity to study in their mother tongue and enjoy the achievements of their national culture.

New leaders of the Lemko Association were elected: Daniel Zhurav (President), Olga Yedinak (Vice President), George Kuzmich (Secretary-General), Theodore Rudavsky (Recording Secretary), and John Malyutich (Treasurer).

In 1962, several branches of the Association and "Karpatska Rus" collaborated in assisting the production of a full-size color motion picture, "A Lemko Wedding." General supervision was exercised by the Lemko Association's Film Committee (Chairman, P. Bidnyk, Director, M. Goydich).

In July 1963, N. Chislak supervised the Association's arrangement of the first trip to the USSR and Poland by forty-eight Carpathian-Russian immigrants. On July 22, the delegation attended the ceremony of unveiling a monument in Ustje Ruskie to Lemko partisans and volunteers of the Soviet and Polish armies who fell in battles against the Nazi invaders. The monument was erected with the money donated by the immigrants.

Later, the Association organized annual group trips to the USSR, Poland and Czechoslovakia. The groups were led by the organizations leaders, J. Adamiak, M. Porada, Ju. Adamiak, T. Rudowsky and others. In this manner direct contacts were established between the immigrants, their children and grandchildren, and their relatives and fellow countrymen in the socialist countries. Upon return after such trips, the immigrants shared their impressions with others.

The 22d Congress of the Lemko Association was held at Lemko Resort, Monroe, August 31 - September 2, 1963. It discussed the organization's activity over this period and elected new leaders of the Association. Aside from veterans, a number of young activists also became involved. Theodore Rudowsky was elected President, Olga Yedinak, Vice President, Joseph Fritsky, Secretary-General, Andrew Chislak, Recording Secretary, and John Benda, Cashier.

August 1, 1964, marked the 50th anniversary of the atrocities at the Talerhof Camp. Several thousand Carpatho-Russian immigrants gathered on that day at Lemko Resort to honor the memory of the victims of the world's first death camp. A fund-raising campaign was started that same day to construct a chapel-museum honoring the martyrs of Talerhof.

Mikola Chislak, Editor-in-Chief of "Karpatska Rus", became seriously ill. Stephen Kichura became editor and sought collaboration with the reactionary Ukrainian nationalists. At the 23d Congress of the Lemko Association at Lemko Resort, Monroe (September 4 - 6, 1965), and at the following two congresses, the attention of the delegates was distracted from acute organizational and cultural problems. They were lured into discussing a World Lemko Congress and protests concerning the evicted Lemkos in Poland, many of whom had made it clear they did not want to move from their new place of residence.

The 23d Congress, with few exceptions, reelected the Central Committee, the Chief Board and the Control Committee. Among those elected to the Association's governing bodies were activists such as Theodore Horoschak, Peter Korba, Anna Chelak and Helen Shkirpan.

Dmitro Merena reported to the delegates after completion of work on the film, "A Lemko Wedding." Sixty members of the Association volunteered to act in various scenes without compensation. The painstaking work of the filming team and the amateur actors resulted in the creation of a unique film show in every enchanting detail of age-old Lemko wedding traditions. The delegates expressed gratitude to the team and the "stars." As for the film itself, its popularity with the U.S.-Slavic community has since remained noteworthy.

Beginning August 12, 1966, after the Association's youth magazine ceased, a Carpathian-Russian Youth Page was attached to "Karpatska Rus," prepared in English by a group of children of Lemko immigrants. Theodore Horoschak was the Page's first editor.

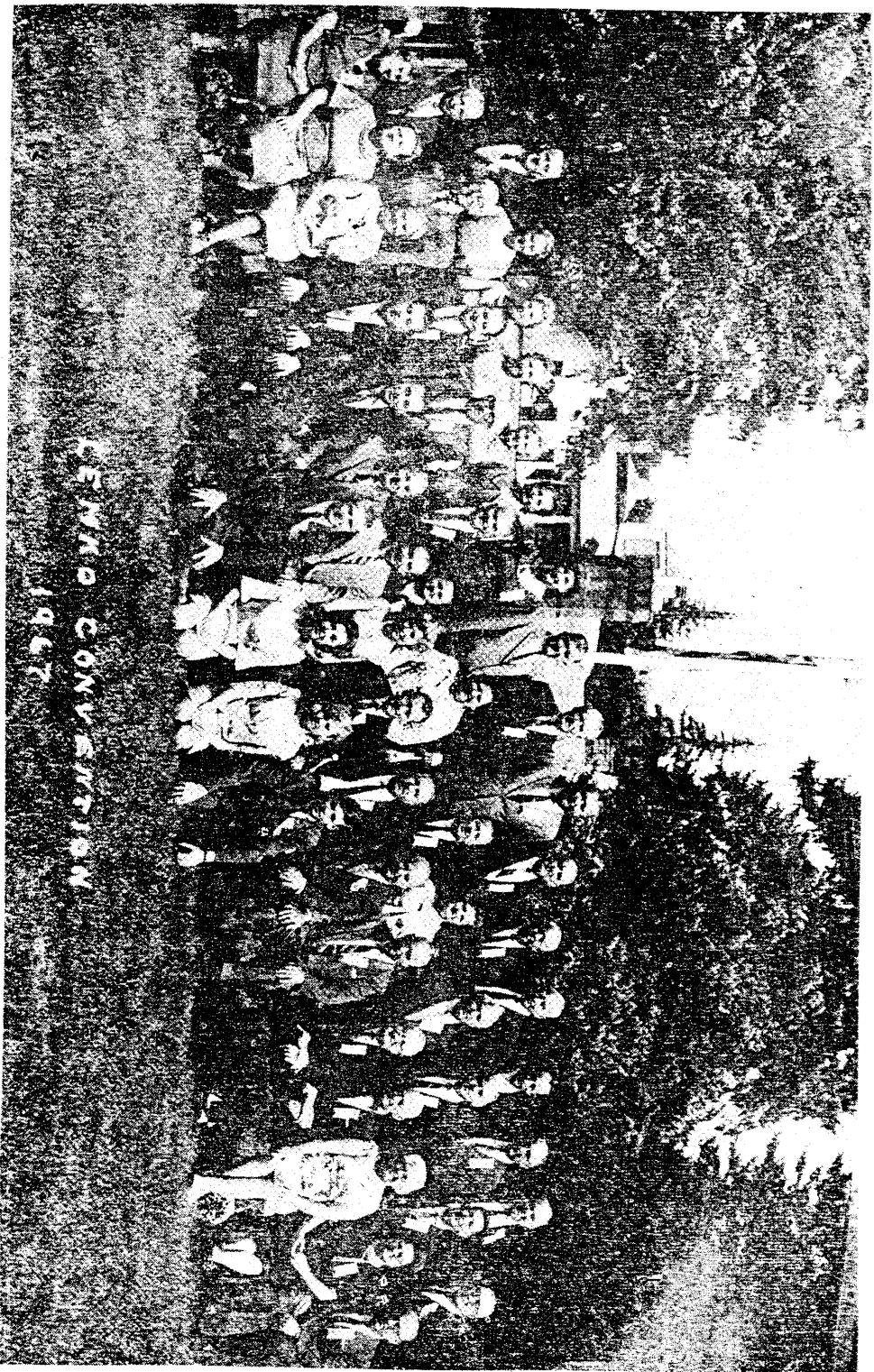
Each year added importance to Lemko Resort as a functional center of the Association and as a residence for those living there permanently. As a cultural center, its role was enhanced by staging festivals and the construction on its land of the unique Chapel-Museum in the form of a Lemko church. This Talerhof Monument was financed through the voluntary donations of immigrants. It is a popular attraction for Lemkos and tourists.

Displayed there is a casket containing some soil from the Talerhof Camp. The casket was constructed by some of the inmates. There is also a collection of rare and precious historical and other documents and materials indicative of the sufferings of Galicians, Lemkos in particular, due to their Russophile convictions. The Museum also offers exhibits contributed by members of the Association illustrating Lemkos' material and spiritual culture and everyday life in the U. S. and Canada. Carefully preserved and displayed also are materials testifying to the inherent unity of the Russian, Ukrainian and Byelorussian nations, and those depicting the 1941-1945 World War of the United States and Soviet Union against the Nazis and the contribution made by Carpatho-Russian immigrants to victory over fascism.

In 1967, a delegation traveled to the USSR and Poland, led by Peter Hardy to study the conditions of the Lemko residents. During the visit, the delegation met with representatives of the Slavic Committee in Moscow and the Polish government in Warsaw. Later, P. Hardy wrote in his booklet, "My Trip to Lemkovina" that the delegation had been received with warmth and respect by General A. Gondurov. The general sent his regards to all Lemkos in the United States who helped the USSR during WW II. P. Hardy was present in Red Square in Moscow during celebrations in honor of the USSR's 40-year jubilee. For his work in preserving church architecture in Lemkovina, Patriarch Alexei awarded Hardy an honorary diploma and the Cross of St. Vladimir.

In the USSR, the Lemko delegates were personally made aware of the achievements of their compatriots. Having returned home, they described the meetings in Moscow, Leningrad and Kiev with Soviet citizens. They saw the Soviet people as peace loving and their former nation as determined to pursue a peaceful course.

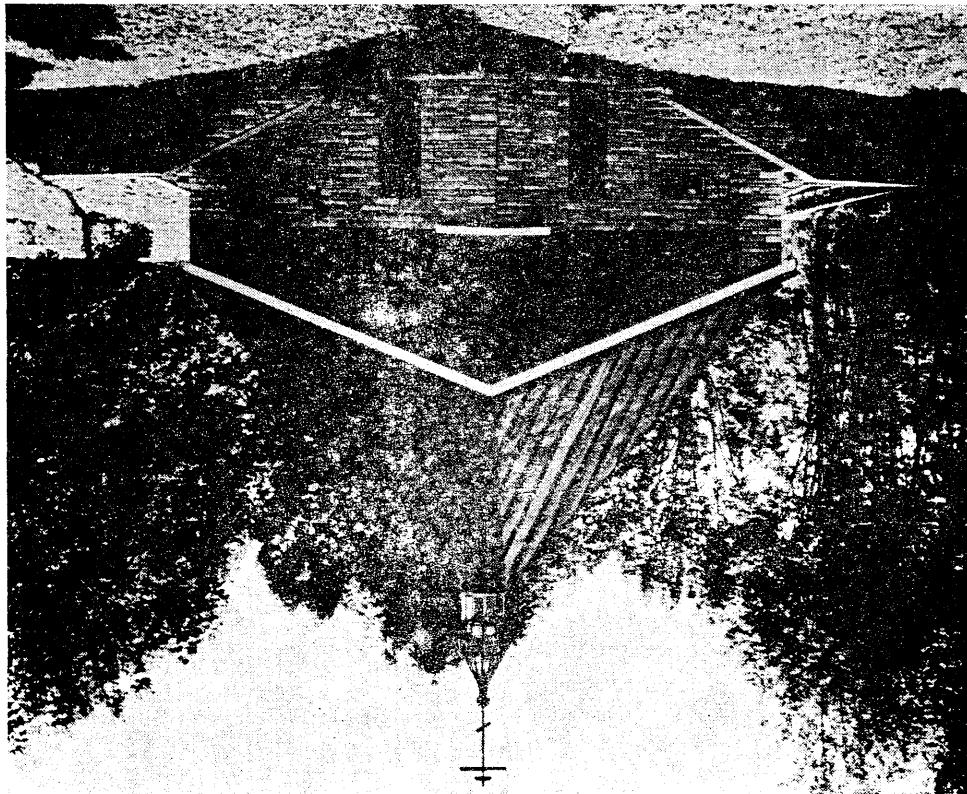
Progress in the USSR and other socialist countries was reflected in the resolutions of the 24th Convention of the Lemko Association, held at Lemko Resort, September 2 - 4, 1967. The resolution addressed to the Soviet government stressed that Soviet Lemkos for the



24th Lemko Association Convention held at Lemko Resort, Monroe, New York  
on September 23 and 24, 1967.

The Talerhof Chapel and Historical Museum at  
Lemko Resort constructed in 1967. Memorial  
to the Lemko martyrs of Talerhof.

Лемко меморіал в селі Талерхов, присвячений  
закарпатським Героям Борцям за волю до  
Свободи та Суверенітету. Відкритий 1967 року.  
Фото Юлія Лапієва.



first time in their history were granted civil rights equal to those of the other citizens. The delegates declared that they were proud of their brothers.

Greetings from the Ukraina Society in Kiev, with which the Association maintained friendly contacts since the Society's inception in 1965, and salutatory messages from Kemkos in Lvov served to enhance the organization's brotherly ties with its fellow countrymen in the USSR. In addition, this cooperation gave fresh impetus to the subsequent endeavors of individuals aimed at common goals.

The resolution addressed to the Czechoslovak government acknowledged the achievements the Lemkos in Prayashivchina had gained under people's rule. The resolution addressed to the Polish government reiterated the shameful role of the Unrainian nationalists with regard to the evicted Lemkos. The resolution once again raised the question of the return to Lemkovina of all those Lemkos who had been ordered out of their homes due to the Ukrainian Insurgent Army (UPA).

Joseph Dzymba proposed that folk festivals be scheduled in Lemko Resort and the delegates seconded his proposal. Lemko Folk Festivals have since become traditional annual events, involving, besides amateur artistic groups, those of other immigrant Slavic organizations, and professional performers from the Ukrainian SSR and other socialist countries. Today, these festivals are grand Slavic song and dance holidays, with thousands of American and Canadian immigrants and their children and grandchildren participating.

The Congress reolved that the Association's old branches be reorganized and new ones - specifically those composed of the younger generation be established. It was also decided to publish another newspaper in English.

The following leadership of the Association was elected: Theodore Horoschak (President), John Adamiak (Vice President), Theodore Dokla (Secretary-General), Michael Sawchak (Recording Secretary), John Porada (Treasurer). S. Kichura and M. Sawchak were assigned editors of "Karpatska Rus."

In 1968, the Lemko Association started publishing "The Carpatho-Russian American" English language youth newspaper which was edited by T. Horoschak and M. Sawchak.

On December 28, 1968, D. Vislocky (Vanya Gunyanka) died in Lvov. He was one of the founding and organizing veterans of the Lemko Association, Editor-in-Chief of "The Lemko" and "Karpatska Rus," and an

inmate of the Talerhof Camp, sentenced to death by an Austrian court-martial, but later reprieved. He gained his popularity and acclaim among the Lemkos because of his selfless progressive endeavors while an American immigrant. His education, gained the hard way, and his close ties with his people helped Vislocky become the spokesman of the aspirations of the working people of Lemkovina.

In his hundreds of press reports, feature stories, articles, theatrical plays, poems and public appearances - all in the Lemko dialect - Dmitro Vislocky popularized Lemko folklore. He struggled for a bright future for Lemkos, propagating the progressive ideas of peace, social progress, friendship between Slavic people. To him the Lemko Association owed its advanced labor orientation and cooperation with other progressive organizations. He was a sympathizer of the Soviet Union and regarded that country as the future of Lemkovina and the rest of the Lemkos. It was for this reason that he had spent the remaining years of his life with his Soviet compatriots.

The tombstone at the Yanivske Cemetery in Lvov and his bust sculpted by the Lemko artist from Lvov, V. Odrekhivsky, presented to the Lemko Association by the Ukraine Society give evidence of the force of his personality among his compatriots from the green Beskids.

Pursuant to a decision of the 24th Congress, The First Lemko Folk Festival was held at Lemko Resort in August 1969. Besides U.S. amateur ensembles, M. Machoshko and R. Smotor, soloists with the Dukla Ensemble from Pryashivchina, also took part and scored a success. Ever since, such festivals have become traditional annual Lemko Resort attractions.

August 30 to September 1, 1969, Yonkers hosted the 25th Congress of the Lemko Association. The Congress elected new leaders of the organization: Timothy Fetsitsa (President), Olga Yedinak (Deputy Chairperson), John Adamiak (Secretary-General), Maxim Nowak (Recording Secretary), Matthew Madzik (Treasurer).

Later, the deputies admitted that the Congress was divisive, which affected the very core of the Association. The Calendar and "Karpatska Rus," instead of resolving statutory, organizational problems, persisted in expounding dubious proposals involving the Association in unnecessary efforts. The majority of the delegates, having soberly assessed the situation, rejected the provocative idea of bringing up the "Lemko question" in front of international organizations.

A small group of "Karpatska Rus" and print shop staff members were determined to change the political orientation of the organization. In its No. 4, 1970, issue, "Karpatska Rus" carried an editorial to the effect that the road taken by the newspaper's previous editors had come to an end, and that the new editor would follow a new course of his own.

Using the newspaper, this faction tries to guide the Lemkos along politically adventurous lines. The newspaper and the Calendar now published only those articles which justified their endeavors. The Executive Board and Central Committee could not interfere or protest against their actions or refute their allegations to the rest of the membership with regard to certain articles or commentaries. They were arbitrary in the use of the newspaper and other publications by playing on Lemko feelings about the old country. They succeeded in winning certain members over to their side. During this period, "Karpatska Rus" published articles directed against the Polish People's Republic and other socialist countries, with the authors asking for demonstrations in support of a World Lemko Congress. When the Central Committee strongly condemned the arbitrary usage of the Association's organ, they published their own newspaper using the "Karpatska Rus" address roster.

Lacking support from the Association, these leaders sought an alliance with the Ukrainian nationalists who were responsible for many tragedies among the Lemko people. The nationalists were eager to cooperate since they were waiting for an opportunity to split and destroy the Lemko Association. They contacted the nationalist Organization for the Defense of Lemkovina (OOL). Together they started scheming an "independent" and "free" Lemko State and a World Lemko Federation, within which the members of the Lemko Association would organize, under their guidance, a Lemko-Ruthenian Department. The nationalist "Svoboda" newspaper published editorials in support of cooperation between the OOL and its proponents within the Association. On January 1, 1971, "Karpatska Rus" carried Season's Greetings addressed to the leaders of the Ukrainian American Congress Association (Ukr., UKKA).

The 26th Convention of the Lemko Association took place at Lemko Resort, Monroe, on September 4 - 6, 1971, putting an end to the reactionary activity of the separationists. The Congress forbade the changing of the Charter and the political stand of the Lemko people's organization. The delegates received a number of letters from members with the request that the Association not be allowed to sway from its historical course. The Convention protected the honor of the Association. All disputed matters were dealt with in an efficient, fair and unbiased manner. In their resolutions, the delegates decisively rebuked all those eager to join the Ukrainian nationalist camp. Members ignorant of the By-Laws and disobeying instructions from the official committees were excluded from the Association and not re-elected or re-appointed.

The Convention appealed to all members and readers of "Karpatska Rus," urging them not to let themselves be diverted from the historical road. In its message to the Convention, the Executive Committee rejected collaboration with the Ukrainian nationalists, allegedly acting on behalf of the Lemko Association and "Karpatska Rus." The message also stressed that the nationalists were Nazi collaborators who pretended they were interested in a better future for Lemkovina. What they actually sought was war, because war was what they thought would bring about their "Independent Ukraine" with landlords and "hetmans" (Cossack chiefs).

The Executive Committee also declared that neither the World Lemko Federation nor the "Lemkovina" newspaper represented the Lemko Association or any of its branches.

Due to the financial problems caused by the former editors of "Karpatska Rus" and its print shop staff members, the Convention resolved that the newspaper publish fortnightly. New members were elected to the Editorial Board. Control of the editorial staff and the print shop was vested in Alexander Malyuga.

Resolutions were passed with regard to the Lemkos in Poland and Czechoslovakia, expressing gratitude to both governments in providing their compatriots with better material conditions. The following were elected to the Association's governing bodies: Theodore Horoschak (President), Theodore Rudowsky, John Holowach and Galina Svantko (Vice Presidents), John Admiak (Secretary-General), Vasyl Barna (Recording Secretary), Timothy Fetsitsa (Treasurer).

The 26th Convention ended the postwar period in the work of the Lemko Association, a period of financial strengthening and development of the organization's material base. This was marked by the end of McCarthyism and the cold war. The emigration of D. Vislocky, the death of S. Pyzh, and the premature illness of N. Chislak left the Association, and, specifically the newspaper, without proper supervision. The end of the period was marked by the arbitrary operation of certain "leaders" who brought the Association to the verge of reactionary affiliation.

#### IV. PERIOD OF TRANSITION

Marking the end of the postwar period, the 26th Congress outlined the revival of the Lemko Association, based on principles inherent in the organization's initial orientation.

The Central and Executive Committees now paid more attention to organizational, cultural and youth development issues. A fresh impetus was given to contacts with other Slavic organizations in the U.S. and Canada. In particular was the resumption of contacts with the Society of Carpatho-Russian Canadians. The Association also promoted exchanges with the Ukraine Society in Kiev.

Administered by the Editorial Board, "Karpatska Rus" once again became the truthful mouthpiece of the Association, adhering to instructions and requirements. The newspaper was now a mass organizer of the Association. The Society of Carpatho-Russian Canadians ceased the publication of "Nash Golos" (Our Voice) and accepted "Karpatska Rus" as its official organ.

In the summer of 1972, the Ukraine Society invited to the USSR prominent members of the Lemko Association, including Anna Kononchuk and Anastasia Glyuz. Later, the delegates shared their impressions of their trip to the Soviet Ukraine with "Karpatska Rus."

Early in December 1972, the Association officials met with the Dukla Ensemble from Pryashivchina. The Ensemble starred M. Machoshko and R. Smoter, familiar to the Lemkos since the First Annual Lemko Folk Festival.

On August 18-19, 1973, Lemo Resort hosted the Fifth Annual Lemko Folk Festival. The numerous guests saw and heard the successful performances of amateur U.S. artistic groups such as the Glinka Russian Folk Dancers (directed by Kosik), Stephen Rudowsky's Pennsylvania Choir and the Troika-Balalaika Orchestra, also George Kmet's Jersey City Choir, the Slovak Limbora and the Polish Matusz dance ensembles. The Festival also starred soloists and duets such as Nancy and Peter Berezhny.

The 27th Congress of the Lemko Association (September 1 - 3, 1973) continued the progressive course outlined at the previous Convention of the Lemko Association. This assembly was attended by thirty-seven delegates and members of the Central Committee.

"We feel proud," read one of the Convention's resolutions, "that the Lemko Association has not stepped aside from the progressive people's program laid down in the Statute of our beloved founders, Dmitro Vislocky and Simeon Pyzh.

"We are now faced with the important mission of preserving the Lemko Association's adherence to the principles which had constituted its original firm foundation. The first thing we must do in order to secure the Lemko Association against violating the program of action of its founders is to strengthen and spread contacts with out people in the old country.

"We must deal a decisive blow to all those trying to hammer a wedge between us and our brothers and sisters in the land of our forefathers."

While proudly rejoicing the achievements of their compatriots overseas, the delegates at the same time noted that it would be erroneous to ignore the obvious fact that not all Lemko problems had been settled back home. The delegates demanded that information on the life of Lemkos in the Soviet Union, Poland, Czechoslovakia and Yugoslavia be published more often in "Karpatska Rus," and that the newspaper supply its readers with more comprehensive and objective data on the life of Carpatho-Russian Americans and Canadians.

Another positive feature of the Convention was the presence of young delegates. The fact that they had been elected to the Association's governing bodies was sufficient proof that the organization was now paying more attention to the younger generation. In this respect, major emphasis was placed on cultural programs during the Convention. Specifically, on the formation of new dance and choral groups to be attached to the Association's branches.

"In the United States and Canada," read one of the resolutions, "we taught the rising generation to partake of the cultural heritage of our people. We also instilled in them affection and proud feelings toward their compatriots. Neither did we forget to teach young Lemkos our love for truth, democracy, and for all those fighting to have a better piece of bread..."

"If the Lemko Association does not wish to decay, it has to promote still further its cultural, educational and public activities.... The ranks of our organization will be joined by young Lemkos through our amateur artistic undertakings."

In their resolution "For Peace and Friendship Among Nations," the delegates hailed the normalization of U.S. - Soviet relations, the signed agreements and the increasing cooperation between the two great powers in the areas of trade, science, technology, culture and sports. They endorsed the closing of Radio Liberty and Free Europe.

The 27th Convention rejuvenated the program of the Lemko Association and expressed its firm opposition to separatism and national independence. The Association members followed in the footsteps of their ancestors when they endorsed unity between Slavic brothers and sisters.

New members elected to the Association's governing bodies John Adamiak (President), Peter Korba and Alexander Kosik (Vice Presidents), Theodore Rudowsky (Chief Secretary), Michael Lehotsky (Recording Secretary), and John Porada (Treasurer).

In December 1973, the Ukraine Society in Kiev invited a Lemko Association delegation composed of the officials: John Adamiak, John Holowach, Theodore Horoschak and Michael Lagoyda. The delegates visited a number of sites and familiarized themselves with the life of former Lemko immigrants.

On August 4, 1974, the 60th anniversary of the Talerhof tragedy was held at Lemko Resort. The Association and Talerhof Committee decided to use the occasion to erect the busts of D. Vislocky and S. Pyzh. A special fund was raised. Stephen Sumpel began this campaign with a donation of one thousand dollars.

On August 17-18, 1974, Lemko Resort hosted the Sixth Annual Lemko Folk Festival, starring for the first time Lemko performers from the Ukrainian SSR: the Baiko Sisters (Daniila, Maria and Nina, all three Merited Artists of the Ukrainian SSR and Taras Shevchenko Prize winners) and Ivan Popovich. Present at the Festival as a guest of honor was Mykola Cholombitko, Deputy Chairman of the Ukraine Society Board.

Directed by A. Kosik, the Festival was a vivid manifestation of friendship and brotherhood with the Slavic cultures. In addition to the Glinka Russian Folk Dancers, Helen Fornasor's Troika-Balalaika Orchestra, and the Cleveland Dancers under Joseph Dziamba and Olga Gaydosh, the audience also watched performances by the Polish Matusz and the Slavic Limbora ensembles. The Baiko Sisters and I. Popovich were also a big success in New York, Passaic, Yonkers, Detroit, Cleveland, Ansonia and Arrow Park.

On October 23, 1974, the Ukraine Society invited a Lemko delegation to the USSR, including John and Olga Chupalik, Lillian Vadak, Olga Vislocky, John and Julia Semanitsky.

In August 1975, Lemko Resort was the site of the Seventh Annual Lemko Folk Festival, also directed by A. Kosik. Besides the traditional U.S. participants such as the Glinka and Zoria dancers (J. Tsypalik), Janet Fuchila's Verkhovina Choir, Tricika-Balalaika Orchestra, Limbora and Matusz, the Festival features prominent Kiev and Lvov soloists such as Tamara Didyk, Maria Zubanych, Natalia Kondratyuk and Yuri Krasulya. As before, their skill impressed enormously the audience, reviving in the spectators' hearts the charms of their folk songs.

Present at the Festival were two officials from the Ukraine Society: Tamara Novitska, Executive Secretary of the Board, and Peter Kohutov, member of the Board.

An important event took place in the life of the Association in August 1975 when the busts of the founding members, Lemko Americans Dmitro Vislocky and Simeon Pyzk were unveiled at Lemko Resort. The busts had been executed by two distinguished Lemko sculptors from Lvov, Vasyl Odrekhivsky and Emmanuel Mysko, and presented to the Association by the Ukraine Society. The members had donated \$4385 toward the erection of the busts.

The Ukraine Society's chief delegate, Tamara Novitska, emphasized in her speech: "With this gift of the Society to your fellow countrymen, the sculptors testify to the great respect our Soviet people feel for the outstanding leaders and organizers of the progressive Lemko movement in the United States and Canada. It also testifies to the strengthening of cultural contacts between the Lemko Association and the Ukraine Society. Our contacts shall continue to grow stronger, facilitating the development of peaceful and friendly relations between the Soviet and American nations."

Successful campaigns were staged after the 27th Congress of the Lemko Association to raise press funds for "Karpatska Rus." Over twenty thousand dollars were donated in 1973-1974, and twenty-four thousand in 1974-1975.

Each year the Association sends scholarship students to the USSR - accommodated by the Ukraine Society - and members for medical treatment. In 1975, two delegates of the Lemko Association were invited to visit the Soviet Union by the Rodina Society in Moscow.

The 28th Convention of the Lemko Association was held at Lemko Resort, August 30 - September 1, 1975. Reports by the Executive Board, the Editorial Board, the district organizers, and those by delegates from the organization's branches and committees were heard and discussed.

Sufficient work had been done by the Executive Board in collaboration with the Control Committee, pointed out the delegates, to implement the decisions of the 27th Convention. A fresh impetus had been given to the efforts, within branches, to organize artistic groups and encourage more youth to join the Association. The Sixth and Seventh Annual Lemko Folk Festivals were successful.

In its resolutions, the 28th Convention acknowledged the undeniable fact that "Karpatska Rus" was again serving the interests of the Lemkos. Its popularity with them had risen, as testified by the two hundred seventy-five new subscribers and the record contributions to the press fund over the past two years.

The delegates greeted the intensifying contacts with the Ukraine Society, noting that delegation exchanges with the Society had become traditional, and that it was accepting an increasing number of scholarship students from abroad. They further expressed satisfaction with the fact that the Association-organized tourist visits to the Soviet Union were acquiring a mass character. A resolution was endorsed whereby the delegates thanked the Ukraine Society for the presentation of the busts of D. Vislocky and S. Pyzh.

Below are the major actions adopted at the 28th Convention.

1. Further intensification of the branches' work in recruiting youth by organizing new artistic groups to participate in all traditional celebrations. Continued efforts to encourage people to join the Lemko Association, subscribe to "Karpatska Rus" and meet press fund quotas.

2. Revising and updating Association By-Laws.

3. Assignments to the Festival Committee - representatives of all artistic groups must be invited to participate and new groups organized elsewhere in the United States.

4. Availability of summer camp for children in Lemko Resort, including lessons in the mother tongue, singing and dancing. Greater emphasis on materials for the newspaper's English Section.

5. Plan to develop Lemko Resort as a cultural center, and expand its Museum, complete with a new library and sports complex.

6. Meetings between Association delegates and representatives of countries with Lemko populations.

7. Appoint a Special Celebration Committee and publish a booklet commemorating the 50th Anniversary of Lemko Association in 1979.

8. The newly elected Executive Board shall develop contacts with fraternal organizations in Poland, Czechoslovakia, Yugoslavia and the Ukrainian SSR, promoting newspaper and other literary exchanges with regard to the life of local Lemkos. Efforts shall also be made to improve cooperation with the fraternal progressive organizations of the United States and Canada as well as with religious and benevolent associations.

9. The Convention believes that the most important task of the Lemko Association is to further the achievement of peace and friendship between the United States and the USSR.

A Declaration entitled "For Peace and Friendship" was endorsed at the 28th Convention. The Declaration emphasized that the Lemko Association always tried to assist the cause of international peace and friendship. Thousands of inmates of the Talerhof and Theresina concentration camps sacrificed their lives for this cause during World War I. In the last war, the Lemkos suffered worse at the hands of the Nazis and Ukrainian nationalists because they did not want to act against their people or against the Soviet Union. Death and suffering notwithstanding, the Lemkos never yielded to their oppressors. Instead, they had supported truth, democracy and social progress. They made their own contribution to the victory over Nazism.

The delegates hailed all the peaceful steps taken, especially the European Conference on Security and Cooperation. They were hopeful that the Helsinki Declaration would strengthen international peace and establish increasing cooperation between nations of the world.

Emphasis was placed on the commitment of youth to assist Lemko Association. One of the resolutions stated that the spirit of the time required a different attitude to the young generation, having little experience in running organizations and of understanding the cultural heritage of their forefathers. It was the opinion of delegates that the younger generation was showing interest in their national background, their mother tongue, and in the history and culture of their ancestors.

The Convention voted to organize summer camps for children at Lemko Resort, including lessons in the mother tongue, singing and dancing.

T. Horoschak, A. Dubitska and O. Vislocky were assigned as editors of the English section of "Karpatska Rus."

In 1976, the United States of America celebrated its Bicentennial. The Lemko Americans celebrated this significant date by many gathering at Lemko Resort to mark the jubilee. President John Adamak spoke at the festivities, explaining the importance of the country's independence.

ence and commenting on the economic and cultural progress achieved in the United States during the past two centuries. He spoke on the contributions the Lemko Americans made.

The festivities at Lemko Resort included a concert starring Merited Artists of the Ukrainian SSR and soloists with the Philharmonic Society of Lvov, Valentina Doroshenko and Boris Zhaivoronok.

Thousands of Lemkos assembled in New York to mark the Bicentennial. They watched a gala sailing vessel parade. Numerous vessels from many countries participating, including two Soviet ships, the Krusenstern and the Tovaritch.

In August 1976, Lemko Resort hosted the Eighth Annual Lemko Folk Festival, dedicated to the U. S. Bicentennial. Besides U. S. artistic groups, the Soviet Bandurist Trio participated, Maya Holenko, Tamara Hrytsenko and Nina Pysarenko. Alexander Pidsukha, Chairman of the Ukraine Society attended the Festival as a guest of honor of the Lemko Association.

In June 1977, a banquet was held at the CRA Center, during which the organization's leaders and members paid homage to the 20th death anniversary of Dr. Simeon Pyzh, acknowledging his work in the formation and development of the Association.

On August 20 - 21, Lemko Resort hosted the Ninth Annual Lemko Folk Festival, directed by A. Kosik, Chairman of the Association's Festival Committee. The program of festivities included performance by the Troika-Balalaika Orchestra under Fornasor, J. Fuchila's Verkhovina Ensemble, V. Kasura's Andreev Balalaika Orchestra, J. Chupashko's Zoria Dancers. Their masterful and top professional skills, musical and choreographic arrangements proved that the American-born generation would sustain Lemko cultural heritage. Performing successfully at the Festival and at certain Association branches were Halyna Havrysh and Lusya Yanitska, graduates of Lvov Conservatory and soloists with the Lemkovina Choir in Lvov. The songs they sang with skill and inspiration conveyed their warm feelings for their American counterparts. Everyone present also listened to the greetings from Soviet Lemkos to their compatriots in this country, conveyed by Mr. L. Olesnevich.

The 29th Convention of the Lemko Association was held at Lemko Resort on September 3 - 5, 1977. Taking part were forty-five delegates, members of the Central Committee and the Control Committee. Michael Lukach and Anna Baryan attended the congress as representatives of the fraternal Society of Carpathian Russian Canadians.

Veterans of the Association, J. Adamiak, T. Tulyk, M. Laychak, A. Kononchuk, laid down the issues the delegates had to discuss. During the debate it was evident that the greatest problem facing Lemko Association was that of encouraging new members to join the organization from among its veterans' children and grandchildren. The agenda, therefore, once again raised the issue of youth membership. In the discussions that followed it was stated that the main reasons were the inadequate participation of youth in the governing bodies, it was necessary to look for new means of functioning which would appeal to the younger generations, at the same time strengthening the Association base and its cultural and sports facilities.

A resolution was endorsed whereby the delegates of the Convention outlined future work of their Association, such as strengthening efforts to commit the young generation, increasing the number of "Karpatska Rus" subscribers, holding Lemko festivals in other ethnic centers, publishing an English-language booklet providing a concise historical background of the Lemko Association, and a Jubilee Almanac in the Lemko dialect; broadening contacts with Lemkos in socialist countries; promoting cooperation with other fraternal progressive organizations in the USA and Canada; encouraging ties with religious and benevolent associations and fraternities; propagating the idea of better friendship between the American and Soviet nations.

The 29th Convention elected younger leaders to the Association's Central Committee and the Executive Board. John Adamiak was reelected President, A. Kosik, Vice President, Olga Vislocky, Vice President, T. Rudowsky, Chief Secretary, I. Chupashko, Recording Secretary, J. Porada, Cashier.

Born of the battles of the Russian Revolution, the Soviet Union has also brought freedom to Lemkovina. Those Lemkos who have emigrated to the Ukraine have found their true Motherland.

During Soviet rule, the Lemkos in the USSR lived and worked as free citizens for the benefit of their people and their national culture. Immigrants from Lemkovina are recognized for their labor achievements. Their industriousness has given them material benefits and publicity. These Lemkos have raised a number of sons and daughters who have progressed to the ranks of what is known in the Soviet Union as "foremost workers of agriculture and industry;" also gifted scientists and scholars, specialists in the fields of public transportation, communications, retail trade, education and culture. Hundreds of these Lemkos have had their labor merits acknowledged by state orders and medals, among them Heroes of Socialist Labor and deputies to the Supreme Soviets of the USSR and the Ukrainian SSR.

Major emphasis has been placed during Soviet times on publicizing the culture and history of Lemkovina, gathering and studying the ethnography and folklore of the Lemko people.

The Lemkos' songs and folk traditions are extensively promoted in Soviet Ukraine. Their folk songs enjoy broad public acclaim. Their songs are a part of the Ukraine's cultural treasure house, performed at concert halls, theaters, radio and television by numerous Lemko amateur artistic groups and professional performers.

Opportunities have also opened up for the former residents of the green Beskids in the field of applied art. For example, 20% of the woodcarvers in western Ukraine regions are of Lemko lineage.

It was for all these reasons that the Lemko Association marked the 60-year jubilees of Soviet power. A banquet was organized at the CRA Center on November 20, 1977, attended by the Association's leadership and U.N. representatives of the USSR, the Ukraine and Byelorussia.

In 1978, the Association's activity was directed to preparations for its Fiftieth Jubilee in 1979.

In August, the Lemko Association, with Lemko Resort, successfully held the traditional Tenth Lemko Folk Festival including all their U.S. artistic groups and touring performers from Soviet Ukraine. On December 27, 1978, the 10-year death anniversary of Dmitro Vislock was observed.

The year 1979 is our jubilee year. Summing up the Lemko Association's half-century of progress will also enable us to properly assess the work accomplished by our branches. This will enable us to use our jubilee to outline the future for our Association.

## SYNOPSIS

Since the United States was formed 200 years ago it has advanced tremendously in providing an improved life for its citizens. The past 100 years the Carpatho - Russian immigrants contributed and subsequently benefited from such progress. Since the process of assimilation in the new country took its toll on young Carpatho Russian offspring, the Lemko Association was created to maintain and sustain the cultural roots of our ancestors.

The Lemko Association was born early in 1929 in Winnipeg. The newborn organization "wrapped in snow-white swaddling clothes" was caught in the jaws of world economic crisis, unemployment, and the miserable lot of Lemkovina at the time.

It was then a flickering glow, which, nevertheless, led the Carpathian immigrants on the road to a better life. Its birth in Canada was noticed in America by those coal miners, factory workers, farmers and progressive intellectuals. They started reading the Lemko newspaper and began organizing Lemko Association branches. Faced with great problems and opposed by enemies from within and without, the young organization proved staunch enough to continue to grow in size.

Throughout its fifty-years, the Lemko Association has maintained public, political, cultural and educational work duly appreciated by the Carpatho-Russian people. In the second half of this century, its progressive endeavors shall bear a greater significance for the original remaining immigrants. The Association will be a constant reminder of their national origin, an indestructible bridge connecting their future with their ancestral past, a framework keeping them firmly tied together.

Naturally, U.S.-born Lemkos are not, and neither can they be, as closely linked with their old homeland as their fathers. Yet the younger generation is interested in their national background and the achievements of their compatriots across the ocean. Lemko visits to the USSR, Poland and Czechoslovakia can serve as evidence of this interest - the more so that each passing year brings an increasing number of such trips.

Other factors attracting young Lemkos to the Association are their respect for their organization's progressive stand and consistent efforts to safeguard peace, democracy, social progress and international friendship. Young Lemkos must follow in the footsteps of their fathers, protecting their people's democratic achievements and counteracting the

forces of reaction. The task for the Association's leadership must increase in the field of enlisting more young members. This task may well take years to accomplish. Certain forms of organizational activities will have to change, but their essence and content must be kept intact. A number of veteran members realize the need of encouraging more youth activity and they are doing their best to help the organization along these lines, experiencing in their work the joy of an active life.

Thanks to these selfless efforts, the Lemko Association has become the primary force of the Carpatho-Russian American. The organization must, therefore, concentrate all efforts on committing to its cause the children and grandchildren. A mass Carpatho-Russian organization then will acquire greater importance for its people as well as resources to deal with its pressing problems. The Association can teach the mother tongue, national culture and history. The Association's printed matter - its own newspaper and other literary publications - plays the greatest role in accomplishing this. "The Lemko" and "Karpatska Rus" are the means by which the Association has maintained close contacts with its members implementing its cultural, educational and public programs. Well aware of the significance of their newspaper, the readers of "Karpatska Rus" yearly contribute tens of thousands of dollars to the press fund. Thanks to voluntary help, the newspaper has been able to overcome financial difficulties and regularly publish every year. It is, therefore, critical that "Karpatska Rus" remain the Association's regular organ and source of constant information for its readers.

The annual almanac-calendars are of no less importance to the Association. During the half-century of its existence, the Association has issued forty-two calendars, dozens of fictional stories, folk song collections, historical essays and literary translations, which can be viewed as a Lemko national library. Strengthening the Lemko Association requires more literature to be published in the English language. Whether it be a magazine or newspaper, every English-language publication must become an instrument to help guide the future generations. Young Lemkos must feel a need to take an active interest in their organization.

The Lemko Association's cultural and educational programs require continuation of the amateur drama, choral, musical and choreographic groups. Sport clubs should also be developed. Traditional Lemko celebrations such as Kermesh, Russalya and others must be promoted.

Inspired by the efforts of the Association, veterans S. Skimba, A. Kuryplakha, M. Duzhy, the Galutakh and Juzyan brothers, J. Gutch, etc., distributed over two hundred Lemko folk songs and tunes as records in the United States and Canada, performed by M. Goncharik, A. Dran, J. Lyash, Ju. Mushala, E. Churik, J. Karlyak, J. Gutch accompanied by the orchestras of O. Turkovsky, T. Rudowsky, P. Vasilets, J. Leshko, J. Gutch and others. Lemko weddings, recorded and filmed under the direction of S. Skimba, M. Duzhy, A. Bidnik, M. Goydich, T. Rudowsky, etc., gave fresh impetus to the immigrants' organization drives. The Lemko Association may well continue this kind of useful activity.

After the last war, many Carpatho-Russian Americans settled over a large area of the United States and many branches became inactive. Therefore, emphasis should be placed on having major centers. The CRA Center and Lemko Resort could serve as major centers, and become cultural and educational centers where the coming generations of Lemko Americans and Canadians will find information on their forefathers and their national history and culture. Bearing in mind the rising level of education of members of the Lemko Association, it is necessary to plan the construction of a cultural, memorial and sports attraction complex at Lemko Resort.

Lemko Resort's present structure seems best suited for recreational purposes. The project should include a large assembly hall capable of accommodating meetings, festivals, ballroom dance and sports competition. Representatives of the Association's branches in Cleveland, J. Dziamba, J. Vladik and J. Barna, suggested collecting interest-free loans from the community to construct the hall. Their branch has loaned \$20,000 to begin the fund-raising campaign. A committee was organized to develop the project at Lemko Resort. It is, therefore, important that all branches and members follow the initiative of their Cleveland counterparts and assist.

Another problem the Association must resolve without delay is to ensure that the Talerhof Memorial be kept open at all times. The Association must also look after the Lemko historical, architectural and other sites of cultural value remaining in the Carpathians.

Peaceful coexistence is vitally needed by all nations. It forms a necessary precondition for developing international cooperation between people. Of great importance is the signing of agreements between the U.S. and the USSR, particularly the Declaration of Principles which stipulates that there is no other alternative in American-Soviet relations in this nuclear age but peaceful coexistence. The Association, therefore, must contribute in every possible way to help the cause of peace.

Carpatho-Russian American and Canadian children and grandchildren should use every opportunity to learn more about those countries from which their fathers had emigrated and where their brothers and sisters may now reside. They should continue visiting the Soviet Union, Poland and Czechoslovakia each year. An increasing number of Lemkos should come annually to the U. S. and Canada to visit with their relatives here and participate in the Association's cultural undertakings. The Lemko Association should continue to facilitate delegate exchanges, meetings between relatives and other contacts between Lemkos. Major emphasis should be placed on contacts with the Ukraine Society in Kiev which makes it possible to send young Lemkos to the Ukrainian SSR as the Society's scholarship students to enter Ukrainian institutions of higher learning. On the other hand, more Soviet performers will participate in Lemko festivals and the Ukraine Society shall render more assistance to the Association.

The Association's fifty-year history obviously indicates that the organization should beware of Ukrainian nationalists and those false "defenders of Lemkovina," lest it lose its progressive orientation. Remembering the tragedies of Talerhof and Theresina, the Nazi death camps and the ruining of Lemkovina during the Nazi occupation, the Lemko Association shall never ally itself with those who collaborated with the Nazis and oppressors of their own people.

In summary, the sphere of the Lemko Association activity in the next fifty years can be quite extensive in scope and practically unlimited in form. Whether all these plans are realized depends solely upon the conscientious approach of the members and their offspring, the active part they take in the organization, and their readiness to contribute financially to each undertaking.

The Golden Jubilee of the Lemko Association may well serve as an opportunity for its members to cast a look back over the years. That these years were trying is apparent from this Almanac. Quite often the organization had to overcome hardships which, as a rule, only tempered the will and stamina of its members.

As a cultural and educational body, the Lemko Association has accomplished a great deal during these fifty years for the original Carpatho-Russian immigrants, their children and their compatriots in the Carpathian Mountains. In giving this credit one must bear in mind the fact that all this painstaking work was done, by and large, by workers. Whatever they did for the Association, they never asked for rewards but devoted their money and labor on the development of the organization and the publication of their newspaper. The Association was the first Carpatho-Russian organization where members asked for no posthumous benefits or material gain in their lifetime. They joined it because they loved their people. This is why the Lemko Association has overcome all the contradicting trends and factions formed within its fifty years of existence and has met its Golden Jubilee as a solid fraternity, based on principles developed by its founding members in collaboration with other progressive organizations.

Although formally uniting a comparatively small percentage of Carpatho-Russian Americans and Canadians, the Association has actually enjoyed greater influence through its official organs - "The Lemko" and, later, "Karpatska Rus". Thanks to its several thousand members and newspaper readers, it has become the public, political, cultural and educational leader of the Carpatho-Russian group and the spokesman of its needs, aspirations and interests.

Such is the brief history of the Lemko Association as a people's cultural and educational organization in the United States and Canada. Naturally, this Almanac does not suffice to relate everything achieved over the past fifty years. The history of Carpatho-Russian immigration and the organized Lemko movement on the American Continent, still awaits inquisitive researchers. Of great help for the latter will be the Association's yearly files of "The Lemko" and "Karpatska Rus" containing much information on organization matters, records and resolutions of conventions. Researchers will also find it very helpful to consult other publications of the organization and interview members who still remember their own experiences or the reminiscences of their fathers.

Yet, brief as it is, this history may serve to help the members of the Lemko Association, their children, grandchildren and future members find examples of such selfless dedication that they will be inspired to become more active in implementing the Association's program of maintaining their cultural heritage in serving peace, democracy and social progress.

\*\*\*\*\*

CONGRATULATIONS To LEMKO ASSOCIATION  
ON ITS 50TH YEAR ANNIVERSARY, 1979

Best Wishes From All The Officers & Members  
OF THE FIRST DISTRICT

PRESIDENT -- J. KOSTYK

VICE PRESIDENT -- P. KORBA

SECRETARY -- W. ZAWOYSKY

TREASURER -- J. YADLOWSKY

THE PRESIDENT AND MEMBERS OF  
BROOKLYN BRANCH 1-6  
SEND BEST WISHES TO THE  
LEMKO ASSOCIATION  
ON ITS 50TH YEAR ANNIVERSARY  
1979

JOHN KOSTYK, PRESIDENT

H A P P Y 5 0 T H B I R T H D A Y

To THE LEMKO ASSOCIATION OF

U.S. AND CANADA AND

SUCCESS FOR THE FUTURE

FROM THE OFFICERS AND MEMBERS OF:

BRANCH 28 & 4

OF YONKERS, NEW YORK

FROM THE HEART OF THE  
CARPATHO-RUSSIAN PEOPLE

BRANCH #80 -- LEMKO RESORT

Who wish to perpetuate our ethnic and  
Cultural background

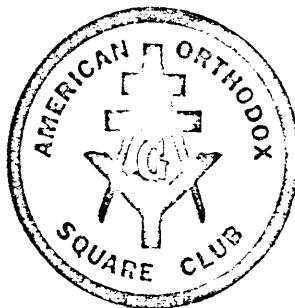
MICHAEL PORADA  
PRESIDENT

JOHN LAYCHACK  
TREASURER

CONGRATULATIONS To  
LEMKO ASSOCIATION OF U.S.A. AND CANADA  
Upon Your  
50TH ANNIVERSARY  
From The

*American Orthodox  
Square Club, Inc.*

279 VAN BUREN STREET  
NEWARK, NEW JERSEY 07105



Chapter #10 Orthodox Square Clubs of America

Pres.-----Nick Adams  
V. Pres.-----Michael Maholick  
Sec.-----Stephen Hamersky  
Treas.-----Michael Petrin

TRUSTEES

Michael Santel John Belsky Paul Myhalik

"The LARGEST EASTERN ORTHODOX MASONIC CLUB IN AMERICA"

NEW JERSEY CHAPTER #10 HOST  
16TH ANNUAL CONVENTION  
ORTHODOX SQUARE CLUBS OF AMERICA  
ATLANTIC CITY, N.J.-JUNE 22-23-24, 1979

Blue Lodge Brethren: For Information write American Orthodox Square Club, Inc.  
47 Darcy Street, side door, Newark, NJ 07105

CONGRATULATIONS AND BEST WISHES

On Your 50th Anniversary From

THE RUSSIAN SOCIETY OF ST. MICHAEL

LODGE #121

AMBRIDGE, PENNSYLVANIA

PRESIDENT -- PAUL PYRCH, SR.

VICE PRESIDENT -- DONALD PETKASH

FINANCIAL SECRETARY -- WILLIAM A. JULIA

RECORDING SECRETARY -- FRANK KUNDRAT

TREASURER -- DENNIS POKITA

CONGRATULATIONS

-----

ON YOUR FIFTIETH ANNIVERSARY

ST. NICHOLAS ORTHODOX GREEK CATHOLIC CHURCH  
288 EAST TENTH STREET  
NEW YORK, NEW YORK 10009

PASTOR

Archimandrite Nicholas  
Smisko

CHOIR DIRECTOR AND  
CANTOR  
ASSISTANT CANTOR

Prof. Louis Dolhy  
Charles Chесelka

PRESIDENT  
VICE PRESIDENT  
FINANCIAL SECRETARY  
AND TREASURER  
RECORDING SECRETARY  
CLERK OF CORPORATION

John Ceselka  
William Karpiak  
  
Robert Zizik  
Gloria Matlock  
Michael Iwachiw

TRUSTEES

George Andrek, Peter Ceselka, Louis Dolhy, John Gidicsin, Gloria  
Matlock, Michael Pancik, R. Teddy Pathroff, Michael Salony,  
George Sipko, John J. Sikoryak, George Visovsky, and  
John Yanoscik

GOD'S BLESSING



RBO

A Fraternal Benefit Society  
Serving our people since 1900  
Offering modern forms of Insurance  
from Birth to Age 65  
\$1000.00 to \$25,000.00

Sponsors of  
SS Cyril & Methodius Scholarship Program

Dividends since 1955

Alexis Russin  
President  
Anthony Yarmolinsky  
1st Vice President  
Daniel Carlock  
2nd Vice President  
Michael J. Mikulak  
Treasurer

Publishers of the Newspaper "Truth"  
Stephen Kopestonsky, Editor

RUSSIAN BROTHERHOOD  
ORGANIZATION OF U.S.A.  
1733 SPRING GARDEN STREET  
PHILADELPHIA, PA 19130

B E S T W I S H E S !

-----

METRO BURAK

WITH OUR VERY BEST WISHES FOR CONTINUED SUCCESS  
IN FURTHERING OUR BEAUTIFUL CULTURE

**DYNAMIC • COLORFUL • VIBRANT**



**Director: Helen Cheselka Fornazor**

Made up of skilled adults and young instrumentalists, singers and dancers. The orchestra's repertoire consists of a wide variety of old and new Russian and Carpathian Russian folk music, well received by enthusiastic audiences.

*For Concert Bookings Please Contact:*

**Mr. Sal Faro**  
**224 New Jersey Avenue**  
**Bergenfield, N.J. 07621**

Records Available: \$5 Each or \$3.50 in Lots of 25.

# J. Cardinal & Son Limited

FUNERAL DIRECTORS

**Day and Night Service**



LEON J. CARDINAL

*Proprietor*

366 BATHURST STREET — 92 ANNETTE STREET  
TORONTO, ONTARIO

Telephone: 868-1444 — Telephone: 762-8141

IN LOVING MEMORY  
OF OUR SISTERS  
ANNA, OLENA, ULKA, & BROTHER  
ANDREW KANISCHAK

We love you forever

your sisters

Antocia, Marta, Paraska, Nasta,  
and brother

Peter Kanischak

All in U.S.A.

Marta Kanischak-Gdynia  
Husband  
Herbert Paul Bienert-Germany  
Children  
Patricia, Herbie & Margie  
Grandchildren  
Anthony, Joseph, Machael  
Christopher & Karen Reen  
Washington Township

Petro Kanischak-Gdynia  
Wife  
Maryna Waryha-Gdynia  
Children  
Olia, Melia, Hania & Andy  
Grandchildren  
Tania & Ania Chuhta  
Jersey City

TEL. 945-4007

RES. 945-3813

HARRY J. STANCHAK

REALTOR

Insurance . Mortgages

HARRY J. STANCHAK, JR.

353 Palisade Avenue  
Cliffside Park, N.J.

# *Kucko-Anthony Funeral Home*

*Serving the Area with over 60 years  
of Quality and Understanding*

Kucko - Anthony, a great friend of the Russian Lemkos and all the Slavs. We offer the best services in the time of need. We ask the Lemko Americans to turn to us with confidence and we will extend to you our services in the Christian manner.

Support your Slavonic Brother



*Kucko-Anthony  
Funeral Home*

123 E. WATERLOO ROAD  
AKRON, OH • 724-1281

CONGRATULATIONS

On Your 50th Anniversary

Wishing You At Least

Fifty More Fifty's



FARVIEW FOODS COMPANY

Middletown, New York 10940

914-343-6777

Ray Cunningham

CONGRATULATIONS TO

All My Masonic Brethren Of The Lemko Association

Of USA and Canada Upon Your 50th Anniversary

NICK ADAMS

Notary Public

47 Darcy St. - Side Door  
Newark, New Jersey 07105

"Ask, and it shall be given you,  
seek, and ye shall find, knock,  
and it shall be opened unto you."

- Matthew 7:7 -

BEST WISHES TO ALL MEMBERS OF  
A WONDERFUL ORGANIZATION

Mr. & Mrs. Peter P. Bolacker  
President & Wife  
Branch #29  
Ansonia, Connecticut 06484

JOSEPH WASHISKO  
INSURANCE AGENCY

OFFERS COMPLETE INSURANCE COVERAGE  
To SERVE YOUR INTERESTS WITH PERSONAL ATTENTION

We Will Be Pleased To Serve You  
In All Your Insurance Needs,  
Including Fire Insurance On  
Your Home, Your Furniture,  
Automobile, Jewelry, All Forms  
Of Liability, Workmen's  
Compensation, Sickness And  
Accident Insurance,  
Hospitalization, Life Insurance,  
And Many Other Types Of  
Insurance Coverages.

17 Lockwood Avenue  
Yonkers, N.Y., 10701

Y08-1344  
Y08-0488

In Memory Of My Wife

CATHERINE LAYCHACK

Michael Laychack

\*\*\* CONGRATULATIONS \*\*\*

-----  
COMPLIMENTS OF

THE LEMKO CLUB

Branch #29

116 Pershing Drive

Ansonia, Connecticut 06401

**Wallace & son**  
GOSHEN, N.Y.  
*&*  
**Brooks-Quackenbush**  
MONROE, N.Y.

All Assurance in Insurance and Bonds

**PETE & TONY'S SERVICE STATION, INC.**

PHONE 495-3741    2 SOUTH ST.    WASHINGTONVILLE, N.Y.

CITIES  SERVICE

"Service That Satisfies"

FUEL OIL • DIESEL • GASOLENE

*Smith, Seaman &  
Duackenbush, Inc.*

FUNERAL HOMES

*Est. 1835*

117 MAPLE AVE.  
MONROE, N.Y.  
10950

476 ALBANY TURNPIKE  
HIGHLAND MILLS, N.Y.  
10930

914-782-8185

PHILIP E. REED  
KENNETH G. ETTELEYER  
THOMAS P. SULLIVAN  
*Lic. Directors*



MULQUEEN ENTERPRISES, INC.

M & M AMUSEMENT CO.  
R.D. #1 SCOTTS CORNERS  
MONTGOMERY, NEW YORK 12549

TELEPHONE: 469-2155

\*\*\*\*\*

GREETINGS AND BEST WISHES  
ON THE 50TH ANNIVERSARY  
OF THE LEMKO ASSOCIATION

P. A. Zakutansky  
Portage Indiana

\*\*\*\*\*

BEST REGARDS  
TO THE LEMKO ASSOCIATION  
ON THIS  
50TH ANNIVERSARY GOLDEN JUBILEE

John & Julia Berezny  
Del Mar, California



1898 — † 1973

### NIKOLAI SPIAK

Dedicated Supporter and Friend

Fondly Remembered By Members Of Branch #21

LEMKO ASSOCIATION

Toronto Ont.-CANADA

Our Best Wishes For Your 50th Anniversary

A.W.

ANDERWALL CONSTRUCTION - GENERAL CONTRACTORS

Wally Nagowski

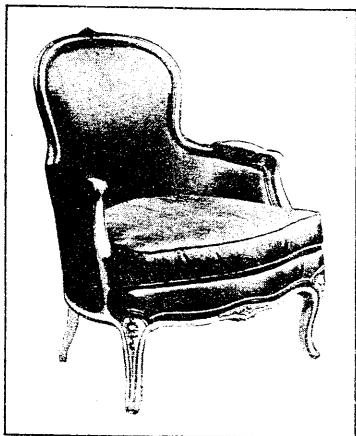
and

Gord Anderson

698 WESTON ROAD

TORONTO, ONTARIO

Tel.: 762-3402 or 742-1816



Makers of Fine Furniture  
for 45 years

RUSCANA FURNITURE, LTD.

15 City View - Toronto, Ont.

- 249-7339 -

Manager: S. Rusynyk

COMPLIMENTS

Dan's Billiards  
440 Queen Street, W.  
Toronto, Ontario  
368-7731

Proprietor: Daniel Bogush

BEST WISHES

LEONARD KLEIN

AUTHENTICOLOR INC.

227 East 45th Street  
New York City

Dye Transfer - "C" Prints

- Dupes -  
- Retouching -

867-7905

For More Information See  
Hank at Lemko Resort

Tel.: 783-3373

BOWL-O-FUN TROPHY SHOP

Route 17M  
Monroe, New York

PROPRIETORS:

Phil Post  
Howard Gershkowitz

Trophies  
Plaques  
Awards  
Engraving

DANIEL ZURAW & SON

Licensed Electrical Contractor's

License No. 47

61 Croton Terrace  
Yonkers, New York 10701

(914)

968-8530  
or  
476-7488

THE WARWICK SAVINGS BANK

ROUTE 17M

MONROE, NEW YORK 10950

We extend heartiest congratulations and sincere best wishes to Lemko Association on their 50th anniversary 1929 - 1979

Mike & Lena

Nagowski

AMBRIDGE (Tel. 266-6144)

GREENHOUSES and

FLOWER-SHOPPE

Michael Papinchak

Corner 5th & Elm Road

Ambridge, PA

WARMEST GREETINGS

on the occasion of the

50th Anniversary to the

Leadership & Members of the

Lemko Association

WASYL & OLENA RUSINYK

IN LOVING MEMORY OF

SAM HASCHYC

very much loved and missed

husband, father and

grandfather who passed away

October 13, 1975

GREETINGS

on the occassion of the

50th Anniversary of Lemko Soyuz

Atanaz Kowalczyk

Toronto, Ontario

WARMEST GREETINGS

for the GOLDEN JUBILEE

1929 - 1979

Kirylo & Lena Wladyka

Toronto, Ontario

CONGRATULATIONS ON THIS 50TH ANNIVERSARY

OF THE LEMKO ASSOCIATION

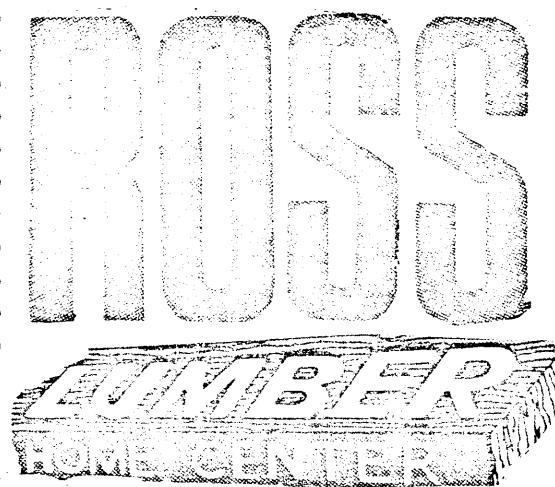
Ann & Roger Bodyk

Shelton, Connecticut

PENNY'S CASH MARKET

701 Merchant street  
Ambridge, PA 15003

TELEPHONE: 266-1586



CALL  
**782-8115**

(OPEN SUNDAY 10 AM TO 2 PM)

OPEN  
MON. - FRI. 8 AM TO 5 PM MEMBER  
SAT. 8 AM TO 5 PM BANKAMERICARD & MASTER CHARGE  
37 LAKE ST MONROE N.Y.

GREETINGS  
on the 50th Anniversary  
Of Lemko Soyuz

John Fecica  
Toronto, Ontario

THANKS  
To LEMKO RESORT  
For All Your Help  
FROM  
Boy Scout Troop 216  
Cub Scout Pack 216

THANKS To Our FRIENDS  
AT LEMKO RESORT  
FOR YOUR SUPPORT

Mountain Lodge Park  
Vol. Fire Co.

TEL: 914-782-8191

SMITH AND STREBEL CO., INC.  
HARDWARE • SPORTING GOODS • PAINT  
PLUMBING & ELECTRICAL SUPPLIES • HOUSEWARES  
"We Buy and Sell Used Guns"

11-13 LAKE STREET  
MONROE, N.Y. 10956

# HARMONY

Herbert Paul Bienert - Germany  
Martha Kanischak Bienert - Gdynia  
Herby Bienert

Cheryl Bienert  
Anthony Bienert  
Joseph Bienert

Patricia Bienert Leuzzi  
Bangimine Leuzzi  
Machael Leuzzi

Margie Bienert Reen  
Johnny Reen  
Christopher Reen

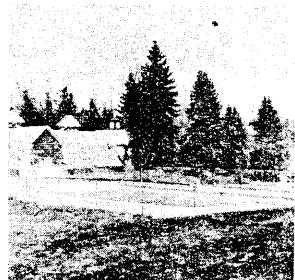
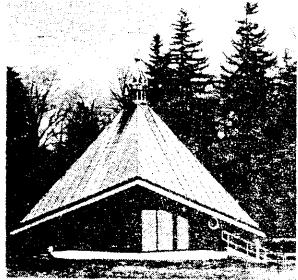
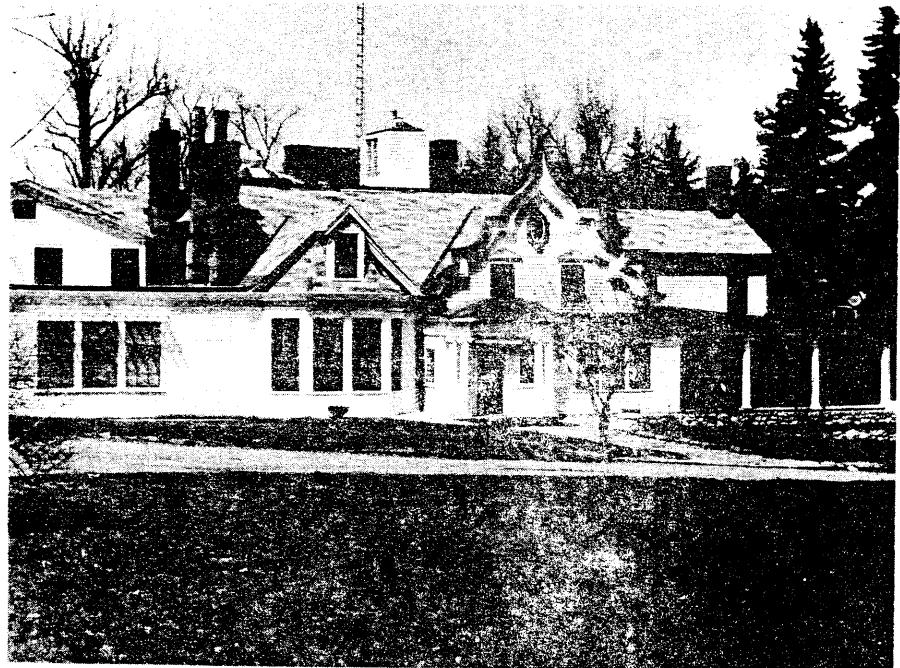
Karen Reen  
Paraska Kanischak Suchawacka  
Andry, Petro, Marko & Billy Suchowacki

Hasta Kanischak - Krajnycka  
Billy, Bobbie, Johnny Krynicky  
Petro Kanischak - Gdynia

Maryna Waryha Kanischak  
Olya Kanischak Guray  
Hania Kanischak

Andry Kanischak  
Melka Kanischak Chuhta  
Seman Chuhta - Gdynia

Tania & Hania Chuhta - Jersey City  
Nich & Mary Kanischak - Elmwood Park  
Petro & Marg Kanischak - Elmwood Park



# **LEMKO RESORT**

**"THE YEAR ROUND FAMILY RESORT"**

**RATE SCHEDULE AND  
RESERVATION APPLICATION**